BIBLJOTEKA SZKOLNA

Pod red. M. Danyluka

USTAWODAWSTWO SZKOLNE i PRAWO NAUCZYCIELSKIE

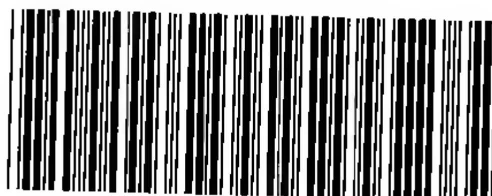
w opr.

Dr. M. DANIELSKIEGO

1932

„SAMORZĄD SZKOLNY"

LWÓW — WARSZAWA — POZNAŃ

DRUK. A. GOJAWICZYŃSKIEGO Lwów, Kopernika 20 Tel. 28-48

SPIS TREŚCI:

Str.

Str.

OKRĘGI SZKOLNE

Dziennik Ustaw R. P. Nr. 63. 1932 ogłoszono rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o okręgach szkolnych, których ilość ulega zmniejszeniu. Dla celów administracyjnych w zakresie wychowania Państwo dzielić się będzie, poczynając od dnia 1 września r. b. na następujące okręgi szkolne:

1) **Brzeski**, złożony z obszarów objętych województwami poleskiemi i białostockiemi z wyłączeniem powiatów: suwalskiego, augustowskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego — z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Brześciu n/B.

2) **Krakowski**, złożony z obszarów objętych województwami krakowskiem i kieleckiem, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Krakowie.

3) **Lubelski**, złożony z obszarów objętych województwem lubelskiem, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Lublinie.

4) **Lwowski**, złożony z obszarów objętych województwami lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego we Lwowie.

5) **Poznański**, złożony z obszarów objętych woje-

wództwami poznańskiem i pomorskiem, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Poznaniu.

6) **Warszawski**, złożony z obszarów, objętych okręgiem m. st. Warszawy oraz województwami warszawskiem i łódzkiem, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Warszawie.

7) **Wileński**, złożony z obszarów objętych województwami wileńskiem i nowogródzkiem oraz powiatami suwalskim, augustowskim, grodzieńskim i wołkowyskim województwa białostockiego, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Wilnie.

8) **Łucki**, złożony z obszarów objętych województwem wołyńskiem, z siedzibą Kuratora Okręgu Szkolnego w Łucku.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 1932 r.

WŁADZE SZKOLNE DRUGIEJ INSTANCJI.

Władzą szkolną drugiej instancji jest kurator i dodany mu do pomocy urząd pod nazwą Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego jest organem administracji państwowej w dziedzinie wychowania publicznego na obszarze mu podległym, sprawuje kierownictwo i nadzór nad wszystkiemi zakładami naukowemi i naukowo-wychowawczemi z wyjątkiem szkół akademickich i szkół wyższych, w zakresie, powierzonym mu ustawami lub rozporządzeniami, oraz jest zwierzchnikiem władz i urzędów szkolnych, szkół państwowych i publicznych, o ile nie są z pod władzy jego wyraźnie wyjęte; w wykonywaniu tych zadań kurator podlega bezpośrednio Ministerstwu Wy-

znań Religijnych i Oświecenia Publicznego i jest przed nim odpowiedzialny.

Kurator Okręgu Szkolnego podlega pod względem osobowym i służbowym Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Zastępcą kuratora Okręgu Szkolnego w razie czasowej niemożności pełnienia przezeń obowiązków służbowych jest jeden z Naczelników Wydziału, wyznaczony przez kuratora.

Do zakresu działań kuratora należą następujące sprawy:

I. 1) Administrowanie instytucjami wychowawczemi i oświatowemi oraz szkołami ogólnokształcącemi, podlegającemi zarządowi Państwa, szkołami zawodowemi w zakresie przekazanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświcenia Publicznego, a także, nadzór, opieka i kontrola nad szkolnictwem, wychowaniem przedszkolnem i pozaszkolnem oraz oświatą w okręgu;

2) rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i zarządzeń podległych mu władz i urzędów;

3) układanie projektu budżetu okręgu szkolnego, przedstawianie go Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz asygnowanie funduszów na utrzymanie szkolnictwa w okręgu w ramach zatwierdzonego budżetu;

4) zatwierdzanie dyrektorów prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

5) mianowanie urzędników do VII kategorji płacy włącznie;

6) przenoszenie w granicach okręgu niestałych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

7) mianowanie kierowników publicznych szkół powszechnych;

8) przedstawianie Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wniosków w sprawie mianowania wizytatorów okręgowych, inspektorów szkolnych, dyrektorów i nauczycieli państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich oraz urzędników od VI kategorji płacy wzwyż;

9) mianowanie członów Rad Szkolnych Powiatowych i Rad Opiekuńczych państwowych szkół średnich ogólno-kształcących i seminarjów nauczycielskich;

10) udzielanie urlopów podwładnym urzędnikom i nauczycielom w granicach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;

11) przenoszenie w stan spoczynku na podstawie obowiązujących przepisów;

12) inne sprawy, przekazane ustawami lub rozporządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (art. 4 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych).

II. 1) Mianowanie i zwalnianie tymczasowych nauczycieli państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

2) przenoszenie na własną prośbę stałych nauczycieli szkół podległych;

3) udzielanie nauczycielom szkół podległych zniżek godzin nauczania i innych zajęć obowiązkowych, w granicach rozporządzalnych kwot na etaty personalne i godziny nadliczbowe;

4) udzielanie zewoleń na nauczanie tym z pośród kandydatów na nauczycieli szkół średnich i seminarjów nauczycielskich, którzy przedstawią świa-

dectwo złożenia egzaminu naukowego, będącego warunkiem do dopuszczenia do państwowego egzaminu na nauczyciela szkół średnich.

III. Nadzór nad niższem i średniem szkolnictwem zawodowem, a mianowicie:

a) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie zakładania, przekształcania i zwijania państwowych szkół i kursów zawodowych;

b) udzielanie zezwoleń na otwarcie i prowadzenie niepaństwowych kursów zawodowych oraz niepaństwowych szkół zawodowych, opartych na ustalonych przez Ministra statutach i programach normalnych;

c) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie zezwoleń na otwarcie i prowadzenie szkół zawodowych, odbiegających od norm, ustalonych przez Ministra w normalnych statutach i programach;

d) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie państwowych szkół i kursów zawodowych i asygnowanie sum w granicach przyznanego budżetu;

e) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie zapomóg dla niepaństwowych szkół i kursów zawodowych i udzielanie tym szkołom i kursom zapomóg w granicach kwot, przekazanych na ten cel przez Ministra do dyspozycji kuratora danego okręgu szkolnego;

f) przedstawianie Ministrowi wniosków w sprawie mianowania i zwalniania wizytatorów, dyrektorów i kierowników państwowych szkół i kursów zawodowych;

g) mianowanie, przenoszenie, zwalnianie, udzielanie zezwoleń na nauczanie, udzielanie urlopów i obniżanie wymiaru zajęć obowiązkowych nauczycielom i instruktorom państwowych szkół i kursów zawodowych w zakresie kompetencyj, jakie przysługu-

ją kuratorom w stosunku do nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, jeżeli osobny statut danej szkoły zawodowej inaczej nie stanowi;

h) zawieranie umów z personalem kontraktowym państwowych szkół i kursów zawodowych;

i) zatwierdzanie dyrektorów, kierowników, nauczycieli i instruktorów niepaństwowych szkół i kursów zawodowych;

j) wydawanie zarządzeń w granicach statutów szkół co do życia pozaszkolnego młodzieży.

IV. Nadawanie oraz odbieranie praw publiczności szkołom i zakładom, podległym inspektorom szkolnym.

V. We wszelkich sprawach uczniów szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, a więc w sprawach przyjmowania i wydalania uczniów, dopuszczania do egzaminów, udzielania dyspenzy od wieku i t. p., kuratorowie okręgów szkolnych mają orzekać ostatecznie, jako instancja odwoławcza od decyzji dyrekcji szkoły, wydanej zależnie od obowiązujących przepisów albo bezpośrednio przez samą dyrekcję, albo też na mocy uchwał Rady Pedagogicznej szkoły.

VI. Ostateczne decydowanie w sprawie kilkakrotnego dopuszczania do egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych.

Czynności pod II—IV zostały przekazane kuratorom rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 sierpnia 1928 r. (Dz. Urzęd. Nr. 10/203, poz. 168.).

VII. Zatwierdzanie sieci publicznych szkół powszechnych (art. 2 ustawy z dnia 17 lutego 1922 Dz. U. Rz. P. Nr. 18, poz. 143.).

VIII. Wydawanie orzeczeń organizacyjnych pu-

blicznych szkół powszechnych (rozp. z dnia 31 sierpnia 1926 r. Dz. Urz. Nr. 13, poz. 176.).

IX. Rozstrzyganie o języku nauczania w publicznych szkołach powszechnych na terenie województw lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, wileńskiego oraz powiatów grodzieńskiegi i wołkowyskiego (§ 12 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 stycznia 1925 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 3, poz 33.).

X. Nadawanie i odbieranie kencesyj na prowadzenie prywatnych szkół średnich i seminarjów nauczycielskich oraz zatwierdzanie dyrektorów i nauczycieli tych szkół (rozp. Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 września 1924 r., Dz. Urzęąd. Nr. 19, poz. 193.).

XI. Wydawanie dekretów ustalenia nauczycielom podległych sobie szkół.

XII. Przyznawanie tytułu profesora nauczycielom, posiadającym studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, podległych sobie szkół.

XIII. Mianowanie stałych nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu.

XIV. Odbieranie przysięgi od dyrektorów i kierowników szkół, bezpośrednio sobie podległych.

XV. Przenoszenie w stan pozasłużbowy nauczycielek szkół bezpośrednio i pośrednio sobie podległych.

XVII. Wytaczanie dochodzeń dyscyplinarnych nauczycielom szkół bezpośrednio i pośrednio sobie podległych.

Wymienione pod XI — XVII czynności wynikają z ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli.

XVIII. Mianowanie nauczycieli publicznych szkół powszechnych na obszarze województw: nowogródz-

kiego, poleskiego, poznańskiego, pomorskiego, wileńskiego i wołyńskiego.

XIX. Wydawanie legitymacyj urzędniczych funkcjonarjuszom i nauczycielom, bezpośrednio i pośrednio sobie podległym, oraz emerytowanym nauczycielom, zamieszkałym w granicach okręgu.

XX. Udzielanie zaliczek na uposażenie.

ORGANIZACJA KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO.

Kurator Okręgu Szkolnego kieruje według dokonanego przez siebie rozdziału czynności działalnością urzędu, przydanego mu do pomocy w załatwianiu powierzonych mu spraw (Kuratorjum Okręgu Szkolnego).

Kuratorjum Okręgu Szkolnego dzieli się na wydziały: 1) ogólny, 2) szkolnictwa powszechnego, 3) szkolnictwa średniego oraz w miarę potrzeby, 4) szkolnictwa zawodowego z naczelnikami wydziału na czele. W niektórych wydziałach wyodrębnia się oddziały według przepisów niniejszego rozporządzenia z odchyleniami, wynikającemi ze stosunków miejscowych.

Naczelnicy wydziałów kierują działalnością powierzonego wydziału według dokonanego przez siebie w ramach niniejszego rozporządzenia podziału czynności i są odpowiedzialni przed kuratorem za powierzony dział pracy.

WYDZIAŁ OGÓLNY.

Wydział ogólny: a) załatwia sprawy odnoszące się do zagadnień, obejmujących całość szkolnictwa podległego kuratorowi, b) załatwia sprawy, wynika-

jące ze stosunku kuratora do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jako władzy przełożonej i ze stosunku do innych władz równorzędnych, c) wydaje opinje prawne, d) opracowuje statystykę szkolnictwa w okręgu oraz sprawozdania z działalności władz szkolnych oraz stanu szkolnictwa w okręgu, e) załatwia sprawy personalne funkcjonarjuszów Kuratorjum, f) załatwia sprawy, odnoszące się budownictwa szkolnego, g) kieruje sprawami higjeny szkolnej, wychowania fizycznego i harcerstwa, h) prowadzi wszystkie sprawy budżetowe i finansowe Kuratorjum, i) kieruje stroną kancelaryjną i gospodarczą dzilałalności Kuratorjum.

Do załatwiania spraw, wymienionych w punktach h) i i), mogą być wyodrębnione w wydziale ogólnym: 1) oddział finansowy, 3) kancelarja główna.

WYDZIAŁ SZKOLNICTWA POWSZECHNEGO.

Wydział Szkolnictwa Powszechnego załatwia w ramach ustaw i rozporządzeń, określających kompetencje Kuratorjów Okręgów Szkolnych sprawy wychowania przedszkolnego, szkolnictwa powszechnego, specjalnego kształcenia nauczycieli, oświaty pozaszkolnej oraz zawodowego szkolnictwa dokształcającego, o ile Kuratorjum nie posiada wydziału szkolnictwa zawodowego.

Dla załatwienia spraw, wymienionych w poprzednim ustępie mogą być wyodrębnione w wydziale szkolnictwa powszechnego oddziały: kształcenia nauczycieli, oświaty pozaszkolnej oraz zawodowego szkolnictwa dokształcającego.

WYDZIAŁ SZKOLNICTWA ŚREDNIEGO.

Wydział szkolnictwa średniego załatwia w ramach ustaw i rozporządzeń, określających kompetencje

Kuratorów Okręgów Szkolnych, sprawy szkolnictwa średniego.

WYDZIAŁ SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO.

Wydział szkolnictwa zawodowego załatwia w ramach ustaw i rozporządzeń, określających kompetencje Kuratorów Okręgów Szkolnych sprawy zawodowego szkolnictwa dokształcającego i tych działów szkolnictwa zawodowego, które Minister przekaże kuratorowi.

WIZYTATOROWIE.

W skład wydziałów wchodzą wizytatorowie, których głównem zadaniem, poza przydzieloną im pracą biurowo-administracyjną, jest spełnianie według podziału terytorjalnego nadzoru nad szkołami, względnie, jeśli chodzi o wizytatorów szkolnictwa powszechnego, również nad ochronkami, inspektoratami szkolnemi i organami samorządu szkolnego; wizytatorzy są odpowiedzialni za stan naukowy i wychowawczy powierzonych sobie szkół.

Funkcje wizytatorów mogą pełnić częściowo naczelnicy wydziałów.

USTAWA

z dnia 17 lutego 1922 r.

o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych.

oraz

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydane z porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu

z dnia 5 lipca 1923 r.

w przedmiocie wykonania ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych.

Art. 1. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych, przewidzianych w planie sieci szkolnej, ciąży na Państwie i na gminie, a w województwach poznańskiem i pomorskiem także na obszarach dworskich.

Obszary dworskie posiadają pod względem ponoszenia kosztów zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych prawa korporacji prawa publicznego.

Do czasu zrealizowania planu sieci szkolnej obowiązek powyższy dotyczy wszystkich publicznych szkół powszechnych, zarówno istniejących w chwili wejścia w życie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143), jak i od tego czasu założonych lub mających powstać w przyszłości.

Przytoczono w brzmieniu ustawy z dn. 25 listopada 1925 r., dotyczącej zmiany niektórych postanowień ustawy z dn. 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 126 poz. 898).

Do art. 1.

§ 1. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych obciąża gminę terytorjalną zarówno wiejską, jak miejską. Tam, gdzie obszary dworskie istnieją, jako odrębne jednostki administracyjne, winny one spełniać narówni z gminami wiejskiemi obowiązki, wypływające z ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych.

§ 2. Jak długo likwidacja majątku istniejących w województwach pomorskiem i poznańskiem gmin (związków) szkolnych i prawozdolnych szkół, oraz istniejących w województwach lwowskiem, krakowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem funduszów szkolnych miejscowych nie zostanie ustawowo uregulowana, majątki i fundusze te pozostają w zawiadywaniu Rady Szkolnych miejscowych.

Art. 2. Plan sieci szkolnej oraz wszelkie w nim zmiany opracowuje inspektor szkolny przy współudziale organów samorządu szkolnego na obszarze gminy, zatwierdza zaś je na podstawie opinji rady szkolnej powiatowej kurator okręgu szkolnego.

Art. 3. Sieć szkolna winna być tak ułożona: 1) aby

wszystkie dzieci w wieku szkolnym mogły korzystać z nauki w publicznej szkole powszechnej, oraz 2) aby szkoła ta była możliwie najwyższego stopnia organizacyjnego.

Do art. 2 i 3.

§ 3. Sposób opracowania i opublikowania sieci szkolnej będzie określony osobnem zarządzeniem.

§ 4. Organami samorządu szkolnego na obszarze gminy, względnie w gminie lub gminnego są:

a) w województwach: kieleckiem, lubelskiem, oraz w białostockiem z wyłączeniem powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego oraz gmin: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej powiatu bielskiego;

1. w miastach, tworzących samodzielne powiaty szkolne — Rady Szkolne Miejskie,

2. w pozostałych miastach i gminach wiejskich — Dozory Szkolne;

b) w województwach: krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem — Rady Szkolne miejscowe,

c) w województwach pomorskiem i poznańskiem, do czasu wydania osobnych przepisów — Rady szkolne miejscowe, istniejące na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 stycznia 1921 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej w przedmiocie tymczasowego ustroju władz szkolnych na obszarze tej dzielnicy (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 283).

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 415) gminę

suchopolską wyłączono z pow. bielskiego i włączono do pow. prużańskiego woj. poleskiego.

Patrz rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 października 1926 r. o radach szkolnych miejscowych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego (Dz. U. R. P. Nr. 118 poz. 684).

Art. 4. Dla osiągnięcia celów, określonych art. 3, tworzy się obwody szkolne z zachowaniem następujących warunków: 1) droga dziecka z domu do szkoły wynosi najwyżej 3 klm., 2) obwód skupia jak największą liczbę dzieci w wieku szkolnym, nie więcej jednak niż 650 i 3) najmniejsza liczba dzieci w obwodzie wynosi 40.

Do art. 4.

§ 3. Za drogę dziecka z domu do szkoły uważa się tę drogę, z której dziecko może korzystać w ciągu całego roku szkolnego.

Art. 5. Jeżeli szkoła jest przeznaczona dla ludności dwu lub więcej gmin i obszarów dworskich, obowiązek założenia i utrzymywania publicznej szkoły powszechnej ciąży na tej gminie lub na tym obszarze dworskim, w których obrębie szkoła się znajduje lub ma być założona.

Inne gminy i obszary dworskie, korzystające ze szkoły, obowiązane są do pokrywania części wydatków, ustalonej na podstawie wzajemnego porozumienia; w razie niedojścia do porozumienia rozstrzygają władze, pełniące w pierwszej instancji nadzór nad gminami, a jeżeli gminy i obszary dworskie należą do różnych powiatów — władze, pełniące w drugiej instancji nadzór nad gminami; jeżeli gminy

dworskie należą do różnych województw — Minister Spraw Wewnętrznych.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 5.

§ 6. Nietylko inne gminy, lecz także obszary dworskie obowiązane są do ponoszenia części wydatków na utrzymanie szkoły przeznaczonej dla ich mieszkańców na podstawie wzajemnego porozumienia.

Jeżeli szkoła zgodnie z planem sieci szkolnej znajduje się na obszarze dworskim, obowiązek założenia i utrzymania szkoły ciąży na tej gminie, która wraz z obszarem dworskim należą do tego samego obwodu szkolnego.

Zgodnie z postanowieniem art. 5 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. w brzmieniu, znowelizowanem ustawą z dnia 25 listopada 1925 r. (p. poz. 143 z 1922 r.), obowiązek założenia i utrzymania szkoły w wypadku, przewidzianym w ust. 2 § 6, ciąży na obszarze dworskim.

§ 7. Porozumienie zainteresowanych gmin i obszarów dworskich dotyczy jedynie klucza rozdziału wydatków na założenie i utrzymanie szkoły. Wydatki zawarte w poszczególnych corocznych budżetach szkolnych rozdziela Rada Szkolna powiatowa między interesowane gminy i obszary dworskie na podstawie tego klucza.

Raz ustalony klucz ulega rewizji na żądanie jednej z interesowanych gmin (obszarów dworskich) i może być zmieniony, jeżeli zajdą znaczne trwałe zmiany w stosunku zaludnienia obszaru gminy głównej do innych gmin i obszarów dworskich do tego samego obwodu szkolnego należących, lub w stosunkach ekonomicznych danego obwodu szkolnego.

§ 8. W województwach: krakowskiem, lwowskiem,

stanisławowskiem i tarnopolskiem Rada Szkolna Powiatowa, na pozostałym zaś obszarze Rzeczypospolitej, na który rozciąga się moc obowiązująca ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, Inspektor szkolny zwraca się do zainteresowanych gmin i obszarów dworskich o zawarcie porozumienia co do klucza rozdziału wydatków na założenie i utrzymanie szkoły, podając termin, do którego porozumienie nastąpić powinno. Termin ustala się zależnie od miejscowych warunków.

W razie niedojścia do porozumienia w oznaczonym przez Inspektora szkolnego (wzgl. Radę Szkolną Powiatową) terminie ustalają klucz rozdziału władze wskazane w art. 5 ustawy.

P. ustęp 2 art. 5 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. w brzmieniu, wprowadzonem art. 2 ustawy z dnia 25 listopad 1925 r. (art. 5 poz. 143 z 1922 r.).

§ 9. Władze powołane do rozstrzygania sporów między dwiema lub więcej gminami (obszarami dworskiemi), korzystającemi z jednej szkoły w przedmiocie klucza podziału kosztów założenia i utrzymania szkoły mają w zasadzie kierować się następującemi wskazówkami:

ponoszeniu kosztów założenia i utrzymania szko-

1) *gdy gminy są zbiorowe, udział każdej z nich w ły winien być proporcjonalny do liczby ludności zamieszkałej w częściach danego obwodu szkolnego, należących do poszczególnych gmin. W tym wypadku liczbę ludności zainteresowanych części gmin ustala się na podstakie ostatniego spisu ludności,*

2) *jeżeli ze szkoły w mieście korzysta gmina (względnie obszar dworski) podmiejska, wówczas gmina ta uczestniczy w kosztach założe-*

nia i utrzymania szkoły w tym stosunku, w jakim pozostaje liczba jej dzieci, korzystających ze szkoły, do pozostałej liczby dzieci w szkole,

3) *gdy gminy są jednostkowe (t. j. gminy jednowioskowe i obszary dworskie) i wszystkie wchodzą całkowicie do jednego obwodu szkolnego, wówczas udział każdej z nich w pokrywaniu kosztów założenia i utrzymania szkoły winien być proporcjonalny do ogólnych kwot opłacanych przez ich mieszkańców państwowych podatków od gruntów, od budynków, dochodowego i przemysłowego,*

4) *gdy gmina jednostkowa należy więcej niż do jednego obwodu szkolnego, wówczas udział jej w kosztach założenia i utrzymania szkół w każdym obwodzie ustala się w sposób, wskazany wyżej pod punktem 3 z tą jednak poprawką, iż dla każdego obwodu bierze się pod uwagę nie ogólną kwotę opłacanych przez mieszkańców tej gminy państwowych podatków od gruntów, od budynków, dochodowego i przemysłowego, lecz tylko odpowiednie części tej kwoty w zależności od obszarów i liczb ludności części tej gminy, wchodzących do różnych obwodów szkolnych.*

Art. 6. Stopień organizacyjny szkoły zależy od liczby zamieszkałych w obwodzie dzieci w wieku szkolnym. Jeżeli liczba ta w przeciągu 3 następujących po sobie lat nie przekracza liczby 60 — szkoła jest jednoklasowa (o jednym nauczycielu), przy liczbie od 61 do 100 — szkoła jest dwuklasowa (o dwóch nauczycielach), od 151 do 200 — czteroklasowa (o 4 nauczycielach), od 201 do 250 — pięcioklasowa (o 5

nauczycielach, od 251 do 300 — sześcioklasowa (o 6 nauczycielach), ponad 300 dzieci — siedmioklasowa (o 7 lub, w razie istnienia oddziałów równoległych, o większej liczbie nauczycieli).

Siedmioklasowa szkoła powszechna ma obok nauczycieli osobnego kierownika, który jest obowiązany do nauczania w szkole w rozmiarach określonych przez ustawy lub rozporządzenia.

Patrz art. 14 z 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129 poz. 918) i art. 3 ustawy z 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207).

Do art. 6 i 8.

§ 10. Postanowieniom ustępów 2-go i 3-go art. 8 ustawy podlegają sześcioklasowe szkoły wydziałowe w województwach poznańskiem i pomorskiem, oraz 4, 5 i 6-klasowe szkoły wydziałowe w województwach, krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem jako szkoły powszechne o stopniu organizacyjnym wyższym ponad przepisany artykułem 6 ustawy.

Art. 7. O kolejności i czasie zakładania publicznych szkół powszechnych rozstrzyga kurator okręgu szkolnego na podstawie wniosków rad szkolnych powiatowych, powziętych po wysłuchaniu opinji zainteresowanych organów samorządu gminnego, właścicieli obszarów dworskich oraz organów samorządu szkolnego w gminie i na obszarze dworskim, a przedkładanych kuratorowi za pośrednictwem inspektora szkolnego.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 7.

§ 11. Rada szkolna powiatowa rozważywszy na prośbę gminy (wzgl. obszaru dworskiego) lub organu

samorządu szkolnego oraz z polecenia władz sprawę założenia szkoły, stosowny wniosek — pozytywny lub negatywny — wraz z dołączonemi do niego opinjami gminy (obszaru dworskiego) i organu samorządu szkolnego na obszarze gminy składa Inspektorowi Szkolnemu, który przesyła go Kuratorowi z pisemnie wyrażonem swem stanowiskiem względem niego.

Tam, gdzie niema Rady Szkolnej Powiatowej, zastępuje ją Inspektor szkolny.

Art. 8. Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przysługuje prawo założenia, względnie pozostawienia szkoły tam, gdzie liczba dzieci nie wystarcza do stworzenia obwodu szkolnego w myśl p. 3 art. 4.

Ministrowi przysługuje również prawo podniesienia stopnia organizacyjnego szkoły ponad normy, artykułem 6 określone.

W obu wypadkach wynikające stąd koszty pokrywa Skarb Państwa sam lub łącznie z gminą albo z obszarem dworskim na podstawie dobrowolnej umowy.

P. uwagę pod art. 1.

Art. 9. Wykonanie zatwierdzonych postanowień w sprawie zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych należy do organów samorządu szkolnego w gminie, lub na obszarze dworskim.

Art. 10. Koszty zakładania i utrzymania publicznych szkół powszechnych są pokrywane:

a) przez Skarb Państwa,
b) przez gminę i obszar dworski,
c) z dobrowolnych świadczeń innych związków komunalnych,
d) z fundacji, zapisów i darowizn.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 10.

§ 12. Własny majątek szkoły oraz środki uzyskane z fundacji, zapisów darowizn i świadczenia oparte na szczególnych tytułach prawnych są w pierwszym rzędzie obracane na pokrycie kosztów zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych, inne zaś źródła pociągane są do tego celu o tyle, o ile powyższe dochody nie pokrywają tych kosztów.

Art. 11. Skarb Państwa ponosi wszelkie wydatki na pomoce naukowe, materjały do nauki, bibljoteki i druki szkolne; gmina i obszar dworski — na wszelkie inne potrzeby rzeczowe szkół, a wszczególności na pomieszczenie dla szkół w myśl ustawy o budowie publicznych szkół powszechnych oraz ich konserwację, na wewnętrzne urządzenie szkół, ubezpieczenia, na oświetlenie, i opał dla szkół, na materjały piśmienne, utrzymanie służby, porządku, czystości.

Udział Państwa, gminy i obszaru dworskiego w pokrywaniu świadczeń osobowych określają osobne ustawy.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 11.

§ 13. Zalicza się:

a) do pomocy naukowych — obrazy, tablice, modele i wszelkie inne środki do uzmysłowienia nauki; mapy, globusy, przyrządy, okazy i przybory do nauki przyrody żywej i martwej, przeźrocza, skrzypce;

b) do materjałów do nauki — odczynniki chemiczne, materjały do konserwowania okazów przyrodniczych;

c) do druków szkolnych — katalogi i dzienniki szkolne oraz inne druki, o ile będą do tej kate-

gorji przez Ministra W. R. i O. P. zaliczone.

§ 14. Ubezpieczenia szkół winny obejmować budynek szkolny, wewnętrzne urządzenie szkoły oraz pomoce naukowe i bibljoteki.

Art. 12 Rady szkolne powiatowe określają normy, podług których gminy i obszary dworskie mają zaopatrywać szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne oraz zapewnić usługę i utrzymanie czystości.

Do art. 12.

§ 15. Normy, podług których gminy mają zaopatrywać szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne oraz zapewnić utrzymanie czystości, określa się w naturze, nie w stawkach pieniężnych.

Przez zapewnienie usługi rozumieć należy i uprawę ogrodu szkolnego.

§ 16. O każdej zmianie w szkole, pociągającej za sobą potrzebę nowego określenia norm opału, oświetlenia, usługi, środków utrzymania czystości i materjałów piśmiennych zawiadamia Inspektor szkolny Radę szkolną powiatową celem powzięcia nowej uchwały.

O ile obowiązujące na danym obszarze przepisy nie stanowią inaczej, przeciwko orzeczeniu Rady szkolnej powiatowej przysługuje Inspektorowi Szkolnemu i interesowanej gminie (obszarowi dworskiemu) odwołanie do kuratora w terminie czternastodniowym od dnia następnego po otrzymaniu zawiadomienia o uchwale Rady Szkolnej powiatowej. Orzeczenie Kuratora jest ostateczne.

§ 17. Tam, gdzie niema Rady szkolnych powiatowych, normy określa Inspektor szkolny.

Art. 13. Organy samorządu szkolnego w gminach i na obszarach dworskich układają projekty budżetu

szkolnego gmin i obszarów dworskich i przedkładają je radzie szkolnej powiatowej, która po dokonaniu w razie potrzeby zmian przesyła władzom gminnym do uchwalenia, a właścicielom obszarów dworskich do wiadomości i wykonania.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 13.

§ 18. Projekt budżetu wydatków, ciążących w myśl art. 11 ustawy, na gminach i obszarach dworskich, układa corocznie organ samorządu szkolnego tej gminy, na której obszarze znajduje się szkoła, a jeżeli jest kilka szkół, dla każdej zosobna i przesyła przed dniem 15 maja poprzedzającego roku właściwej Radzie szkolnej powiatowej, która obowiązana jest powziąć uchwałę do 1 lipca i po dokonaniu w razie potrzeby zmian przesłać budżet zarządowi gminy celem uchwalenia pokrycia przez właściwą władzę gminy.

Jeżeli część wydatków na utrzymanie szkoły ponoszą w myśl art. 5 ustawy i inne gminy lub obszary dworskie, Rada szkolna powiatowa przesyła im odpisy uchwalonego przez siebie budżetu w tym samym celu, podając przytem do wiadomości kwoty wypadające na każdą gminę (obszar dworski) zgodnie z kluczem rozdziału, obowiązującym według § 7 niniejszego rozporządzenia.

Tam, gdzie organy samorządu szkolnego w gminach nie istnieją, projekt budżetu szkolnego układa właściwa władza gminna, czynności zaś zastrzeżone Radzie szkolnej powiatowej należą do Inspektora Szkolnego.

W myśl art. 13 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r., znowelizowanego przez art. 9 ustawy z dnia 25 listopada 1925 r. (p. art. 13 poz. 143 z 1922 r.), projest budżetu szkolnego, o ile dotyczy obszarów

dworskich, po przedłożeniu radzie szkolnej powiatowej, przesyłany jest właścicielom obszarów dworskich do wiadomości i wykonania.

§ 19. Wydatki na cele szkolne pokrywają gminy na tych samych zasadach, co inne wydatki gminne.

Art. 14. W razie gdyby budżet szkolny nie został w przepisanym czasie prawomocnie uchwalony, lub nie odpowiadał potrzebom szkolnym, rada szkolna powiatowa przesyła przedłożony gminie projekt budżetu szkolnego władzy nadzorczej nad gminą, celem wstawienia przewidzianych w nim kwot do budżetu gminy.

Do art. 14.

§ 20. Termin uchwalenia budżetów szkolnych przez władze gminne oznacza Kurator Okręgu Szkolnego w porozumieniu z Wojewodą, zgodnie z obowiązującemi na danym obszarze ustawami gminnemi.

Art. 15. Gmina jest obowiązana dostarczyć w oznaczonych przez radę szkolną powiatową terminach do rozporządzenia organu samorządu szkolnego w gminie funduszów na założenie i utrzymanie szkół w granicach zatwierdzonego budżetu i w myśl obowiązków, wynikających z niniejszej ustawy.

Na obszarach dworskich obowiązek ten w odniesieniu do organu samorządu szkolnego na obszarze dworskim ciąży na właścicielu obszaru dworskiego.

Jeżeli obszar dworski nie jest wyłączną własnością właściciela dóbr, albo jeżeli w granicach obszaru dworskiego przysługuje innej osobie prawo zabudowy, lub jeżeli na obszarze dworskim mieszkają osoby, nie będące w stosunku służbowym do właścicieli, a opłacające podatki państwowe od gruntów, domów, przemysłu lub dochodu, to wydatki na założenie i utrzymanie publicznej szkoły powszechnej rozdzielane będą przez właściwy wydział powiatowy na wymienionych

właścicieli gruntów i mieszkańców obszaru dworskiego w stosunku do opłacanych przez nich podatków państwowych.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 15.

§ 21. Za zgodą Rady szkolnej powiatowej, a tam, gdzie jej niema, za zgodą Inspektora szkolnego gmina (obszar dworski) może zamiast funduszów na założenie i utrzymanie szkoły dostarczyć odpowiednie świadczenia w naturze.

Gdyby świadczenia te nie odpowiadały potrzebom szkoły, Rada szkolna powiatowa (względnie Inspektor Szkolny) może je odrzucić i zażądać dostarczenia funduszów.

§ 22. Obowiązek dostarczania funduszów na utrzymanie szkoły w oznaczonych przez Radę szkolną powiatową terminach dotyczy także obszarów dworskich. W razie niedopełnienia tego obowiązku należne sumy będą ściągane drogą egzekucji administracyjnej.

P. art. 15 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r., znowelizowany przez art. 10 ustawy z dnia 15 listopada 1925 r. (art. 15 poz. 143 z 1922 r.).

§ 23. Terminy dostarczania przez gminę (obszar dworski) funduszów dla szkoły ustalać tak:

1) by zapewnione było otwarcie jej we właściwym czasie i normalne funkcjonowanie w ciągu roku szkolnego,

2) by zgóry nie umożliwione było gminie zastosowanie się do nich.

Organ Samorządu Szkolnego rozporządza sumami wpłaconemi przez gminy i obszary dworskie zgodnie z budżetem szkoły, dokonywa wydatków i prowadzi kasę oraz rachunkowość.

Gdzie organy samorządu szkolnego w gminie nie istnieją, czynności te spełnia Urząd gminy.

§ 24. O ile obowiązujące na danym obszarze przepisy inaczej nie stanowią, od decyzji Rady Szkolnej Powiatowej (względnie Inspektora szkolnego) w sprawie terminów dostarczania funduszów lub świadczeń w naturze służy gminie (obszarowi dworskiemu) odwołanie w ciągu 14 dni od dnia następnego po otrzymaniu orzeczenia Rady szkolnej powiatowej do Kuratora, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 16. W razie, gdyby gmina w określonym przez radę skolną powiatową terminie nie dostarczyła wskazanych w art. 15 funduszów, kurator okręgu szkolnego na wniosek inspektora szkolnego asygnuje organom gminnego samorządu szkolnego odpowiednie sumy ze Skarbu Państwa; inspektor szkolny o każdej wyasygnowanej sumie zawiadamia władzę nadzorczą gminy, która sumę tę ściąga od gminy na rzecz Skarbu Państwa. W razie zwłoki w dostarczeniu funduszów przez obszary dworskie, zaległe sumy będą ściągane drogą egzekucji administracyjnej.

P. uwagę pod art. 1.

Do art. 16.

§ 25. Organ Samorządu Szkolnego przestrzega terminów wpłacenia przez gminy i obszary dworskie sum według budżetu na nie przypadających i w razie niedotrzymania terminu zawiadamia Inspektora Szkolnego, który w miarę większej lub mniejszej pilności danego wydatku, albo odrazu przedstawia Kuratorowi wniosek o zastosowanie art. 16 ustawy, albo wdraża przedtem inne kroki celem zmuszenia organów gminnych do zastosowania się do postanowień artykułu 15 ustawy.

Prawo decyzju w sprawie asygnowania w myśl art. 16 ustawy organom gminnego samorządu szkolnego odpowiednich sum ze Skarbu Państwa należy do wol-

nego uznania Kuratora, który decyzję tę poweźmie w każdym poszczególnym wypadku po stwierdzeniu, że inny sposób wywarcia nacisku na gminę (obszar dworski) nie osiągnie celu i że zwłoka w dostarczeniu funduszów organowi samorządu szkolnego przyniesie znaczną szkodę interesom szkolnictwa.

§ 26. Ściąganie z gmin (względnie obszarów dworskich- asygnowanych przez Kuratora Okręgu Szkolnego organom gminnego samorządu szkolnego sum, o których mowa w art. 16 ustawy, odbywa się w drodze egzekucji administracyjnej w sposób przepisany dla publiczno-prawnych pretensji Skarbu Państwa.

P. końcowe zdanie art. 16 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r., wprowadzone art. 11 ustawy z dnia 25 listopada 1925 r. (poz. 143 z 1922 r.), oraz rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 342).

Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół powszechnych został rozciągnięty na obszary dworskie w wojew. poznańskiem i pomorskiem ustawą z dnia 25 listopada 1925 r. (p. art. 1 poz. 143 z 1922 r.). Obowiązek ten w myśl przepisów powołanej ustawy dotyczy wszystkich publicznych szkół powszechnych, zarówno istniejących w chwili wejścia w życie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r., jak i od tego czasu założonych lub mających powstać w przyszłości.

Art. 17. O przeznaczeniu gruntów szkolnych, znajdujących się na terenie gminy lub obszaru dworskiego, na użytek szkół i nauczycieli, w myśl obowiązujących przepisów, decydują organy samorządu szkolnego gminy lub obszaru dworskiego; od decyzji tej gmina, właściciel obszaru dworskiego i nauczyciel mogą odwołać się do rady szkolnej powiatowej, która rozstrzyga ostatecznie.

P. uwagę pod art. 1.

Art. 18. Zakładanie i utrzymywanie publicznych szkół powszechnych dla mniejszości narodowościowych i wyznaniowych Rzeczypospolitej ureguluje osobna ustawa.

Art. 19. Na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego znosi się patronaty szkolne oraz inne przywileje i zobowiązania do świadczeń na rzecz publicznych szkół powszechnych, natomiast zobowiązania osób trzecich fizycznych i prawnych na rzecz publicznych szkół powszechnych, opierające się na szczególnych tytułach prawnych, pozostają nadal w mocy. Tak zwany serwitut leśny na obszarach województwa pomorskiego we wsiach dominjalnych (art. 45 ordynacji szkolnej dla szkół elementarnych w prowincjach Prusy Wschodnie i Prusy Zachodnie z dnia 11 grudnia 1845 r.) pozostaje w mocy.

Art. 20. Istniejące na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego gminy szkolne (publicznoprawne spółki szkolne) i publiczne szkoły powszechne, wyposażone w osobowość prawną, znosi się.

Zniesienie publicznych szkół powszechnych, wyposażonych w osobowość prawną, nie pociąga za sobą zamknięcia odnośnych szkół, jako zakładów naukowych.

Art. 21. Majątek zniesionej na podstawie art. 20 gminy szkolnej, oraz szkoły, wyposażonej w osobowość prawną, przechodzi jako całość na obowiązaną do utrzymywania odnośnej szkoły gminę miejską lub wiejską, lub takiż obszar dworski (art. 1).

Majątek ten może być użyty tylko na cele publicznego szkolnictwa powszechnego.

Majątek ten zostanie w chwili przejęcia zinwentaryzowany.

Art. 22. Do udowodnienia przejścia praw (art. 21) wystarcza wobec osób trzecich fizycznych i prawnych poświadczenie właściwego inspektora szkolnego. Poświadczenie takie należy na żądanie wydać każdemu, kto wykazuje w tem interes prawny.

Art. 23. Prawo stawiania wniosków na przepisanie na gminę miejską lub wiejską, albo obszar dworski, prawa własności lub innego prawa, dotyczącego gruntu szkolnego, wpisanego w księdze gruntowej na rzecz zniesionej gminy szkolnej, lub szkoły, wyposażonej w osobowość prawną, przysługuje, oprócz stron interesowanych, także inspektorowi szkolnemu.

Na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego w odniesieniu do majątku gmin szkolnych, rozwiązanych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, który na mocy postanowienia § 192 pruskiego powszechnego prawa krajowego (część II tytuł 6) stał się własnością Skarbu Państwa, stawia odpowiedni wniosek kurator okręgu szkolnego.

Art. 19, 20, 21, 22 i 23 wprowadzono na zasadzie art. 13 ustawy z 25 listopada 1925 r.; na mocy art. 14 tejże ustawy artykuły, oznaczone poprzednio liczbami 19 i 20, otrzymały niżej liczby porządkowe 24 i 25.

Art. 24. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 25. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Rozciągnięta rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 11 lipca 1922 r. na ziemię wileńską (Dz. U. R. P. Nr. 60 poz. 537).

P. ustawę z dn. 31 lipca 1924 r., zawierającą niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 79 poz. 766).

USTAWA

z dnia 17 lutego 1922 roku

o budowie publicznych szkół powszechnych.

Art. 1. Publicznym szkołom powszechnym, założonym zgodnie z obowiązującemi przepisami, oraz nauczycielom tych szkół gmina jest obowiązana dostarczyć odpowiedniego pomieszczenia, w szczególności zaś winna dostarczyć gruntów pod zabudowania, na boiska i ogrody szkolne, wznosić nowe budynki szkolne, mieszkalne i gospodarcze, lub przebudowywać odpowiednio do potrzeb budynki już istniejące. Obowiązkiem gminy jest również zaopatrywanie szkół w całkowite urządzenia wewnętrzne.

Art. 2. Jeżeli szkoła jest przeznaczona dla ludności dwu lub więcej gmin, obowiązek, określony art. 1. niniejszej ustawy, ciąży na tej gminie, na której terytorjum znajduje się siedziba szkolna. Pozostałe gminy obowiązane są jednak pokryć przypadającą na nie część kosztów, związanych z wykonaniem tego obowiązku. Udział w wydatkach ustalają gminy zainteresowane; w razie niedojścia do porozumienia — odpowiednie władze powiatowe; jeżeli gminy należą do różnych powiatów — wojewódzkie; jeżeli należą do

różnych województw — Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. Obszar gruntu na szkołę wraz z boiskiem i ogrodem szkolnym winien wynosić dla szkół 1, 2 i 3-klasowych co najmniej 0,56 ha, dla szkół 4, 5, 6 i 7-klasowych co najmniej 0,85 ha.

Obszar gruntu na budowę domów mieszkalnych dla nauczycieli wraz z podwórzem winien wynosić co najmniej 500 mtr. kw. na każde mieszkanie.

Na zmniejszenie obszaru powyższego dla miast, a w wyjątkowych wypadkach dla wsi — może zezwolić, po wysłuchaniu rady szkolnej powiatowej, kurator okręgu szkolnego.

Art. 4. O ile gmina nie posiada gruntu odpowiedniego, a nie może go uzyskać drogą kupna lub zamiany, może nastąpić na wniosek kuratora okręgu szkolnego wywłaszczenie gruntu dla celów szkolnych w trybie, przewidzianym przez ustawy.

Art. 5. Warunki, jakim odpowiadać winny grunty szkolne, budynki szkolne, mieszkania dla nauczycieli i urządzenia wewnętrzne szkoły, określa drogą rozporządzenia Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Plany i kosztorysy każdej przewidzianej niniejszą ustawą budowy lub przebudowy wymagają obok zachowania ogólnych przepisów budowlanych zatwierdzenia kuratora okręgu szkolnego.

Art. 7. O przydatności istniejących budynków dla celów szkolnych i na mieszkania nauczycieli orzeka rada szkolna powiatowa. Inspektor szkolny i organy samorządu gminnego mogą odwołać się do kuratora okręgu szkolnego, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 8. Kolejność budowy poszczególnych szkół

ustanawia, po wysłuchaniu opinji organów samorządu gminnego oraz szkolnego, rada szkolna powiatowa.

Od postanowienia rady szkolnej powiatowej inspektor szkolny oraz gmina mogą odwołać się do kuratora szkolnego, który rozstrzyga ostatecznie.

O czasie budowy szkół orzeka kurator okręgu szkolnego w ramach zatwierdzonego budżetu okręgu.

Art. 9. Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przysługuje prawo nadzoru nad budową gmachów szkolnych i domów mieszkalnych dla nauczycieli.

Art. 10 uchylony na mocy art. 15 ustawy z dn. 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129 poz. 918).

Art. 11. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 12. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Rozciągnięta rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 11 lipca 1922 r. na ziemię wileńską (Dz. U. R. P. Nr. 60 poz. 537).

P. ponadto: ustawę z dn. 8 sierpnia 1923 r. w przedmiocie upoważnienia zarządów gmin do czasowego zajmowania lokali szkolnych w gminie na cele powszechnego nauczania (Dz. U. R. P. Nr. 87 poz. 677) oraz art. 320 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202).

USTAWA

z dnia 4 czerwca 1920 roku
o tymczasowym ustroju władz szkolnych.

Art. 1. Kierownictwo naczelne i nadzór zwierzchni nad wychowaniem publicznem w Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Szkolnictwem wyższem zarządza Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego bezpośrednio.

Art. 2. Dla celów administracyjnych w zakresie wychowania, Państwo dzieli się na okręgi szkolne.

Czas i kolejność tworzenia okręgów szkolnych, ich obszar oraz siedzibę ich władz oznaczy Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Na czele okręgu szkolnego stoi kurator okręgu szkolnego, mianowany przez Naczelnika Państwa, na wniosek Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, uchwalony przez Radę Ministrów.

Art. 4. Do zakresu działania kuratora okręgu szkolnego należeć będzie:

1. administrowanie instytucjami wychowawczemi

i oświatowemi oraz szkołami ogólnokształcącemi, podlegającemi zarządowi Państwa, szkołami zawodowemi w zakresie przekazanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a także nadzór. opieka i kontrola nad szkolnictwem, wychowaniem przedszkolnem i pozaszkolnem oraz oświatą w okręgu;

2. rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i zarządzeń podległych mu władz i urzędów;

3. układanie projektu budżetu okręgu szkolnego, przedstawianie go Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz asygnowanie funduszów na utrzymanie szkolnictwa w okręgu w ramach zatwierdzonego budżetu;

4. zatwierdzanie dyrektorów prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

5. mianowanie urzędników do VII kategorji płacy włącznie;

6. przenoszenie w granicach okręgu niestałych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

7. mianowanie kierowników publicznych szkół powszechnych;

8. przedstawianie Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wniosków w sprawie mianowania wizytatorów okręgowych, inspektorów szkolnych, dyrektorów i nauczycieli państwowych szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich oraz urzędników od VI kategorji płac wzwyż;

9. mianowanie członków rad szkolnych powiatowych i rad opiekuńczych państwowych szkół śred-

nich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich;

10. udzielanie urlopów podwładnym urzędnikom i nauczycielom w granicach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;

11. przenoszenie w stan spoczynku na podstawie obowiązujących przepisów;

12. inne sprawy, przekazane ustawami lub rozporządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 5. Do czasu wydania ustawy o ostatecznym ustroju władz szkolnych i organów samorządu szkolnego Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może powoływać do współdziałania z kuratorami radę szkolną okręgową, złożoną z czynników zawodowo-pedagogicznych, społecznych i przedstawicieli wyznań religijnych, uznanych przez Rzeczpospolitą Polską, do których w danym okręgu znaczna część ludności się przyznaje. Kompetencje rad szkolnych okręgowych określi rozporządzeniem Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Z chwilą utworzenia okręgu i zamianowania kuratora przestają działać na obszarze okręgu wszelkie organy administracji szkolnej z wyjątkiem powiatowych, gminnych i miejscowych, a sprawowana przez nie władza, o ile nie została tą ustawą zastrzeżona kuratorowi, będzie rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, bądź zastrzeżona Min. W. R. i O. P., bądź przeniesiona na podwładne mu organy.

Art. 7. Do czasu uchwalenia przez Sejm ustawy o ostatecznym ustroju władz szkolnych i organów samorządu szkolnego „przepisy tymczasowe o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem“ z dnia

10 sierpnia i 7 września 1917 r., normujące w b. Kongresówce skład i zakres działania powiatowych i gminnych władz i urzędów szkolnych, pozostają w mocy; w b. dzielnicach austrjackiej i pruskiej skład i zakres ich działalności określi dla poszczególnych okręgów drogą rozporządzeń Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 8. Istniejące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy rady szkolne okręgowe otrzymują nazwę rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, zaś inspektorzy szkolni okręgowi — inspektorów szkolnych.

Art. 9. Zależność władz i urzędów szkolnych od organów administracji politycznej wszelkich stopni znosi się.

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 stycznia 1921 r.,

wydane w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej w przedmiocie tymczasowego ustroju władz szkolnych na obszarze tej dzielnicy.

Na mocy art. 10 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. Ust. R. P. z 1920 r., Nr. 50, poz. 304), art. 6 punkt d ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej (Dz. Pr. P. P. z 1919 r., Nr. 64, poz. 385) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 1921 r. w przedmiocie przekazania Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego spraw szkolnych i oświatowych na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. Ust. R. P. z 1921 r. Nr. , poz. 38) zarządzam w porozumieniu z Ministrem b. Dzielnicy Pruskiej, co następuje:

§ 1. Ustanowiony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświcecenia Publicznego delegat w Poznaniu przeprowadza likwidację działalności Departamentu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Mini-

sterstwa b. Dzielnicy Pruskiej w zakresie spraw szkolnych i oświatowych i równocześnie załatwiać będzie inne sprawy, powierzone mu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Sprawy wyznaniowe na obszarze b. dzielnicy pruskiej pozostają nadal w zakresie działania Ministwa tej dzielnicy.

Do art. 2 i 3 ustawy.*)

§ 2. Obszar b. dzielnicy pruskiej dzieli się na dwa okręgi szkolne: 1) okręg Poznański dla obszaru województwa poznańskiego, z siedzibą Kuratora w Poznaniu i 2) okręg Pomorski dla obszaru województwa Pomorskiego, z siedzibą Kuratora w Toruniu.

§ 3. Organizację urzędów (kuratorjów), sprawujących pod kierownictwem kuratorów administrację szkolnictwa na obszarze okręgów szkolnych, określi osobny regulamin.

Kuratorzy wchodzą w zakresie administracji szkolnictwa we wszystkie uprawnienia i obowiązki, które w myśl obowiązujących dotąd przepisów należały do naczelników władzy politycznej wojewódzkiej.

Do art. 4 ustawy.

§ 4. Administracja szkół zawodowych, podlegających zarządowi państwowemu, należy do kuratora w tym samym zakresie, co administracja szkół ogólnokształcących odpowiednich stopni.

Dopóki administracja skarbowa na obszarze b. dzielnicy pruskiej nie zostanie przyjęta przez Ministerstwo Skarbu, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego będzie na podstawie złożonych mu przez kuratorów budżetów okręgów szkolnych u-

*) Tekst ustawy znajduje się na str. 38.

kładał ogólny budżet szkolnictwa właściwego obszaru i przesyłał go Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej do dalszego traktowania.

Pod względem udzielania urlopów podwładnym urzędnikom i nauczycielom przechodzą na kuratora dotychczasowe atrybucje wojewódzkiej komisji do spraw wyznań i szkół.

§ 5. Kuratorowi okręgu szkolnego przekazuje się na zasadzie art. 4 punkt 12 ustawy z 4 czerwca 1920 r. następujące czynności:

1) stanowienie o zakładaniu, zwijaniu i przekształcaniu publicznych szkół powszechnych w granicach budżetu;
2) udzielanie koncesji na zakładanie prywatnych szkół wszelkich typów i stopni oraz stanowienie o ich zwijaniu;
3) przyznawanie prawa publiczności szkołom prywatnym, powszechnym i składanie wniosków Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie przyznawania prawa publiczności prywatnym szkołom średnim ogólnokształcącym i zawodowym;
4) mianowanie nauczycieli szkół powszechnych;
5) zatwierdzanie kierowników i nauczycieli prywatnych szkół wszelkiego typu;
6) zawieszanie w czynnościach urzędowych podległych mu urzędników i funkcjonarjuszy oraz nauczycieli szkół średnich zawodowych, podlegających zarządowi państwowemu.

Do art. 5 ustawy.

§ 6. Powołanie do współdziałania z kuratorami Rad szkolnych okręgowych nastąpi w późniejszym terminie.

Do art. 6 ustawy.

§ 7. Ustanowione rozporządzeniem Ministra b. b. Dzielnicy pruskiej z dnia 6 stycznia 1920 r. Nr. VI. 16/20 (Nr. 1/2 urzęd. gazety szkolnej dla województwa Poznańskiego i Pomorskiego) komisje do spraw wyznaniowych i szkolnych znosi się. Sprawy wyznaniowe przekazuje się urzędom wojewódzkim.

Do art. 7 i 8 ustawy.

§ 8. W granicach każdego powiatu lub miasta, tworzącego osobny powiat szkolny, władze nad szkolnictwem powszechnem, wychowaniem przedszkolnem i oświatą pozaszkolną sprawuje inspektor szkolny powiatowy, któremu dodaje się potrzebną ilość zastępców i pracowników biurowych.

Inspektor szkolny podlega bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego. W zakresie administracji szkolnictwa inspektor przejmuje wszystkie uprawnienia i obowiązki, które w myśl przepisów obowiązujących dotąd należały do starosty powiatowego.

Inspektoraty powiatowe, istniejące w chwili wydania rozporządzenie, ulegną przekształceniu w powyżej wskazanym kierunku stopniowo, najpóźniej jednak w ciągu lat 2-ch.

§ 9. Obok inspektora ustanawia się w każdym powiecie administracyjnym radę szkolną powiatową, a w miastach, tworzących osobne powiaty szkolne, radą szkolną miejską.

§ 10. W skład rady szkolnej powiatowej wchodzą:

a) inspektorzy szkolni powiatowi, urzędnicy w powiecie:
b) jeden duchowny wyznania katolickiego, powołany przez kuratora w porozumieniu z biskupem djecezjalnym;
c) jeden duchowny wyzania ewengelickiego, po-

woływany przez kuratora w porozumieniu z władnym konsystorzem w Poznaniu, o ile ludność ewangelicka wynosi więcej, nż dwa tysiące dusz;

d) przedstawiciel nauczycielstwa, istniejących w powiecie państwowych szkół średnich ogólnokształcących;

e) dwaj przedstawiciele nauczycielstwa publicznych szkół powszechnych i jeden przedstawiciel nauczycielstwa państwowych seminarjów nauczycielskich; jeżeli w powiecie niema seminarjum nauczycielskiego, to do Rady szkolnej powiatowej wchodzą trzej przedstawiciele publicznych szkół prywatnych;

f) starosta powiatowy lub delegowany przez niego urzędnik;

g) jeden z lekarzy szkolnych, wyznaczony przez kuratora, a gdzie niema lekarzy szkolnych, lekarz powiatowy;

h) pięciu przedstawicieli ludności.

§ 11. W skład rady szkolnej miejskiej, prócz członków, wymienionych w § 10 w punktach a,—e, wchodzą, zamiast członków, wskazanych w punktach f, g, prezydent miasta lub jego zastępca, jeden z lekarzy szkolnych, wyznaczony przez kuratora, względnie lekarz miejski (g), 5-ciu delegatów rady miejskiej (h).

§ 12. Członka wymienionego w §§ 10 i 11 punkt d, wybierają nauczyciele państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej, a o ile zaś w powiecie lub w mieście jest takich szkół więcej niż jedna, członka tego wybiera zebranie nauczycielskie, zwołane w tym celu do miasta powiatowego przez kuratora okręgu szkolnego. Z członków, wymienionych pod e) przedstawi-

cieli nauczycielstwa szkół powszechnych wybiera konferencja powiatowa nauczycieli tych szkół, zaś przedstawiciela seminarjów nauczycielskich wybierają nauczyciele istniejących w powiecie seminarjów w sposób, przewidziany dla wyboru przedstawicieli nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących.

Członków wymienionych w §§ 10 i 11 punkt h, wybiera sejmik powiatowy, względnie rada miejska ze swego grona, bądź z poza niego.

Kolegja wyborcze wybierają prócz delegatów taką samą ilość zastępców.

§ 13. Okres czynności rady szkolnej powiatowej względnie miejskiej trwa trzy lata.

§ 14. W razie ustąpienia, utraty mandatu, lub śmierci członka z wyboru (§§ 10 i 11 punkty d, e, h), na jego miejsce wchodzi na resztę czasu trwania mandatu jeden z zastępców w ustanowionej przy wyborze kolejności.

Członkowie rady szkolnej, zarówno powiatowej, jak miejskiej, w razie przesiedlenia się do innego powiatu lub miasta tracą mandaty.

Członkowie rady szkolnej, zarówno powiatowej, jak miejskiej, pochodzący z wyboru (§§ 10 i 11 punkty, d, e, h), tracą mandat o ile mimo doręczenia im wezwania będą bez należytego usprawiedliwienia nieobecni na trzech posiedzeniach rady z rzędu. Przewodniczący rady szkolnej powiatowej lub miejskiej zawiadamia o tem kuratora w celu powołania zastępców.

§ 15. Radzie szkolnej powiatowej przewodniczy inspektor szkolny powiatowy; o ile jest ich w powiecie kilku, to ten inspektor, którego wyznaczy kurator z pomiędzy inspektorów, mających siedzibę w mieście powiatowem.

§ 16. Zamiejscowi członkowie rady szkolnej powiatowej otrzymywać będą djety i koszty podróży według zasad ustalonych dla funkcjonarjuszy państwowych, a jeżeli nimi nie są, jak urzędnicy VII stopnia służbowego.

§ 17. Siedzibą rad szkolnych powiatowych, względnie miejskich, oraz inspektorów szkolnych, są miasta powiatowe, względnie miasta, tworzące osobne powiaty szkolne.

§ 18. Do zakresu działania rady szkolnej powiatowej lub miejskiej w siedzibie szkolnictwa powszechnego, wychowania przedszkolnego i oświaty pozaszkolnej należy:

a) badania potrzeb powiatu lub miasta i spółdziałanie z inspektorem szkolnym oraz radami szkolnemi miejscowemi w sprawie zaspakajania tych potrzeb;

b) wydawanie na użytek kuratora corocznych opinji o stanie szkolnictwa w powiecie lub w mieście;

c) wyrażenie opinji o projekcie budżetu szkolnictwa państwowego przed złożeniem go przez inspektora szkolnego kuratorowi;

d) zatwierdzenie budżetów poszczególnych szkół, o ile chodzi o wydatki pokrywane nie ze Skarbu Rzeczypospolitej;

e) opinjowanie podań i próśb czynników, utrzymujących szkoły, o subwencję ze Skarbu na cele szkolne;

f) określenie norm, według których rady szkolne miejscowe:

1) zaopatrują nauczycieli w opał i wydzielaja rolę.

2) zaopatrują szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne;
3) pokrywają koszty usługi i utrzymania czystości w szkołach;

g) wydawanie opinji o wnioskach w sprawie zakładania ochron i o projektach sieci publicznych szkół powszechnych;

h) opinjowanie wniosków w sprawie udzielania koncesji na prywatne ochrony i prywatne szkoły powszechne;

i) spółdziałanie z inspektorem w sprawie dalszego kształcenia nauczycieli szkół powszechnych i wychowawczyń ochron;

j) sprawowanie spólnie z inspektorem szkolnym władzy zwierzchniej nad dozorami szkolnemi, a mianowicie:

nadzór nad gospodarką dozorów i wykonywaniem budżetu, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań, sprawdzanie i zatwierdzanie wyborów oraz stawianie wniosków o rozwiązanie rad szkolnych miejscowych w razie niewykonywania przez nie ich obowiązków, przekraczania kompetencji, lub w razie, gdyby działalność ich była niezgodna z ustawami, albo szkodliwa dla szkoły;

k) opieka i nadzór nad budownictwem szkolnem i higjeną szkolną.

§ 19. Rada szkolna powiatowa lub miejska może delegować członków do zwiedzania w towarzystwie inspektora lub jego zastępcy szkół jej podległych. Delegat rady szkolnej powiatowej lub miejskiej niema jednak prawa egzaminować dzieci, ani czynić uwag dzieciom i nauczycielom.

Nauczyciele czynni nie mogą być delegowani do zwiedzania szkół.

§ 20. Istniejące dotychczas na obszarze b. dzielnicy pruskiej dozory szkolne nosić będą nadal nazwę rad szkolnych miejscowych; zatrzymują wszakże swój dotychczasowy skład osobowy i zakres działania, z wyjątkiem prawa sprzeciwu przy obsadzaniu stałych posad nauczycielskich.

Istniejące dotychczas na obszarze b. dzielnicy pruskiej deputacje szkolne znosi się.

Do art. 9 ustawy.

§ 21. Zarządzenia, potrzebne do wykonania postanowienia art. 9 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r., będą wydane przez właściwych wojewodów i kuratorów we wzajemnem porozumieniu.

§ 22. Orzeczenia i zarządzenia władz szkolnych w stosunku do ludności podlegają na podstawie dotychczasowych przepisów wykonaniu przez władze administracyjne i polityczne.

* * *

W rozporządzeniu tem zastosowano już zmiany wprowadzone rozporządzeniem późniejszem z dnia 14 lipca 1921 r. (l. 17649/21).

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 27 października 1926 r.
o radach szkolnych miejscowych na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego.

Na zasadzie art. 7 ustawy z dn. 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządza się co następuje:

§ 1. W każdej gminie wiejskiej lub miejskiej, posiadajacej co najmniej jedną publiczną szkołę powszechną, oraz na każdym takimże obszarze dworskim tworzy się radę szkolną miejscową, jako organ gminnego samorządu szkolnego

Działalność rady szkolnej miejscowej rozciąga się na jedną gminę terytorjalną (obszar dworski), jeśli gmina ta (obszar dworski) utrzymuje szkołę samą, jeśli zaś do utrzymania szkoły przyczyniają się inne gminy (obszary dworskie) lub ich części (art. 5 ustawy z dnia 17 lutego 1922 roku w brzmieniu nadanem art. 2 ustawy z dnia 25 listopada 1925. Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898), to działalność jej rozciąga się także na te gminy (obszary dworskie) względnie ich części.

§ 2. Siedzibę rady szkolnej miejscowej oznacza

kurator okręgu szkolnego.

Rada szkolna miejscowa jest jedna dla wszystkich szkół bez względu na wyznanie i narodowość ludności, dla której szkoły te są przeznaczone.

§ 3. Rada szkolna miejscowa w gminie wiejskiej (obszarze dworskim) składa się:

1) z przewodniczącego mianowanego przez inspektora szkolnego z pośród osób zamieszkałych na obszarze, na który rozciąga się działalność rady;

2) z sołtysa lub przełożonego obszaru dworskie-

b) z dwóch przedstawicieli ludności gminy

go miejscowości będącej siedzibą rady szkolnej miejscowej;

3) z nauczyciela, względnie kierownika, publicznej szkoły powszechnej na danym obszarze, wyznaczonego przez inspektora szkolnego;

4) a) z trzech przedstawicieli ludności gminy (obszaru dworskiego), jeżeli obszar, na który rozciąga się działalność rady szkolnej miejscowej obejmuje tylko jedną gminę lub jeden obszar dworski;

b) z dwóch przedstawicieli ludności gminy (obszaru dworskiego), będącej siedzibą rady szkolnej miejscowej, oraz po jednym przedstawicielu ludności od każdej z pozostałych gmin (obszarów dworskich), na które w całości lub w części rozciąga się działalność rady szkolnej miejscowej.

Jeżeli pomiędzy mieszkańcami obwodu szkolnego nie znajdzie się odpowiednia osoba, stałe przewodnictwo rady szkolnej miejscowej może za zgodą kuratora objąć inspektor szkolny.

§ 4. Przełożony obszaru dworskiego, wchodzący z urzędu w myśl punktu 2 § 3-go do rady szkolnej miejscowej, ma prawo poruczyć zastępstwo w radzie

szkolnej miejscowej innej osobie; osoba ta musi uzyskać zatwierdzenie inspektora szkolnego, jeślie nie jest zatwierdzona przez starostę, jako zastępca przełożonego obszaru dworskiego.

§ 5. Rada szkolna miejscowa w miastach składa się:

a) z przewodniczącego mianowanego z pośród mieszkańców miasta, a to w miastach powiatowych i w miastach mających ponad 5000 mieszkańców przez kuratora okręgu szkolnego, w innych miastach przez inspektora szkolnego;
b) z burmistrza, względnie członka magistratu, delegowanego na stałe przez burmistrza;
c) z dwóch nauczycieli (względnie kierowników) publicznych szkół powszechnych, wyznaczonych przez inspektora szkolnego;
b) z czterech przedstawicieli ludności miasta, jeżeli obszar, na który rozciąga się działalność rady szkolnej miejscowej, obejmuje tylko to miasto, lub też gdy świadczenia gmin wiejskich i obszarów dworskich, do wspomnianego obszaru działalności rady szkolnej miejscowej należących, na rzecz szkoły powszechnej lub szkół powszechnych nie przenoszą 10% ogólnej kwoty wydatków na rzecz tych szkół;
e) z trzech przedstawicieli ludności miasta oraz jednego przedstawiciela pozostałych, do wspomniaiego obszaru działania rady szkolnej miejscowej należących gmin wiejskich i obszarów dworskich, gdy świadczenia tychże na rzecz tej szkoły powszechnej lub tych szkół powszechnych nie przenoszą 25% ogólnej kwoty wydatków na rzecz tych szkół, a dwóch przedstawicieli gmin wiejskich i obszarów dwor-

skich, gdy świadczenia te przenoszą 25% tej kwoty.

Pkt. d) i e) przytoczono w brzmieniu rozp. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 września 1928 r. w sprawie zmiany niniejszego rozporządzenia (Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 791).

§ 6. Przedstawicieli ludności do rady szkolnej miejscowej wybierają:

a) w gminach wiejskich rady gminne, a gdzie ich niema, zebrania gminne,
b) w gminach miejskich — rady miejskie,
c) na obszarach dworskich mieszkańcy tych obszarów, odpowiadający warunkom § 7-go.

Wybory pod a) i b) dokonywane są na wezwanie inspektora szkolnego.

Jeżeli w wypadkach przewidzianych w § 5 punkt e) gmin należących wraz z sąsiedniem miastem do obszaru, na który rozciąga się działalność jednej rady szkolnej miejscowej, jest więcej, niż przedstawicieli wysyłanych przez nie do rady szkolnej miejscowej, to przedstawicieli ludności wybiera ta gmina, której udział w wydatkach na cele szkolne jest największy, względnie te gminy, których udziały są największe.

To samo dotyczy należących do powyższego terytorjum obszarów dworskich.

Ustęp ostatni wprowadzono na mocy rozp. powołanego w uwadze do § 5.

§ 7. Członkiem rady szkolnej miejscowej (§ 5 punkt 4 a) i § 5 punkt d) może być wybrany bez względu na płeć każdy obywatel Państwa Polskiego, który:

a) ukończył 30-rok życia,
b) w dniu ogłoszenia wyborów przynajmniej od roku ma miejsce stałego zamieszkania w obwodzie szkolnym, na który rozciąga się działal-

ność rady szkolnej miejscowej,

c) posiada pełnię honorowych praw obywatelskich,

d) nie znajduje się pod opieką lub kuratelą,

e) włada dostatecznie językiem polskim.

§ 8. Jeżeli na obszarze, na który rozciąga się działalność rady szkolnej miejscowej, istnieje odrębna lub parytetyczna (mieszana) szkoła dla mniejszości narodowej lub wyznaniowej, należy część przedstawicieli ludności do rady szkolnej miejscowej wybrać, o ile możności z pośród osób, należących do mniejszości narodowej (wyznaniowej) w stosunku oznaczonym w każdym przypadku przez radę szkolną powiatową.

§ 9. Wybory przedstawicieli ludności obszaru dworskiego do rady szkolnej miejscowej przeprowadza się w sposób następujący:

osoba wyznaczona przez inspektora szkolnego, podaje do wiadomości wyborców, w sposób w danej miejscowości przyjęty, czas i miejsce wyborów. Wybory przeprowadza komisja wyborcza, do której wchodzi delegat inspektora wraz z dwoma ławnikami.

Wybór następuje bezwzględną większością głosów obecnych, osobno dla każdego członka.

Wybory odbywają się kartkami, a jeżeli jest jednomyślna zgoda, przez aklamację.

Jeżeli pierwsze głosowanie nie da wyniku, należy przeprowadzić wybory ścieślejsze między dwoma kandydatami, którzy w pierwszem głosowaniu otrzymali największą ilość głosów.

Jeżeli jest jeszcze trzeci kandydat, który otrzymał taką samą liczbę głosów, jak jeden z powyższych

dwóch, wówczas rozstrzyga los o dopuszczeniu do ściślejszego wyboru dwóch z pomiędzy tych kandydatów, którzy w pierwszem głosowaniu otrzymali równą liczbę głosów.

Jeżeli obaj kandydaci otrzymali przy wyborze ściślejszym równą liczbę głosów, wówczas o wyborze rozstrzyga los.

Komisja wyborcza oblicza głosy, oraz sporządza i podpisuje protokół wyborczy.

§ 10. Równocześnie z wyborem członków rady szkolnej miejscowej kolegja wyborcze dokonywują wyboru takiej samej liczby zastępców, którzy w razie śmierci, złożenia urzędu (§ 11) lub utraty mandatu (§§ 14, 18 i 25) wchodzą na resztę okresu urzędowania do rady szkolnej miejscowej.

§ 11. Do nieprzyjęcia wyboru, albo złożenia urzędu członka rady szkolnej miejscowej uprawnia:

a) długotrwała choroba,
b) zajęcie powodujące często długotrwałą nieobecność w miejscu zamieszkania,
c) przekroczenie 60-go roku życia,
d) sprawowanie urzędu państwowego,
e) inne okoliczności, które zdaniem inspektora szkolnego stanowią dostateczne usprawiedliwienie.

Osobę, która bez powyższych powodów odmówi przyjęcia urzędu członka rady szkolnej miejscowej, lub przyjęty urząd złoży, kurator okręgu szkolnego może pozbawić na okres 3 do 6 lat prawa uczestniczenia w radzie szkolnej miejscowej.

§ 12. Protokóły wyborcze winny być przesłane inspektorowi szkolnemu w ciągu 3 dni po dokonaniu wyborów.

Zażalenie na nieprawidłowość wyborów można

wnieść do inspektora szkolnego najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia następnego po dokonaniu wyborów.

§ 13. Wybory członków wymienionych w § 3 punkty 4 a) i b) oraz w § 5 punkt d) wymagają zatwierdzenia rady szkolnej powiatowej (§ 18 punkt j) rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 stycznia 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 283).

Wybrani członkowie rady szkolnej miejscowej mogą rozpocząć pełnienie swych obowiązków dopiero po otrzymaniu zawiadomienia o zatwierdzeniu wyborów przez radę szkolną powiatową.

Jeżeli członek, który nie uzyskał zatwierdzenia, zostanie wybrany powtórnie, to rada szkolna powiatowa, o ile po raz drugi odmówi zatwierdzenia wyboru, powołuje z urzędu członka rady szkolnej miejscowej.

§ 14. Mandaty członków rady szkolnej miejscowej z wyboru trwają lat sześć, mandaty członków wyznaczonych do odwołania.

Członkowie ustępujący pełnią obowiązki do chwili objęcia urzędu przez ich zastępców.

Członek rady szkolnej miejscowej traci mandat, jeżeli zajdzie co do niego zmiana, wskutek której odpadają warunki jego wyboru, względnie mianowania.

§ 15. Członkowie rady szkolnej miejscowej pełnią obowiązki bezpłatnie z wyjątkiem skarbnika, któremu rada szkolna miejscowa za zgodą rady szkolnej powiatowej może wyznaczyć stosowne wynagrodzenie.

§ 16. Rada szkolna miejscowa wybiera ze swego grona zastępcę przewodniczącego, sekretarza i skarbnika.

§ 17. Posiedzenia rady szkolnej miejscowej odbywają się w oznaczonych przez nią terminach. Posie-

dzenia zwołuje przewodniczący lub urzędujący zastępca przewodniczącego.

Posiedzenie nadzwyczajne winno być zwołane w razie potrzeby uznanej przez przewodniczącego, lub na żądanie inspektora szkolnego, albo delegata innej przełożonej władzy szkolnej, w ciągu doby, wreszcie na wniosek dwóch członków rady szkolnej miejscowej w ciągu dni siedmiu.

O każdem posiedzeniu powinien być zawiadomiony inspektor szkolny z podaniem porządku dziennego w terminie 3 dni naprzód, wyjąwszy, jeżeli posiedzenie zwołane jest na żądanie inspektora.

Na posiedzeniach rady szkolnej miejscowej mogą być obecni bez głosu decydującego, lecz z prawem zabierania głosu poza koleją mówców, przedstawiciele przełożonych władz szkolnych i delegaci rady szkolnej powiatowej.

§ 18. Do ważności uchwał rady szkolnej miejscowej wymagana jest obecność przewodniczącego względnie urzędującego jego zastępcy, oraz co najmniej połowy pozostałych członków.

Jeżeli posiedzenie nie może odbyć się z powodu braku wymaganego wyżej kompletu, przewodniczący zwołuje drugie posiedzenie z tym samym porządkiem obrad, zaznaczając, że uchwały będą prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

Członkowie rady szkolnej miejscowej, nie przybywający na posiedzenie, winni usprawiedliwić swą nieobecność.

Członek rady szkolnej miejscowej z wyboru nie przybywający bez usprawiedliwienia na trzy posiedzenia kolejne, przestaje być członkiem rady szkolnej miejscowej i traci na okres trzyletni prawo czynnego

i biernego wyboru do rad szkolnych miejscowych; w miejsce jego wchodzi zastępca.

§ 19. Uchwały rady szkolnej miejscowej zapadają większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Członkowie rady szkolnej miejscowej nie mogą brać udziału w obradach i głosowaniu nad sprawami, w których są osobiście zainteresowani.

§ 20. Obrady rady szkolnej miejscowej w szczególności zaś uchwały na nich zapadające powinny być protokółowane w specjalnej księdze z podaniem dnia i uczestników obrad.

Protokół obrad po przeczytaniu powinien być podpisany przez wszystkich obecnych członków.

§ 21. Zażalenia przeciwko uchwałom lub zarządzeniom rady szkolnej miejscowej rozstrzyga rada szkolna powiatowa.

Zażalenia mogą być wnoszone w ciągu dni siedmiu, licząc od dnia następnego po powzięciu uchwały, ogłoszeniu zarządzenia lub doręczenia zawiadomienia.

Przeciw decyzji rady szkolnej powiatowej, służy w takim samym terminie prawo odwołania do kuratora okręgu szkolnego.

§ 22. Zadaniem rady szkolnej miejscowej jest załatwianie poruczonych jej przepisami czynności w przedmiocie zakładania, utrzymywania i budowy publicznych szkół powszechnych oraz roztaczanie opieki nad szkołą (szkołami) i dziećmi szkolnemi.

W szczególności do rady szkolnej miejscowej należy:

1) układanie projektów budżetu szkolnego gminy zgodnie z obowiązującemi w tej mierze przepisami;

2) dokonywanie wydatków zgodnie z budżetem, prowadzenie rachunków i przedstawianie corocznych sprawozdań rachunkowych radzie szkolnej powiatowej;
3) administrowanie majątkiem szkolnym;
4) zarząd działem gospodarczym szkół wogóle, w tem między innemi:
   a) zaopatrywanie szkół w urządzenie wewnętrzne, sprzęty, opał, oświetlenie i materjały piśmienne;
   b) zapewnienie szkole usługi i utrzymania czystości;
   c) przeznaczenie gruntów szkolnych na użytek szkół i nauczycieli, zgodnie z ustawami i przepisami;
5) nadzór nad majątkiem szkolnym, a między innemi:
   a) staranie o bezpieczne przechowanie i lokowanie kapitałów, należących do majątku szkolnego,
   b) staranie o dobry stan budynków i wewnętrznego urządzenia szkoły, oraz o ubezpieczenie budynków i majątku szkolnego,
   c) dopilnowanie, aby opał i oświetlenie były właściwie zużytkowane,
   d) czuwanie nad prawidłową uprawą pola (ogrodu) szkolnego, o ile nie jest przeznaczone do użytku nauczyciela lub na cele naukowe,
   c) staranie, by w razie wakansu na posadzie nauczycielskiej wykonywane były na roli służbowej nauczyciela wszelkie prace stosownie do pory roku na koszt kasy szkolnej, z zastrzeżeniem zwrotu przez nauczyciela;
6) kontrola prowadzonego przez kierownika szko-

ły (nauczyciela) spisu ruchomego i nieruchomego majątku szkolnego oraz kontrola ksiąg inwentarzowych szkoły;

7) opieka higjeniczno-sanitarna nad szkołą i dziećmi;
8) wywieranie wpływu na rodziców celem regularnego posyłania dzieci do szkoły;
9) roztaczanie nadzoru nad szkołami za pośrednictwem przewodniczącego, który ma prawo bywania w szkole podczas zajęć tylko w towarzystwie inspektora szkolnego lub jego zastępcy, nie ma jednak prawa egzaminowania dzieci ani czynienia uwag nauczycielowi;
10) opieka pozaszkolna nad dziećmi, roztaczanie w razie potrzeby opieki nad dziećmi biednemi oraz nad kształceniem sierot;
11) współudział w urządzaniu uroczystości szkolnych;
12) zawiadamianie inspektora szkolnego o wszelkich zauważonych brakach szkoły;
13) wykonywanie wszystkiego, co na mocy ustaw i rozporządzeń władz szkolnych zostanie poruczone radzie szkolnej miejscowej;
14) składanie sprawozdań ze swej działalności radzie szkolnej powiatowej.

§ 23. Rada szkolna miejscowa wyłania z siebie wydział wykonawczy, złożony z przewodniczącego, sekretarza i jednego z członków.

Zobowiązania prawne podpisuje wydział wykonawczy, opatrując je odciskiem pieczęci urzędowej.

Wszelkie akty o charakterze urzędowym wychodzące z rady szkolnej miejscowej, między innemi asygnacje na wypłaty i wpłaty, winny być podpisane przez

przewodniczącego lub jego urzędującego zastępcę i opatrzone odciskiem pieczęci urzędowej.

Wzór pieczęci urzędowej ustala kurator okręgu szkolnego.

§ 24. Rada szkolna miejscowa może być rozwiązana w wypadkach, gdy:

a) przekracza swe kompetencje,
b) działa niezgodnie z obowiązującemi przepisami,
c) działa na szkodę szkolnictwa,
d) nie rozwija dość owocnej działalności.

Wniosek o rozwiązanie rady szkolnej miejscowej stawia rada szkolna powiatowa, decyduje o rozwiązaniu kurator okręgu szkolnego.

Inspektor szkolny ma prawo, w razie jeżeli zdaniem jego zachodzą warunki wymienione pod a., b. i c., zawiesić czynności rady szkolnej miejscowej; zawieszenie to ustaje, jeżeli rada szkolna powiatowa uchwali nie przedstawić kuratorowi okręgu szkolnego wniosku o rozwiązanie rady szkolnej miejscowej, lub jeśli kurator wniosku rady szkolnej powiatowej nie uwzględni.

§ 25. Członek rady szkolnej miejscowej z wyboru może być złożony z urzędu przez kuratora okręgu szkolnego na wniosek rady szkolnej powiatowej, jeżeli:

a) przekracza swe kompetencje,
b) działa niezgodnie z obowiązującemi przepisami lub z uchwałami rady szkolnej miejscowej,
c) działa na szkodę szkolnictwa,
d) jeżeli przez swoje zachowanie okazuje się niegodnym szacunku, zaufania i poważania, jakiego wymaga jego stanowisko.

§ 26. Prawa i obowiązki rozwiązanej rady szkolnej miejscowej może kurator przelać czasowo aż do utworzenia nowej rady szkolnej na mianowanego przez siebie komisarza.

§ 27. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą rozporządzenia i inne przepisy dotyczące spraw unormowanych niniejszem rozporządzeniem.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 8 lutego 1921 roku, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w przedmiocie tymczasowego ustroju władz szkolnych na obszarze b. Galicji.

Na mocy art. 10 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 roku o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. Ust. R. P. z 1920 r. Nr. 50, poz. 304) a w celu wykonania tej ustawy na obszarze b. Galicji zarządzam w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych co następuje.

Do art. 2 i 6 ustawy:*)

§ 1. Istniejącą na zasadzie Galicyjskich ustaw krajowych z dnia 15 lutego 1903 roku (dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 39) z dnia 9 maja 1907 roku (dz. ust. rozp. kraj. Nr. 48) Radę Szkolną Krajową znosi się.

§ 2. Z obszaru podległego dotychczas Radzie Szkolnej Krajowej tworzy się narazie jeden okręg szkolny Lwowski z siedzibą kuratora tego okręgu — we Lwowie.

Organizację urzędu (kuratorjum) sprawującego pod kierownictwem kuratora administrację w zakre-

---

*) Tekst ustawy znajduje się na str. 38.

sie szkolnictwa na obszarze okręgu szkolnego Lwowskiego określi osobny regulamin.

Kurator wchodzi w zakresie administracji szkolnej z wyjątkiem szkół akademickich we wszystkie uprawnienia i obowiązki jakie dotychczas w myśl obowiązujących przepisów należały do naczelnika władzy politycznej krajowej.

Do art. 4 ustawy:

§ 3. Państwowe szkoły zawodowe podlegają władzy kuratora w tym samym zakresie, w jakim podlegały Radzie Szkolnej Krajowej z wyjątkiem prawa mianowania nauczycieli tych szkół. Kurator będzie przedkładał Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wnioski w sprawie mianowania dyrektorów i nauczycieli państwowych szkół zawodowych.

Przy rozstrzyganiu odwołań do kuratora od orzeczeń i zarządzeń podległych mu władz i urzędów zarówno jak odwołań od orzeczeń kuratora do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego należy pod względem terminów, sposobu wnoszenia i mocy wstrzymującej odwołań, jakoteż dopuszczalności dalszego toku instancji stosować dotychczasowe przepisy.

Prawo do udzielania urlopów podwładnym urzędnikom służy kuratorowi w takich granicach, w jakich dotychczas służyło Radzie Szkolnej Krajowej.

Prawo do przenoszenia w stan spoczynku służy kuratorowi co do tych funkcjonarjuszów, których ma prawo mianować. Prócz tego do zakresu uprawnień kuratora okręgu szkolnego Lwowskiego należą wszystkie inne sprawy, które dotychczas należały do zakresu działania Rady Szkolnej Krajowej, o ile art. 4 ustawy cytowanej na wstępie niniejszego rozporzą-

dzenia nie zastrzega ich Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do art. 5 ustawy:

§ 4. Powołanie do współdziałania z kuratorem Rady Szkolnej Okręgowej nastąpi w późniejszym terminie.

Do art. 7 i 8 ustawy:

§ 5. Rady szkolne powiatowe na obszarze całego okręgu szkolnego Lwowskiego otrzymują taki sam zakres działania, jaki dotychczas miały rady szkolne okregowe, o ile ustawa z dnia 4 czerwca 1920 r. i niniejsze rozporządzenie nie stanowią inaczej.

Siedzibą rad szkolnych powiatowych oraz inspektora szkolnego (inspektoratu szkolnego powiatowego) jest dotychczasowa siedziba rad szkolnych okręgowych.

§ 6. W skład rady szkolnej powiatowej wchodzą:

a) inspektor szkolny, a gdzie jest ich więcej niż jeden, wszyscy inspektorowie szkolni;

b) jeden duchowny każdego wyznania i obrządku liczącego w powiecie więcej niż tysiąc dusz, powołany przez kuratora na podstawie propozycji właściwych ordynarjatów biskupich, a o ile chodzi o przestawiciela innych wyznań, na podstawie zbiorowej propozycji wszystkich gmin wyznaniowych w powiecie;

c) trzej lub czterej przedstawiciele zawodu nauczycielskiego z których dwu wybiera powiatowa konferencja nauczycielstwa szkół powszechnych ze swego grona, a dwóch wyznacza kurator; jednego z pośród dyrektorów lub kierowników państwowych seminarjów nauczycielskich, istniejących w powiecie, a gdzie seminarjów niema z pośród nauczycieli kierujących jednej ze szkół powszechnych w powie-

cie. drugiego zaś z pośród dyrektorów lub kierowników jednej z państwowych szkół średnich ogólnokształcących, o ile w powiecie istnieją;

d) trzej delegaci rady powiatowej, o ile zaś w powiecie znajduje się miasto, objęte ustawą gminną z dnia 14 marca 1889 r. (dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 224), to oprócz tego jeden delegat rady gminej tego miasta;

e) starosta lub delegowany przez niego urzędnik;

f) trzej przedstawiciele ludności, zamieszkali w powiecie, powoływani przez kuratora z pośród sześciu osób, zaleconych przez radę szkolną powiatową, oraz dwaj ich zastępcy, wyznaczeni równocześnie przez kuratora z pośród tychże sześciu osób;

g) jeden z lekarzy szkolnych, wyznaczany przez kuratora — w braku zaś lekarzy szkolnych, lekarz powiatowy.

Kolegja, wymienione w punktach c) i d), wybierają równocześnie taką samą ilość zastępców członków rady szkolnej powiatowej.

Wszyscy członkowie rady i ich zastępcy powinni mieć stałe miejsce zamieszkania na obszarze powiatu. Ustanie tego warunku powoduje utratę mandatu.

§ 7. W skład rady szkolnej miejskiej w miastach rządzących się własnym statutem wchodzą:

a) inspektor szkolny, a gdzie jest ich więcej niż jeden, wszyscy inspektorowie szkolni;

b) jeden duchowny każdego wyznania i obrządku, liczącego więcej niż pięćset dusz w powiecie, powołany w sposób wskazany w § 6 punkt b) niniejszego rozporządzenia;

c) pięciu przedstawicieli zawodu nauczycielskiego. z których trzech wybiera miejscowa konferencja nauczycielstwa szkół powszechnych ze swego grona, a pozostałych dwóch wyznacza kurator, jednego z po-

śród dyrektorów państwowych seminarjów nauczycielskich istniejących w mieście, drugiego zaś z pośród dyrektorów jednej z państwowych szkół średnich ogólnokształcących, istniejących w mieście;

d) czterej delegaci rady miejskiej na czas trwania ich mandatu do tej rady miejskiej;

e) prezydent miasta lub jego zastępca;

f) trzej przedstawiciele społeczeństwa, zamieszkali w mieście, powoływani w sposób określony w § 6 punkt f) niniejszego rozporządzenia;

g) jeden z lekarzy szkolnych, wyznaczony przez kuratora, w braku zaś lekarzy szkolnych — fizyk miejski.

Kolegja wyznaczone pod c), d), wybierają równocześnie po jednym zastępcy członka rady miejskiej.

§ 8. Przewodniczący rady szkolnej powiatowej względnie miejskiej jest inspektor szkolny, a jeśli ich jest w powiecie względnie mieście dwóch lub więcej, ten, którego wyznaczy kurator. Jako przewodniczący rady szkolnej powiatowej, względnie miejskiej wchodzi on w zakres administracji szkolnej we wszystkie uprawnienia i obowiązki, które w myśl obowiązujących przepisów dotychczas należały do naczelnika powiatowej władzy politycznej jako przewodniczącego rady szkolnej okręgowej.

§ 9. Zastępcę przewodniczącego wybiera rada szkolna zarówno powiatowa, jak miejska ze swego grona. W czasie gdy przewodniczący nie urzęduje, zastępca jego wchodzi we wszystkie uprawnienia i obowiązki przewodniczącego prócz prawa wizytowania szkół i jest odpowiedzialny przed kuratorem za urzędowanie biura właściwej rady szkolnej.

§ 10. Okres czynności rady szkolnej powiatowej jak miejskiej trwa trzy lata.

§ 11. Istniejący na zasadzie § 11 ustawy galicyjskiej z dnia 26 czerwca 1899 r. (dz. ust. i rozp. kraj. Nr 84) o radach szkolnych okręgowych wydział wykonawczy będzie się składał: a) z przewodniczcego rady szkolnej; b) z dwóch członków rady szkolnej powiatowej, w siedzibie rady zamieszkałych a przez nią w tym celu wybieranych, w miastach zaś z własnym statutem z trzech członków w ten sam sposób wybieranych.

§ 12. Zamiejscowi członkowie rady szkolnej powiatowej utrzymują djety i koszta podróży według zasad ustanowionych dla funkcjonarjuszów państwowych, o ile zaś takimi nie są, jak urzędnicy VII stopnia służbowego.

§ 13. Członkowie rady szkolnej powiatowej, lub miejskiej, wymienieni w §§ 6 i 7 w punkcie c) ust. 1 i w punktach d), f), tracą mandaat, o ile mimo doręczenia im wezwania będą bez należytego usprawiedliwienia nieobecni na trzech posiedzeniach rady z rzędu.

Przewodnicząc rady szkolnej powiatowej lub miejskiej zawiadomi o tem kuratora celem powołania zastępców (§§ 6 i 7).

O ile zaniedbania, wskazanego w ustępie 1, dopuszcza się dyrektor (nauczyciel kierujący) lub lekarz szkolny (§ 6 i 7 punkt c) ust 2 i 3, oraz punkt g) niniejszego rozporządzenia), przewodniczący rady szkolnej powiatowej względnie miejskiej zawiadomi o tem kuratora, który wezwie ich do usprawiedliwienia się i wyznaczy ewentualnie innych członków z tej samej kategorji.

§ 14. W skład rady szkolnej miejscowej wchodzą:

a) jeden przedstawiciel gminy, wybrany przez radę gminna na czas trwania mandatu do rady gminnej, o ile zaś do zakresu działania jednej i tej sa-

mej rady szkolnej miejscowej należy kilka gmin, to odpowiednia ilość przedstawicieli;

b) dwaj przedstawiciele ludności, wyznaczeni aż do odwołania przez radę szkolną powiatową;

c) kierownik szkoły, o ile zaś jednej i tej samej radzie szkolnej miejscowej podlega kilka szkół — to wyznaczony przez radę szkolną powiatową kierownik jednej z nich.

Nauczyciele kierujący innych szkół, znajdujących się na obszarze działania rady szkolnej miejscowej, uczestniczą w obradach z głosem doradczym.

Kolegja, wymienione w punktach a) b), wybierają równocześnie taką samą ilość zastępców członków rady szkolnej miejscowej.

Wszyscy członkowie i zastępcy powinni mieć stałe miejsce zamieszkania na obszarze, podległym radzie szkolnej miejscowej.

§ 15. Przewodniczącego rady szkolnej miejscowej wybiera rada z pośród swych członków, wymienionych w § 14 lit. a) b).

§ 16. Członkowie rady szkolnej miejscowej, wymienieni w § 14 w punktach a) b) tracą mandat o ile mimo doręczenia im zaproszenia a bez należytego usprawiedliwienia nie będą obecni na trzech posiedzeniach rady z rzędu. Przewodniczący rady szkolnej miejscowej zawiadamia o tem radę szkolną powiatową celem powołania zastępców.

O ile zaniedbania, określonego w ustępie 1 dopuszcza się kierownik szkoły, przewodniczący rady szkolnej zawiadamia o tem radę szkolną powiatową, która wzywa kierownika szkoły do usprawiedliwienia się i w razie potrzeby wyznacza innego kierow-

nika szkoły lub nauczyciela na członka rady szkolnej miejscowej.

§ 17. Okres czynności rady szkolnej miejscowej trwa dwa lata.

§ 19. W miastach rządzących się własnym statutem, czynności rady szkolnej miejscowej sprawuje rada szkolna miejska.

§ 19. Sprzeczne z treścią §§ 5 i 19 niniejszego rozporządzenia przepisy ustaw galicyjskich z dnia 26 czerwca 1899 (dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 58) o władzach nadzorczych miejscowych dla szkół ludowych tracą moc obowiązującą.

Do art. 9 ustawy:

§ 20. Postanowienia art. XII galicyjskiej ustawy krajowej z dnia 15 lutego 1903 r. (dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 39) o Radzie Szkolnej Krajowej oraz postanowieniach art. 19, ust. 5 ustawy galicyjskiej o radach szkolnych okręgowych z dnia 26 czerwca 1899 r. (dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 84), dotyczące obowiązku dostarczania radzie szkolnej krajowej względnie radom szkolnym okręgowym przez polityczną władzę krajową lub powiatową potrzebnych pomieszczeń oraz sił pomocniczych jakoteż opędzania ich potrzeb kancelaryjnych, znosi się. Termin ustania tebo obowiązku ustalają Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego i Generalny Delegat Rządu we Lwowie, względnie właściwy wojewoda, we wzajemnem porozumieniu.

Po tym terminie wydatki na pomieszczenie władz szkolnych, personel i potrzeby kancelaryjne obciążą budżet Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

PRZEPISY TYMCZASOWE O SZKOŁACH ELEMENTARNYCH obowiązujące na obszarze b. ross. z 10. VIII. 1917 r.

(zatwierdzone ustawą z 4/6 1920 r. nr. 50, poz. 304 D. U. R. P.).

Przepisy ogólne.

Art. 1. Szkoły elementarne są publiczne i prywatne.

Art. 3. Publiczna szkoła elementarna jest dostępna dla wszystkich bez różnicy wyznania dzieci w wieku szkolnym.

Art. 4. Nauka w szkołach elemntarnych publicznych jest bezpłatna.

Art. 5. Szkoły elementarne, utrzymywane przez Państwo, powiaty, gminy wiejskie lub miejskie, związki szkolne gmin i powiatów, są szkołami publicznemi.

Art. 6. Szkoły elementarne, utrzymywane przez osoby prywatne, zrzeszenia i instytucje, są szkołami prywatnemi.

Art. 7. Szkoły elementarne prywatne mogą ubiegać się o przyznanie im prawa publiczności, o ile odpowiadają warunkom ustawy o szkołach prywatnych.

Art. 10. Szkoła elementarna publiczna lub prywatna, posiadająca prawo publiczności, wydaje świadectwa ukończenia szkoły, mające znaczenie dokumentu urzędowego.

Art. 12. Dla celów administracyjnych i gospodarczych w zakresie szkolnictwa tworzą się okręgi szkolne.

Miasta: Warszawa, Łódź, Lublin, Częstochowa i Sosnowiec stanowią samodzielne okręgi szkolne.

Każda gmina wiejska i miejska stanowi osobną jednostkę terytorjalną szkolną.

Większe osady mogą tworzyć na mocy decyzji Dyrektora Departamentu W. R. i O. P. samodzielne jednostki szkolne.

Art. 13. Gminy oraz powiaty mogą dla zwyczajnych celów szkolnych i oświatowo-kulturalnych tworzyć związki gmin i powiatów. Związki tworzą się na podstawie dobrowolnych umów z inicjatywy szkolnych władz państwowych lub organów samorządu miejscowego.

O szkołach publicznych.

O zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół elementarnych.

Art. 14. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych szkół elementarnych cięży na gminie.

Art. 15. Władze szkolne i organy miejscowego zarządu szkolnictwa starać się będą o to, ażeby założone zostały wszędzie w dostatecznej liczbie.

Zakładania i budowę szkół stosuje się do ogólnego planu szkolnego, zatwierdzonego przez odpowiednie władze szkolne.

Art. 16. Gmina nie ma prawa pozbawiania szkoły tych funduszów pieniężnych lub tych gruntów,

z których szkoły i nauczyciele korzystają. Może to nastąpić wyłącznie na wniosek Dozoru szkolnego za zgodą Rady szkolnej okręgowej i inspektora okręgowego pod warunkiem, że gmina oznaczy wzamian inne, równe tamtym, źródła dochodu. Gmina nie może również bez zewolenia na to Rady szkolnej i Inspektora okręgowego zamykać szkół istniejących.

Art. 17. Projekty szkolne oraz budżety przedkładają Radzie Gminnej wzgl. Magistratowi co roku Dozory szkolne względnie Rady szkolne okręgowe (gdzie niema Dozorów).

Art. 18. Subsydja i pożyczki dla gmin na budowę szkół z państwowego funduszu szkolno-budowlanego oznaczy i ureguluje oddzielnie ustawa.

Art. 19. Niezbędne na utrzymanie szkół elementarnych publicznych środki płyną:

a) z funduszów gminnych;

b) z funduszów, przeznaczonych przez organy samorządu powiatowego;

c) ze skarbu państwa;

d) z fundacyj, zapisów i darowizn.

Art. 20. Do pokrywania wydatków gmin na szkoły przykłada się skarb państwa w rozmiarach, które oznaczone zostaną. Jednak wydatki jako to: najem i remont pomieszczeń dla szkół i nauczycieli, wewnętrzne urządzenia, pomoce naukowe i bibljoteki szkolne dla dzieci, utrzymanie służby, opał dla szkoły i nauczyciela, oświetlenie, materjały piśmienne, druki szkolne, utrzymanie porządku i czystości w szkole oraz koszty administracyjne Dozorów szkolnych ponosi wyłącznie gmina. Również gmina wydziela szkołom plac na boisko, ogród szkolny oraz grunt dla nauczyciela.

Art. 21. Rady szkolne okręgowe określają, uwzględniając stosunki miejscowe, normy, podług których Dozory szkolne będą zaopatrywały nauczycieli w opał, oswietlenie, materjały pismienne i pokrywały koszty najmu usługi i utrzymania czystości w szkołach.

Co do budowy szkół, ich urządzeń wewnętrznych, rodzaju i systemu sprzętów szkolnych, bibljotek szkolnych, niezbędnych pomocy naukowych, druków szkolnych oraz co do urządzenia ogrodów i boisk zostaną wydane Radom szkolnym okręgowym specjalne instrukcje.

Art. 22. Sumy budżetowe, niewydatkowane w danym roku, pozostają do rozporządzenia Dozoru szkolnego lub danej Opieki szkolnej dla użycia wyłącznie na rzecz potrzeb szkolnych.

O personelu nauczycielskim.

Art. 28. Kandydatury na posady nauczycielskie w publicznych szkołach elemntarnych ustala Rada szkolna okręgowa drogą konkursu i wybranych kandydatów wraz z listą odrzuconych przedstawia Inspektorowi okręgowemu do zatwierdzenia. Jeżeli Rada szkolna okręgowa, w określonym przez Departament terminie, kandydatów nie przedstawi lub też jej kandydaci zostaną przez Inspektora odrzuceni, Inspektor za zgodą departamentu mianuje nauczycieli bezpośrednio. W razie odrzucenia kandydatów Rady szkolnej okręgowej Inspektor komunikuje jej motywy swej decyzji.

O organach zarządu szkolnictwa elementarnego.

O Radzie szkolnej okręgowej.

Art. 29. Każdy okręg szkolny posiada Radę szkolną okręgową.

Miasta: Warszawa, Łódź, Lublin, Sosnowiec, Częstochowa, stanowią samodzielne okręgi szkolne z osobnemi Radami szkolnemi okręgowemi.

Dyrektorowi Departamentu W. R. i O. P. przysługuje prawa wyodrębniania miast innych w samodzielne okręgi szkolne.

Art. 30. Rada szkolna okręgowa składa się:

a) z członków z wyboru:

1) z trzech przedstawicieli, wybranych przez Sejmik powiatowy, przyczem jeden przynajmniej winien być członkiem Sejmiku;

2) z jednego wybranego przez Radę miasta okręgowego;

3) z jednego przedstawiciela zawodu nauczycielskiego, wybranego przez konferencję okręgową nauczycieli szkół elementarnych publicznych;

4) z kierownika (czki) seminarjum nauczycielskiego lub nauczyciela (lki) zakładu naukowego średniego, wybranego (ej) przez Radę szkolną okręgową na jednem z pierwszych posiedzeń.

Jeżeli w okręgu niema zakładu naukowego średniego oraz seminarjum nauczycielskiego, wchodzi kierownik jednej z miejscowych szkół elementarnych publicznych wieloklasowych, wybrany na jednem z pierwszych posiedzeń Rady szkolnej okręgowej.

b) z członków z nominacji:

1) z dwóch obywateli, powołanych przez Dyrektora Departamentu W. R. i O. P.;

2) z osób duchownych lub, w razie braku osób duchownych, z osób świeckich, reprezntanta kościoła rzymsko-katolickiego i reprezentantów innych wyznań, o ile dane wyznanie stanowi w okręgu więcej, niż 10 proc. ogółu ludności; reprezentantów wyznań powołuje Dyrektor Departamentu po porozumieniu

się z władzą kościoła rzymsko-katolickiego względnie zwierzchnością gmin wyznaniowych;

c) z członka z urzędu: lekarza okręgowego (wzgl. szkolnego).

W posiedzeniach Rady szkolnej biorą udział Inspektor okręgowy lub jego zastępca oraz starosta.

Art. 31. Rada szkolna okręgowa miast, wydzielonych w okręgi szkolne, składa się:

a) z członków z wyborów;

1) z dwóch wybranych przez magistrat;

a) z czterech reprezentantów Rady miejskiej, przez nią wybranych, przyczem dwaj przynajmniej winni być członkami Rady;

3) z kierownika (czki) lub nauczyciela (lki) zakładu naukowego średniego, wybranego (ej) na jednym z pierwszych posiedzeń Rady szkolnej okręgowej;

4) z jednego przedstawiciela (lki) zawodu nauczycielskiego, wybranego (ej) przez konferencję nauczycieli szkół elementarnych publicznych;

b) z członków z nominacji:

1) z dwóch obywateli miasta, powołanych przez Dyrektora Departamentu W. R. i O. P.;

2) z reprezentantów wyznań, jak wyżej w art. 30 p. b. 2;

c) z członka z urzędu: lekarza szkolnego (naczelnego).

W posiedzeniach Rady szkolnej okręgowej bierze udział inspektor okręgowy lub jego zastępca i starosta.

Art. 32. Mandaty członków Rady szkolnej okręgowej trwają: członków z mianowania i reprezentantów nauczycielstwa trzy lata, delegatów Sejmiku i Rady miejskiej tak długo, jak długo trwają mandaty do Sejmiku i Rady miejskiej.

Przedstawiciele zawodu nauczycielskiego tracą pełnomocnistwa z chwilą, kiedy przestają pełnić funcję w danym okręgu.

Art. 33 Kolegja wyborcze prócz członków czynnych wybierają po jednym zastępcy, który wchodzi do Rady szkolnej okręgowej w razie ustąpienia członka czynnego.

Protokuły wyborcze są przesyłane do Departamentu W. R. i O. P. w dniu następnym po dokonanych wyborach.

Zaskarzenia na prawidłowość wyborów mogą być wnoszone do Departamentu W. R. i O. P. najpóźniej w przeciągu dni 7, licząc od dnia następnego po dokonaniu wyborów.

Członkowie ustępujący pełnią swe obowiązki do czasu zatwierdzenia ich następców przez Dyrektora Departamentu W. R. i O. P.

Art. 34. Do obowiązków Rady szkolnej okręgowej wogóle należy:

I. Roztaczanie nadzoru nad szkolnictwem elementarnem publicznem i prywatnem.

II. Wyjednywanie środków na potrzeby szkolne i oświatowe oraz zarządzanie funduszami swego okręgu.

III. Sprawowanie władzy zwierzchniej nad Dozorami szkolnymi w gminach i Opiekami szkolnemi.

IV. Badanie potrzeb szkolnych i oświatowo-kulturalnych swego okręgu i współdziałania z Inspektorem okręgowym i Dozorami szkolnymi w sprawie czynienia zadość tym potrzebom.

W szczególności zaś do niej należy:

1. Roztaczanie nadzoru nad elemntarnemi szkołami publicznemi i prywatnemi z wyjjątkiem szkół ćwi-

czeń przy seminarjach nauczycielskich, za pomocą wizytacji szkół przez delegowanych członków Rady, bez prawa jednak przeegzaminowywania uczniów i czynienia uwag nauczycielom; nie mogą być do wizytowania delegowani nauczyciele czynni.

2. Sprawozdanie władzy zwierzchniej nad Dozorami szkolnymi, mianowanie przepisanej liczby członków Dozorów, zatwierdzenie wyborów i rozwiązywanie Dozorów szkolnych, w razie gdyby Dozór nie spełniał swych obowiązków lub działalność jego była niezgodną z niniejszą ustawą.

3) Decydowanie zgodnie z instrukcjami Dyrektora Departamentu W. R. i O. P. w sprawie projektów sieci szkolnych, sporządzonych przez Dozory szkolne w gminach.

4. Decydowanie wniosków w sprawie otwierania szkół poszczególnych.

5. Wydawanie koncesyj na otwieranie szkół elementarnych prywatnych.

6. Wydawanie opinji o wnioskach Dozorów szkolnych w sprawie zwijania szkół istniejących lub zmiany tych źródeł dochodowych, z których poszczególne szkoły korzystają.

7. Ogłaszanie w przepisanym terminie konkursów na wakujące stanowiska nauczycielskie, wybór kandydatów z możliwem uwzględnieniem życzeń Dozorów i Opiek szkolnych i przedstawianie kandydatów Inspektorowi do zatwierdzenia.

8. Udział w urzędzie dyscyplinarnym do spraw służbowych nauczycieli, którego kompetencje określi oddzielna ustawa.

9. Współdziałanie z Inspektorem okręgowym w sprawie dalszego kształcenia nauczycieli szkół ele-

mentarnych (urządzanie kursów wakacyjnych uzupełniających, konferencyj nauczycielskich i t. p.).

10. Wydawanie stypendjów na dalsze studja dla nauczycieli szkół elementarnych, subwencjonowanie bibljotek okręgowych dla nauczycieli, tworzenie muzeów pedagogicznych i opieka nad nimi, ułatwianie nabywania podręczników, pomocy naukowych, materjałów piśmiennych, książek do bibljotek szkolnych, ksiąg i druków szkolnych.

11. Roztaczanie nadzoru nad gospodarką szkolną gmin, rozpatrywanie sprawozdań Dozorów gminnych i kontrola nad wykonaniem gminnych budżetów szkolnych.

12. Zarządzanie funduszami, przeznaczonymi na cele szkolne okręgu ; opieka nad majątkiem szkolnym okręgu i fundacjami szkolnemi, o ile czynności te nie zostały zastrzeżone innym władzom.

13. Występowanie z wnioskam do Departamentu W. R. i O. P. w sprawach szkolnych i oświatowo-kulturalnych, udzielanie wyjaśnień i opinji na jego żądanie, składanie rocznych sprawozdań Departamentowi.

14. Rozpatrywanie wszelkich wniosków, napływających do Rady.

15. Określanie norm podług których Dozory szkolne gmin:

1) zaopatrują nauczycieli w opał, 2) szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne, 3) pokrywają koszty usługi i utrzymania czystości w szkołach.

16. Opieka i nadzór nad budownictwem szkolnem i higjeną szkolną.

Art. 35. Członkowie Rady szkolnej okręgowej pełnią swe obowiązki bezpłatnie z wyjątkiem sekretarza, który może pobierać wynagrodzenie.

Art. 36. Rada wybiera przewodniczącego i zastępcę na trzy lata. Na stanowiska te nie mogą być wybierani członkowie Rady, którzy zajmują urzędy płatne w szkolnictwie, utrzymywanem lub subsydjowanem przez organy samorządu miejskiego.

Art. 37. Rada szkolna okręgowa może zapraszać na posiedzenia rzeczoznawców z poza Rady, mają oni głos doradczy.

Art. 38. Posiedzenia Rady szkolnej odbywają się przynajmniej raz na miesiąc.

Nadzwyczajne posiedzenia mogą być zwoływane przez przewodniczącego według uznania, na żądanie Inspektora okręgowego lub na wniosek dwóch członków Rady — w przeciągu dni 7. Do powzięcia uchwał prawomocnych potrzebna jest obecność Inspektora okręgowego lub jego zastępcy i zwykłej większości członków Rady. Wszystkie sprawy są rozstrzygane większością głosów obecnych członków Rady. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Inspektor okręgowy i starosta mają prawo zabierania głosu poza koleją zapisanych mowców.

Nie może brać udziału w obradach i głosowaniu członek Rady nad sprawami, które w jakikolwiek sposób związane są z jego osobistymi interesami lub interesami jego krewnych i powinowatych.

Art. 39. Nad zgodnością uchwał Rady z obowiązującemi ustawami czuwa Inspektor okręgowy. W razie sprzeczności między powziętą przez Radę uchwałą a ustawą Inspektor wstrzymuje wykonanie uchwały. W kwestjach spornych Rada szkolna okręgowa może odwołać się do Dyrektora Departamentu W. R. i O. P.

Art. 40. Wszelkie zażalenia przeciwko rozporządzeniom i orzeczeniom Rady szkolnej okręgowej rozstrzyga dyrektor Departamentu W. R. i O. P.

Zażalenia wnosi się w przeciągu dni 7, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia lub opublikowania.

Art. 41. Rada szkolna okręgowa według uznania może wyłaniać wydział wykonawczy:

a) z przewodniczącego lub jego zastępcy,
b) z jednego członka Rady szkolnej okręgowej,
c) z sekretarza Rady.

Art. 42. Rada szkolna okręgowa układa regulamin swej wewnętrznej działalności, określa w granicach niniejszej ustawy kompetencje wydziału wykonawczego i komunikuje swe postanowienia w tym względzie Dyrektorowi Departamentu W. R. i O. P.

Art. 43. Rada za zgodą przewodniczącego może powierzać wykonanie pewnych uchwał osobnemu delegatowi lub delegatom.

Art. 44. Rada może tworzyć komisje, da których wchodzić mogą prócz członków Rady szkolnej okręgowej osoby, do niej nie należące. Przewodniczącym komisji winien być członek Rady. Nie przybywający na posiedzenia, winni usprawiedliwić swoją nieobecność.

Członek Rady, nie przybywający bez usprawiedliwienia na trzy posiedzenia kolejne, otrzymuje wezwanie specjalne i w razie ponownego nieprzybycia będzie uważany na ustępującego z Rady. Na miejsce jego wchodzi zastępca.

Art. 46. Władzę zwierzchnią nad działalnością Rad szkolnych okręgowych sprawuje Dyrektor W. R. i O. P.

Dyrektorowi Departamentu przysługuje prawo rozwiązania Rady szkolnej okręgowej w razie, gdyby Rada nie spełniała swych obowiązków lub działalność jej była niezgodną z niniejszą ustawą.

O dozorze szkolnym w gminach.

Art. 47. Każda gmina wiejska i miejska względnie większa miejscowość, chociażby nie stanowiła odrębnej gminy (art. 12), tworzy terytorjalną jednostkę szkolną z osobnym dozorem szkolnym.

Art. 48. W miastach, tworzących samodzielne okręgi szkolne, funkcje Dozorów pełnią Rady szkolne okręgowe.

Art. 49. Dozór szkolny gmin wiejskich i osad, tworzących samodzielne gminy lub z gmin wyłączonych, składa się::

a) z członków wyboru:

1) z jednego członka Rady gminnej, przez Radę delegowanego;

2) z jednego mieszkańca gminy, wybranego przez Zebranie gminne;

3) z jednego przedstawiciela (lki) zawodu nauczycielskiego, wybranego (ej) przez ogół nauczycielstwa szkół publicznych gminy;

b) z członków z mianowania:

1) z osób duchownych (w braku duchownych z osób świeckich): reprezentantów kościoła rz.-katolickiego i reprezentantów innych wyznań, o ile dane wyznanie liczy w gminie więcej, niż 2 procent ogółu ludności gminy. Reprezentatntów wyznań powołuje Rada szkolna okręgowa po porozumieniu się z władzą kościoła rz.-katolickiego, wzgl. zwierzchnością gmin wyznaniowych;

2) z jednego mieszkańca gminy, mianowanego przez Radę szkolną okręgową.

3) z jednego przedstawiciela (lki) zawodu nauczycielskiego szkół elementarnych publicznych, powołanego przez Radę szkolną okręgowa.

W gminach, w których osada została przez Departament W. R. i O. P. w odrębną jednostkę szkolną wyłączona, w wyborze delegatów do Dozoru (p. a. 2) biorą udział członkowie zebrania gminnego, zamieszkujący odpowiednią część gminy (osadę) i okoliczne wsie do danej gminy wchodzące.

Art. 50. Dozór szkolny gmin miejskich, liczących mniej niż dwadzieścia tysięcy ludności, składa się:

a) z członków z wyborów:

1) z delgowanego członka magistratu;

2) z dwóch przedstawicieli, wybranych przez Radę miejską, przyczem jeden przynajmniej winien być członkiem Rady;

3) z przedstawiciela (lki) zawodu nauczycielskiego, wybranego (ej) przez konferencję nauczycieli szkół miejskich;

4) z przedstawiciela (lki) szkoły średniej lub seminarjum nauczycielskiego, wybranego (ej) na jednym z pierwszych posiedzeń Dozoru szkolnego. O ile seminarjum i szkół średnich niema, wchodzi kierownik (czka) szkoły wieloklasowej miejskiej, wybrany (a) przez Dozór szkolny na jednym z pierwszych posiedzeń;

b) z członów z mianowania:

1) z osób duchownych: reprezentanta kościoła rz.-katolickiego i reprezentantów innych wyznań, o ile dane wyznanie liczy w gminie więcej niż 2 procent ogółu ludności gminy; reprezentantów wyznań powołuje Rada szkolna okręgowa po porozumieniu się

z władzą kościoła rz. katolickiego, wzgl. zwierzchnością gmin wyznaniowych;

2) z jednego obywatela miasta, mianowanego przez Radę szkolną okręgową;

c) z członka z urzędu: lekarza miejskiego wzgl. szkolnego.

Art. 51. Dozór szkolny gmin miejskich, liczących więcej niż dwadzieścia tysięcy ludności, składa się:

a) z członków z wyborów:

1) z delegowanego członka Magistratu;

2) z trzech delegatów, wybranych przez Radę miejską, przyczem jeden przynajmniej winien być czonkiem Rady;

3) z przedstawiciela (lki) zawodu nauczycielskiego, wybranego (ej) przez konferencję nauczycieli szkół miejskich;

4) z kierownika (czki) szkoły średniej, wybranego (ej) przez Dozór szkolny na jednem z pierwszych posiedzeń Dozoru;

5) z kierownika (czki) seminarjum nauczycielskiego, wybranego (ej) na jednem z pierwszych posiedzeń Dozoru; jeżeli seminarjum niema, wchodzi kierownik (czka) szkoły elementarnej miejskiej wielooddziałowej, wybrany (a) przez Dozór na jednem z pierwszych posiedzeń;

b) z członków z mianowania:

1) z osób duchownych i t. d. jak w p. b. — art. 49;

2) z obywatela miasta, mianowanego przez Radę szkolną okręgową;

c) z członka z urzędu: lekarza miejskiego, wzgl. szkolnego.-

Art. 52. Mandaty członków Dozoru trwają: członków z mianowania i reprezentantów nauczycielstwa

trzy lata, delegatów Rady gminnej i miejskiej tak długo, jak trwają mandaty do Rady miejskiej i gminnej.

Przedstawiciele zawodu nauczycielskiego tracą pełnomocnictwa z chwilą, kiedy przestają pełnić funcje nauczycielskie w danym okręgu.

Art. 53. Kolegja wyborcze prócz członków czynnych wybierają po jednym zastępcy, który wchodzi do Dozoru szkolnego w razie ustąpienia członka czynnego.

Protokuły wyborcze są przesyłane Radom szkolnym okręgowym w dniu następnym po wyborach. Zaskarżenia na prawidłość wyborów mogą być wnoszone do Rad szkolnych okręgowych najpóźniej w przeciągu 7 dni, licząc od dnia następnego po dokonaniu wyborów.

Członkowie Dozoru szkolnego rozpocząć mogą pełnienie swych obowiązków po otrzymaniu zawiadomienia Rady szkolnej okręgowej o zatwierdzeniu wyborów.

Członkowie ustępujący pełnią swe obowiązki do czasu zatwierdzenia ich następców przez Radę szkolną okręgową.

Art. 54. Do obowiązków Dozoru szkolnego wogóle należy:

I. Praca nad rozwojem szkolnictwa elementarnego w gminie.

II. Nadzór nad szkolnictwem elementarnem, zakładami wychowawczymi gminy i działalnością Opiek szkolnych.

III. Składanie projektów i wykonywanie budżetów szkolnych.

W szczególności zaś:

1) opinjowanie o projektach budżetów szkolnych Magistratu lub Rady Gminnej, względnie układanie budżetów, o ile to dozorowi szkolnemu przez organy samorządu przekazane zostało;

2) dokonywanie z godnie z budżetem odpowiednich wydatków szkolnych gminy; prowadzenie dokładnych rachunków i przedstawianie sprawozdań finansowych Radzie Gminnej, względnie Magistratowi, o ile czynności te zostaną przekazane Dozorowi przez organy samorządu;

3) zarząd działem gospodarczym (rzeczowym) szkolnictwa gminnego (art. 20 nin. ustawy), o ile czynności te zostaną przekazane Dozorowi przez organy samorządu; opieka nad higjeną szkolną;

4) przedkładanie wniosków w sprawie zakładania szkół nowych i wykonywanie ich zgodnie z decyzją Rady szkolnej okręgowej i Inspektora okręgowego;

5) opracowanie projektu sieci szkolnej w gminie;

6) przedstawianie Radzie szkolnej okręgowej wniosków w sprawie wentualnego przeniesienia i zwinięcia szkół istniejących lub zmiany źródeł, skąd płyną fundusze na utrzymanie szkół danych (art. 16 ustawy);

7) roztaczanie nadzoru nad szkołami elementarnemi publicznemi i prywatnemi w gminie za pośrednictwem dwóch, wybranych ze swego grona delegatów, którzy mogą wizytować szkoły bez prawa jednak przegzaminowywania uczniów i czynienia uwag nauczycielom; delegowanymi nie mogą być nauczyciele czynni w gminie;

8) mianowanie głównych opiekunów w Opiekach szkolnych oraz mianowanie członków Opiek w wy

padkach, przewidzianych w art. 70 niniejszej ustawy;

9) decydowanie w sprawie tworzenia dla dwu lub większej liczby szkół jednej Opieki;

10) rozwiązywanie Opiek szkolnych, w razie niespełnienia przez Opieki obowiązków lub działalności niezgodnej z niniejszą ustawą;

11) przedstawianie Radzie szkolnej okręgowej życzeń w sprawie kandydatów na stanowiska nauczyciel skie;

12) wnoszenie zażaleń na personel nauczycielski do Inspektora okręgowego;

13) troska o byt materjalny nauczycieli;

14) wydawanie z niezwłocznem zawiadomieniem inspektora okręgowego nauczycielom urlopów na termin nie dłuższy, niż 7 dni, o ile Inspektor okręgowy jest nieobecny lub dana miejscowość nie jest jego siedzibą;

15) prowadzenie statystyki dzieci w wieku szkolnym, o ile czynność ta została przekazana Dozorowi przez organy samorządu;

16) przestrzeganie i wykonywanie przepisów prawnych o obowiązku szkolnym;

17) rozpatrywanie wszelkich wniosków, wpływających do dozoru;

18) wykonywanie wszystkiego, co na mocy ustaw i rozporządzeń wyższych władz szkolnych Dozorowi szkolnemu poruczone zostało, podawanie wyjaśnień, opinij i wniosków w sprawach szkolnych i oświatowo-kulturalnych do władz wyższych, składanie sprawozdań ze swej działalności Radzie Gminnej względnie Magistratowi oraz Radzie szkolnej okręgowej.

Art. 55. Członkowie dozoru szkolnego pełnią swe obowiązki bezpłatnie z wyjątkiem sekretarza który może pobierać wynagrodzenie.

Art. 56. Dozór szkolny gminy wybiera przewodniczącego i zastępcę. Nie mogą pełnić tych obowiązków czynni nauczyciele szkół publicznych gminy.

Art. 57. Dozór szkolny może powoływać z poza grona swego rzeczoznawców z głosem doradczym.

Art. 58. Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby, przynajmniej raz na miesiąc.

Posiedzenia nadzwyczajne zwołuje przewodniczący według uznania; obowiązany jest jednak zwołać na żądanie Magistratu względnie Rady gminnej, przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej i Inspektora okręgowego, w ciągu doby, na wniosek dwóch członków Dozoru nie później, jak w przeciągu dni siedmiu.

Art. 59. Na posiedzeniach Dozoru mogą być obecni przewodniczący lub delegat Rady szkolnej okręgowej i Inspektor okręgowy bez głosu czynnego, z prawem jednak zabierania głosu poza koleją.

Art. 60. Do powzięcia uchwał niezbędną jest obecność większości Dozoru. Uchwały zapadają większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Nie mogą brać udziału w obradach i głosowaniu członkowie Dozoru szkolnego, jeżeli omawiana sprawa jest związana jest z interesami osobistemi, interesami ich krewnych lub powinowatych.

Art. 61. Wszelkie zażalenia przeciwko uchwałom i zarządzeniom dozorów szkolnych rozstrzyga w pierwszej instancji Rada szkolna okręgowa. Zażalenia mogą być wnoszone w przeciągu 7 dni od dnia następnego po powzięciu uchwały, ogłoszeniu zarządzenia lub doręczeniu zawiadomienia.

Art. 62. Organem wykonawczym Dozoru szkolnego jest przewodniczący. Do pomocy przewodniczącemu może Dozór powoływać z pośród swych członków skarbnika i sekretarza.

Art. 63. Członkowie Dozoru szkolnego, nie przybywający na posiedzenie, winni usprawiedliwić swoją nieobecność. Członek Dozoru, nie przebywający bez usprawiedliwienia na trzy posiedzenia kolejne, otrzymuje wezwanie specjalne i w razie ponownego nieprzybycia usuwa się tem samem ze składu Dozoru szkolnego; na miejsce jego wchodzi zastępca.

Art. 64. Rozwiązanie Dozoru szkolnego może nastąpić na mocy uchwały Rady szkolnej okręgowej, po zatwierdzeniu przez Dyrektora Departamentu W. R. i O. P.

O opiece szkolnej.

Art. 65. Opiekę bezpośrednią nad każdą elemntarną szkołą publiczną sprawuje Opieka szkolna.

Art. 66. Opieka może być dla każdej szkoły osobna lub też jedna dla dwu lub kilku szkół jednej wsi, osady, czy miast, zależnie od decyzji Dozoru szkolnego.

Art. 67. Opieka szkolna dla jednej szkoły składa się:

1) z opiekuna głównego, mianowanego przez Dozór szkolny gminy z pośród mieszkańców wsi, osady, czy w miasta (w miarę możności z grona rodziców dzieci, uczęszczających do szkoły);

2) z jednego lub dwu mieszkańców wsi, czy osady, wybranych przez zebranie gromadzkie, w miastach zaś przez rodziców dzieci uczęszczających do szkół;

3) z osoby duchownej, wykładającej religję w jednej ze szkół; jeżeli jest kilku wykładających religję jednego wyznania — wchodzi do Opieki duchowny najstarszy wiekiem;

4) z kierowników szkół, posiadających jedną Opiekę;

5) z jednego nauczyciela, wybranego przez ogół nauczycieli danych szkół wsi, czy osady; w miastach zaś przez ogół nauczycieli szkół, które posiadają jedną Opiekę.

Wszyscy nauczyciele (lki) szkół miejscowych mają prawo brania udziału w posiedzeniach Opieki szkolnej z głosem doradczym.

Art. 68. Mandaty członków Opieki trwają trzy lata.

Art. 69. Kolegja wyborcze prócz członków czynnych wybierają po jednym zastępcy, który wchodzi do Opieki w razie ustąpienia członka czynnego.

Protokuły wyborcze w dniu następnym po dokonanych wyborach są przesyłane Dozorom szkolnym.

Zaskarżenie na prawidłość wyborów mogą być wnoszone do Dozoru szkolnego w przeciągu dni 7, licząc od dnia następnego po dokonaniu wyborów.

Członkowie opieki rozpocząć mogą pełnienie swych obowiązków po otrzymaniu zawiadomienia Dozoru szkolnego o zatwierdzeniu wyborów.

Członkowie ustępujący pełnią swe obowiązki do chwili zatwierdzenia ich następców przez Dozór szkolny.

Art. 70. W razie, gdyby Zebranie gromadzkie lub zebranie rodziców zwlekało z obiorem członków Opieki, pomimo wyznaczenia przez Dozór gminny dru-

giego terminu wyborów, Dozór mianuje bezpośrednio członków Opieki.

Art. 71. Do obowiązków Opieki szkolnej wogóle należy:

I. Staranie o dobro i rozwój szkoły pod względem gospodarczym.

II. Opieka nad młodzieżą w szkole i poza szkołą.

III. Stosunki z rodzicami we wszelkich sprawach, związanych z dobrem dzieci i szkoły.

W szczególności zaś:

1) Starania o rozwój szkoły;

2) nadzór nad majątkiem szkoły;

3) układanie preliminarza wydatków gospodarczych szkoły;

4) rozporządzanie funduszami, asygnowanymi Opiece przez gminę;

5) kontrola sum asygnowanych nauczycielowi na potrzeby bieżące szkoły;

6) przedstawianie Radzie szkolnej okręgowej za pośrednictwem Dozoru szkolnego życzeń w sprawie kandydatów na stanowiska nauczycielskie;

7) współdziałanie z Dozorem szkolnym gminy w sprawie dostarczania szkole odpowiednich budynków, sprzętów i utrzymania ich w dobrym stanie;

8) prowadzenie rachunkowości danej (nych) szkoły (szkół);

9) opieka higjeniczno-sanitarna nad szkołą i dziećmi;

10) wywieranie wpływu na rodziców w sprawie regularnego posyłania dzieci do szkoły i czuwanie nad spełnianiem obowiązku szkolnego;

1) urządzanie zebrań nauczycielskich;

12) roztaczanie nadzoru nad szkołą za pośrednic-

twem głównego opiekuna, który ma prawo bywania w szkole podczas zajęć bez prawa jednak przeegzaminowywania dzieci i czynienia uwag nauczycielowi;

13) zawiadamianie Dozoru szkolnego gminy o wszystkiem, co pod względem materjalnym lub moralnym wpływa ujemnie na szkołę, a czego Opieka szkolna usunąć nie może;

14) roztaczanie opieki pozaszkolnej nad młodzieżą, współdziałanie z nauczycielstwem w urządzaniu uroczystości szkolnych, wieczornic, obchodów, wycieczek;

15) roztaczanie w razie potrzeby opieki nad niezamożną młodzieżą i nad kształceniem sierót;

16) staranią o dostarczenie podwód dla dzieci z miejscowości bardziej odległych;

17) roztaczanie opieki nad nauczycielem w razie jego choroby, o ile nie posiada opieki rodzinnej;

18) składanie wyjaśnień, opinij i wniosków do władz wyższych oraz sprawozdań Dozorowi szkolnemu gminy i Inspektorowi okręgowemu.

Art. 72. Przewodniczący Opieki szkolnej opiekun główny zwołuje zwyczajne i nadzwyczajne posiedzenia.

Art. 73. Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby.

Art. 75. Nauczyciele nie biorą udziału w posiedzeniach Opieki wówczas, kiedy są omawiane sprawy, w których osobiście są zainteresowani.

Art. 76. Wykonywanie zarządzeń Opieki należy do opiekuna głównego.

Art. 77. Rozwiązanie Opieki szkolnej może nastąpić na mocy uchwały Dozoru szkolnego, po zatwierdzeniu przez Radę szkolną okręgową.

USTAWA

z dnia 31 lipca 1924 r. zawierająca niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa.

oraz

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1925 r. wydane w prorozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, w sprawie wykonania ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa.

Art. 1. Ustrój szkolny jest jeden dla całego Państwa. Ustawodawstwo o szkołach wszelkiego typu należy do Sejmu i Senatu z wyjątkiem spraw, przekazanych ustawami państwowemi kompetencji samorządów.

Szkoły prywatne dla dzieci narodowości ruskiej (rusińskiej), białoruskiej i litewskiej, zarówno jak dla dzieci innych niepolskich narodowości w Rzeczypospolitej z wykładowym językiem macierzystym, mogą być zakładane na tych samych warunkach, co szkoły prywatne z językiem wykładowym polskim.

W tych ramach obowiązują na terenie województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopol-

skiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, wileńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego w organizacji szkolnictwa państwowego następujące zasady.

Artł 2. Zasadniczym typem szkoły państwowej na wymienionym w art. 1 obszarze, w myśl zasady godzenia i łączenia dla zgodnego współżycia ludności narodowo mieszanych ziem, a nie dzielenia jej, — jest szkoła wspólna, wychowująca na dobrych obywateli Państwa dzieci narodowości polskiej i niepolskiej we wzajemnym szacunku ich narodowych właściwości.

Do art. 2.

§ 1. Przez obszar, o którym mowa w art. 2 ustawy, należy rozumieć obszar, wymieniony w ustępie trzecim art. 1, czyli teren województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjnego wileńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego.

§ 2. Sieć szkolna, opracowywana przy zastosowaniu zasad, przepisanych w artykułach 2, 3 i 4 ustawy z dnia 17 lutego 122 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143), ma być wspólna dla wszystkich, bez różnicy narodowości dzieci, zamieszkujących wymieniony w § 1 niniejszego rozporządzenia obszar, to znaczy, że każdy punkt tego obszaru należy do jednego obwodu szkolnego, a w każdym obwodzie jest jedna szkoła.

Art. 3. W szkołach państwowych powszechnych, położonych w gminach, posiadających 25% ludności ruskiej (rusińskiej), białoruskiej lub litewskiej, na

żądanie urzędownie stwierdzone rodziców 40-tu dzieci w wieku szkolnym narodowości ruskiej (rusińskiej), białoruskiej lub litewskiej, należących do jednego obwodu szkolnego, zapewniona im będzie nauka w języku macierzystym. O ile w danym obwodzie szkolnym niema 40 dzieci w wieku szkolnym, których rodzice zgłosili żądanie nauki w języku macierzystym ruskim (rusińskim), białoruskim lub litewskim językiem wykładowym szkoły jest język państwowy; o ile w danym obwodzie szkolnym obok rodziców, żądających dla swych dzieci nauki w języku ruskim (rusińskim), względnie białoruskim, jest conajmniej 20 dzieci, których rodzice żądają nauki w języku państwowym, wykład jest dwujęzyczny z tem, że połowa godzin zostanie przeznaczona na naukę w języku ruskim (rusińskim) względnie białoruskim. Jeżeli niema w danym obwodzie 20 dzieci, których rodzice żądają nauki w języku państwowym, językiem wykładowym szkoły jest język ruski (rusiński), białoruski lub litewski, istniejące w jednym obwodzie odrębne szkoły z językiem wykładowym polskim i językiem wykładowym ruskim (rusińskim) będą w miarę możności łączone w jedną szkołę wspólną dwujęzyczną.

Art. 4. W szkołach powszechnych 1, 2 i 3 klasowych zarówno prywatnych, jak i państwowych z językiem wykładowym niepolskim obowiązkowa jest nauka języka państwowego, zapewniająca dostateczną dla celów praktycznych znajomość jego w słowie i w piśmie. W szkołach powszechnych 4, 5, 6 i 7 klasowych zarówno prywatnych, jak państwowych z językiem wykładowym niepolskim obowiązkowo jest prowadzona po polsku nauka języka państwowego, historji polskiej i nauki o Polsce współczesnej w za-

kresie zapewniającym dostateczną ich znajomość dla przejścia uczni do szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym polskim, względnie dwujęzycznych.

Do art. 3 i 4.

§ 3. Przez: „szkoły państwowe powszechne", o których mowa w art. 3 i 4, należy rozumieć: „publiczne szkoły powszechne", objęte postanowieniami ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143).

§ 4. Na obszarze w § 1 niniejszego rozporządzenia wymienionym — poza szkołami z państwowym językiem nauczania mogą istnieć publiczne szkoły powszechne tylko z ruskim (rusińskim), białoruskim albo litewskim językiem nauczania lub dwujęzyczne: polsko-ruskie i polsko-białoruskie.

§ 5. Procent ludności ruskiej (rusińskiej), białoruskiej lub litewskiej, uprawniający rodziców do występowania z żądaniami zapewnienia ich dzieciom nauki w języku macierzystym, określa się na podstawie wyników ostatniego powszechnego spisu ludności.

§ 6. O położeniu szkoły w tej, czy innej gminie rozstrzyga nie przypadkowe, czasowe pomieszczenie szkoły, lecz miejscowość, wymieniona w dekrecie organizacyjnym szkoły.

§ 7. Wiek szkolny dziecka trwa:

a) na obszarze województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego — zgodnie z postanowieniem art. 30 ustawy krajowej z dnia 23 maja 1895 r. o zakładaniu i urządzaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. Ust. Kr. Nr. 57) — od

ukończenia siódmego roku życia przez:

1) lat siedem w miastach, w których istniała szkoła wydziałowa, zamieniona następnie na siedmioklasową,

2) lat sześć we wszystkich innych miejscowościach.

b) na obszarze województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjnego wileńskiego, powiatów grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego zgodnie z postanowieniami art. 9 i 10 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r., o obowiązku szkolnym (Dz. P. P. P. Nr. 14), poz. 147), zatwierdzonego konstytucyjnie w dniu 22 lipca 1919 r. (Monitor Polski Nr. 167 z dnia 28 lipca 1919 r.) — od 1 września roku kalendarzowego, w którym dziecko ukończyło lub ukończy 7 lat życia, do końca tego roku szkolnego, w którym dziecko kończy 14 lat życia.

§ 8. Uprawnieni do występowania z żądaniem zapewnienia dzieciom nauczania w języku macierzystym są:

a) ojciec dziecka,

b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje,

c) opiekun prawny (zastępca prawny), o ile oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują.

Uprawnienie to przysługuje osobom wyżej wymienionym, gdy odnosi się do dzieci, które w dniu rozpoczęcia najbliższego roku szkolnego będą w wieku szkolnym.

Żądania zapewnienia nauczania w języku macierzystym, ujęte w formie oddzielnych deklaracyj i opa-

trzone własnoręcznemi podpisami, wnoszą uprawnione w myśl poprzedniego ustępu osoby do inspektora szkolnego właściwego powiatu.

Urzędowe stwierdzenia własnoręczności podpisu na deklaracji może być dokonane przez notarjaty, sądy, urzędy gminne lub starostwa.

Inspektor szkolny bada, czy istnieją warunki, pod jakiemi deklaracja posiada ważność, a w szczególności:

1) czy gmina, w której szkoła jest położona, posiada zgodnie z wynikami ostatniego powszechnego spisu ludności 25% ludności tej narodowości, w której języku chciałby petent uczyć swoje dziecko;

2) za pośrednictwem starostwa, urzędu gminnego lub w razie potrzeby osobiście, czy podpisany na deklaracji wraz z wymienionemi w niej dziećmi mieszka w obrębie danego obwodu szkolnego;

3) czy dzieci w deklaracji wymienione żyją i będą w wieku szkolnym w dniu 1 września odpowiedniego roku;

4) czy występujący w roli opiekuna dziecka jest do tego uprawniony.

§ 9. Zmiana języka nauczania może nastąpić tylko z początkiem roku szkolnego.

Deklaracje, o których mowa w paragrafje poprzednim, można wnosić w ciągu roku szkolnego, uwzględnione jednak być mogą od najbliższego roku szkolnego tylko te deklaracje, które zostaną wniesione do dnia 31 grudnia poprzedniego roku szkolnego.

§ 10. O fakcie wniesienia przez rodziców co najmniej 40 dzieci żądań wprowadzenia do szkoły niepaństwowego języka nauczania inspektor szkolny przed dniem 1 lutego zawiadamia ludność tego obwodu szkolnego, celem umożliwienia pozostałej części ro-

dziców wniesienia żądań nauczania w języku państowym.

Zawiadomienie to winno być dokonane przez wywieszenie stosownego ogłoszenia w lokalu urzędu gminnego oraz, o ile w danym obwodzie szkolnym niema urzędu gminnego, także w innem, położonem w obrębie tego obwodu widocznem miejscu, z wyłączeniem jednak budynku szkolnego.

Żądania nauczania w języku państwowym będą mogły być uwzględniane od początku najbliższego roku szkolnego, o ile zostaną wniesione do dnia 30

Żądania te mogą być składane w formie deklaracji.

§ 11. Jeżeli zajdzie konieczność rozstrzygnięcia sprawy języka nauczania na terenie, gdzie zasady sieci szkolnej, opartej na postanowieniach ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) nie są wprowadzone w życie, należy poprzedzić rozstrzygnięcie prowizorycznem oznaczeniem obwodu szkolnego.

§ 12. Inspektor szkolny w terminie takim, by sprawa mogła być rozstrzygnięta przed początkiem najbliższego roku szkolnego, a w każdym razie nie później, niż 31 maja — przedkłada kuratorowi umotywowane wnioski w sprawie języka nauczania. Do wniosków inspektor szkolny powinien dołączyć wszystkie odnoszące się do sprawy materjały, w szczególności zaś wniesione do niego pisemne żądania rodziców, podając uzasadnienie w wypadkach, gdy kwestjonuje ważność deklaracji.

Na podstawie przedłożonych przez inspektora szkolnego wniosków kurator w ciągu miesiąca rozstrzyga o języku nauczania w szkole. Motywowane orzeczenia kuratora w sprawie języka nauczania

w szkole podaje się do wiadomości zainteresowanych rodziców w sposób wskazany w § 10, a nadto przez zawiadomienie jednego ze składających deklarację z żądaniem języka państwowego i jednego z żądaniem języka niepaństwowego.

Od orzeczenia kuratora przysługuje interesowanym rodzicom odwołanie do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w ciągu 14 dni od wywieszenia ogłoszenia w lokalu urzędu gminnego.

§ 13. Istniejące w chwili wejścia w życie ustawy publiczne szkoły powszechne zachowują nadal dotychczasowy język nauczania, o ile językiem tym jest język państwowy, ruski (rusiński), białoruski lub litewski.

W szkołach tych, jak również we wszystkich publicznych szkołach powszechnych w przyszłości, zmiana języka państwowego może nastąpić z inicjatywy zainteresowanych rodziców w trybie wyżej przepisanym (§§ 8, 9, 10, 11 i 12).

Natomiast jeżeli wpłyną żądania wprowadzenia państwowego języka nauczania do szkoły o języku niepaństwowym — ruskim (rusińskim), białoruskim lub litewskim — od rodziców 20 dzieci w wieku szkolnym, wówczas szkoła staje się dwujęzyczna, o ile pozostała liczba dzieci w wieku szkolnym wynosi co najmniej 40; w przeciwnym razie językiem nauczania w szkole jest język państwowy.

§ 14. Istniejące w chwili wejścia w życie ustawy publiczne szkoły powszechne, które nie odpowiadają postanowieniom ustawy i § 4 niniejszego rozporządzenia, będą do nich stopniowo przystosowane.

Wnioski w sprawie stopniowego przejścia do stanu prawnego, przedkładane przez kuratora, rozstrzy-

ga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 15. O złączeniu odrębnych publicznych szkół powszechnych z językiem wyłącznie państwowym i z językiem wyłącznie ruskim (rusińskim) lub białoruskim w jedną szkołę dwujęzyczną rozstrzyga kurator.

§ 16. Program nauczania wszystkich przedmiotów w publicznej szkole powszechnej dwujęzycznej oraz program nauczania języka państwowego, historji i nauki o Polsce współczesnej w szkołach, o których mowa w art. 4 ustawy oraz związane z tem zmiany programu tych szkół, określone zostaną osobnem rozporządzeniem.

§ 17. W okresie przejściowym, t. j. w roku szkolnym 1924/25, obowiązujący w myśl postanowień §§ 9 i 13 termin 31 grudnia przesuwa się na 31 marca, a termin 30 kwietnia, obowiązujący w myśl postanowień §§ 10 i 13 — na 31 maja.

Art. 5. Nowo zakładane państwowe seminarja nauczycielskie na obszarze województw: lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego będą dwujęzyczne polsko-ruskie (rusińskie), względnie polsko-białoruskie. Dopóki nie powstanie seminarjum dwujęzyczne polsko-białoruskie w seminarjach nauczycielskich województw: wileńskiego i nowogródzkiego, będzie obowiązkowa nauka języka białoruskiego w zakresie dostatecznym dla prowadzenia nauki w szkole powszechnej z językiem wykładowym białoruskim. W jednem z seminarjów województwa wileńskiego będzie obowiązkowa nauka języka litewskiego.

Do art. 5.

§ 18. Istniejące na obszarze w art. 5 wymienionym w chwili wejścia w życie ustawy państwowe seminarja nauczycielskie zachowują nadal dotychczasowy język nauczania.

Program nauczania w seminarjach dwujęzycznych określony zostanie osobnem rozporządzeniem.

§ 19. Seminarja prywatne z niepaństwowym językiem nauczania mogą być zakładane w myśl ustępu drugiego art. 1 ustawy na tych samych warunkach, co szkoły prywatne z językiem wykładowym polskim.

W seminarjach tych obowiązkowa jest nauka prowadzona po polsku języka i literatury polskiej, historji, geografji i nauki o Polsce współczesnej.

§ 20. Przy wstępowaniu kandydatów do seminarjów dwujęzycznych — polsko-ruskich (rusińskich) względnie polsko-białoruskich, wymagana jest znajomość języka niepaństwowego — ruskiego (rusińskiego), względnie białoruskiego; przy wstępowaniu zaś kandydatów do seminarjów z państwowym językiem nauczania, w których obowiązuje nauka języka białoruskiego, jako przedmiotu, wymagana jest znajomość języka białoruskiego.

W obu podanych wyżej wypadkach zakres znajomości języka niepaństwowego przy wstępowaniu do seminarjum nauczycielskiego przepisze Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Na żądanie urzędowo stwierdzone rodziców 150 uczni narodowości ruskiej (rusińskiej), lub białoruskiej, uczęszczających do szkół średnich ogólnokształcących z jezykiem wykładowym polskim jednego powiatu lub miasta, administracyjnie wydzielonego, zostanie dla zapewnienia im nauki w języku ma-

cierzystym utworzona państwowa szkoła średnia ogólnokształcąca dwujęzyczna w tym lub jednym z pobliskich powiatów. Istniejące obecnie w tem samem mieście osobne państwowe szkoły średnie ogólnokształcące z językiem wykładowym wyłącznie polskim i wyłącznie ruskim (rusińskim) będą w miarę możności łączone w jedną wspólną dwujęzyczną.

Do art. 6.

§ 21. Na wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia obszarze z chwilą wejścia w życie ustawy, mogą być zakładane państwowe szkoły średnie ogólnokształcące tylko z językiem wykładowym państwowym lub dwujęzyczne polsko-ruskie, względnie polsko-białoruskie.

§ 22. Uprawnieni do występowania z żądaniem zapewnienia dzieciom szkół średnich ogólnokształcących nauki w języku niepaństwowym są:

a) ojciec dziecka;

b) matka, o ile ojciec nie żyje lub władzy rodzicielskiej nie sprawuje;

c) opiekun prawny (zastępca prawny), o ile oboje rodzice nie żyją lub władzy rodzicielskiej nie sprawują.

Żądania te w formie oddzielnych deklaracyj winny być podpisywane w obecności dyrektora państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej z językiem wykładowym polskim, w której dziecko uczy się.

Deklaracje te, opatrzone adnotacją „w mojej obecności" oraz stwierdzeniem, czy osoba składająca deklarację jest ojcem (matką lub opiekunem prawnym) dziecka uczęszczającego do szkoły oraz czy należy do

narodowości, w której języku chciałaby zapewnić dziecku naukę, dyrektor szkoły przesyła kuratorowi okręgu szkolnego.

§ 23. Ważność deklaracji stwierdza kurator okręgu szkolnego, rozstrzyga zaś o założeniu szkoły dwujęzycznej w granicach ustawy oraz uchwalonego przez władzę ustawodawczą budżetu Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Decyzja złączenia istniejących w chwili wejścia w życie ustawy państwowych szkół średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym wyłącznie polskim i wyłącznie ruskim w jedną szkołę dwujęzyczną, należy do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 7. W szkołach średnich ogólnokształcących zarówno prywatnych, jak państwowych z językiem wykładowym niepolskim obowiązkowa jest nauka, prowadzona po polsku i literatury polskiej, historji i geografji wraz z nauką o Polsce współczesnej.

Do art. 7.

§ 24. Programy nauczania języka i literatury polskiej, historji i geografji wraz z nauką o Polsce współczesnej w szkołach średnich ogólnokształcących z językiem wykładowym niepolskim, będą określone osobnem rozporządzeniem.

Art. 8. W państwowych szkołach zawodowych na żądanie rodziców uczni narodowości ruskiej (rusińskiej), względnie białoruskiej, stanowiących 40% ogółu uczni danej szkoły, nauka prowadzona będzie w dwóch językach, polskim i ruskim (rusińskim), względnie polskim i białoruskim. O ile żądania takiego niema, nauka prowadzona jest w języku państwowym.

Do art. 8.

§ 25. Przy wnoszeniu żądań ze strony rodziców dzieci narodowości ruskiej (rusińskiej) względnie białoruskiej, uczęszczających do państwowych szkół zawodowych, obowiązują przepisy § 22 i pierwszego ustępu § 23 niniejszego rozporządzenia. O zmianie języka nauczania rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w granicach postanowień ustawy.

Przy wnoszeniu żądań ze strony rodziców dzieci, uczęszczających do państwowych ludowych szkół rolniczych, obowiązują również przepisy § 22, z tą jednak zmianą, iż kierownik szkoły przesyła deklaracje bezpośrednio do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Rozstrzyga o zmianie języka nauczania Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 9. Do szkół, zakładanych i utrzymywanych przez samorządy z podatków, opłacanych przez ogół ludności danego okręgu samorządowego, o ile są to szkoły zawodowe, specjalne i średnie ogólno-kształcące, stosują się te same postanowienia o języku wykładowym, co do szkół zawodowych państwowych (art. 8), o ile zaś są to szkoły powszechne — stosują się do nich postanowienia o szkołach powszechnych państwowych (art. 3).

Do art. 9.

§ 26. Żądania rodziców dzieci, uczęszczających do szkół zakładowych i utrzymywanych przez samorządy z podatków, opłacanych przez ogół ludności danego okręgu samorządowego, w sprawie zmiany języka na-

uczania należy wnosić w formie deklaracyj identycznych z temi, o których mowa w §§ 8 i 22 do odpowiednich organów samorządu (np. wydziałów wykonawczych sejmików, magistratów miast i t. p.), które z wnioskami przedkładają je do decyzji kuratorowi, gdy chodzi o szkoły zawodowe, specjalne lub średnie ogólnokształcące, a inspektorowi szkolnemu, gdy idzie o szkoły powszechne.

Postanowienia, zawarte w ustępie poprzednim, mają również zastosowanie do samorządowych szkół rolniczych z tą jednak zmianą, że organy samorządu przesyłają deklaracje ze swojemi wnioskami oraz opinją kierownika szkoły bezpośrednio do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz, że o zmianie języka nauczania rozstrzyga Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 10. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co do szkół samorządowych i rolniczych w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, względnie Ronlictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 października 1924 r. Jednocześnie przepisy, niezgodne z postanowieniami niniejszej ustawy, tracą moc obowiązującą.

OKÓLNIK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorjów Okręgów Szkolnych w sprawie języka napisów, ogłoszeń, obrad oraz ksiąg i aktów szkolnych w szkołach i ochronkach państwowych, publicznych szkołach powszechnych oraz szkołach i ochronkach prywatnych.

W sprawie języka napisów, ogłoszeń, obrad oraz ksiąg i aktów szkolnych w podległych Ministrowi Wyznań religijnych i Oświecenia Publicznego państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich i ochroniarskich, szkołach zawodowych, ochronkach, publicznych szkołach powszechnych oraz w prywatnych szkołach i ochronkach — polecam przestrzeganie następujących zasad:

1. Państwowe szkoły średnie ogólnokształcące, seminarja nauczycielskie i ochroniarskie, szkoły zawodowe oraz publiczne szkoły powszechne i ochronki państwowe prowadzą wszelkie akta szkolne i korespondencję oraz wydają świadectwa i wszelkiego rodzaju poświadczenia w języku państwowym.

Językiem obrad Rady Pedagogicznych i wszelkich konferencyj szkolnych, tudzież językiem napisów i ogłoszeń, tak wewnątrz jak i zewnątrz budynków szkolnych, jest język państwowy.

2. W szkołach i ochronkach państwowych oraz w publicznych szkołach powszechnych, w których językiem nauczania jest język niepaństwowy, ustanawia się następujące wyjątki od zasady, wyrażonej w ustępie 1:

a) Napisy i skierowane do uczniów lub ich rodziców ogłoszenia wewnątrz i zewnątrz budynków szkolnych zawieraja poniżej lub po pra-

wej stronie tekstu w języku państwowym także tekst w niepaństwowym języku nauczania.

b) Księgi i akta szkolne prowadzone być mają w dwu językach, t. j. w języku państwowym i w języku nauczania. To samo odnosi się do urzędowych podziałów godzin.

c) Na życzenie rodziców lub prawnych opiekunów świadectwa i zawiadomienia szkolne wydawane będą na formularzach, zawierających obok tekstu w języku państwowym tekst w niepaństwowym języku nauczania z prawej strony, i wypełnionych w obydwu językach. O tej możności mają nauczyciele poinformować w odpowiednim czasie i we właściwy sposób rodziców lub prawnych opiekunów dzieci.

d) Na podania i pisma, wniesione w niepaństwowym języku nauczania, dyrekcje (kierownictwa) odpowiadają w języku podania (pisma).

e) Na posiedzeniach Rad Pedagogicznych i innych konferencjach szkolnych używać wolno niepaństwowego języka nauczania danej szkoły i w tym języku przemówienia te będą protokółowane.

3. W szkołach i ochronkach państwowych oraz w publicznych szkołach powszechnych, w których obok języka państwowego językiem nauczania jest także język niepaństwowy, obowiązują postanowienia ustępu 1 ze zmianami, przewidzianemi w ustępie 2 punktach a), c), d) i e).

4. Szkoły i ochronki państwowe oraz publiczne szkoły powszechne używają pieczęci, godeł i barw, przepisanych dla władz i urzędów państwowych.

W wypadkach, przewidzianych w ustępie 2

w punktach c) i d) używane będą pieczęcie, zawierające obok tekstu w języku państwowym, także tekst w języku nauczania.

5. Istniejące zgodnie z obowiązującemi przepisami prawnemi szkoły i ochronki prywatne z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą w wewnętrznej pracy, we wszelkich napisach wewnętrznych i zewnętrznych, przy prowadzeniu aktów oraz korespondencji z rodzicami uczniów i innemi prywatnemi osobami fizycznemi i prawnemi — zgodnie z postanowieniem art. 110 Konstytucji — języka nauczania danej szkoły (ochronki).

W razie wniesienia podania o udzielenie prawa publiczności prywatnej szkole z niepaństwowym językiem nauczania udzielenie tego prawa uzależnia się między innemi także od zobowiązania się osoby, względnie instytucji, utrzymującej daną szkołę, iż, w razie otrzymania prawa publiczności, świadectwa wydawane przez tę szkołę zawierać będą obok tekstu w języku nauczania także tekst w języku państwiwym.

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1927 r. (Nr. O. Prez. 2334/27).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) Dr. Dobrucki.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 lipca 1925 roku w sprawie rozkładu godzin w szkołach powszechnych dwujęzycznych, założonych na podstawie ustawy z dnia 31 lipca 1924, zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. Rz. P. Nr. 79 poz. 766).

Na mocy art. 10 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r., za wierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 766), zarządzam, co następuje:

§ 1. W publicznych szkołach powszechnych dwujęzycznych w rozumieniu art. 3 wymienionej na wstępie ustawy (polsko-ruskich (polsko-rusińskich) i polsko-białoruskich) wprowadza się na terenie województw, wyszczególnionych w art. 1 tejże ustawy (województwa lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, okręgu administracyjneg wileńskiego oraz powiatów: grodzieńskiego i wołkowyskiego województwa białostockiego) rozkład godzin.

§ 2. Wskazówki, odnoszące się do wprowadzenia w życie rozkładu godzin w szkołach powszechnych dwujęzycznych, zawiera dołączona do niniejszego rozporządzenia instrukcja.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1925 r.

Warszawa, dnia 29 lipca 1925 r. (L. 12335/I).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publ.

(—) *St. Grabski.*

NOWE USTAWODAWSTWO SZKOLNE

USTAWA
O USTROJU SZKOLNICTWA.

Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. Dz. Urz. R. P. Nr. 38, poz. 389.

Wstęp.

Ustawa niniejsza wprowadza takie zasady ustroju szkolnictwa, które mają Państwu ułatwić organizację wychowania i kształcenia ogółu na świadomych swych obowiązków i twórczych obywateli Rzeczypospolitej, obywatelom tym — zapewnić jak najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz jak najlepsze przygotowanie do życia, zdolniejszym zaś i dzielniejszym jednostkom ze wszelkich środowisk umożliwić osiągnięcie najwyższych szczebli naukowego i zawodowego wykształcenia.

Postanowienia ogólne.

Art. 1. (1) Szkoły i zakłady naukowe i wychowawcze, utrzymywane wyłącznie przez Państwo, noszą nazwę szkół (zakładów) państwowych.

(2) Szkoły (zakłady), utrzymywane przez Państwo wspólnie z samorządem terytorjalnym lub gospodarczym na mocy osobnych ustaw, noszą nazwę szkół (zakładów) publicznych.

(3) Wszystkie inne szkoły (zakłady) noszą nazwę szkół (zakładów) prywatnych.

Art. 2. (1) Podstawę organizacyjną i programową ustroju szkolnictwa stanowi siedmioletnia szkoła powszechna najwyżej zorganizowana (III-go stopnia). Programy będą tak ułożone, aby umożliwiały młodzieży, odpowiednio uzdolnionej, przejście ze szkół jednych typów do drugich oraz ze szkół niższych stopni do wyższych.

(2) Organizację wszelkich typów szkolnictwa z wyjątkiem, przewidzianym w art. 51 ust. 2, czas trwania nauki, programy oraz warunki przejścia z jednych szkół do drugich określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Programy przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji ministrów zainteresowanych w zakresie ich ustawowo określonej właściwości.

Art. 3. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może dla celów doświadczalnych zakładać poszczególne szkoły, oparte na odmiennych zasadach organizacyjnych niż zasady, określone w niniejszej ustawie.

Postanowienia szczegółowe.

I. Przedszkola.

Art. 4. Dla dzieci w wieku od 3 lat ukończonych do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego organizuje się przedszkola, które mają na celu wychowanie fizyczne i psychiczne przez stworzenie odpowiednich ku temu warunków.

II. Szkolnictwo powszechne.

Art. 5. Nauka w zakresie szkoły powszechnej jest obowiązkowa.

Art. 6. (1) Obowiązek szkolny trwa dla każdego dziecka lat siedem.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na pewnych obszarach lub w poszczególnych miejscowościach przedłużyć czas trwania obowiązku szkolnego do lat ośmiu; może również skrócić go do lat sześciu, o ile to będzie konieczne ze względu na warunki organizacji szkolnictwa powszechnego na tych terenach.

(3) O ile w ciągu trwania obowiązku szkolnego dziecko nie ukończy nauki w zakresie szkoły powszechnej, obowiązek szkolny może być dla niego przedłużony o rok.

Art. 7. (1) Obowiązek szkolny zaczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy siedem lat życia.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na pewnych obszarach lub w poszczególnych miejscowościach opóźnić lub przyśpieszyć rozpoczęcie obowiązku szkolnego o jeden rok; przyśpieszenie obowiązku szkolnego nie może dotyczyć dzieci, które przed rozpoczęciem roku szkolnego nie ukończą sześciu lat życia.

(3) Obowiązek szkolny może być odraczany dla dzieci, opóźnionych w rozwoju fizycznym lub umysłowym, oraz dla tych, które z powodu warunków komunikacyjnych mają utrudniony dostęp do szkoły. Szczegółowe normy ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(4) Mogą być przyjmowane do publicznych szkół powszechnych w miarę wolnych miejsc dzieci, które nie podlegają jeszcze obowiązkowi szkolnemu, a ukończyły sześć lat życia, jeżeli wykażą odpowiedni rozwój fizyczny i umysłowy.

Art. 8. Czas trwania obowiązku szkolnego dzieci anormalnych określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Dzieci te mogą być zwolnione od obowiązku szkolnego, o ile niema zorganizowanej dla nich szkoły specjalnej (art. 13).

Art. 9. Obowiązek szkolny wypełnia się przez pobieranie nauki: a) w publicznej szkole powszechnej, b) w innej szkole, c) w domu. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa warunki, na których nauka w innej szkole lub w domu uznana będzie za wypełnienie obowiązku szkolnego, oraz ustala rygory w stosunku do uchylających się wogóle od tego obowiązku.

Art. 10. (1) Szkoła powszechna obejmuje zasadniczo siedmioletni kurs nauki.

(2) W razie przedłużenia, względnie skrócenia, czasu trwania obowiązku szkolnego (art. 6 ust. 2) czas trwania nauki szkolnej ulega stosownej zmianie.

Art. 11. (1) Szkoła powszechna ma za zadanie dać na poziomie, odpowiedającym wiekowi i rozwojowi dziecka, potrzebne ogółowi obywateli jednolite podstawy wychowania i wykształcenia ogólnego oraz przygotowanie społeczno-obywatelskie z uwzględnieniem potrzeb życia gospodarczego.

(2) W programie szkoły powszechnej rozróżnia się trzy szczeble: trzy szczeble: szczebel pierwszy obejmuje elementarny zakres wykształcenia ogólnego

szczebel drugi jest rozszerzeniem i pogłębieniem szczebla pierwszego, szczebel trzeci ma nadto przysposobić młodzież pod względem społeczno-obywatelskim i gospodarczym. Zagadnienia kulturalno-gospodarcze środowiska, w którem szkoła się znajduje, winny być uwzględniane w materjale naukowym wszystkich trzech szczebli.

Art. 12. (1) Pod względem organizacyjnym rozróżnia się szkoły powszechne trzech stopni. Szkołą stopnia I-go jest szkoła, która realizuje pierwszy szczebel programowy wraz z najważniejszemi składnikami programowemi szczebla drugiego i trzeciego; szkoła stopnia II-go realizuje pierwszy i drugi szczebel programowy wraz z najważniejszemi składnikami programowemi szczebla trzeciego; szkoła stopnia III-go realizuje wszystkie trzy szczeble programowe w pełnym zakresie.

(2) Szkoła powszechna III-go stopnia realizuje pierwszy szczebel programowy w czterech pierwszych latach nauki, drugi szczebel programowy w piątym i szóstym roku nauki, trzeci szczebel programowy w siódmym, względnie — w ośmioletniej szkole — w siódmym i ósmym roku nauki.

Art. 13. Wychowanie i kształcenie dzieci anormalnych odbywa się w zakładach i szkołach powszechnych specjalnych, względnie w oddziałach specjalnych.

Art. 14. Publiczne szkolnictwo powszechne będzie tak zorganizowane, ażeby obywatele mieli możność kształcenia dzieci w szkołach możliwie najwyższego stopnia. Zasady ułożenia planu sieci szkolnej i sposób jego realizacji określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

III. Dokształcanie.

Art. 15. (1) Młodzież, która wypełni obowiązek szkolny, a nie uczęszcza do żadnej szkoły, podlega do 18 roku życia włącznie obowiązkowemu dokształcaniu.

(2) Zadaniem dokształcania jest pogłębienie indywidualnego i społeczno-obywatelskiego wychowania młodzieży oraz rozszerzenie ogólnego wykształcenia w dostosowaniu do potrzeb życia gospodarczego i zawodów, w których młodzież pracuje.

(3) Dokształcenie odbywa się bądź w szkołach i na kursach dokształcających ogólnych, bądź w szkołach dokształcających zawodowych (art. 26).

Art. 16. (1) Od obowiązkowego dokształcania zwolnieni są ci, którzy po wypełnieniu obowiązku szkolnego ukończą co najmniej dwuletnią naukę w szkole, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za wystarczającą.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwalnia od obowiązkowego dokształcania młodzież, dla której niema zorganizowanej ani odpowiedniej szkoły dokształcającej zawodowej, ani ogólnej, ani odpowiednich kursów dokształcających.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustala rygory w stosunku do uchylających się od tego obowiązku.

Art. 17. Młodzież w wieku powyżej lat 18 oraz dorośli będą mogli pogłębiać i rozszerzać swoje wykształcenie — w szkołach i na kursach dokształcających oraz przy pomocy innych instytucyj oświaty pozaszkolnej według zasad, jakie ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 18. W wypadkach, w których zdobycie wy-

kształcenia poza szkołą jest możliwe, odpowiednio zorganizowany przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego system egzaminów pozwoli na uzyskanie takich uprawnień, jakie zapewniają świadectwa odpowiednich szkół.

IV. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Art. 19. Szkoła średnia ogólnokształcąca ma za zadanie dać młodzieży podstawy pełnego rozwoju kulturalnego, przygotować ją do czynnego udziału w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa oraz przygotowywać ją do studjów w szkołach wyższych.

Art. 20. (1) Szkoła średnia ogólnokształcąca jest sześcioletnia i składa się z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum.

2) Obok szkół, obejmujących gimnazjum i liceum, mogą być tworzone szkoły, obejmujące tylko gimnazjum lub tylko liceum.

Art. 21. (1) Gimnazjum jest pod względem programowym w zasadzie jednolite i obejmuje naukę języka łacińskiego. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może jednak tworzyć gimnazja bez nauki języka łacińskiego.

(2) Program gimnazjum opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej i uwzględnia obok wykształcenia ogólnego praktyczne potrzeby życia.

Art. 22. (1) Liceum różniczkuje się pod względem programowym na wydziały, których podstawę dydaktyczną stanowią odpowiednio dobrane grupy przedmiotów.

(2) Program liceum opiera się na programie gim-

nazjum i daje teoretyczno-naukowe przygotowanie do studjów w szkołach wyższych.

Art. 23. Do pierwszej klasy gimnazjum przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 12, — do liceum kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 16. Górną granicę wieku kandydatów ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

V. Szkolnictwo zawodowe.

Art. 24. Szkolnictwo zawodowe ma za zadanie przygotować wykwalifikowanych zawodowo pracowników dla życia gospodarczego przez teoretyczne i praktyczne kształcenie zawodowe z uwzględnieniem potrzebnego zakresu wykształcenia ogólnego oraz przez wychowanie społeczno-obywatelskie.

Art. 25. (1) Szkolnictwo zawodowe obejmuje szkoły i kursy zawodowe.

(2) Szkoły zawodowe dzielą się na szkoły: a) dokształcające, b) typu zasadniczego, c) przysposobienia zawodowego.

Art. 26. (1) Szkoły dokształcające zawodowe dają młodzieży pracującej zawodowo, która wypełniła obowiązek szkolny i podlega obowiązkowemu dokształcaniu (art. 15 i 16), niezbędne wiadomości zawodowe teoretyczne i pogłębienie wykształcenia praktycznego, otrzymanego w warsztacie pracy zarobkowej.

(2) Program szkół dokształcających zawodowych, oparty bądź na pierwszym, bądź na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej, rozłożony jest zasadniczo na trzy lata. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zależnie od potrzeb zawodu skrócić lub przedłużyć czas ten o rok.

Art. 27. (1) Szkoły zawodowe typu zasadniczego dają przygotowanie zawodowe teoretyczne i praktyczne i dzielą się na szkoły stopnia: a) niższego b) gimnazjalnego, c) licealnego.

(2) Niezależnie od tych szkół organizowane są szkoły mistrzów i szkoły nadzorców.

Art. 28. Szkoły zawodowe stopnia niższego mają charakter wybitnie praktyczny. Program ich opiera się na pierwszym szczeblu programowym szkoły powszechnej i jest rozłożony zależnie od zawodu na 2 do 3 lat. Na pierwszy rok nauczania przyjmuje się zależnie od zawodu kandydatów, którzy w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej 13 lub 14 lat życia.

Ar. 29. (1) Szkoły zawodowe stopnia gimnazjalnego dają obok przygotowania praktycznego przygotowanie zawodowe teoretyczne oraz uwzględniają w potrzebnym zakresie wykształcenie ogólne.

(2) Program ich opiera się na drugim lub trzecim szczeblu programowym szkoły powszechnej i zależnie od zawodu jest rozłożony na dwa do czterech lat. Dolną granicę wieku przyjmowania kandydatów, która nie może schodzić poniżej lat 13, określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 30. W miarę możności będą tworzone kursy, na których odpowiednio uzdolnieni absolwenci różnych stopni szkół zawodowych, pragnący przejść do szkół wyższych stopni, będą mogli uzupełnić swe wykształcenie.

Art. 31. Szkoły zawodowe stopnia licealnego dają, oprócz przygotowania praktycznego, głębsze przygotowanie zawodowo teoretyczne oraz uwzględniają w odpowiednim zakresie wykształcenie ogólne. Program ich opiera się na programie gimnazjum ogólno-

kształcącego, zależnie zaś od zawodu jest rozłożony na 2 do 3 lat. Na pierwszy rok nauczania przyjmuje się kandydatów, którzy w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej 16 lat życia.

Art. 32. Szkoły mistrzów i szkoły nadzorców są przeznaczone dla wykwalifikowanych rzemieślników i pracowników przemysłowych lub technicznych i dają rozszerzenie wiedzy zawodowej. Przyjmuje się do nich osoby, które złożyły egzamin czeladniczy lub posiadają inne przygotowanie, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za wystarczające, oraz odbyły następnie 3-letnią praktykę zawodową.

Art. 33. Szkoły przysposobienia zawodowego są przeznaczone dla absolwentów wszystkich szkół wszelkich stopni i dają elementy wiedzy zawodowej dla wprowadzenia w zawód. Szkoły te są roczne.

Art. 34. (1) Dolna granica wieku przyjęcia do szkół zawodowych stopnia niższego i gimnazjalnego może być dla poszczególnych kandydatów obniżona o rok, jeżeli wynosi nie mniej niż 14 lat.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustala górną granicę wieku przyjmowania kandydatów do wszelkich szkół zawodowych typu zasadniczego.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji ministrów, zainteresowanych w zakresie ich ustawowo określonej właściwości, może w drodze rozporządzenia uzależnić przyjęcie kandydatów do poszczególnych szkół typu zasadniczego oraz szkół przysposobienia zawodowego od odbycia uprzedniej praktyki zawodowej. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji Ministrów, zainteresowanych w za-

kresie ich ustawowo określonej właściwości, może w drodze rozporządzenia również uzależnić wydanie świadectwa ukończenia tych szkół od odbycia praktyki zawodowej poszkolnej.

Art. 35. Kursy zawodowe przeznaczone są dla osób, specjalizujących się w pewnych działach danego zawodu. Czas trwania kursów zależny jest od potrzeb danej specjalności.

VI. Kształcenie kandydatów na nauczycieli.

Art. 36. Kształcenie kandydatów na nauczycieli ma na celu przygotowanie pracowników, posiadających potrzebną do spełniania zawodu nauczycielskiego wiedzę oraz przygotowanie pedagogiczne i społeczno-obywatelskie.

A) Wychowawczynie przedszkoli.

czynie przedszkoli odbywa się:

a) w 4-letnich seminarjach dla wychowawczyń przedszkoli;

b) w 2-letnich liceach dla wychowawczyń przedszkoli.

(2) Na pierwszy rok nauczania seminarjum przyjmuje się kandydatki, które w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej lat 13, — na pierwszy rok liceum kandydatki, które ukończyły co najmniej lat 16 Górną granicę wieku kandydatek określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 38. (1) Program seminarjum dla wychowawczyń przedszkoli opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej, program liceum opiera się na programie gimnazjum.

(2) Program seminarjum i liceum obejmuje wy-

wształcenie ogólne, przygotowanie społeczno-obywatelskie i pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

Art. 39. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej uczennic seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli; praktyka ta odbywa się w przedszkolach, istniejących z reguły przy tych zakładach, i w innych przedszkolach.

B) Nauczyciele szkół powszechnych.

Art. 40. (1) Kształcenie kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych odbywa się:

a) w 3-letnich liceach pedagogicznych,

b) w 2-letnich pedagogjach.

(2) Na pierwszy rok nauczania liceum pedagogicznego przyjmuje się kandydatów, którzy ukończyli co najmniej lat 16, — na pierwszy rok pedagogjum kandydatów, którzy ukończyli co najmniej 18 lat. Górną granicę wieku kandydatów określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 41. (1) Program liceum pedagogocznego opiera się na programie gimnazjum, program pedagogjum na programie liceum ogólno-kształcącego.

(2) Program liceum pedagogicznego i pedagogjum obejmuje wykształcenie ogólne, przygotowanie społeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

(3) Program pedagogjum uwzględnia nadto specjalizację w zakresie obranych grup przedmiotów.

Art. 42. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej uczniów tych zakładów; praktyka ta odbywa się w szkołach powszechnych, istniejących z reguły przy tych zakładach (szkoły ćwiczeń) i w in-

nych publicznych szkołach powszechnych, względnie posiadających prawo publiczności.

Art. 43. Dla umożliwienia młodzieży zamiejscowej uczenia się w liceach pedagogicznych i pedagogjach będą przy tych zakładach z reguły organizowane internaty.

Art. 44. Przygotowanie nauczycieli szkół powszechnych do nauczania w szkołach specjalnych odbywa się w zakładach i na kursach rocznych lub dwuletnich.

C) Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów.

Art. 45. (1) Przygotowanie nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów obejmuje wykształcenie w zakresie obranej dziedziny wiedzy (umiejętności), przygotowanie społeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne oraz praktykę pedagogiczną.

(2) Kształcenie w zakresie obranej wiedzy (umiejętności) odbywa się w szkołach wyższych na zasadach, jakie określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich. W razie braku odpowiednich szkół wyższych, kształcenie odbywa się w sposób, określony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(3) Po ukończeniu kształcenia w zakresie obranej dziedziny wiedzy odbywa się kształcenie pedagogiczne na kursach pedagogicznych co najmniej rocznych, przyczem dla kandydatów na nauczycieli

przedmiotów pedagogicznych czas ten może być skrócony. Kursy pedagogiczne mogą być organizowane przy szkołach wyższych lub oddzielnie.

(4) Przygotowanie społeczno-obywatelskie odbywa się bądź na studjum, przewidzianem w art. 53, bądź na kursach pedagogicznych.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej. Praktyka ta odbywa się w szkołach , wymienionych w ustępie pierwszym, bądź związanych z kursami pedagogicznemi (ust. 3), bądź nie związanych.

D) Nauczyciele szkół zawodowych.

Art. 46. (1) Przygotowanie nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz prowadzących praktyczną naukę zawodu nauczycieli i instruktorów obejmuje wykształcenie zawodowe i praktykę zawodową, przygotowanie społeczno-obywatelskie, wykształcenie pedagogiczne i praktykę pedagogiczną.

(2) Kształcenie zawodowe kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych odbywa się:

a) dla szkół dokształcających zawodowych i szkół zawodowych stopnia niższego — w odpowiednich szkołach zawodowych stopnia licealnego;

b) dla szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego i licealnego — w szkołach wyższych na zasadach, jakie określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów;

c) jeżeli chodzi o zawody, dla których niema szkół stopnia licealnego (pkt. a) lub szkół wyższych (pkt. b),— w sposób, oznaczony przez Ministra Wyz-

nań Religijnych i Oświecenia Publicznego, po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów.

(3) Kształcenie zawodowe kandydatów na nauczycieli, prowadzących naukę praktyczną zawodu w szkołach dokształcających zawodowych oraz w szkołach zawodowych stopnia niższego, gimnazjalnego i licealnego, odbywa się w zakładach, oznaczonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów.

(4) Kształcenie zawodowe kandydatów na instruktorów odbywa się:

a) w szkołach zawodowych stopnia gimnazjalnego;

b) w szkołach mistrzów lub w szkołach nadzorców.

(5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinji zainteresowanych ministrów określa czas trwania i organizację praktyki zawodowej zarówno dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych, jak również dla kandydatów na nauczycieli i instruktorów, prowadzących praktyczną naukę zawodu.

(6) Przygotowanie społeczno-obywatelskie kandydatów na nauczcieli i instruktorów odbywa się bądź na studjum, przewidzianem w art. 53, bądź na kursach pedagogicznych.

(7) Kształcenie pedagogiczne kandydatów na nauczycieli i instruktorów odbywa się na kursach pedagogicznych, przyczem dla kandydatów kształconych w szkołach mistrzów lub w szkołach nadzorców, będą z kursami pedagogicznemi połączone kursy uzupełniające wykształcenie ogólne,

(8) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa czas trwania i organizację praktyki pedagogicznej.

Art. 47. (1) Kształcenie kandydatów na nauczycieli przedmiotów pomocniczych, ściśle związanych z zawodem odbywa się według zasad, wskazanych w art. 46 dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych, przyczem jednak zależnie od decyzji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego praktyka zawodowa może być nie wymagana.

(2) Kształcenie tych kandydatów może się odbywać również w sposób, przepisany dla kształcenia kandydatów na nauczycieli tych samych przedmiotów w szkołach ogólnokształcących, a mianowicie:

a) dla szkół zawodowych stopnia niższego i dla szkół dokształcających zawodowych — w sposób. określony w art. 40 — 42;

b) dla szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego i licealnego — w sposób, określony w art. 45.

(3) Kandydaci, wymienieni w ustępie drugim, kształcą się nadto na specjalnych kursach, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Art. 48. Kształcenie kandydatów na nauczycieli przedmiotów pomocniczych, nie związanych bezpośrednio z zawodem, odbywa się w sposób przewidziany w art. 47 ust. 2 i 3.

Art. 49. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Pulbicznego określa, który ze sposobów kształcenia, wymienionych w art. 46 i 47, odnosi się do kształcenia kandydatów na nauczycieli i instruktorów szkół przysposobienia zawodowego, szkół mistrzów i szkół nadzorców.

E) Dalsze kształcenie nauczycieli czynnych.

Art. 50. Dla wychowawczyń przedszkoli oraz dla nauczycieli czynnych w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących, w szkołach zawodowych, seminarjach i liceach dla wychowawczyń przedszkoli, liceach pedagogicznych i pedagogjach oraz dla instruktorów czynnych w szkołach zawodowych będą organizowane celem umożliwienia dalszego kształcenia się osobne zakłady i kursy.

VII. Szkoły wyższe.

Art. 51. (1) Szkoły wyższe dzielą się na akademickie i nieakademickie.

(2) Organizację szkół akademickich określa osobna ustawa ze zmianami, wynikającemi z postanowień art 52 i 53 niniejszej ustawy.

(3) Organizację szkół nieakademickich określają statuty zatwierdzone przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 52. (1) W szkołach wyższych studjować mogą w charakterze studentów zwyczajnych absolwenci liceów ogólnokształcących, liceów dla wychowawczyń przedszkoli i liceów pedagogicznych, oraz szkół zawodowych stopnia licealnego, którzy wykażą się świadectwem kwalifikującem do studjów w szkołach wyższych, jako też osoby, które uzyskały takież świadectwa na podstawie egzaminu.

(2) Nadto studjować mogą w charakterze studentów zwyczajnych osoby, które nie odpowiadają powyższym warunkom, a uzyskały zezwolenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na podstawie jednomyślnie przyjętego i przez Radę Wydziału umotywowanego wniosku.

(3) Rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich wskażą, do jakich szkół wyższych i na jakie wydziały dają wstęp świadectwa, wymienione w ustępie pierwszym, oraz określą potrzebne egzaminy uzupełniające celem uzyskania wstępu do innych szkół wyższych, względnie na inne wydziały.,

(4) O ile zajdzie potrzeba ściślejszego doboru kandydatów do szkół wyższych z pośród osób, posiadających warunki, wymienione w ustępie pierwszym, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po zasięgnięciu opinji Rad Wydziałowych szkół akademickich określa sposób postępowania.

Art. 53. (1) Dla studentów szkół wyższych będzie zorganizowane studjum w zakresie obrony technicznej Państwa i nauki óbywatelstwa oraz sprawności fizycznej.

(2) Studjum to będzie tworzone bądź przy szkołach wyższych, bądź odzielnie na zasadach, jakie ustala rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Postanowienia przejściowe.

Art. 54. (1) Organizacja szkolnictwa przewidziana w niniejszej ustawie, wprowadzona będzie w życie w odniesieniu do szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących, zawodowych, seminarjów dla wychowawczyń przedszkoli, liceów pedagogicznych i pedagogjów najdalej w ciągu sześciu lat od dnia wejścia w życie ustawy.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa w drodze rozporządzenia sposób przekształcenia, względnie likwidacji szkół nieodpo-

wiadających ustrojowi, wprowadzonemu niniejszą ustawą; likwidacja, względnie przekształcenie takich szkół, winna być zakończona najdalej w przeciągu 6 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przy uwzględnieniu przepisu art. 55.

(3) W istniejących w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej seminarjach nauczycielskich wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów na pierwszy kurs.

Art. 55. (1) Przy wprowadzaniu ustroju szkolnictwa, przewidzianego w niniejszej ustawie, należy zapewnić młodzieży uczęszczającej do szkół możność dokończenia nauki w odpowiednich szkołach w takim okresie czasu, jaki w chwili przyjęcia ucznia był przewidziany dla danych szkół, jako normalny czas trwania nauki.

(2) Świadectwa uzyskane w czasie przejściowym, zachowują takie uprawnienia, jakie dawały przed wejściem w życie ustawy.

Art. 56. Niezależnie od uprawnień, nadanych Ministrowi w poszczególnych artykułach niniejszej ustawy, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ma prawo wydawać w drodze rozporządzeń przepisy wykonawcze, uzgadniające i przejściowe, które okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie nowego ustroju szkolnictwa i przystosowania do niego dotychczasowych przepisów ustawowych.

Postanowienia końcowe.

Art. 57. Wszędzie tam, gdzie ustawa niniejsza nadaje uprawnienia Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wchodzą w jego uprawnienia inni ministrowie w stosunku do szkolnictwa, podlegającego ich kompetencji na mocy osobnych ustaw.

Uprawnienia te ministrowie wykonują w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 58. (1) Postanowienia ustawy niniejszej nie dotyczą szkół artystycznych; ustrój ich określa rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Ustawa niniejsza nie dotyczy szkół, organizowanych dla celów wojskowych, bezpieczeństwa publicznego, straży ogniowej, oraz szkół rolniczych podlegających kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowo-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 59. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego,

Art. 60. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1932 r.

(2) Przepisy niniejszej ustawy, o ile dotyczą szkolnictwa ogólnokształcącego oraz zawodowego wszelkich typów i stopni, nie obowiązują na obszarze województwa śląskiego.

(3) Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy i w miarę reorganizowania szkolnictwa według jej brzmienia tracą równocześnie na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z nią przepisy ustawowe, między innemi: część druga zdania pierwszego (zaczynająca się po myślniku) i zdanie drugie art. 2, oraz zdanie drugie ustępu pierwszego art. 58 ustawy z dnia 13-go lipca 1920 r. o szkołach akademickich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494) w brzmieniu, nadanem jest ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2 z r. 1925 poz. 10).

(4) W wypadkach, w których przewidziano wydanie rozporządzeń przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przepisy dotychczasowe zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń do czasu zastąpienia ich nowemi rozporządzeniami.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor.*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

Kierownik Ministerstwa Spraw Wojsk.: *Fabrycy.*

Minister Rolnictwa: *Sew. Ludkiewicz.*

USTRÓJ SZKOLNICTWA.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 485, o częściowem wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

Na podstawie art. 7 ust. 3, art. 16 ust. 2, art. 54 ust. 2 i art. 56 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Począwszy od dnia 1 stycznia 1933 r. zapisy do publicznych szkół powszechnych kończą się najpóźniej z dniem 31 maja każdego roku. Terminy rozpoczęcia zapisów ustala kurator okręgu szkolnego.

§ 2. Przewidziany w artykule 6 siedmioletni obowiązek szkolny dla każdego dziecka stosowany będzie od dnia 1 lipca 1932 r.

§ 3. Postanowienie § 2 niniejszego rozporządzenia nie dotyczy w województwach: krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem tych dzieci,

które rozpoczęły najpóźniej w roku szkolnym 1931/32 wypełnienie obowiązku szkolnego, a w myśl postanowień ustawy z dnia 23 maja 1895 r. o zakładaniu i urządzaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci (Dz. u. kr. Nr. 57), zmienionej ustawą z dnia 20-go stycznia 1904 r. (Dz. u. kr. Nr. 19) obowiązane były do sześcioletniego obowiązku szkolnego pod warunkiem przewidzianym w art. 31 ust. 1 tej ustawy.

§ 4. Postanowienie zawarte w ust. 1 artykułu 7 stosowane będzie od dnia 1 lipca 1932 r.

§ 5. Odraczanie o rok rozpoczynania obowiązku szkolnego w wypadkach indywidualnych, przewidzia-

a) do kompetencji kierownika publicznej szkoły powszechnej, o ile dotyczy dzieci opóźnionych w rozwoju fizycznym lub umysłowym;

b) do kompetencji inspektora szkolnego, o ile dotyczy dzieci, które z powodu warunków komunikacyjnych mają utrudniony dostęp do publicznej szkoły powszechnej.

§ 6. Przyjmowanie dzieci, objętych ustępem 4 artykułu 7, należy do kompetencji inspektora szkolnego, który może za zezwoleniem kuratora okręgu szkolnego upoważnić do tego kierowników publicznych szkół powszechnych.

Przyjęcie jednak dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy:

a) nie przeszkodzi zapisaniu do szkoły żadnego dziecka w wieku obowiązku szkolnego, które przynależy do danego obwodu szkolnego, a nie spełnia obowiązku szkolnego w inny sposób, oraz

b) nie spowoduje nadmiernego przepełnienia izby szkolnej i przeciążenia nauczyciela.

§ 7. Od obowiązkowego dokształcania zwalnia się młodzież, dla której niema zorganizowanej ani szkoły dokształcającej zawodowej, ani ogólnej, ani kursów dokształcających, o ile młodzież ta nie jest objęta postanowieniami ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. o ochronie pracy kobiet i młodocianych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 636), zmienionej ustawą z dnia 30 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 591), ustawą z dnia 5 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 538) i ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 773), oraz postanowieniami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), zmienionego ustawą z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 293).

§ 8. W istniejących w dniu 1 lipca 1932 r. na terenie województw: pomorskiego i poznańskiego publicznych szkołach wydziałowych wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów do klasy pierwszej.

§ 9. W istniejących w dniu 1 lipca 1932 r. państwowych gimnazjach i progimnazjach wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów do klasy pierwszej.

§ 10. Z dniem 31 sierpnia 1932 r. ulegają zamknięciu państwowe kursy nauczycielskie.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1932 r.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz*

USTAWA O PRYWATNYCH SZKOŁACH ORAZ ZAKŁADACH NAUKOWYCH I WYCHOWAWCZYCH.

Ustawa z dnia 11-go marca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343.

oraz

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473, o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Art. 1. Opiekę i nadzór nad prywatnemi szkołami, zakładami naukowemi i wychowawczemi sprawuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który może przekazać swe uprawnienia podległym władzom szkolnym.

§ 2. (do art. 1). Bezpośredni nadzór nad wszystkiemi szkołami z wyjątkiem szkół artystycznych przekazuje się kuratorom okręgów szkolnych. Kuratorzy, a w stosunku do szkół artystycznych — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, powołani są do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może niektóre szkoły, uznane przez siebie za eksperymentalne, wyłączyć z pod opieki pedagogicznej kuratorów okręgów szkolnych. Nie narusza to ustalonej w ustępie poprzednim właściwości władz szkolnych do wydawania orzeczeń, wymienionych w art. 2—7, 11 i 12 ustawy.

Art. 2. (1) Obywatel polski może założyć szkołę (zakład) pod warunkiem:

1) przedłożenia statutu szkoły, ustalającego ustrój wewnętrzny szkoły, język nauczania i program, nazwę oraz stosunek właściciela (ki) do dyrektora (ki) kierownika (czki) i nauczycieli (ek); rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi wymagania, jakim odpowiadać winien statut.

(2) zapewnienia szkole odpowiedniego lokalu i wyposażenia w urządzenia i pomoce naukowe.

3) wykazania, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające,

4) przedłożenia pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że ubiegający się o nie zachowywał się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(2) Orzeczenie oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej stwierdza, czy powyższe warunki zostały spełnione.

(3) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w wyjątkowych przypadkach może zezwolić na założenie szkoły osobie, nie posiadającej obywatelstwa polskiego.

(4) Po uzyskaniu orzeczenia, stwierdzającego

spełnienie powyższych warunków, założyciel (ka) może szkołę otworzyć. O ile w ciąu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania założyciel (ka) nie otrzyma odpowiedzi, ma prawo szkołę otworzyć.

(5) O terminie otwarcia szkoły winien (na) założyciel (ka) zawiadomić władzę szkolną, nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

§ 3. (do art. 2). 1) Ustrój wewnętrzny szkoły powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) zadania szkoły i jej przeznaczenia (wyznania, narodowości uczniów i t. p.),
b) rodzaju (typu) i stopnia szkoły, ewentualnie wydziałów, jakie szkoła ma posiadać,
c) czasu, jaki obejmuje całkowity kurs nauki i jego podziału na okresy nauczania (roczne, półroczne, inne),
d) zasady podziału uczniów według klas, oddziałów, grup i t. p.,
e) regulaminu przyjmowania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz wydawanie świadectw,
f) kompetencyj dyrektora i rady pedagogicznej.

2) Statut winien zawierać postanowienie, że maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać winny normom przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 4. Ustrój wewnętrzny przedszkola powinien odpowiadać wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być w statucie określony przez podanie:

a) organizacji i programu wychowania oraz warunkom przyjmowania dzieci,

b) kompetencyj kierowniczki i wychowawczyń.

§ 5. Statut winien oznaczyć język nauczania. W szkołach z niepaństwowym językiem nauczania winny być oznaczone przedmioty nauczania w języku państwowym w takim zakresie, aby młodzież mogła nabyć dokładnej znajomości języka państwowego.

§ 6. 1) Statut winien ustalić program odpowiadający wymaganiom dydaktycznym i wychowawczym. Winien on być określony przez wskazanie:

a) przedmiotów nauczania (zajęć),

b) zakresu materjału,

c) czasu, przeznaczonego na każdy z przedmiotów w poszczególnych okresach nauczania (plan nauki).

2) Postanowienie punktu c) nie odnosi się do statutu przedszkola.

§ 7. Statut winien zawierać postanowienie, że w szkole używane będą tylko podręczniki i pomoce naukowe, dozwolone do użytku szkolnego przez władze szkolne.

§ 8. 1) Nazwa powinna być ustalona w języku państwowym; szkoły z niepaństwowym językiem nauczania używać mogą obok nazwy w języku państwowym również nazwy w języku nauczania. Powinna ona odpowiadać rodzajowi (typowi) i przeznaczeniu szkoły oraz nie budzić nieporozumień lub wątpliwości. W szczególności winna ona

a) zawierać przymiotnik „prywatny",

b) wskazywać płeć uczniów, dla których szkoła jest przeznaczona,

c) wskazywać rodzaj szkoły,

d) zawierać jako określenie wyróżniające nazwi-

sko właściciela względnie stosowne nazwisko lub wezwanie, które szkoła przybiera,

e) wskazywać język nauczania, jeżeli nim jest inny niż język państwowy,

f) wskazywać siedzibę szkoły.

2) Postanowienia punktu b) i c) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

3) Szkoły mogą używać nazw rodzajowych ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa tylko w wypadku zastosowania programu szkoły państwowej (publicznej) lub programu uznanego przez władze szkolne za równowartościowy.

§ 9. 1) Statut winien określać prawa i obowiązki właściciela, dyrektora i nauczycieli w ten sposób, aby:

a) zapewniał właścicielowi szkoły wpływ na oznaczony w statucie indywidualny kierunek szkoły,

b) nakładał na właściciela obowiązek należytego dostarczania środków materjalnych na prowadzenie szkoły,

c) zapewniał dyrektorowi i gronu nauczycielskiemu przy uwzględnieniu postanowień punktu a) niezależność od właściciela w dziedzinie wychowawczej i dydaktycznej,

d) zapewniał dyrektorowi prawo doboru personelu nauczającego,

e) nakładał na dyrektora odpowiedzialność wobec władz szkolnych i właściciela za stan wychowawczy i naukowy szkoły,

f) zapewniał dyrektorowi i nauczycielom szkoły całkowitą niezależność od właściciela w kwalifikowaniu i promowaniu uczniów,

g) ustalał bezpośrednią zależność nauczycieli od dyrektora.

2) Postanowienia punktu a) i f) nie odnoszą się do statutu przedszkola.

§ 10. O przydatności lokalu przeznaczonego na szkołę orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej — pod względem potrzeb szkolnych zaś władza szkolna.

§ 11. 1) Wykazanie, że środki utrzymania szkoły będą wystarczające, nastąpić winno przez przedłożenie rocznego preliminarza budżetu szkoły, opartego na realnych podstawach i wykazanie się bądź własnym odpowiednim majątkiem, bądź poręczeniem innych osób, zabezpieczającem w dostatecznej mierze wykonanie zobowiązań właściciela.

2) Władza szkolna zgodzić się może na zastąpienie wykazania się majątkiem lub poręczeniem przewidzianem w ust. 1, przez złożenie w liczbie gwarantującej utrzymanie szkoły deklaracyj rodziców, obowiązujących się do uiszczania przez cały rok szkolny opłat szkolnych.

§ 12. 1) Zakładający szkołę może wykazać wypełnienie bądź wszystkich warunków naraz bądź w kolejności przez siebie obranej. Władze szkolne obowiązane są stwierdzić na żądanie zakładającego szkołę, czy poszczególne warunki zostały wykonane, wydają wszakże orzeczenie, przewidziane w ust. 2 art. 2 ustawy dopiero po wykazaniu wypełnienia wszystkich warunków.

2) Termin trzymiesięczny, ustanowiony w ust. 4 art. 2 ustawy liczyć należy od dnia następującego po złożeniu u właściwej władzy szkolnej (§ 2) podania, wykazującego wypełnienie wszystkich warunków.

§ 13. (do art. 2 i 6). Zaświadczenie, wymienione w p. 4 ust. 1 art. 2 i ust. 3 art. 6 ustawy wydają starostowie powiatowi, zaś w powiatach miejskich — sta-

wostowie grodzcy, właściwi dla obszaru, na którym ubiegający się o zaświadczenie zamieszkuje.

Art. 3. (1) Orzeczenie, stwierdzające wypełnienie warunków, wymaganych od założenia szkoły, traci moc, jeżeli w ciągu roku od jej wydania szkoła nie zostanie otwarta lub jeżeli władza szkolna orzeknie, iż właściciel (ka) przestał (a) czynić zadość jednemu z warunków określonych w art. 2.

(2) Prawa, wynikające z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2, mogą być odstąpione osobie trzeciej tylko za zgodą władzy, która je wydała.

§ 14. (do art. 3). Władza szkolna, orzekając, iż właściciel przestał czynić zadość jednemu z warunków, określonych w art. 2 ustawy, ustala równocześnie termin zamknięcia szkoły.

§ 15. Zgoda władzy szkolnej na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z uzyskania orzeczenia, o którem mowa w art. 2 ustawy, udzielona być może jedynie pod warunkiem wykazania, że nowy właściciel czyni zadość warunkom, wymienionym w p. 3 i 4 ust. 1 art. 2 ustawy.

Art. 4. (1) Szkoła może być zamkniętą przez sprawującą nadzór władzę szkolną, jeżeli orzeczeniem tej władzy zostanie stwierdzone, że:

a) szkoła była nieczynna przez 3 miesiące bez usprawiedliwionej przyczyny,

b) poziom naukowy lub wychowawczy szkoły w ciągu 3 lat ostatnich jest niewystarczający,

c) szkoła nie przestrzega obowiązujących przepisów lub postanowień statutu szkoły,

d) nauczanie lub wychowanie młodzieży odbywa się w duchu nielojalnym dla Państwa, względnie

szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na młodzież.

(2) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, sprawująca nadzór władza szkolna winna dać możność kierownictwu szkoły udzielenia wyjaśnień w terminie, przez władzę szkolną określonym.

§ 16. (do art. 4). 1) Przed wydaniem orzeczenia, zamykającego szkołę, władza szkolna podaje do wiadomości szkoły zarzuty, wyznaczając zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Zamknięcie szkoły na podstawie punktu b) art. 4 ustawy nastąpić może jedynie w wypadkach, jeżeli w ciągu trzech bezpośrednio po sobie następujących lat władze zawiadamiały corocznie szkołę o uznaniu poziomu naukowego lub wychowawczego za niewystarczający.

Art. 5. (1) O zamierzonem zwinięciu szkoły winien (na) właściciel (ka) uprzedzić władzę szkolną na 3 miesiące naprzód. Zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego nastąpić może jedynie za zgodą władzy szkolnej.

(2) W razie zwinięcia lub zamknięcia szkoły akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny do oznaczonej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego władzy szkolnej.

§ 17. (do art. 5). 1) Zgoda władzy szkolnej na zwinięcie szkoły w ciągu roku szkolnego udzielona być może jedynie wówczas, gdy uczącej się młodzieży zapewnione będzie ukończenie nauki w danym roku szkolnym w innej szkole.

2) Akty oraz pieczęcie szkoły zamkniętej lub zwiniętej złożone być winny do tej władzy, która wydała orzeczenie, przewidziane w art. 2 ustawy.

Art. 6. (1) Dyrektorem (ką) kierownikiem (czką) lub nauczycielem (ką) szkoły może być tylko nieskazitelny obywatel polski, posiadający przepisane kwalifikacje zawodowe do nauczania.

(2) Dyrektora (kę) kierownika (czkę) zatwierdza władza szkolna.

Władza szkolna może zażądać od kandydata (ki) na dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) pisemnego stwierdzenia właściwych władz państwowych, że zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

(4) Władza szkolna może w danej szkole odmówić zatwierdzenia dyrektora (ki) kierownika (czki) lub niedopuścić nauczyciela (ki) na nauczania, jeżeli uzna, że tego wymagają względy pedagogiczne.

5) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwolnić kandydata (kę) na dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego.

§ 18. (do art. 6). 1) Żadna szkoła nie może być czynną bez zatwierdzenia przez władzę szkolną dyrektora lub jego zastępcy.

2) Właściciel szkoły przedstawić winien władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego. Decyzja władzy wydaną być winna w ciągu 6 tygodni. Władza szkolna zezwalać może na zmianę na stanowisku dyrektora w ciągu roku szkolnego tylko w wyjątkowych, uznanych za usprawiedliwione, wypadkach. Dyrektor objąć może swe czynności dopiero po uzyskaniu zatwierdzenia.

3) Właściciel szkoły, posiadający przepisane kwa-

lifikacje do nauczania, ubiegać się może o zatwierdzenie go jako dyrektora swej szkoły.

4) Dyrektor szkoły, a w przedszkolu właściciel, obowiązany jest corocznie najpóźniej do dnia 15-go czerwca przedstawić władzy szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny oraz zgłaszać wszelkie późniejsze w nim zmiany.

5) Spis taki winien zawierać dane, dotyczące: daty urodzenia, wyznania, narodowości, przynależności państwowej, kwalifikacyj do nauczania, lat pracy pedagogicznej nauczycieli oraz przedmiotów, których mają nauczać. Jeżeli władza szkolna w ciągu 6 tygodni od dnia złożenia spisu nie zażądała przedłożenia przez nauczyciela pisemnego stwierdzenia o nienagannem zachowaniu się lub nie zawiadomiła szkoły o niedopuszczeniu nauczyciela do nauczania, — nauczyciel może objąć swe czynności w szkole.

6) Odmowa zatwierdzenia dyrektora względnie decyzja o niedopuszczeniu do nauczania ze względów pedagogicznych odnosi się jedynie do tej szkoły, do której dyrektor (nauczyciel) zgłoszony został i nie pozbawia dyrektora (nauczyciela) prawa ubiegania się o stanowisko w innej szkole.

Art. 7. (1) Władza szkolna może zażądać usunięcia dyrektora (ki) kierownika (czki) lub nauczyciela (ki), jeżeli uzna, że ten (ta):

a) wywiera na młodzież szkodliwy wpływ pod względem wychowawczym,

b) nie przestrzega obowiązujących przepisów i postanowień statutu szkoły,

c) winien (na) jest rażącego zaniedbania obowiązków dyrektora (ki) kierownika (czki) lub nauczyciela (ki).

(2) Władza szkolna może w przypadkach, przewidzianych w ust. 1, zawiesić dyrektora (kę) kierownika (czkę) lub nauczyciela (kę) w czynnościach.

§ 19. (do art. 7). 1) Przed zażądaniem usunięcia dyrektora (nauczyciela) władza winna podać do jego wiadomości zarzuty, wyznaczając mu zarazem do udzielenia wyjaśnień termin nie krótszy niż 2-tygodniowy.

2) Żądanie usunięcia dyrektora oraz decyzję o jego zawieszeniu kieruje władza szkolna wraz z podaniem powodów do właściciela szkoły, żądanie zaś względnie decyzję o zawieszeniu dotyczą nauczyciela — do dyrektora, a w przedszkolu do właściciela.

Art. 8. Szkoły (zakłady) prywatne, zorganizowane na wzór szkół (zakładów) państwowych (publicznych), oraz szkoły (zakłady) prywatne, nie zorganizowane na wzór państwowych (publicznych), a uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, mogą uzyskiwać uprawnienia szkół (zakładów) państwowych (publicznych) na warunkach, określonych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 9. Szkoły prywatne, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za eksperymentalne, będą otoczone szczególną opieką władz szkolnych.

Art. 10. (1) Ustawa niniejsza nie dotyczy prywatnych szkół akademickich oraz szkół rolniczych, podległych kompetencji Ministra Rolnictwa, i szkolnictwa zawodowego-sanitarnego, podlegającego kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych. Warunki, pod jakiemi mogą być otwierane i prowadzone wymie-

nione szkoły i kursy zawodowo-sanitarne, oraz uprawnienia osób, które jej ukończyły, określa, o ile niema w tym zakresie przepisów ustawowych, Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

(2) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w prozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, ustali warunki zakładania i utrzymywania przez związki komunalne szkół, zakładów naukowych lub wychowawczych, ich statut oraz stosunki służbowe nauczycieli (ek), dyrektorów (ek) tych szkół (zakładów). Takież rozporządzenie wyda Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w stosunku do szkół zawodowych utrzymywanych przez izby przemysłowo - handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze.

§ 20. (do art. 10). Do czasu ustalenia oddzielnych warunków zakładania i utrzymywania przez związki komunalne, izby przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz korporacje przemysłowe i rzemieślnicze szkół oraz ich statutu, będą miały do nich zastosowanie postanowienia art. 11 i 12 ustawy oraz niniejszego rozporządzenia.

Art. 11. Przepisy ustawy niniejszej mają analogiczne zastosowanie do szkół (zakładów naukowych i wychowawczych), zakładanych, względnie utrzymywanych przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje, przyczem nie odnosi się do nich postanowienie pkt. 4 art. 2.

§ 21. (do art. 11). Statut szkół zakładanych względ-

nie utrzymywanych przez zarejstrowane stowarzyszenia oraz fundacje winien przewidywać, że uprawnienia nadzorcze przysługujące właścicielowi szkoły spełniane być mogą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

Art. 12. (1) Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustali sposób i termin uzyskania przez szkoły, istniejące w dniu wejścia w życie tej ustawy, orzeczeń, stwierdzających spełnienie warunków, przewidzianych w art. 2, przy uwzględnieniu postanowień art. 11.

(2) Szkoły, które nie będą czyniły zadość wymogom tego rozporządzenia, ulegną zamknięciu w terminie, oznaczonym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 22. (do art. 12) 1) Właściciele szkół istniejących w dniu 20-go kwietnia 1932 r. winni w terminie oznaczonym przez władzę wymienione w § 2 wykazać wypełnienie warunków, wymienionych w p. 1—4 art. 2 ustawy. Termin ten, oznaczony indywidualnie dla poszczególnych szkół nie może być krótszy niż 2 miesiące od dnia doręczenia wezwania.

2) Właściciele, którzy do dnia 31-go grudnia 1932 roku nie otrzymali wezwania, winni sami wykazać wypełnienie warunków najpóźniej do dnia 30-go czerwca 1934 r.

3) Właściciele mogą wykazać wypełnienie warunków przed wyznaczonym przez władze szkolne terminem.

4) Wykazanie wypełnienia warunków winno nastąpić z zachowaniem postanowień §§ 3—11 i 13 niniejszego rozporządzenia. Władze szkolne mogą zwolnić właścicieli szkół, o których mowa w ust. 1, od

przedłożenia zaświadczenia wymienionego w p. 4 ust. 1 art. 2 ustawy. Właściciele tych szkół mogą być również zwolnieni od wykazania przydatności lokalu, oraz zaopatrzenia w urządzenia i pomoce naukowe, jeżeli władza szkolna na podstawie wyniku przeprowadzonych wizytacyj nabrała przeświadczenia o wypełnieniu tego warunku.

§ 23. Szkoły, których właściciele nie uzyskali orzeczenia, wymienionego w art. 12 ustawy, ulegają zamknięciu z końcem oznaczonego przez władzę szkolną roku szkolnego nie później jednak niż z dniem 31-go sierpnia 1935 r. Termin zamknięcia szkoły powinien być podany do wiadomości publicznej najpóźniej 15-go maja danego roku.

§ 24. Wzory statutów dla szkół prywatnych ogłoszone będą w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski".

Art. 13. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 14. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego. Równocześnie tracą moc wszystkie przepisy, wydane w sprawach, uregulowanych ustawą niniejszą.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów: w z. *Wł. Zawadzki.*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Fuplicznego: *J. Jędrzejewicz.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki.*

WZORY STATUTÓW SZKÓŁ PRYWATNYCH.

Postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 czerwca 1932 r. (Monitor Polski Nr. 145) w sprawie ogłoszenia wzorów statutów dla szkół prywatnych.

Na podstawie § 24 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ogłaszam, jako załącznik do niniejszego postanowienia wzory statutów szkół prywatnych.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

(Załącznik Nr. 1)

Wzory statutów prywatnych szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Statut

prywatn. . . . .
(szkoły, zakładu naukowego, kursu — podać nazwę).

§ 1. *Właścicielem szkoły jest* . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej lub nazwa osoby pra- . . . .
wnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut).

§ 2. *Szkoła ma siedzibę w* . . . .
(miejscowość).

(dla szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych:

§ 3. *Szkoła ma za zadanie* . . . .
((wymienić właściwy artykuł ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389).

Szkoła przeznaczona jest dla . . . . *płci* . . . .
wyznania . . . . *narodowości* . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje: . . . . lat nauki i podzielony jest na okresy . . . .

(roczne, półroczne lub inne).

Szkoła posiada wydziały: . . . .

Organizacja szkoły odpowiada: . . . .

(wymienić typ i stopień w/g właściwego artykułu ustawy o ustroju szkolnictwa lub wskazać, jaka ma być organizacja).

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach państwowych (publicznych).

§ 5. Do szkoły przyjmuje się . . . . . . po ukończeniu . . . lat do . . . . lat na podstawie (świadectwa, egzaminu i t. p.). Świadectwa szkolne tak przy ukończeniu szkoły, jak i poszczególnego okresu nauczania lub przy odejściu ze szkoły, otrzymują uczniowie w/g wzoru, ustalonego przez władzę szkolną. Klasyfikowanie i promowanie uczniów odbywa się w/g przepisów dla szkół państwowych.

(dla szkół powszechnych):

§ 3. Szkoła ma za zadanie wychowanie i nauczanie dzieci w wieku obowiązku szkolnego.

Szkoła przeznaczona jest dla dzieci płci . . . . . wyznania . . . . narodowości . . . .

§ 4. Całkowity kurs szkoły obejmuje . . . . lat nauki i podzielony jest na . . . . szczeble programowe. Pierwszy szczebel programowy osiąga się po 4 latach nauki, drugi po 2 dalszych latach, wreszcie trzeci — po . . . . (pozostałych) latach.

Nauka trwa . . . .

(podać czas trwania nauki w każdym oddziale lub klasię i wymienić okresy nauki roczne, półroczne lub inne)

Maksymalna ilość uczniów w klasach (oddziałach, grupach) oraz stosunek ilości uczniów do powierzchni pomieszczenia odpowiadać będą normom, przyjętym w szkołach publicznych.

§ 5. Do najniższego oddziału szkoły przyjmuje się dzieci po ukończeniu . . . . roku życia, nie starsze ponad . . . . . lat.

Przyjmowanie dzieci do innych oddziałów, klasyfikowanie, promowanie uczniów oraz wydawanie im świadectw odbywa się według przepisów dla publicznych szkół powszechnych. Wzór świadectw szkolnych ustala władza szkolna.

§ 6. W szkole obowiązuje język nauczania . . . .

§ 7. Nauka odbywa się według programu załączonego . . . .

(albo wymienić typ i stopień szkoły państwowej lub publicznej).

Przy nauczaniu będą używane jedynie dozwolone przez władzę szkolną podręczniki (i środki naukowe).

§ 8. Indywidualny kierunek szkoły . . . .

(określić na czem polega).

§ 9. Szkoła ma nazwę . . . .

(podać nazwę w pełnem brzmieniu).

§ 10. Właściciel szkoły:

1) Zawiera i rozwiązuje umowę z dyrektorem (kierownikiem) szkoły i dobranym przez dyrektora personelem nauczającym, oraz podaje władzy szkolnej do wiadomości normy uposażenia dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego w szkole.

Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy szkolnej, zwolnienie dyrektora (kierownika) i personelu nauczającego, może nastąpić z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

O ile zwolnienie dyrektora (kierownika), lub personelu nauczającego nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, powinna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia;

2) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły, na wniosek dyrektora (kierownika) szkoły;

3) zwalnia dyrektora (kierownika) na żądanie państwowej władzy szkolnej, stosownie do ustępu pierwszego art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych;

4) udziela urlopów personelowi nauczającemu w przypadkach, przewidzianych w p. 11 § 11 niniejszego statutu;

5) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie szkoły;

6) otrzymuje od dyrektora (kierownika) perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach nauczania i wychowania w szkole;

7) ma prawo bywania na lekcjach i zajęciach w obecności dyrektora (kierownika), jednakże bez prawa czynnego udziału i robienia uwag personelowi nauczającemu; spostrzeżenia, poczynione w tych przypadkach, powinien właściciel wyjawić dyrektorowi (kierownikowi) szkoły;

8) ma prawo udziału w specjalnych w tym celu zarządzonem przez dyrektora (kierownika) posiedzeniu sprawozdawczem Rady Pedagogicznej;

9) ma prawo wglądu w nadesłane do szkoły sprawozdania wizytacyjne państwowej władzy szkolnej;

10) odnosi się bezpośrednio do władzy w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i osoby dyrektora (kierownika) szkoły;

11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat szkolnych i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie szkoły utrzymywanej przez zarejestrowane stowarzyszenia i fundacje). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi szkoły, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 11. Dyrektor (kierownik) szkoły:

1) przewodniczy Radzie Pedagogicznej i reprezentuje szkołę nazewnątrz w sprawach organizacji, nauczania i wychowania;

2) jest odpowiedzialny za prawidłowy bieg życia szkolnego, za kierunek wychowawczy szkoły i za wykonanie obowiązujących przepisów szkolnych;

3) jest bezpośrednim zwierzchnikiem wszystkich osób, pracujących w szkole oraz doradcą grona nauczycielskiego;

4) dobiera i jest odpowiedzialny za dobór personelu nauczającego, zatrudnionego w szkole, oraz kwalifikuje personel nauczycielski;

5) przedstawia listę personelu nauczającego władzy szkolnej;

6) składa sprawozdania okresowe ze stanu szkoły pod względem naukowym i wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi szkoły;

7) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach szkoły, prócz wymienionych w p. 10 § 10 niniejszego statutu;

8) układa preliminarz wydatków na potrzeby szkoły i przedstawia sprawozdanie budżetowe właścicielowi szkoły oraz władzy szkolnej;

9) czuwa wraz z Radą Pedagogiczną, aby szkoła była zaopatrywana we właściwe środki i pomoce na-

ukowe oraz urządzenia, związane z nauczaniem i wychowaniem;

10) udziela urlopów personalowi nauczycielskiemu do 8-miu dni, a za zgodą właściciela szkoły do wyczerpania przewidzianego umowami maksymalnego okresu urlopowego;

11) przedstawia właścicielowi szkoły wniosek o udzielanie urlopu płatnego wybranemu przez siebie nauczycielowi na kursy, organizowane przez państwową władzę szkolną, celem podniesienia kwalifikacyj pedagogicznych nauczycielstwa;

12) zwalnia personel nauczający na żądanie władzy szkolnej, stosownie do art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz o zakładach naukowych i wychowawczych;

13) zawiesza personal nauczający w czynnościach w wypadkach, przewidzianych w art. 7 ustawy o prywatnych szkołach, oraz zakładach naukowych i wychowawczych z własnej inicjatywy, lub też na żądanie władzy szkolnej; gdy zawieszenie w czynnościach następuje z inicjatywy własnej dyrektora (kierownika), powinna być o tem niezwłocznie zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn tego zarządzenia;

14) zawiesza uchwały Rady Pedagogicznej, o ile nie odpowiadają one przepisom szkolnym, lub też wymaganiom wychowawczym czy dydaktycznym.

§ 12. Personal nauczający i lekarz szkolny wraz z dyrektorem (kierownikiem), stanowią Radę Pedagogiczną, która:

1) decyduje o przyjmowaniu nowych uczniów;

2) ocenia postępy i sprawowanie uczniów oraz promuje i przyznaje świadectwa ukończenia według regulaminu, zatwierdzonego przez państwową władzę szkolną.

§ 13. O ile przy szkole powstanie Rada Opiekuńcza, to jej zakres działania nie uszczupli w niczem kompetencji Rady Pedagogicznej szkoły.

§ 14. Szkoła posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

(Załącznik Nr. 2).

Wzór statutu prywatnego przedszkola.

S t a t u t

prywatnego przedszkola . . . .
(podać nazwę).

§ 1. Właścicielem przedszkola jest . . . .
(imię i nazwisko osoby fizycznej lub nazwa osoby prawnej; osoba prawna powinna dołączyć swój statut).

§ 2. Przedszkole ma siedzibę w . . . .
(miejscowość).

§ 3. Przedszkole ma zadanie roztaczania troskliwej i umiejętnej opieki nad zdrowiem oraz rozwojem fizycznym, moralnym i umysłowym dzieci w wieku przedszkolnym.

Przedszkole przeznaczone jest dla dzieci płci . . . wyznania . . . . . . narodowości . . . . . .

§ 4. Dzieci, uczęszczające do przedszkola, mogą dzielić się na grupy, stosowane do wieku i stopnia rozwoju umysłowego.

Liczba dzieci powierzonych jednej wychowawczyni, nie będzie przekraczać . . . . .

Przy większej liczbie dzieci będzie powołana druga wychowawczyni lub też przydzielona odpowiednio uzdolniona pomocnica.

§ 5. Do przedszkola przyjmuje się dzieci, które ukończyły trzeci rok życia, a nie osiągnęły jeszcze wieku obowiązku szkolnego, jak również te z pośród

będących w wieku obowiązku szkolnego, którym właściwe władze obowiązek ten odroczyły.

Dzieci obciążone wadą lub chorobą, któraby narażała na niebezpieczeństwo zdrowie innych dzieci, nie mogą do przedszkola uczęszczać.

§ 6. W przedszkolu używa się języka . . . . .

§ 7. Zajęcia w przedszkolu mają charakter wychowawczy i będą dostosowane do wieku, rozwoju i uzdolnień dzieci.

Do programu zajęć wchodzą: ćwiczenia oddechowe, śpiew, gry i zabawy ruchowe, gimnastyka rytmiczna, ćwiczenia zmysłów, praca ręczna, rysunki, ćwiczenia we władaniu mową, opowiadanie, uczenie się i wygłaszanie wierszyków, ćwiczenia w obserwowaniu przedmiotów i zjawisk, pogadanki i ćwiczenia, mające na celu wpajanie pierwszych zasad moralnych oraz budzenie i pielęgnowanie uczuć religijnych, społecznych i humanitarnych.

Wszelkie nauczanie dzieci w przedszkolu sposobem szkolnym jest wyłączone.

Przy zajęciach będą używane jedynie dozwolone przez władze szkolne pomoce pedagogiczne.

§ 8. Przedszkole ma nazwę . . . .
(podać nazwę w pełnem brzmieniu).

§ 9. Właściciel przedszkola:

1) zawiera i rozwiązuje umowę z kierowniczką przedszkola, wychowawczyniami i przedstawia władzy szkolnej listę personelu pedagogicznego i podaje do wiadomości władzy szkolnej normy uposażenia kierowniczki i wychowawczyń przedszkola.

Ze względu na potrzebę zachowania ciągłości pracy zwolnienie kierowniczki i wychowawczyni może następować z reguły jedynie z końcem roku szkolnego.

O ile zwolnienie kierowniczki lub wychowawczyni nastąpiłoby w ciągu roku szkolnego, winna być o tem zawiadomiona władza szkolna z podaniem przyczyn takiego zwolnienia;

2) układa preliminarz wydatków na potrzeby przedszkola i przedstawia sprawozdanie budżetowe władzy szkolnej;

3) powołuje i zmienia personel administracyjno-gospodarczy szkoły;

4) zwalnia i zawiesza kierowniczkę i wychowawczynie na żądanie władzy szkolnej, stosownie do ust. 1 art. 7 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych;

5) udziela urlopów personalowi przedszkola;

6) dostarcza we właściwych terminach środków na utrzymanie przedszkola;

7) otrzymuje od kierowniczki perjodyczne sprawozdania o poziomie i wynikach wychowania w przedszkolu;

8) ma prawo bywania na zajęciach w obecności kierowniczki, jednakże bez prawa czynnego udziału;

9) ma prawo wglądu w nadesłane do przedszkola sprawozdania wizytacyjne władzy szkolnej;

10) odnosi się bezpośrednio do władzy szkolnej w sprawach ewentualnych zmian w statucie, w sprawie lokalu i personelu pedagogicznego przedszkola;

11) podaje do wiadomości władzy szkolnej normy opłat w przedszkolu i późniejsze w nich zmiany.

(W statucie przedszkola, utrzymywanego przez zarejestrowane stowarzyszenie i fundację). Uprawnienia nadzorcze, przysługujące właścicielowi przedszkola, spełniane będą jedynie przez stałego delegata, na którego wyrazi zgodę władza szkolna.

§ 10. Kierowniczka przedszkola;

1) jest odpowiedzialną za prawidłowy bieg zajęć w przedszkolu, za kierunek wychowawczy i za wykonanie obowiązujących przepisów;

2) jest bezpośrednią zwierzchniczką wszystkich osób, pracujących w przedszkolu;

3) opinjuje dobór wychowawczyń, zatrudnionych w przedszkolu i kwalifikuje ich pracę wobec właściciela;

4) składa sprawozdanie okresowe ze stanu przedszkola pod względem wychowawczym władzy szkolnej i właścicielowi przedszkola;

5) bezpośrednio porozumiewa się z władzą szkolną we wszystkich sprawach przedszkola, prócz wymienionych w p. 10 § 9 niniejszego statutu;

6) czuwa, aby przedszkole było zaopatrywane we właściwe środki i pomoce naukowe oraz urządzenia.

§ 11. O ile przy przedszkolu powstanie Rada Opiekuńcza, Opieka Rodzicielska i t. p., to regulamin jej zatwierdza władza szkolna.

§ 12. Przedszkole posiada pieczęć o formacie i tekście, zatwierdzonym przez władzę szkolną.

WZORY ORZECZEŃ O PRYWATNYCH SZKOŁACH ORAZ ZAKŁADACH NAUKOWYCH I WYCHOWAWCZYCH.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 109 z dnia 25 czerwca 1932 r. (I. Org. 300/7/31) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 46.

Ustalam następujące wzory orzeczeń wydawanych w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych:
(do art. 2).

1) Orzeczenie zezwalające na otwarcie szkoły.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . (w razie, gdy spełnienie poszczególnych warunków wykazywane było kolejno, podać datę złożenia ostatniego podania) stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że spełnił . . Pan . . warunki, przewidziane w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy. Służy zatem Pan . . prawo otwarcia szkoły w ciągu roku od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia.

O terminie otwarcia szkoły win . . . Pan . . zawiadomić Kuratorjum nie później niż na dwa tygodnie przed rozpoczęciem nauki.

2) Orzeczenie stwierdzające spełnienie poszczególnego warunku.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . dnia . . . . stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że wykazał . . Pan . . spełnienie warunku, wymienionego w pkcie . . . . . ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

Orzeczenie niniejsze w myśl art. 2 wymienionej ustawy oraz § 12 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) nie upoważnia Pan . . do otwarcia szkoły.

3) Orzeczenie odmowne.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego .... dnia .... stwierdzam na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), że nie spełnił . . Pan . . warunku, wymienego w punkcie .... ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy (ewent. wymienić odpowiedni § rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), a mianowicie ....

Wobec powyższego nie przysługuje Pan . . prawo otwarcia szkoły.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu dni 14 od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

(do art. 3).

4) Orzeczenie stwierdzające utratę warunków.

Na podstawie ust. 1 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) stwierdzam, że przestał . . Pan . . czynić zadość warunkowi, przewidzianemu w punkcie .... ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie ....

Wobec powyższego traci moc orzeczenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego .... z dnia ...... Nr. ......, którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . warunków, wymaganych do założenia szkoły.

Zarazem na podstawie § 14 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473)

ustalam termin zamknięcia szkoły na dzień ....

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

5) Orzeczenie zezwalające na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), zgadzam się na odstąpienie przez Pan . . na rzecz .... praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego .... z dnia .... Nr. ......, którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . warunków, wymaganych do założenia szkoły.

6) Orzeczenie odmawiające zezwolenia na odstąpienie innej osobie praw, wynikających z orzeczenia, zezwalającego na otwarcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334), oraz § 15 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) odmawiam swej zgody na odstąpienie przez Pan . . na rzecz p. ... . praw, wynikających z uzyskania orzeczenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego .... z dnia ...... Nr. ......, którem stwierdzono wypełnienie przez Pan . . warunków, wymaganych do założenia szkoły,

ponieważ p. . . . . nie wykazał . . . ., że czyni zadość warunkowi, wymienionemu w punkcie . . . . (wymienić pkt. 3 wzgl. 4) ust. 1 art. 2 ustawy, a mianowicie . . . .

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 4).

7) Uprzedzenie o zamknięciu szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zawiadamiam, że zamierzam zamknąć szkołę na podstawie lit. . . . . . ust. 1 art. 4 wymienionej ustawy z powodu . . . . (wskazać zarzuty).

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan . . termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

8) Orzeczenie o zamknięciu szkoły.

Wyjaśnienia, złożone na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości Pan . . pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . Nr. . . . . ., uznaję za niewystarczające (odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień).

Na podstawie lit. . . . . ust. 1 art. 4 ustawy z dnia marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zamykam z dniem . . . . szkołę, ponieważ . . . . (powtórzyć brzmienie dosłowne odpowiedniej lit. a—d)

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia .... w Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

9) Zawiadomienie o uznaniu poziomu naukowego (wychowawczego) za niewystarczający.

Na podstawie lit. b ust. 1 art. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz § 16 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że poziom naukowy (ew. wychowawczy) szkoły był w roku szkolnym .... niewystarczający.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

10) Zatwierdzenie dyrektora szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zatwierdzam p. .... na stanowisku dyrektora szkoły ....

11) Odmowa zatwierdzenia dyrektora.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334)

odmawiam zatwierdzenia p. . . . . na stanowisku dyrektora szkoły . . . . ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

12) Niedopuszczenie nauczyciela do nauczania.

Na podstawie ust. 4 art. 6 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) nie dopuszczam p. . . . . do nauczania w szkole . . . . ze względów pedagogicznych.

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 7).

13) Uprzedzenie o zamierzonem zażądaniu usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Wyznań i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach i zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) zawiadamiam, że zamierzam na podstawie lit. . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) zażądać usunięcia Pan . . ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . . z powodu . . . . (wyszczególnić zarzuty).

Do udzielenia wyjaśnień w sprawie powyższych zarzutów wyznaczam Pan . . . termin . . . . od dnia doręczenia niniejszego uprzedzenia.

14) Żądanie usunięcia dyrektora (nauczyciela).

Wyjaśnienia złożone przez p. . . . . na skutek uprzedzenia, podanego do wiadomości p. . . . . pismem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . . . Nr. . . . uznaję za niewystarczające (odpada, jeżeli nie składano wyjaśnień).

Na podstawie lit. . . . ust. 1 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) żądam usunięcia z dniem . . . . p. . . . . ze stanowiska dyrektora (nauczyciela) szkoły, ponieważ . . . . (powtórzyć dosłownie brzmienie odpowiedniej lit. a—c).

Od powyższego orzeczenia służy Pan. . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

15) Zawieszenie dyrektora (nauczyciela) w czynnościach.

Na podstawie lit. . . . . . ust. 1 oraz ust. 2 art. 7 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. P. Nr. 33, poz. 334) zawieszam z dniem doręczenia niniejszej decyzji p. . . . . w czynnościach dyrektora (nauczyciela) szkoły . . . ., ponieważ (powtórzyć dosłownie brzmienie odpowiedniej lit. a—c).

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

(do art. 12).

16) Oznaczenie terminu do wykazania wypełnienia warunków.

Na podstawie ust. 1 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) wzywam Pan . . do wykazania, w terminie . . . . od dnia doręczenia niniejszego wezwania, wypełnienia warunków, przewidzianych w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy.

(Ewentualnie) Zarazem zwalniam Pan . . . od:

a) przedłożenia pisemnego stwierdzenia powiatowej władzy adminitstracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa;

b) wykazania przydatności lokalu;

c) wykazania zaopatrzenia szkoły w urządzenia i pomoce naukowe.

(Niepotrzebne skreślić).

17) Zamknięcie szkoły.

Na podstawie ust. 2 art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334) oraz 23 rozporządzenia Ministra Wyznań

Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, przewidzianego w punkcie .... ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy, a mianowicie.............

Wobec powyższego zamykam szkołę z dniem ... .

Akta szkolne wraz z pieczęciami złożone być winny w myśl. ust. 2 art. 5 wymienionej ustawy do dnia .... w Kuratorjum Okręgu Szkolnego

Od powyższego orzeczenia służy Pan . . w ciągu 14 dni od dnia doręczenia odwołanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego ....

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

ZATWIERDZANIE W 1932 R. KANDYDATÓW NA DYREKTORÓW (KIEROWNIKÓW) PRYWATNYCH SZKÓŁ ORAZ ZAKŁADÓW NAUKOWYCH I WYCHOWAWCZYCH.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 105 z dnia 25 czerwca 1932 r. (I. Org. 3151/1/32). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 47.

W § 18 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) ustalony został obowiązek właściciela szkoły do przedstawiania władzy szkolnej do zatwierdzenia kandydata na dyrektora (kierownika) prywatnej szkoły (zakładu) na 4 miesiące przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Z uwagi na to, że dotychczasowe przepisy ustalały w tej mierze bądź inne terminy, bądź terminów

takich wogóle nie przewidywały, zarządzam, aby w roku 1932 zgłoszenia do zatwierdzenia kandydatów na dyrektorów (kierowników) rozpatrywane były w ciągu 6 tygodni, nie zważając na to, czy powyższy termin 4 miesięczny był przez właściciela szkoły zachowany.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

ZAŚWIADCZENIA DLA ZAŁOŻYCIELI, DYREKTORÓW I NAUCZYCIELI SZKÓŁ PRYWATNYCH

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 108 z dnia 24 czerwca 1932 r. (I. Org. 300/8/32). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 48, w sprawie zaświadczeń, przewidzianych w art. 2, ust. 1 pkt. 4 oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Podaje się do wiadomości i wykorzystania okólnik Nr. 85 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie zaświadczeń dla założycieli prywatnych szkół oraz dla dyrektorów i nauczycieli tychże szkół.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 85 z dnia 18 czerwca 1932 r. (Nr. OL. 43 b/16/2) do Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu m. st. Warszawy.

W związku z ustawą z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz zaprojektowanem rozporządzeniem wykonawczem do tej ustawy, które ma być ogłoszone w najbliższych dniach, zaczną napływać do starostów powiatowych (grodzkich) podania osób, zamierzających założyć szkołę (art. 2 ust. 1 pkt. 4 tej ustawy) oraz podania

dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych (art. 6 ust. 3) o wydanie im pisemnego stwierdzenia nienagannego zachowania się pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Ponieważ w myśl art. 2 ust. 4 ustawy założyciel szkoły winien w ciągu 3 miesięcy od chwili wniesienia podania do władzy szkolnej otrzymać od tej władzy orzeczenie, — w przeciwnym bowiem razie ma prawo otworzyć szkołę — konieczne jest, aby zaświadczenia starostów wydawane były możliwie szybko i nie budziły nieporozumień lub wątpliwości i nie zawierały niedomówień lub zastrzeżeń, na których wyjaśnienie w drodze korespondencji między władzami braknie czasu z uwagi na wyżej wskazany termin.

Z tych względów oraz celem ujednostajnienia brzmienia tych zaświadczeń — zarządzam, aby starostowie wydawali zaświadczenia te wyłącznie w formie następującej:

I. (dla założycieli szkół).

„Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33. poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej do udowodnienia wypełnienia warunku, przewidzianego w punkcie 4 ust. 1 art. 2 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, por. 343)".

II. (dla dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych).

„Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) oraz § 13 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 czerwca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych, wydanego co do § 13 w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a co do § 20 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych oraz Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) stwierdzam, że p. . . . . zachowywał (a) się nienagannie pod względem moralności oraz w stosunku do Państwa

Zaświadczenie niniejsze wydaje się celem przedłożenia go władzy szkolnej, w myśl ust. 3 art. 6 ustawy o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343)".

Minister Spraw Wewn.: (-) *Bronisław Pieracki.*

KWALIFIKACJE ZAWODOWE.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 28, poz. 258) wraz z rozporządzeniem wykonawczem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenie Publicznego z dnia 23 listopada 1928 (Dz. U. Rz. P. Nr. 98, poz. 881.) oraz II rozp. wykonawcz. z dnia 30 maja 1932 (Dz. U. Rz. Nr. 51, poz. 487).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

O kwalifikacjach zawodowych do nauczania w publicznych szkołach powszechnych.

Art. 1. Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych szkołach powszechnych posiada osoba, która uzyskała dyplom na nauczyciela szkół powszechnych przez ukończenie państwowego lub prywatnego z prawami szkół państwowych zakładu kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół pow-

szechnych, albo przez zdanie równowartościowego egzaminu na podstawie przepisów, określonych przez inistra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych mogą obejmować uprawnienia bądź do nauczania wszystkich przedmiotów programu szkoły powszechnej, bądź też do nauczania jednego z następujących: śpiew, rysunki, roboty ręczne, gospodarstwo domowe, ćwiczenia cielesne, język obcy, względnie inny przedmiot, oznaczony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwą władzą duchowną, o ile kwalifikacje te nie są określone specjalnemi przepisami.

Do art. 1. § 1. (rozp. wyk. z dnia 30. V. 1932). Zakładami kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych, przez ukończenie których uzyskuje się dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, są państwowe lub prywatne z prawami szkół państwowych:

a) seminarja nauczycielskie,

b) licea pedagogiczne,

c) pedagogja".

Dyplom na nauczyciela szkół powszechnych można uzyskać również przez złożenie w charakterze eksterna bądź egzaminu końcowego w jednym z wymienionych zakładów, bądź egzaminu przed ustanowioną w tym celu państwową komisją egzaminacyjną na nauczycieli szkół powszechnych.

Art. 2. Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych uprawniają do nauczania w języku polskim lub o ile to jest wyraźnie zaznaczone w świadectwie, do nauczania w języku polskim i innym.

Osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w języku polskim, może je rozszerzyć na drugi język przez zdanie egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

„§ 2. Świadectwa, wydane według dotychczasowych przepisów przez wymienione w § 1 zakłady i komisje egzaminacyjne, a nadto przed dniem 1 lipca 1932 r. przez państwowe lub prywatne z prawami szkół państwowych kursy nauczycielskie i seminarjalną klasę Wyższego Liceum Uczelni im. Dąbrówki w Poznaniu są równoznaczne z dyplomami na nauczyciela szkół powszechnych w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r., o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych".

Od 1 lipca 1932 r. dopuszcza się do składania w charakterze eksterna bądź egzaminu końcowego w jednym z wymienionych zakładów, bądź egzaminu przed ustanowioną w tym celu państwową komisją egzaminacyjną na nauczycieli szkół powszechnych jedynie tych kandydatów:

a) którzy w dniu 1 sierpnia danego roku mają ukończonych co najmniej lat 19, ukończyli piąty kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich, a na kurs pierwszy, o ile wogóle na nim byli, wstąpili nie później niż w roku szkolnym 1931/32;

b) którzy w roku szkolnym 1931/32 byli czynni jako nauczyciele w t. zw. klasach wstępnych prywatnych szkół średnich ogólnokształcących lub w prywatnych szkołach powszechnych i odpowiadają jednemu z niżej wymienionych warunków:

1) ukończyli V kurs prywatnych seminarjów nauczycielskich;

2) ukończyli 8-mio klasową szkołę średnią ogólnokształcącą;

3) nie później niż na dwa lata przed terminem egzaminu ukończyli liceum ogólnokształcące, albo 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, albo 3 kursy seminarjum nauczycielskiego;

4) nie później, niż na trzy lata przed terminem egzaminu ukończyli pięć albo nie później, niż na dwa lata — sześć klas szkoły wydziałowej;

5) nie później niż na dwa lata przed terminem egzaminu, ukończyli średnią szkołę zawodową, do której młodzież jest przyjmowana po ukończeniu co najmniej 7-klasowej szkoły powszechnej i w której nauka trwa co najmniej lat trzy;

c) którzy przed mniem 1 lipca 1932 r. złożyli egzaminy te z wynikiem ujemnym, a w myśl przepisów obowiązujących mogą przystąpić do powtórzenia egzaminu.

§ 3. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszech-

nych przedmiotów objętych jedną z następujących grup, w której mieści się przedmiot wymieniony w dyplomie, z zastrzeżeniami podanemi w § 4:

a) język polski, historja, nauka o Polsce współczesnej, języki obce nowożytne i starożytne, objęte programem państwowych szkół średnich ogólnokształcących;

b) geografja, nauka o Polsce współczesnej, przyrodoznawstwo, fizyka z chemją, matematyka.

§ 4. Osoby, mające dyplom (świadectwo) do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, otrzymują kwalifikacje zawodowe do nauczania języka obcego w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych tylko wtedy, gdy:

a) wymieniony dyplom daje im kwalifikacje do nauczania tego języka lub

b) posiadają na świadectwie z ukończenia szkoły średniej ogólnokształcącej z danego języka stopień co najmniej dostateczny.

§ 5. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania przedmiotów pedagogicznych w seminarjach nauczycielskich, dają kwalifikacje do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych przedmiotów, objętych obu grupami, wymienionemi w § 3 z zastrzeżeniami podanemi w § 4.

§ 6. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania religji w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, nie uprawniają do nauczania innych prz dmiotów w szkołach powszechnych.

§ 7. Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczy-

cielskich: rysunku, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania tych samych przedmiotów w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Dyplomy (świadectwa), uprawniające do nauczania robót ręcznych w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, wydane absolwentom Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie, dają kwalifikacje zawodowe do nauczania rysunku i robót ręcznych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 8. Dyplomy (świadectwa), wymienione w §§ 3—5 i 7, które w myśl obowiązujących przepisów uprawniają do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich w języku polskim lub polskim i innym, uprawniają do nauczania w tym samym języku w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Dyplomy (świadectwa), uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania wyłącznie w języku innym niż polski w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, a uzyskane przed dniem 31 sierpnia 1931 r., dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w tym języku w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 9. Dyplomy (świadectwa), wymienione w §§ 3—5 i 7, są równoznaczne ze świadectwami, przewidzianemi w ust. 2 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

§ 10. Osobom, zamieszkałym na terenie danego okręgu szkolnego, które wyrażą specjalne życzenie i przedstawią dyplomy (świadectwa), wymienione wyżej w §§ 3—5 i 7, względnie udowodnią posiadanie warunków

w paragrafach tych wymienionych, kurator wydaje świadectwa według załączonego wzoru.

§ 11. W wypadkach nie objętych postanowieniami §§ 3—10 niniejszego rozporządzenia decyduje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na podstawie indywidualnych podań osób, posiadających dyplomy (świadectwa) nauczycieli szkół średnich.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może również na podstawie zbadania przebiegu studjów lub pracy nauczycielskiej interesowanych rozszerzać podany w poprzednich paragrafach zakres kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 12. W razie konieczności inspektor szkolny może na czas potrzeby nauczycielom, objętym postanowieniami §§ 3—5 i 7 powierzyć nauczanie i innych przedmiotów, nieobjętych kwalifikacjami, wymienionemi w tych paragrafach.

Art. 3. Dyplomy uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub w seminarjach nauczycielskich, lub w szkołach zawodowych dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, o ile kwalifikacje do nauczania przedmiotów, wymienionych w dyplomie, mogą być przydatne w szkole powszechnej.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego decyduje o przydatności kwalifikacyj i określa, jakie kategorje dyplomów, wymienionych w ust. 1 artykułu niniejszego, w jakim języku i do jakich przedmiotów dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych. Minister Wyznań Religijnych i Oświece-

nia Publicznego ustali sposób wydawania świadectw zapewniających te uprawnienia.

Art. 4. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zezwalać na zatrudnienie osób nie posiadających kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, jednakże nie dłużej niż do końca trzeciego roku szkolnego od daty zatrudnienia danej osoby.

Art. 5. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwolnić od egzaminu, przewidzianego w art. 1 i 2 rozporządzenia niniejszego, i przyznać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych nauczycielom, którzy posiadają odpowiednie przygotowanie, o ile praca ich w szkole powszechnej zostanie uznana za wybitną.

Art. 6. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi w miarę potrzeby kwalifikacje nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych w szkołach powszechnych.

O kwalifikacjach zawodowych do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych.

Art. 7. Kwalifikacje zawodowe do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych posiada nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, który uzyska świadectwo zdania praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych na podstawie przepisów określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Stali nauczyciele państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i

szkół zawodowych, którzy posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w myśl postanowień art. 3 rozporządzenia niniejszego, przy przeniesieniu do publicznych szkół powszechnych nie są obowiązani do zdawania praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych.

Do art. 7. § 3. (rozp. wyk. z dnia 23. X. 1928). Do dnia 30 czerwca 1929 r. nauczyciele czynni w dniu 1 kwietnia 1928 r. w publicznych szkołach powszechnych w województwach, w których odbywał się drugi egzamin nauczycielski (egzamin kwalifikacyjny), mogą zdawać egzamin praktyczny według zasad, obowiązujących dotychczas dla drugiego egzaminu nauczycielskiego (egzaminu kwalifikacyjnego).

Świadectwa drugiego egzaminu nauczycielskiego (egzaminu kwalifikacyjnego), wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, względnie w myśl ustępu pierwszego niniejszego paragrafu do dnia 30 czerwca 1929 roku, są równoznaczne ze świadectwami z praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych w rozumieniu art. 7 cytowanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 8. Do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych może przystąpić nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, który wykaże się co najmniej dwuletnią nieprzerwaną pracą nauczycielską w wymiarze nie mniejszym niż 14 godzin tygodniowo, odbytą w publicznej szkole powszechnej po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Za pracę nauczycielską, uprawniającą nauczyciela publicznej szkoły powszechnej do przystąpienia do

praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub władza przez niego oznaczona może uznać pracę w szkole innej, niż publiczna szkoła powszechna, przy zachowaniu jednak warunków pracy, podanych w ust. 1 artykułu niniejszego.

Do art. 8. § 4. (rozp. wyk. z dnia 23. X. 1928). Do uznawania w myśl art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych pracy w szkole innej niż publiczna szkoła powszechna za pracę, uprawniającą nauczyciela publicznej szkoły powszechnej do przystąpienia do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, uprawnieni są Kuratorowie Okręgów Szkolnych.

Art. 9. Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych winien być organizowany w miarę możności w tej szkole powszechnej, w której dany nauczyciel jest zatrudniony.

Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych można zdawać dwa razy. W wyjątkowych wypadkach Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zezwolić poszczególnym nauczycielom na zdawanie tego egzaminu po raz trzeci.

Art. 10. Jeżeli nauczyciel publicznej szkoły powszechnej nie zda praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych przed upływem pięciu lat pracy nauczycielskiej w publicznych szkołach powszechnych po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, winien być z nim rozwiązany stosunek służbowy.

Władza szkolna II instancji może w poszczególnych wypadkach odroczyć ostateczny termin praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, jednak nie dłużej niż na rok.

Art. 11. Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych traci ważność, o ile osoba, która zdała ten egzamin, nie pracuje przez 10 lat z rzędu w szkole lub w administracji szkolnej.

Postanowienie to nie ma zastosowania do tych nauczycieli, którym Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przywróci prawa nauczycieli stałych na mocy przepisów o stosunkach służbowych nauczycieli.

Art. 12. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwalniać nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, od obowiązku złożenia praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, o ile praca ich w szkole powszechnej zostanie uznana za wybitną.

Do art. 12. § 5. (rozp. wyk.). Zwalniając nauczyciela od obowiązku złożenia egzaminu praktycznego na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyznaje tem samem nauczycielowi kwalifikacje zawodowe do stalenia w publicznych szkołach powszechnych.

Art. 13. Kwalifikacje zawodowe do ustalenia nauczycieli religji w publicznych szkołach powszechnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwą władzą duchowną.

O kwalifikacjach nauczycieli powszechnych szkół specjalnych.

Art. 14. Kwalifikacje nauczycieli powszechnych szkół specjalnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

O kwalifikacjach dodatkowych.

Art. 15. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, posiadający kwalifikacje zawodowe do nauczania i ustalenia w publicznych szkołach powszechnych, oraz nauczyciel prywatnej szkoły powszechnej, posiadający kwalifikacje do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, może uzyskiwać kwalifikacje dodatkowe przez ukończenie państwowego wyższego kursu nauczycielskiego lub zakładu o poziomie, uznanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co najmniej za równorzędny, lub też przez zdanie równowartościowego egzaminu na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Do art. 15. § 6. (rozp. wyk. z dnia 23. X. 1928). Osoby, które nie ukończyły państwowego wyższego kursu nauczycielskiego lub zakładu równorzędnego, mogą uzyskać kwalifikacje dodatkowe w rozumieniu art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych przez zdanie egzaminu przewidzianego w obowiązującym statucie Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich.

§ 7. (rozp. wyk. z d. 23. X. 1928). Za zakłady równorzędne w rozumieniu art. 15 wymienionego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z państwowym wyższym kursem nauczycielskim uznaje się:

a) *państwowe pedagogja,*
b) *Państwowy Instytut Robót Ręcznych w Warszawie,*
c) *Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej w Warszawie,*
e) *do końca roku szkolnego 1929/30 klasę seminarjalną Wyższego Liceum Uczelni im. Dąbrówki w Poznaniu,*
f) *zakłady, które Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego osobnem zarządzeniem uzna za równorzędne.*

Postanowienia przejściowe.

Art. 16. Nauczyciele czynni w szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego odpowiadają warunkom art. 1, o ile posiadają kwalifikacje do nauczania w szkołach powszechnych, przepisane dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych w myśl przepisów, obowiązujących w którejkolwiek części Rzeczypospolitej do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 17. Nauczyciele czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego i nieodpowiadający warunkom art. 16 winni uzyskać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych przed dniem 31 sierpnia 1929 r., o ile zaś są czynni w województwie pomorskiem — przed dniem 31 sierpnia 1928 r., w przeciwnym razie należy z nimi rozwiązać stosunek służbowy najdalej z dniem 31 sierpnia 1929 r., a w województwie pomorskiem — najdalej z dniem 31 sierpnia 1928 r.

Nauczyciele czynni w prywatnych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia ni-

niejszego i nieposiadający kwalifikacyj, wymienionych w art. 16, winni uzyskać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych do terminu, który określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 18. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może ustanowić osobny egzamin dla nauczycieli, wymienionych w art. 17, i zorganizować dla nauczycieli czynnych w publicznych szkołach powszechnych kursy przygotowujące do tego egzaminu.

Do art. 18. § 8. (rozp. wyk. z dnia 23. X. 1928). Przewidziany w art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych osobny egzamin dla nauczycieli czynnych w szkołach powszechnych w dniu 1 kwietnia 1928 r., a nie posiadających kwalifikacyj do nauczania w publicznych szkołach powszechnych w myśl postanowień art. 16 wymienionego rozporządzenia, odbywać się będzie:

a) w województwach: białostockiem, kieleckiem, lubelskiem, łódzkiem, nowogródzkiem, poleskiem, pomorskiem, poznańskiem, warszawskiem, wileńskiem, wołyńskiem i w m. st. Warszawie, o ile kandydat został zamianowany przed dniem 1 października 1926 r. i pracuje bez przerwy co najmniej od tej daty w szkołach powszechnych, według dotychczas obowiązującego regulaminu egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, w innych wypadkach zaś według postanowień regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości, o ile odnośni nauczyciele nie uzyskali już zezwolenia Ministra Wyznań Religij-

nych i Oświecenia Publicznego na zdawanie egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych;

b) *w województwach: krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem według postanowień regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości.*

Nauczyciele, którzy zdadzą wymieniony w punkcie a) egzamin dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, otrzymują dyplom na nauczyciela szkół powszechnych.

Świadectwa, wydane na podstawie wymienionego regulaminu egzaminów dla czynnych, a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, są równoznaczne z dyplomami na nauczyciela szkół powszechnych w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

Art. 19. Kwalifikacje zawodowe, uprawniające do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych wyłącznie w języku innym niż polski, wydane przed dniem wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, zachowują swoją ważność.

Do końca roku szkolnego 1930/31 mogą być wydawane oprócz świadectw kwalifikacyj zawodowych, przewidzianych w art. 2 rozporządzenia niniejszego, także kwalifikacje zawodowe, uprawniające do nauczania wyłącznie w języku innym niż polski.

Art. 20. Nauczyciele, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego posiadają, lub przed końcem roku szkolnego 1930/31 uzyskają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w języku polskim lub wyłącznie w języku innym niż polski, mogą rozszerzać

posiadane kwalifikacje zawodowe na drugi język nauczania przez zdanie ulgowego egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub władza szkolna przez niego oznaczona może zwolnić poszczególnych nauczycieli od zdania powyższego egzaminu uzupełniającego, o ile w pracy szkolnej udowodnią oni należyte przygotowanie do nauczania w tym języku.

Do art. 20. § 9. (rozp. wyk. 8 dnia 23. X. 1928). Za dowód zdania ulgowego egzaminu uzupełniającego dla uzyskania kwalifikacyj zawodowych do nauczania w języku białoruskim, ruskim (ukraińskim) lub litewskim uważa się świadectwa, uprawniające do nauczania w tym języku, wydawane na mocy ukończenia i zdania egzaminu z wynikiem co najmniej dostatecznym na państwowych kursach dokształcających lub na państwowych kursach wakacyjnych dla nauczycieli szkół powszechnych, lub świadectwa zdania egzaminu, który Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego osobnem zarządzeniem uzna za wystarczający do tego celu.

Art. 21. W razie stwierdzenia przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w poszczególnych okręgach szkolnych braku wykwalifikowanych kandydatów na posady nauczycielskie, władze szkolne upoważnione do tego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mogą w ciągu lat 10 od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego mianować w publicznych szkołach powszechnych oraz zezwalać na zatrudnianie w prywatnych

szkołach powszechnych nauczycieli nieposiadających kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi termin, w którym nauczyciele ci winni uzyskać kwalifikacje, przepisane rozporządzeniem niniejszem.

Art. 22. Do terminu, który określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mogą być wydawane świadectwa kwalifikacyj zawodowych do nauczania wyłącznie w takich prywatnych szkołach powszechnych, w których językiem naczania jest język niebędący językiem nauczania w żadnej publicznej szkole powszechnej.

Art. 23. Warunkom art. 7 i 13 rozporządzenia niniejszego odpowiadają ci nauczyciele czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego:

1) którzy zdali egzamin kwalifikacyjny lub drugi egzamin nauczycielski w myśl przepisów obowiązujących do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w województwach: krakowskiem, lwowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem, śląskiem i tarnopolskiem;

2) którzy w czasie pracy przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego w województwach: krakowskiem, lwowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem, śląskiem i tarnopolskiem uzyskali kwalifikacje do ustalenia bez zdania drugiego egzaminu nauczycielskiego (kwalifikacyjnego) na mocy przepisów obowiązujących w tych województwach do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego;

3) którzy w publicznych szkołach powszechnych w województwach: białostockiem, kieleckiem, lubel-

skiem, łódzkiem, nowogródzkiem, poleskiem, warszawskiem, wileńskiem, wołyńskiem i w m. st. Warszawie oaoyli przed dniem 1 września 1927 trzyletnią nieprzerwaną pracę nauczycielską oraz przed tymże dniem uzyskali świadectwo złożenia pierwszego egzaminu nauczycielskiego lub kwalifikacje, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z kwalifikacjami, nabytemi przez łożenie pierwszego egzaminu nauczycielskiego;

4) którzy byli czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu 29 listopada 1922 r. w województwach: nowogrodzkiem, poleskiem, wileńskiem i wołyńskiem, powiatach: grodzieńskim i wołkowyskim oraz gminach: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej nawówczas powiatu bielskiego województwa białostockiego i uzyskali po dniu 1 września 1927 r. lub uzyskają najdalej do dnia 31 sierpnia 1929 r. kwalifikacje, przepisane dla ustalenia w myśl art. 22 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr. 2, poz. 6), ustawą z dnia 15 stycznia ś925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74. poz. 642);

5) którzy uzyskali do dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego od Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwolnienie od obowiązku zdawania wszystkich przepisanych egzaminów i zostali zaliczeni do kategorji nauczycieli wykwalifikowanych.

Art. 24. Przy ustalaniu terminu, od którego nauczyciel publicznej szkoły powszechnej ma prawo zgłosić się do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicz-

nej szkoły powszechnej (art. 8), lub terminu, do którego nauczyciel obowiązany jest złożyć ten egzamin (art. 10), uwzględnia się przy zastosowaniu warunków, określonych rozporządzeniem niniejszem, pracę nauczycielską, odbytą przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 25. Przez kwalifikacje nauczycieli szkół powszechnych rozumie się w rozporządzeniu niniejszem także kwalifikacje nauczycieli szkół powszechnych o szczególnym charakterze organizacyjnym, t. j. szkół ćwiczeń i preparand nauczycielskich.

Przez nauczycieli należy rozumieć w rozporządzeniu niniejszem także i nauczycielki.

EGZAMIN PRAKTYCZNY NAUCZYCIELI SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

Przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela szkół powszechnych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/38. Dz. Urz. Min. W. R. i O. N. Nr. 1, poz. 3.

Na podstawie art. 7 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 67) [1]) o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych ogłaszam następujące przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych (regulamin egzaminu).

I. Charakter egzaminu.

§ 1. Praktyczny egzamin na nauczyciela szkół powszechnych odbywa się przed Państwową Komisją Egzaminacyjną:

a) w miarę możności w tej szkole powszechnej w której dany nauczyciel jest zatrudniony.

b) w wypadkach, gdy prezes komisji egzaminacyjnej z usadnionych powodów uzna sposób egzaminu, wymieniony pod a) za niemożliwy, w innej szkole powszechnej, względnie szkole ćwiczeń (przy zakładzie kształcenia nauczycieli), wyznaczonej przez prezesa komisji; w tym wypadku egzamin odbywa się

w listopadzie i w marcu) w stałych kadencjach, których początek ustala Kuratorjum okręgu szkolnego.

Egzamin odbywa się w języku polskim, poszczególne lekcje mogą być jednak prowadzone także w innym języku w związku z programem nauczania szkoły, w której kandydat uczy.

II. Komisje i rejony egzaminacyjne.

§ 2. Kurator okręgu szkolnego ustanawia potrzebną ilość komisyj egzaminacyjnych i wyznacza im siedziby oraz rejony egzaminacyjne. Siedzibą komimisji egzaminacyjnej jest z reguły państwowy zakład kształcenia nauczycieli, w wyjątkowych wypadkach inna szkoła państwowa (publiczna).

Rejony egzaminacyjne oraz siedziby komisyj egzaminacyjnych kuratorjum podaje do wiadomości zainteresowanego nauczycielstwa.

§ 6. Prezesem komisji egzaminacyjnej mianuje kurator okręgu szkolnego w każdym rejonie egzaminacyjnym, z reguły dyrektora, a w razie, gdyby to było utrudnione lub niemożliwe, jednego z nauczycieli zakładu kształcenia nauczycieli, względnie szkoły, przy której ustanowiono komisję egzaminacyjną; zastępców prezesa oraz pozostałych członków w potrzebnej ilosci mianuje kurator z pośród dyrektorów (kierowników) i stałych nauczycieli państwowych (publicznych) szkół sobie podległych oraz z pośród inspektorów szkolnych i ich zastępców. Mianowanie odbywa się na okresy trzechletnie.

Skład komisyj kuratorjum podaje do wiadomości nauczycielstwa.

Sprawy biurowe komisji egzaminacyjnej załatwia kancelarja szkoły, przy której komisja została ustanowiona.

§ 4. Prezes komisji wyznacza z pośród członków komplet egzaminacyjny, złożony z trzech osób i powierza jednej z nich obowiązki przewodniczącego kompletu. Przy egzaminach, odbywanych w myśl postanowień § 1 a. jednym z członków kompletu winien być instruktor szkolny (zastępca inspektora szkolnego) tego powiatu, w którym pracuje.

III. Podania kandydatów.

§ 5. Kandydaci, odpowiadający warunkom, określonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28. poz. 258 i Nr. 53 poz: 522), wnoszą do dnia 30 września lub do dnia 31, stycznia w drodze służbowej do prezesa komisji egzaminacyjnej swego rejonu egzaminacyjnego podania o wyznaczenie terminu egzaminu praktycznego, znaznaczając, czy ubiegają się o dopuszczenie do egzaminu po raz pierwszy, drugi lub trzeci.

§ 6. Do podania należy dołączyć:

a) metrykę urodzenia,

b) dowód stwierdzający posiadanie kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych,

c) odpis wykazu stanu służby,

d) spis przestudjowanych do egzaminu książek i podręczników, zwłaszcza z przedmiotów pedagogicznych i z administracji szkolnej wraz ze strzeszczeniem przynajmniej dwu z tych książek.

e) opłatę egzaminacyjną, która ustala osobne zarządzenie,

d) spis przestudjowanych do egzaminu książek i podręczników, zwłaszcza z przedmiotów pedagogicznych i z administracji szkolnej wraz ze streszczeniem przynajmniej dwu z tych książek,

e) opłatę egzaminacyjną, którą ustala osobne zarządzenie,

f) życiorys, zawierający także sprawozdanie z dotychczasowej pracy szkolnej z dokładnym wykazem (w chronologicznym porządku) szkół i klas (oddziałów), w których kandydat dotychczas pracował i przedmiotów, których uczył.

W sprawozdaniu może kandydat nadto wymienić godne zaznaczenia doświadczenia dydaktyczne i wychowawcze, jakie zdołał zdobyć w ciągu dotychczasowej pracy: kandydat, co najmniej od roku zatrudniony w szkole, w której ma zdawać egzamin, może również dołączyć do sprawozdania charaktery-

stykę kilkorga dzieci szkolnych, które obserwował bliżej w ciągu ostatniego roku szkolnego.

IV. Dopuszczenie do egzaminu.

§ 7. Inspektor szkolny uzupełnia w miarę potrzeby odpis wykazu stanu służby kandydata, potwierdza jego zgodność z oryginałem, znajdującym się w inspektoracie i dołącza wykaz kwalifikacyjny do akt kandydata. Podania kandydatów, którzy posiadają warunki wymienione w § 5, inspektor szkolny przesyła wraz z załącznikami zbiorowo możliwie niezwłocznie po upływie terminu składania podań, najdalej jednak do dnia 10 października i 10 lutego do prezesa komisji, dołączając opinję, który rodzaj egzaminu, z wymienionych w § 1, należałoby w każdym wypadku zastosować ze względu na warunki lokalne. O ile inspektor szkolny proponuje odbyć egzamin w myśl postanowień, wymienionych w § 1 a, dołącza również wniosek w sprawie terminu egzaminu.

§ 8. Prezes komisji egzaminacyjnej decyduje, czy egzamin może odbyć się na podstawie postanowień, wymienionych w § 1 a.

O ile prezes komisji stwierdzi niemożność odbycia egzaminu w myśl postanowień § 1 a, wpisuje nazwisko kandydata na listę osób, wyznaczonych do egzaminu w czasie najbliższej kadencji komisji egzaminacyjnej, czynnej na podstawie postanowień § 1 b.

Decyzję swą co do sposobu odbywania egzaminu (w myśl § 1 a, czy § b) prezes komisji komunikuje kandydatowi za pośrednictwem jego inspektora szkolnego możliwie niezwłocznie, najpóźniej jednak do końca października, względnie do końca lutego.

V. Egzamin we własnej szkole (§ 1 a).

§ 9. Egzamin, odbywany w myśl postanowień § 1 a, składa się z wizytacji (§ 10) i z kollokwjum (§ 11).

Egzamin, w sprawie którego wpłynęło podanie (§ 5) przed 30 września, winien się odbyć o ile możności przed końcem lutego; egzamin, w sprawie którego wpłynęło podanie przed 31 stycznia, winien się odbyć o ile możności przed końcem roku szkolnego. Dzień egzaminu ustala prezes komisji po porozumie-

niu z inspektorem szkolnym, w którego powiecie kandydat pracuje, najpóźniej na 2 tygodnie przed egzaminem wyznaczając równocześnie komplet egzeminacyjny dla danego kandydata i zawiadamiając o dniu egzaminu zarówno wszystkich członków kompletu egzaminacyjnego, jak i kandydata. Wraz z zawiadomieniem o dniu egzaminu prezes przesyła interesowanym wyznaczony przez siebie rozkład lekcyj na dzień egzaminu z uwzględnieniem o ile możności lekcji jezyka polskiego, oraz — jeżeli egzamin odbywa się w szkole z jezykiem nauczania niepolskim, względnie w szkole dwujęzycznej — z uwzględnieniem o ile możności również drugiego języka nauczania.

Jeżeli kandydat nie otrzyma rozkładu lekcyj najpóźniej na 48 godzin przed egzaminem, ma prawo prowadzić lekcje według rozkładu normalnie w danym dniu obowiązuującego.

§ 10. Część pierwsza egzaminu, odbywanego w szkole kandydata, polega na szczegółowej wizytacji klasy, względnie klas, w których kandydat uczy, przeprowadzonej w celu zbadania dotychczasowej jego pracy jako nauczyciela i wychowawcy.. Komplet egzaminacyjny przysłuchuje się przynajmniej dwom lekcjom, przeprowadzonym przez kandydata z dwu różnych przedmiotów nauczania i przegląda wpracowania uczniów i konspekty (plany) lekcyj, przygotowywanych w ciągu dotychczasowej praktyki (przynajmniej w ciągu ostatniego roku szkolnego) przez kandydata. Prócz tego komplet egzeminacyjny, biorąc pod uwagę zakres pracy kandydata w związku z jego stanowiskiem służbowem, przegląda akta szkolne, sprawdza wykonywanie przez kandydata przepisów dotyczących się organizacji nauki i wychowania, oraz bada stan urządzeń szkolnych. Uwzględniając w każdym wypadku okoliczności, wśród jakich odbywa się praca kandydata oraz zakres powierzonych mu obowiązków. Komplet bada stopień dbałości kandydata o kulturę umysłową i moralną oraz wychowanie obywatelskie młodzieży (z uwzględnieniem także pracy około czytelnictwa), sprawdza starania kandydata o wychowanie fizyczne, o higjenę i czystość młodzieży oraz dbałość o jego

estetykę i czystość izby szkolnej. Na podstawie tego szeczegółowego badania komplet stara się wyrobić sobie możliwie dokładny sąd o wpływie kandydata na rozwój umysłowy i moralny powierzonej mu dziatwy, względnie także na ogólny stan szkoły, o ile kandydat zajmuje samoistne stanowisko.

W czasie wizytacji przewodniczący i członkowie kompletu mają prawo zadawać pytania dzieciom.

§ 11. Część druga egzaminu obejmuje kollokwjum z kandydatem, przedewszystkiem w nawiązaniu do wizytacji. Treścią kollokwjum jest omówienie z kandydatem jego pracy nad wychowaniem i nauczaniem młodzieży ze stanowiska zadań pedagogiki i dydaktyki z uwzględnieniem higjeny szkolnej oraz ze stanowiska obowiązujących przepisów, zwłaszcza zaś programu nauczania w szkole powszechnej. Przy kollokwjum kandydat winien również udowodnić ogólną znajomość organizacji szkolnictwa w Polsce oraz najważniejszych przepisów w sprawach administracji szkolnej.

§ 12. Część druga egzaminu (kollokwjum) kandydata, który zdawał pierwszą część w myśl postanowień § 1 a, winna z reguły odbyć się tego samego dnia, co część pierwsza.

Jeżeli jednak w tej samej lub pobliskiej miejscowości zdaje egzamin w myśl postanowień § 1 a, w tym samym okresie czasu dwóch lub więcej kandydatów, można dla uproszczenia prac kompletu przeprowadzić z tymi kandydatami wspólne kollokwjum jak najrychlej po części pierwszej egzaminu w miejscu, wyznaczonem przez przewodniczącego.

§ 13. Kollokwjum z kandydatem nie powinno trwać dłużej niż godzinę.

§ 14. Od kollokwjum może być kandydat na podstawie jednomyślnej uchwały kompletu egzaminacyjnego w całości lub częściowo zwolniony, o ile komplet egzaminacyjny w czasie wizytacji stwierdził, że wyniki jego pracy w szkole pod względem wychowawczym i dydaktycznym są bardzo dobre, jakoteż że kandydat jest dokładnie obeznany z potrzebnemi mu przepisami programu nauczania oraz administra-

cji szkolnej. Uchwała kompletu o zwolnieniu od kollokwjum winna być zanotowana w protokole egzaminu.

V. Egzamin w myśl postanowień § 1 b.

§ 15. Wykaz kandydatów oraz kolejność egzaminów ogłasza przewodniczący w lokalu komisji najpóźniej na 3 dni przed rozpoczęciem kadencji egzaminacyjnej.

Egzamin składa się z trzech części: pracy piśmiennej (§ 16—18), lekcyj próbnych (§ 19) i kollokwjum (§ 20).

§ 16. Egzamin piśmieny pod nadzorem polega na opracowaniu tematu, wybranego przez kandydata z pośród dwu tematów, które ustala prezes komisji egzaminacyjnej na wniosek wyznaczonego przez siebie członka. Tematy winny być ściśle związane z pracą szkolną kandydata i obejmować bądź prospekt (plan) lekcji w jednym z oddziałów, w których kandydat uczy, bądź sprawozdanie z pewnego działu dotychczasowej pracy szkolnej kandydata z uwzględnieniem określonych problemów dydaktycznych lub wychowawczych, bądź wreszcie opracowania praktycznego zagadnienia z dziedziny wychowania, nauczania lub organizacji szkoły.

§ 17. Pracę piśmienną wykonywa kandydat w terminie i w lokalu, wyznaczonym przez przesa komisji egzaminacyjnej.

Temat pracy piśmiennej winien być wykonany w ciągu czterech godzin. Używanie jakichkolwiek środków pomocniczych jest niedozwolone prócz wyraźnie wskazanych przez prezesa komisji. Prezes ma prawo odsunąć od egzaminu kandydata z powodu używania niedozwolonych środów pomocniczych lub zarządzić w wypadkach wątpliwych ponowne wykonanie pracy piśmiennej.

Nadzór w czasie egzaminu piśmiennego sprawują członkowie komisji egzaminacyjnej, wyznaczeni przez prezesa.

§ 18. Pracę piśmienną każdego kandydata ocenia, biorac pod uwagę także to, czy kandydat poprawnie włada językiem polskim, dwu członków komisji eg-

zaminacyjnej, wchodzących w skład kompletu, wyznaczonego dla danego kandydata. Ocena pierwsza winna być umotywowana. W razie niezgodności dwu pierwszych ocen ustala ostateczną ocenę przewodniczący kompletu.

§ 19. W drugiej części egzaminu komisja (komplet) oceni zdolności kandydata jako nauczyciela i wychowawcy, przysłuchując się najmniej dwom lekcjom próbnym, z których przynajmniej jedna winna być lekcją języka polskiego.

Tematy lekcyj oraz oddziały, w których one mają być przeprowadzone, wyznacza prezes komisj i podaje je do wiadomości kandydata na dzień przed egzaminem.

§ 20. Kolokwjum z kandydatem odbywa się z zachowaniem przepisu § 13. w sposób analogiczny do postanowień § 11. Odbywa się ono o ile możności tego samego dnia, co lekcje próbne (§ 19).

VI. Egzaminy specjalistów.

§ 21. Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych dla nauczycieli, posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych tylko jednego lub niektórych przedmiotów, wymienionych w ustępie drugim art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512), odbywa się według tych samych przepisów, z tą różnicą, że kandydaci odbywają wszystkie lekcje tylko z zakresu przedmiotu, do którego posiadają kwalifikacje.

VII. Wynik egzaminu.

§ 22. Po ukończeniuu egzaminu komplet egzaminacyjny ustala wynik ogólny na podstawie wyników częściowych, zwracając uwagę szczególnie na lekcje kandydata. Wyniki każdej części egzaminu oraz wynik ogólny ocenia się przez jeden z czterech stopni: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie. Kandydat, który otrzymał przy wizytacji (§ 10) sto-

pień niedostateczny, nie może być dopuszczony do dalszej części egzaminu. Komplet egzaminacyjny może nie dopuścić do dalszych części egzaminu kandydata, który wykonał niedostatecznie pracę piśmienną (§ 16—18). W wypadku niedopuszczenia do dalszych części wynik ogólny egzaminu uważa się za niedostateczny.

Wynik ogólny ogłasza się kandydatowi bezpośrednio po ostatecznej decyzji kompletu i po podpisaniu protokołu (§ 26). Przewodniczący kompletu ma prawo wstrzymać ogłoszenie wyniku i założyć przeciwko niemu „veto" aż do do rozstrzygnięcia przez Kuratorjum.

§ 23. Kandydat, który przy egzaminie uzyskał wynik ogólny co najmniej dostateczny, otrzymuje świadectwo według załączonego wzoru. Świadectwo podpisuje prezes komisji egzaminacyjnej oraz wszyscy egzaminatorowie danego kandydata. Kandydat, który nie zdał egzaminu, otrzymuje odpowiednie zaświadczenie.

Świadectwo, względnie zaświadczenie z egzaminu, prezes komisji przesyła kandydatowi za pośrednictwem inspektora szkolnego, który uwzględnia je odpowiednio w wykazie stanu służby.

§ 24. Kandydat, który przy egzaminie otrzymał wynik ogólny niedostateczny, winien powtórzyć cały egzamin.

Egzamin powtórzyć można najwcześniej po upływie roku.

§ 25. Nieusprawiedliwione niestawienie się do egzaminu, lub odstąpienie bez usprawiedliwionych powodów, względnie odsunięcie od egzaminu z powodów, wymienionych w § 17, jest równoznaczne z niezdaniem. Opłata egzaminacyjna nie podlega wtedy zwrotowi. O słuszności motywów usprawiedliwienia decyduje prezes komisji po rozpatrzeniu opinji inspektora szkolnego, w którego powiecie nauczyciel pracuje. W razie usprawiedliwienia zalicza się kandydatowi złożoną przez niego opłatę na poczet powtórnego zgłoszenia.

VIII. Protokoły i akta egzaminacyjne.

§ 26. Z każdej części egzaminu spisuje się dla każdego kandydata protokół, który winien dokładnie oddawać przebieg egzaminu. Do protokołu należy wpisywać temat pracy piśmiennej wybrany przez kandydata (§ 18), tematy lekcyj (§§ 10 i 19) wraz z ich oceną, umotywowaną określeniem zauważonych zalet i braków, najważniejsze spostrzeżenia, poczynione w czasie wizytacji (§ 10), treść ważniejszych pytań, postawionych kandydatowi przy kollokwjum (§§ 11 i 20) oraz oceną odpowiedzi, wreszcie wynik ogólny egzaminu (§ 22).

IX. Koszty egzaminów.

§ 27. Prezes i członkowie komisji egzaminacyjnej otrzymują za egzamin wynagrodzenie, którego wysokość określa osobne zarządzenie. Osobne zarządzenie określa również sposób pokrywania innych kosztów egzaminacyjnych oraz sposób uiszczania opłat egzaminacyjnych.

X. Sprawozdania.

§ 28. Raz na rok w terminie do dnia 15 lipca prezes komisji przesyła do Kuratorjum w dwóch egzemplarzach sprawozdanie z odbytych egzaminów na formularzach według załączonego wzoru. Kuratorjum przesyła do Ministerstwa w terminie do dnia 15 października po jednym egzemplarzu tych sprawozdań oraz sprawozdanie ogólne z odbytych w okręgu szkolnym egzaminów w ciągu ubiegłego roku szkolnego, zestawiając po jednym arkuszu wyniki sprawozdań wszystkich komisyj.

XI. Postanowienia przejściowe.

§ 29. Nauczyciele, którzy na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 881, Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 224) zdadzą egzamin praktyczny do dnia 30 czerwca 1929 r. według zasad obowiązujących dotychczas dla drugiego egzaminu (egzaminu kwalifikacyjnego), otrzymają świadectwo na

formularzach, obowiązujących w danem województwie, przed wejściem w życie niniejszych przepisów. Niepomyślny wynik egzaminu, uzyskany na podstawie dotychczasowych przepisów, pociąga za sobą takie same skutki, jak takiż wynik, uzyskany na podstawie przepisów niniejszych.

XII. Postanowienia końcowe.

§ 30. Regulamin niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1929 r.

Minister W. R. i O. P. (—) **Świtalski. wr.**

EGZAMIN PRAKTYCZNY.

Rozp. Minist. W. R. i O. P. z dnia 26 lutego 1931 r. Nr. II. 25796/31.

Nr. I. K. N. 1395/31. W związku z postanowieniem art. 8 (ustęp pierwszy) rozporządzenia Prezydenta Rzeczp. z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512), wyjaśniam, że w wypadku gdy nauczyciel wykazuje się dwuletnią pracą nauczycielską, ale przerywaną, należy przez analogję stosować interpretację „nieprzerwanej pracy nauczycielskiej", podaną w art. 3 ustawy z dnia 1 lipca 1926 o stosunkoch służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Jednocześnie wyjaśniam, że postanowienie art. 10 wymienionego rozporządzenia z dnia 6 marca 1928 r. odnośnie co do wskazanego tam w ustępie pierwszym terminu, należy rozumieć w ten sposób, że uwzględnia się czas faktycznego pełnienia obowiązków w szkole, odliczając wszelkie przerwy, przewyższające każdorazowo dwa miesiące (poza okresem wakacyj letnich).

Nauczyciel kontraktowy (względnie płatny od godzin), zatrudniony w publicznej szkole powszechnej jest nauczycielem publicznej szkoły powszechnej w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928.

Podsekretarz Stanu: **K. Pieracki.** wr.

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ
z dnia 21 października 1932 r.

o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. a) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych państwowych, publicznych i prywatnych mogą być dopuszczone tylko te osoby, które posiadają kwalifikacje zawodowe nauczycielskie lub instruktorskie, przewidziane niniejszem rozporządzeniem.

Art. 2. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie i instruktorskie, przewidziane niniejszem rozporządzeniem, stanowią zarazem kwalifikacje zawodowe, wymagane do ustalenia w państwowej służbie nauczycielskiej.

Art. 3. Przedmioty nauczania w szkołach zawodowych dzielą się na:

1) przedmioty zawodowe,
2) przedmioty pomocnicze:
a) ściśle związane z zawodem,
b) niezwiązane bezpośrednio z zawodem,
3) praktyczną naukę zawodu.

Art. 4. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa, do której z grup, wyszczególnionych w art. 3, należą dane przedmioty nauczania w poszczelnych szkołach.

I. SZKOŁY ZAWODOWE TYPU ZASADNICZEGO ORAZ DOKSZTAŁCAJĄCE.

A. NAUCZYCIELE.

Przedmioty zawodowe.

Art. 5. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych stopnia licealnego i gimnazjalnego posiada osoba, która:

a) uzyskała dyplom odpowiedniej szkoły wyższej, lub świadectwo uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne dla celów kwalifikacyjnych,
b) odbyła po uzyskaniu dyplomu (świadectwa) odpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską; Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać za odpowiednią również praktykę zawodową nienauczycielską, odbytą przed uzyskaniem dyplomu (świadectwa),
c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych, dla których niema odpowiednika w szkołach wyższych, ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych stopnia niższego i w szkołach zawodowych dokształcających posiada oprócz osób, wymienionych w art. 5, osoba, która:

a) uzyskała świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły zawodowej stopnia licealnego lub innej szkoły, uznanej przez Ministra Wyznań Reli-

gijnych i Oświecenia Publicznego za równoważną dla celów kwalifikacyjnych,
b) odbyła odpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską,
c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych, dla których niema odpowiednika w szkołach stopnia licealnego ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Przedmioty pomocnicze, ściśle związane z zawodem.

Art. 7. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych, ściśle związanych z zawodem w szkołach stopnia licealnego i gimnazjalnego posiada:
1) osoba, która:
a) uzyskała dyplom odpowiedniej szkoły wyższej lub świadectwo uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne dla celów kwalifikacyjnych,
b) odbyła odpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską w przypadkach, gdy Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna to za wymagane,
c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
2) osoba, która:
a) posiada kwalifikacje zawodowe do nauczania tych przedmiotów w szkołach ogólnokształcących odpowiedniego stopnia,
b) uzyskała świadectwo ukończenia kursów specjalnych, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Art. 8. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych ściśle związa-

nych z zawodem w szkołach zawodowych stopnia niższego oraz w szkołach zawodowych dokształcających posiada, oprócz osób wymienionych w art. 7,

1) osoba, która:

a) uzyskała świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły zawodowej stopnia licealnego lub innej szkoły, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważną dla celów kwalifikacyjnych,

b) odbyła odpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską w przypadkach, gdy Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna to za wymagane,

c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;

2) osoba, która:

a) posiada kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach powszechnych,

b) uzyskała świadectwo ukończenia kursów specjalnych, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Przedmioty pomocnicze, niezwiązane bezpośrednio z zawodem.

Art. 9. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych niezwiązanych bezpośrednio z zawodem w szkołach zawodowych stopnia licealnego i gimnazjalnego posiada, która:

a) posiada kwalifikacje zawodowe do nauczania tych przedmiotów w szkołach ogólnokształcących odpowiedniego stopnia,

b) uzyskała świadectwo ukończenia kursów specjalnych, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Art. 10. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych niezwiązanych bezpośrednio z zawodem w szkołach zawodowyc stop-

nia niższego oraz w szkołach zawodowych dokształcających posiada oprócz osób, wymienionych w art. 9, osoba, która:

a) posiada kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach powszechnych,
b) uzyskała świadectwo ukończenia kursów specjalnych wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego.

Praktyczna nauka zawodu.

Art. 11. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie do praktycznego nauczania zawodu w szkołach zawodowych typu zasadniczego oraz dokształcających ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

B. INSTRUKTORZY.

Art. 12. Kwalifikacje zawodowe instruktorskie do praktycznego nauczania zawodu w szkołach zawodowych typu zasadniczego oraz dokształcającego posiada:

1) osoba, która:
a) uzyskała świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły zawodowej stopnia gimnazjalnego lub innej szkoły, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważną dla celów kwalifikacyjnych,
b) odbyła po uzyskaniu świadectwa oodpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską,
c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;
2) osoba, która:
a) uzyskała świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły mistrzów, szkoły nadzorców lub innej szkoły, uznanej przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważną dla celów kwalifikacyjnych,

b) odbyła odpowiednią praktykę zawodową nienauczycielską,
c) uzyskała świadectwo ukończenia kursów pedagogicznych oraz odbyła praktykę pedagogiczną na zasadach ustalonych przez Ministra Wyzn ń Religijnych i Oświecenia Publicznego.

II. SZKOŁY MISTRZÓW NADZORCÓW PRZYSPOSOBIENIA ZAWODOWEGO ORAZ KURSY ZAWODOWE.

Art. 13. Kwalifikacje zawodowe nauczycielskie i instruktorskie do nauczania w szkołach mistrzów, nadzorców, przysposobienia zawodowego oraz kursach zawodowych ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

III. POSTANOWIENIA OGÓLNE.

Art. 14. Za dyplomy (świadectwa), o których mowa w art. 5—10 i 12 rozporządzenia niniejszego uważa się dyplomy (świadectwa) szkół (kursów) państwowych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać za równoważne dyplomy (świadectwa) innych szkół (kursów) nie wyłączając szkół zagranicznych.

Art. 15. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może przyznać kwalifikacje zawodowe nauczycielskie (instruktorskie), lub czasowo zezwolić na nauczanie osobom, nie posiadającym warunków, przewidzianych rozporządzeniem niniejszem, jeżeli wyróżniają się bądź długoletnią pracą nauczycielską, bądź też odpowiednią praktyką zawodową.

W przypadkach tych Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uzależnić przyznanie kwalifikacyj względnie zezwolenie na nauczanie od ukończenia odpowiednich kursów.

Art. 16. Posiadanie względnie przyznanie kwalifikacyj zawodowych nauczycielskich (instruktorskich) stwierdza Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub wyznaczona przez niego władza szkol-

na przez wydanie dyplomu, w którym wskazane będą przedmioty oraz szkoły objęte kwalifikacją.

Art. 17. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustala, które szkoły)kursy) są odpowiednie w rozumieniu art. 5 lit. a), 6 lit. a), 7 pkt. 1 lit. a), 8 pkt. 1 lit. a), 12 pkt. 1 lit. a), pkt. 2 lit. a) i 15.

Do uznawania praktyki zawodowej nienauczycielskiej za odpowiednią w rozumieniu art. 5 lit. b), art. 6 lit. b), art. 7 pkt. 1 lit. b), art. 8 pkt. 1 lit. b) i art. 12 pkt. 1 lit. b) oraz pkt. 2 lit. b) właściwy jest Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub wyznaczona przez niego władza szkolna.

IV. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE.

Art. 18. Osoby, które na mocy postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271) uzyskały do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia kwalifikacje zawodowe nauczycielskie lub instruktorskie, zachowują swe kwalifikacje w stosunku do szkół i przedmiotów, które oznaczy Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; do czasu zaś tego oznaczenia zachowują one swe dotychczasowe kwalifikacje.

Art. 19. Do czasu wprowadzenia w stosunku do szkół (kursów) zawodowych zasad organizacji szkolnictwa, ustalonych w ustawie z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) — Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określa do jakiego typu dotychczasowych szkół (kursów) zawodowych przydatne są kwalifikacje, ustalone w niniejszem rozporządzeniu.

Art. 20. Niezależnie od przypadków, przewidzianych w art. 15, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub wyznaczona przez niego władza szkolna może czynnym w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nauczycielom (instruktorom) nie posiadającym kwalifikacyj zawodowych, zezwolić na nauczanie do czasu wprowadzenia w stosunku do szkół

(kursów) zawodowych zasad organizacji szkolnictwa, ustalonych w ustawie z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

V. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

Art. 21. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271).

Prezydent Rzeczypospolitej: *J. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Zronisław Pieracki*
Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*
Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*
Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*
Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*
Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz*
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Sew. Ludkiewicz*
Minister Przemysłu i Handlu: Zarzycki
Kierownik Ministerstwa Komunikacji: *M. Butkiewicz*
Minister Opieki Społecznej: *Hubicki*
Minister Poczt i Telegrafów: *Boerner.*

Ponieważ w jednolitym tekście zmieniono numery artykułów, wobec tego, autor zmienił również numeraturę art. rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy.

USTAWA

z dnia 1 lipca 1926 r.

o stosunkach służbowych nauczycieli

Jednolity tekst ogłoszony w Dz. U.R. P. 1932 r. N. 104 poz. 873.

oraz instrukcja Minist. W. R. i O. P. z dnia 24 marca 1928 r. Nr. I-4614/28 w sprawie wykonania ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) i z dnia 25 sierpnia 1928 (Dz. Urz. Min. Nr. 10, poz. 168) i rozp. z d. 30. 5. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 51).

Rozdział I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1. Przepisy ustawy niniejszej stosują się do nauczycieil szkół państwowych i publicznych, podległych Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, — z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i szkół, uznanych za równorzędne ze szkołami akademickiemi.

Postanowieniom ustawy niniejszej nie podlegają natomiast osoby, pełniące służbę nauczycielską na podstawie umowy (nauczyciele kontraktowi). Zasady umów dla nauczycieli tej kategorji określi rozporządzenie Ministra.

Przepisom ustawy niniejszej, mówiącym o nau-

czycielach, podlegają również wychowawczynie ochronek, asystenci i instruktorzy szkolni oraz dyrektorzy i kierownicy szkół, jeżeli ustawa niniejsza inaczej nie stanowi.

Przez nauczycieli rozumieć należy także nauczycielki, asystentki i instruktorki, przez dyrektorów i kierowników — także przełożone i kierowniczki.

Art. 2. Stosunek służbowy nauczycieli, podlegających ustawie niniejszej, ma charakter publiczno-prawny, może być zmieniony, zawieszony, lub rozwiązany wyłącznie przy zastosowaniu przepisów prawa publicznego, a w szczególności postanowień niniejszej ustawy.

Rozdział II.

Zawiązanie stosunku służbowego. Ustalenie.

Art. 3. Stosunek służbowy nauczyciela zawiązuje się przez mianowanie z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego. W piśmie nominacyjnem wymienia się stanowisko, szkołę, miejscowość, tytuł urzędowy, normy uposażenia służbowego oraz władzę, u której mianowany ma się zgłosić celem objęcia obowiązków służbowych.

Nauczycieli mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lub też upoważniona przez niego władza szkolna.

Do art. 3.

1. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Mianowania nauczycieli na podstawie art. 3 dokonują:

a) *na stanowisko wychowawczyni ochronki — inspektor szkolny;*

b) *na stanowisko nauczyciela publicznej szkoły powszechnej: inspektor szkolny w m. st. Warszawie oraz na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego; rada szkolna powiatowa — na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego; kurator — na obszarze województw: nowogródzkiego, po-*

leskiego, pomorskiego, poznańskiego, wileńskiego i wołyńskiego; wojewoda — na obszarze województwa śląskiego;

c) (Zmieniony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII. 1928 Nr. O. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168).

Na stanowisko tymczasowego nauczyciela szkoły średniej ogólnokształcącej seminarjum nauczycielskiego — kurator Okręgu Szkolnego;

d) na stanowiska nauczycielskie w innych szkołach ta władza, której dana szkoła podlega bezpośrednio.

2. Mianowania dokonywują wyżej wymienione władze przez wystawienie pisma nominacyjnego.

3. Nauczyciel lub kierownik szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, dla objęcia służby winien zgłosić się u inspektora szkolnego.

Nauczyciel każdej innej szkoły — winien zgłosić się u dyrektora, względnie kierownika szkoły, dyrektor zaś lub kierownik tej szkoły u tej władzy, której szkoła bezpośrednio podlega.

Art. 4. Nauczycielem może być mianowany obywatel polski o nieskazitelnej przeszłości, posiadający zdolność do działań prawnych, który wykaże się dowodami, stwierdzającemi wymagane dla danej kategorji szkół kwalifikacje zawodowe, posiada odpowiednie do zawodu warunki fizyczne, oraz włada poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie.

Nauczyciele religji poza warunkami, wskazanemi wyżej w ustępie poprzednim, posiadać powinni zezwolenie swej władzy duchownej, o ile wymagają tego właściwe przepisy kościelne lub wyznaniowe.

Nie mogą być mianowane osoby, karane sądownie za działalność na szkodę Państwa, za przestępstwa, popełnione z chęci zysku lub przeciw obyczajności publicznej.

Do art. 4.

4. punkt instr. z 24/III. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Jeżeli kandydat na nauczyciela obejmuje stanowisko nauczycielskie najdalej w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu państwowego zakładu kształcenia nauczy-

cieli, wówczas fakt wystawienia mu świadectwa o ukończeniu tego zakładu należy uważać za dowód nieskazitelnej przeszłości kandydata. We wszystkich innych wypadkach władza szkolna przed zamianowaniem kandydata winna zwrócić się do właściwych władz administracji ogólnej o opinję co do przeszłości kandydata.

5. O posiadaniu zdolności do działań prawnych oraz o tem, że nie zachodzą okoliczności, wymienione w art. 5 ustawy, kandydat winien złożyć stosowne oświadczenie przy podaniu o stanowisko nauczycielskie. W razie stwierdzenia po zamianowaniu, iż oświadczenie to było niezgodne z istotnem stanem rzeczy, należy zastosować postanowienia art. 66 ustawy.

O tem, że kandydat nie był karany sądownie za przestępstwa wymienione w ustępie ostatnim art. 4, władze szkolne winny upewnić się drogą korespondencji z władzami sądowemi, prowadzącemi rejestry karne.

W razie konieczności natychmiastowego zamianowania kandydata władze szkolne mogą i w tym wypadku oprzeć się na pisemnem oświadczeniu jego, nie uwalnia ich to jednak od obowiązku stwierdzenia za pośrednictwem władz sądowych prawdziwości tego oświadczenia i w razie potrzeby zastosowania postanowień art. 66.

6. Do podania o stanowisko nauczycielskie należy dołączyć świadectwo lekarza urzędowego o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego. Data badania lekarskiego, na podstawie którego zostało wystawione powyższe świadectwo, nie może poprzedzać więcej niż o 3 miesiące daty podania kandydata o stanowisko.

Lekarz urzędowy (powiatowy, lekarz Urzędu Zdrowia Komisarjatu Rządu w Warszawie) dokonywa badania lekarskiego kandydata do służby nauczycielskiej tylko na żądanie władz szkolnych. Kandydat, mający wymagane kwalifikacje zawodowe i ubiegający się o stanowisko nauczycielskie w szkole niepodległej władzy szkolnej I instancji, właściwej dla miejsca zamieszkania kandydata, ma prawo zgłosić się do władzy i prosić ją o skierowanie do pełniącego służbę na tym terenie lekarza urzędowego dla zbadania przydatności fizycznej do zawodu. Urzędowe świadectwo le-

karskie winno być w zamkniętej kopercie przesłane przez lekarza urzędowego bezpośrednio tej władzy szkolnej, do której kandydat wniósł podanie o przyjęcie na stanowisko nauczycielskie.

Świadectwo lekarza państwowego zakładu kształcenia nauczycieli, wystawione kandydatowi bezpośrednio po ukończeniu przez niego tego zakładu, zastępuje świadectwo lekarza urzędowego, o którem mowa wyżej, na przeciąg 3 miesięcy od daty wystawienia. Świadectwa takie przechowują dyrekcje państwowych zakładów kształcenia nauczycieli i na życzenie abiturjentów przesyłają je do tych władz, u których abiturjenci ubiegają się o stanowiska nauczycielskie.

Świadectwa o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego powinny być wydawane ściśle według następującego schematu.

Świadectwo lekarskie

o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego.

Po stwierdzeniu na podstawie . . . . tożsamości osoby zaświadczam iż p. . . . . lat . . . ., zbadany (a) przeze mnie w dniu . . . . . . nie wykazał (a) żadnych zboczeń w organiźmie, któreby uniemożliwiały mu (jej) pracę nauczycielską; specjalnie nie stwierdziłem u niego (niej):

1) rażącego oko wyglądu zewnętrznego, wydatnych kalectw i ułomności, wybitnych zniekształceń i zeszpeceń twarzy, tików i grymasów,

2) ciężkiej nieuleczalnej choroby skórnej, niezasłoniętej części ciała, przykrej woni z ust i z nosa,

3) rozwiniętej albo rozwijającej się poważnej choroby organicznej narządów wewnętrznych, zwłaszcza gruźlicy zewnętrznej lub wewnętrznej, niewyrównanej wady serca,

4) zaburzeń mowy (jąkania, seplenienia, bełkotania), trudności w pisaniu (stałego drżenia rąk, kurczu pisarskiego),

5) wybitnego, nie dającego się naprawić zapomocą szkieł upośledzenia wzroku i upośledzenia słuchu,

6) zaburzeń w układzie nerwowym, nadmiernej i stałej pobudliwości i wybuchowości, jakichkolwiek

oznak ciężkiej choroby nerwowej w rodzaju drgawek padaczkowych, skłonności do zaburzeń umysłowych i t. p.

Wobec tego uważam, że ze względu na stan swego zdrowia p. . . . . może jako nauczyciel (ka) czynny (a) pracować w szkole.

Podpis lekarza:

Miejscowość i data . . . .

Uprawnionymi do wydawania świadectw lekarskich o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego są lekarze powiatowi, w Warszawie zaś jeden z lekarzy Wydziału Zdrowia przy Komisarjacie Rządu m. Warszawy.

W razach wątpliwych lub na żądanie zdyskwalifikowanego kandydata przydatność fizyczną jego do zawodu nauczycielskiego badają i określają komisje lekarskie II instancji, powołane do życia rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 192 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355) w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem z dnia 19 lutego 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160).

7. Dyplom, wydany na podstawie ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjalnych (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 825), uważa się wystarczający dowód władania poprawnie językiem polskim w słowie i piśmie. Podobnie wystarczającym dowodem władania poprawnego językiem polskim w słowie i piśmie jest u kandydatów, którzy mają ukończoną szkołę średnią ogólnokształcącą lub zakład kształcenia nauczycieli, co najmniej dostateczna ocena z języka polskiego, uwidoczniona w ostatniem świadectwie szkolnem kandydata na stanowisko nauczycielskie.

Jeżeli zaś kandydat nie może wykazać się żadnym z wymienionych wyżej dowodów poprawnego władania językiem polskim w słowie i piśmie, winien poddać się w jednym z państwowych zakładów kształcenia nauczycieli egzaminowi z języka polskiego. Program takiego egzaminu zostanie ustanowiony przez Ministerstwo.

8. Sposób postępowania władz szkolnych przy mia-

nowaniu nauczycieli religji katolickiej jest przepisany okólnikiem Nr. O. Prez. 3284/26 z dn. 24. kwietnia 1926 r. (Dz. Urz. M-stwa W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 104).

Przy mianowaniu nauczycieli religji ewangelickiej władze szkolne winny zasięgać o kandydacie opinji właściwego konsystorza.

Mianować nauczycielami religji prawosławnej mogą władze szkolne tylko tych kandydatów, którzy posiadają upoważnienie od właściwego biskupa.

Art. 5. Osoba, przeciw której toczy się postępowanie karno-sądowe, postępowanie upadłościowe lub o ubezwłasnowolnienie, nie może być mianowana nauczycielem, dopóki trwa to postępowanie.

Art. 6. Kwalifikacje zawodowe oraz warunki fizyczne, jakim odpowiadać powinni kandydaci na stanowiska nauczycielskie, określają osobne przepisy.

Osobne przepisy określają również, w jakich przypadkach osoby, nie posiadające kwalifikacyj zawodowych, przepisanych dla danej kategorji szkó, będą mogły uzyskać nominację na nauczyciela.

Art. 7. Do przyjęcia do służby nauczycielskiej potrzeba zezwolenia Ministra, jeżeli kandydat:

a) ukończył lat 40 życia i bezpośrednio przedtem nie pracował w szkolnictwie, lub nie pozostawał w służbie państwowej;
b) był karany sądownie lub wydalony ze służby państwowej (rządowej lub samorządowej).

Art. 8. Nauczyciel może być stały lub tymczasowy.

Nauczyciel zostaje stałym z chwilą, gdy odpowiada trzem następującym warunkom:

1. ma trzy lata nieprzerwanej pracy nauczycielskiej (art. 9);
2. posiada przepisane dla ustalenia kwalifikacje zawodowe dla danej kategorji szkół;
3 w czasie służby otrzymał ostatnio co najmniej dostateczną ocenę kwalifikacyjną.

Przez pracę nauczycielską, wymaganą do ustalenia, należy rozumieć pracę w szkołach państwowych i publicznych oraz prywatnych, mających pełne lub niepełne prawa szkół państwowych lub publicznych.

Z pracy w szkołach państwowych lub publicznych w charakterze nauczyciela kontraktowego uwzględnia się tylko te okresy czasu, w ciągu których nauczyciel uczył co najmniej po 14 godzin tygodniowo.

Z pracy w szkołach prywatnych, mających wyżej wymienione prawa, uwzględnia się do ustalenia tylko dwa lata, o ile nauczyciel uczył w nich przynajmniej 14 godzin tygodniowo. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, Minister może wliczyć i trzeci rok pracy w tych szkołach.

Z pracy w szkołach prywatnych bez praw Minister może w przypadkach wyjątkowych zaliczyć lata pracy pod tym samym warunkiem.

Nauczyciel stały otrzymuje dekret ustalenia w ciągu trzech miesięcy od chwili ustalenia.

Nauczyciel stały, posiadający studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, otrzymuje po trzech latach stałej służby tytuł „profesora".

Do ustępu drugiego art. 8.

Minister W. R. i O. P. rozp. z dnia 27/X. 1928 Nr. II 15641/28. (Dz. Urzęd. Nr. 13/212 odnośnie do punktu drugiego oznajmił co następuje: Ponieważ dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich istnieje tylko jeden typ kwalifikacyj zawodowych, bez rozróżnienia, czy idzie o nauczanie, czy o ustalenie, przeto za kwalifikacje, wymagane do ustalenia, należy uważać te same kwalifikacje, które zostały określone jako kwalifikacje do nauczania w ustawie o kwalifikacjach zawodowych w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828) zmienionej ustawą z 16/VII. 1924. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 740).

Do art. 8.

9. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Dekrety ustalenia wydają:

a) nauczycielom szkół podległych bezpośrednio ministrowi — minister;

b) nauczycielom wszystkich innych szkół — kurator.

10. Nauczyciele, o których mowa w ustępie ostatnim art. 8, otrzymują pisma przyznające im tytuł „profesora".

Władzą, uprawnioną do wystawiania takich pism jest:

a) minister — w odniesieniu do nauczycieli szkół bezpośrednio podległych ministrowi;

b) kurator — w odniesieniu do nauczycieli wszystkich innych szkół.

Do trzyletniego okresu służby stałej, będącego warunkiem uzyskania tytułu „profesora" wlicza się czas służby bezpośrednio poprzedzający dzień 1 stycznia 1227 r., o ile służba ta w rozumieniu wówczas obowiązujących przepisów miała charakter służby stałej.

11. Za nauczycieli, posiadających studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, będące jednym z warunków uzyskania tytułu „profesora" uważa się tych, którzy złożą dowody złożenia egzaminów lub uzyskania stopnia akademickiego jednej ze szkół wyższych, wymienionych niżej w punkcie 12. Warunkiem jest — o ile idzie o szkoły poza granicami Rzeczyp. Polskiej — z wyjątkiem Rosji — ukończenie studjów przed dniem 1 listopada 1918 r., o ile zaś idzie o osoby przynależne do jednej z przyznanych Polsce miejscowości Śląska Cieszyńskiego — przed dniem 10 sierpnia 1920 r. Studja w szkołach wyższych w Rosji winny być ukończone przed 1 października 1917 r., jako datę, od której ustrój tych szkół został zmieniony — z wyjątkiem Odessy i Kijowa, gdzie winny być ukończone przed dniem 1 listopada 1918 r.

12. Za szkoły wyższe w rozumieniu p. 11 instrukcji niniejszej rozumieć należy szkoły wyliczone w wykazie podanym w § 2 rozporz. Rady Ministrów z dnia 27 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 183) po wprowadzeniu w nim następujących zmian i uzupełnień:

A) P o l s k a. Ustępowi dotyczącemu seminarjów duchownych nadać brzmienie: „Seminarja duchowne diecezjalne: we Lwowie (rzymsko-katolickie i grecko-katolickie), Stanisławowie (grecko-katolickie), Tarno-

wie i Włocławku, nadto wydział teologiczny i prawa kanonicznego Uniwersytetu Lubelskiego".

W dowodach ukończenia studjów:

a) przy studjach prawniczych dodać: „dyplom magistra ekonomji i świadectwo bądź dyplom złożenia egzaminów państwowych ze studjów prawniczych bądź ekonomicznych przy Wydziale Prawa i Umiejętności Politycznych Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie";

b) przy studjach filozoficznych dodać: c) dyplom magistra filozofji";

c) przy studjach politechnicznych dodać: „a) dyplom inżyniera" — dalej jak w tekście ze zmianą numeracji;

d) przy studjach rolniczych, leśnych i ogrodniczych dodać: „a) dyplom inżyniera-rolnika, inżyniera-leśnika, inżyniera-ogrodnika" — dalej jak w tekście ze zmianą numeracji;

e) na końcu dodać: „przy studjach górniczych i hutniczych: dyplom inżyniera górnika lub hutnika w Akademji Górniczej w Krakowie".

D) Niemcy. W ustępie: „Uniwersytety" dodać: „Rosyjski Instytut Filologiczny przy Uniwersytecie Lipskim".

F) Belgja. W wykazie szkół dodać: „Collegium Handlowe w Moskwie i Kijowie".

F) Belgja: W wykazie szkół dodać: „Collegium Americanicum w Lowanjum".

W ustępie o dowodach ukończenia studjów skreślić słowa: „potwierdzony przez Commission d'entérinement".

H) Szwajcarja. Po słowach: „przy studjach uniwersyteckich dodać słowa: „dyplom bakałarza".

I) Włochy. Między trzeci i czwarty ustęp wstawić nowy ustęp: „Oratorjum św. Franciszka Salezego w Turynie".

13. Nauczycielom, pozostającym w służbie państwowej polskiej, a delegowanym zagranicę dla spełnienia obowiązków nauczycielskich, czas pracy w szkołach polskich zagranicą uwzględnia się przy obliczaniu czasu pracy nauczycielskiej, wymaganej do ustalenia,

Art. 9. Przez nieprzerwany trzyletni okres pracy nauczycielskiej (art. 8) rozumie się czas faktycznego pełnienia obowiązków służbowych w szkole. Za przerwę w faktycznem pełnieniu tych obowiązków nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, jeżeli ich suma nie wynosi więcej niż dwa miesiące. W razie, gdyby nauczyciel miał przerwy, trwające w sumie więcej niż dwa miesiące, to okres trzyletni przedłuża się o czas przerwy, przewyższający dwa miesiące.

Art. 10. Prawa, nabyte w służbie państwowej na podstawie art. 8, nie przysługują zasadniczo nauczycielowi stałemu, który ustąpił ze służby państwowej i ponownie do niej wraca. Jednakże Minister może mu je przywrócić, zależnie od przyczyn, dla których nauczyciel wystąpił ze służby i od sposobu, w jaki to uczynił.

Art. 11. Mianowanie na stałe posady nauczycieli, oraz na stanowiska dyrektorów i kierowników szkół odbywa się na podstawie konkursu.

Na każdą nowoutworzoną lub opróżnioną posadę nauczyciela, czy stanowisko dyrektora i kierownika szkoły, o ile nie zostanie zajęte w drodze służbowej lub dyscyplinarnej, ogłasza się konkurs:

a) na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30;

b) na nauczycieli — najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy.

Terminy liczy się od dnia utworzenia lub opróżnienia stanowiska.

Mianowanymi na stałe posady w drodze konkursu mogą być tylko nauczyciele stali (art. 8).

Posad i stanowisk, na które rozpisano konkurs, nie należy przed jego rozstrzygnięciem nadawać na stałe osobom, przeniesionym w drodze służbowej lub na własną prośbę.

Przy podwyższeniu stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej z pierwszego stopnia na stopień wyższy, lub złączeniu kilku szkół stopnia pierwszego w jedną szkołę stopnia wyższego, należy rozpisać konkurs na jej kierownika.

Postanowienia artykułu niniejszego nie mają za-

stosowania do duchownych nauczycieli religji katolickiej.

Do art. 11.

14. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Mianowania w drodze konkursu na stałe posady nauczycieli lub na stanowiska dyrektorów lub kierowników szkół dokonywują:

a) kurator — w odniesieniu do nauczycieli i kierowników szkół podległych bezpośrednio inspektorowi szkolnemu;

b) minister — w odniesieniu do wszystkich innych nauczycieli, dyrektorów lub kierowników.

15. Każda nowoutworzona lub opróżniona stała posada nauczycielska lub stanowisko dyrektora albo kierownika szkoły może być obsadzona w drodze przeniesienia z urzędu (art. 51), lub dyscyplinarnego (art. 73, punkty 5, 6 lub 8) przed ogłoszeniem na nią konkursu. W okresie między rozpisaniem konkursu a jego rozstrzygnięciem stała posada nauczycielska lub stanowisko dyrektora albo kierownika może być obsadzone jedynie w drodze przeniesienia dyscyplinarnego (art. 73 punkty 5, 6 lub 8).

W razie negatywnego rozstrzygnięcia konkursu po sada ta lub stanowisko może być obsadzone według uznania właściwej władzy.

Przez uzyskanie stałej posady nauczyciela lub stanowiska dyrektora albo kierownika w myśl dwóch pierwszych ustępów niniejszego punktu, nauczyciel nie uzyskuje praw, związanych z nadaniem tej posady lub stanowiska drogą konkursu (art. 51), o ile ich nie posiadał na poprzednio zajmowanej posadzie lub stanowisku.

16. Mianowanie na podstawie konkursu (art. 11) na stałe posady nauczycielskie lub na stanowiska dyrektorów albo kierowników szkół zasadniczo winno być dokonywane w następujących terminach:

a) jeżeli rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło po 31 stycznia danego roku — od dnia 1 sierpnia tegoż roku;

b) jeżeli rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło po 31

lipca danego roku — od dnia 1 lutego następnego roku.

17. Jeżeli szkoła powszechna, której kierownik uzyskał to stanowisko w drodze konkursu, zostaje organizacyjnie zmieniona w jeden z następujących sposobów:

a) z dwuklasowej — na trzy lub czteroklasową,

b) z trzyklasowej — na czteroklasową,

c) z pięciuklasowej — na sześcio lub siedmioklasową, oraz jeżeli kierownik dotychczasowy posiada kwalifikacje formalne, wymagane dla kierowania szkołą o podwyższonym stopniu organizacyjnym i co najmniej zadowalającą ocenę pracy, nie należy na stanowisko kierownika tej szkoły ogłaszać konkursu, lecz wystawić dotychczasowemu kierownikowi nowe pismo, mianujące go kierownikiem szkoły o podwyższonym stopniu organizacyjnym.

We wszystkich innych przypadkach podwyższenia stopnia organizacyjnego szkoły powszechnej lub w razie złączenia kilku szkół powszechnych w jedną szkołę wyższego stopnia organizacyjnego należy rozpisać konkurs na jej kierownika.

Art. 12. Kierownikiem szkoły powszechnej drugiego lub trzeciego stopnia może zostać nauczyciel nie wcześniej, niż po dwóch latach pracy w charakterze nauczyciela stałego.

Dyrektorem szkoły średniej może zostać nauczyciel stały nie wcześniej, niż po 8 latach pracy nauczycielskiej.

Dyrektorem szkoły zawodowej Minister może zamianować wybitnego fachowca, nie mającego za sobą pracy nauczycielskiej, jeśli wzamian tego kandydat ma co najmniej pięcioletnią praktykę zawodową.

Dyrektorem państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zamianować wybitnego kierownika szkoły prywatnej, chociażby ten nie miał za sobą pracy w szkole państwowej, jeżeli odpowiada warunkom art. 8 i ma za sobą 8 lat pracy nauczycielskiej.

Dyrektor szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób, wskazany w ustępach **3 i 4** artykułu niniejszego,

uzyskuje ustalenie po trzech latach pracy w charakterze dyrektora przy jednoczesnem spełnieniu pozostałych warunków, określonych w art. 8.

Do art. 12.

18 punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przez dyrektora szkoły średniej, o którym mowa w ustępie drugim art. 12, należy rozumieć nietylko dyrektora szkoły ogólno-kształcącej, ale również dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli.

19 Dyrektorowi szkoły, który otrzymał stanowisko w sposób wskazany w ustępach: trzecim i czwartym art. 12 właściwy kurator wydaje dekret ustalenia.

Art. 13. Objęcie służby w razie mianowania na podstawie art. 3 albo ustępów: trzeciego lub czwartego art. 12, ma nastąpić w dniu, wyznaczonym przez władzę, a jeśli go nie wyznaczyła, w ciągu dni piętnastu po doręczeniu pisma nominacyjnego.

Dla objęcia służby nauczyciel ma zgłosić się do bezpośrednio przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na piśmie nominacyjnem.

W razie niezgłoszenia się w określonym terminie, nominacja (ustęp 1) traci ważność, jeżeli mianowany w ciągu dalszych dni piętnastu nie usprawiedliwił zwłoki na piśmie.

Do art. 13.

20. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. .U R. P. Nr. 47.

Uznanie zwłoki w objęciu obowiązków służbowych za usprawiedliwioną, należy do władzy mianującej.

Art. 14. Nauczyciel tymczasowy przy objęciu służby składa przyrzeczenie służbowe, nauczyciel stały przy ustaleniu — przysięgę służbową.

Tekst przyrzeczenia, względnie przysięgi, ustali drogą rozporządzenia Minister.

Datę złożenia przyrzeczenia, względnie przysięgi, zaznacza władza na piśmie nominacyjnem i na dekrecie ustalenia.

Do art. 14. ust.

§ 1. rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787. *Przysięga służbowa, składana przez nauczyciela przy ustaleniu brzmi jak następuje:*

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że w wykonywaniu swych obowiązków służbowych, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej mi młodzieży przyczyniać się będę ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę.

Wszystkich obywateli kraju w równem mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki swego stanowiska spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże Dopomóż".

Przyrzeczenie służbowe brzmi jak przysięga służbowa po skreśleniu w niej słów:

Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że"
oraz zmianie zdania: „Tak mi dopomóż Bóg" na zdanie: „Tak przyrzekam".

Do art. 14.

21. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przysięgę, względnie przyrzeczenie służbowe, odbierają:

a) od nauczycieli i kierowników szkół, podległych inspektorowi szkolnemu — inspektor szkolny,
b) od wszystkich innych nauczycieli — właściwy dyrektor lub kierownik,
c) od dyrektorów i kierowników szkół, bezpośrednio podległych kuratorowi — kurator,
d) od dyrektorów i kierowników szkół, bezpośrednio podległych ministrowi — minister.

22. *Przyrzeczenie służbowe odbiera się przy objęciu służby przez nauczyciela, przysięgę służbową zaś przy wręczaniu mu dekretu ustalenia.*

Osoba odbierająca przysięgę, względnie przyrzeczenie, zaznacza na dekrecie ustalenia, względnie na

piśmie nominacyjnem, datę złożenia przysięgi lub przyrzeczenia.

Przysięgę względnie przyrzeczenie składa się w obecności 2 świadków. Po złożeniu przysięgi (przyrzeczenia), składający ją (je) podpisuje tekst rot przysięgi (przyrzeczenia) na osobnym półarkuszu. Pod podpisem składającego przysięgę (przyrzeczenie) odbierający ją (je) pisze:

Powyższą przysięgę (przyrzeczenie) od p. . . . . nauczyciel . . . . (nazwa szkoły) w dniu dzisiejszym w obecności świadków pp. . . . . (imiona i nazwiska świadków) odebrałem . . . . (miejscowość) . . . . . . (data) . . . . .

Poczem kolejno podpisują: odbierający przysięgę (przyrzeczenie) i świadkowie.

Powyższy podpisany tekst roty przysięgi (przyrzeczenia) przechowuje się w aktach tej władzy, która prowadzi wykaz stanu służby nauczyciela.

Art. 15. Terminem, od którego liczy się służba nauczycielska, o ile nie była przerywana, jest termin oznaczony w pierwszem bez względu na kategorję szkoły piśmie nominacyjnem, lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby.

W razie bezpośredniego przejścia do służby nauczycielskiej z państwowej służby cywilnej, na którą niniejsza ustawa nie rozciąga się, lub ze służby wojskowej — czas służby nauczycielskiej liczy się — o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, — od dnia zwolnienia od poprzednich obowiązków służbowych.

Jeżeli służba nauczycielska była przerywana, to termin, od którego liczyć się będzie, jest termin oznaczony w pierwszem po ostatniej przerwie piśmie nominacyjnem lub — w braku takiego oznaczenia — dzień rzeczywistego objęcia służby w ostatnim jej okresie.

Czas spędzony w służbie nauczycielskiej przed przerwą Minister może zaliczyć w całości lub w części do służby nauczycielskiej.

Czas pracy kontraktowej, podczas pełnienia której nauczyciel otrzymał nominację, zalicza się w całości do służby nauczycielskiej wraz z przerwami wakacyj-

nemi, łączącemi się bezpośrednio z okresem pracy, jeżeli nauczyciel kontraktowy uczyć przynajmniej 14 godzin tygodniowo.

Okres pracy, podczas którego nauczyciel kontraktowy uczył mniej, aniżeli 14 godzin tygodniowo, oraz czas pracy kontraktowej przerywanej Minister może zaliczyć do służby nauczycielskiej w całości lub w części.

Postanowienia ustępów: czwartego, piątego i szóstego artykułu nie mają zastosowania przy obliczaniu służby nauczycielskiej, policzalnego do wysługi emerytalnej.

Nauczycielom przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych właściwy minister za zgodą Ministra Skarbu może w całości lub w części zaliczyć do służby nauczycielskiej czas poprzedzającej służbę nauczycielską pracy zawodowej nie w zawodzie nauczycielskim lub służby państwowej nienauczycielskiej, o ile ta praca zawodowa lub służba państwowa nienauczycielska przysposobiła ich do wykonywania czynności w szkole zawodowej.

Terminem, od którego liczy się stała w rozumieniu ustawy niniejszej służba nauczycielska, jest termin oznaczony w dekrecie ustalenia.

Do art. 15.

83. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Postanowienia art. 15 (z wyjątkiem postanowień ustępu ósmego), zawierają przepisy ustanawiające sposób zaliczania czasu państwowej polskiej służby nauczycielskiej oraz czasu pracy kontraktowej w szkołach państwowych lub publicznych w Państwie Polskiem.

Postanowienia te nie obejmują sposobu zaliczania służby w b. państwach zaborczych lub pracy zawodowej w szkołach prywatnych do uposażenia lub wysługi emerytalnej, obowiązują natomiast nadal w tych sprawach postanowienia artykułów: 107, 108 i 109 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz artykułów 81, 84, 85, 94 i 97 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem

funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 6, poz. 46).

Art. 16. W razie powrotu do służby nauczycielskiej ze służby w organach administracji szkolnej, czas służby w administracji szkolnej wlicza się do czasu służby nauczycielskiej.

Rozdział III.

Wykaz służbowy.

Art. 17. Dla każdego nauczyciela prowadzi władza szkolna wykaz służbowy, do którego wpisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące nauczyciela i przebiegu jego służby.

Nauczyciel przy pierwszem objęciu służby składa władzy służbowej dokumenty osobiste, potrzebne do wypełnienia wykazu służbowego, w dalszym zaś ciągu służby obowiązany jest składać dokumenty, stwierdzające zmiany, które nie wynikają z zarządzeń władzy.

Władza zatrzymuje w aktach urzędowych odpisy złożonych dokumentów, same zaś dokumenty zwraca ich właścicielowi.

Nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz służbowy, czynić z niego odpisy i wnosić reklamacje.

Wzór wykazu służbowego, jako też szczegółowe przepisy co do jego wypełnienia i prowadzenia ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Rozdział IV.

Ocena pracy nauczyciela.

Art. 18. Dla każdego nauczyciela prowadzi władza szkolna kartę kwalifikacyjną, która obejmuje oceny kwalifikacyjne nauczyciela.

Oceny kwalifikacyjne sporządza się co najmniej raz na dwa lata.

Ocena kwalifikacyjna składa się z opinji dwóch osób, powołanych do wykonywania nadzoru służbowego.

Stopnie oceny kwalifikacvjnej są następujące: dobry, dostateczny i niedostateczny.

Szczegółowe przepisy o kwalifikowaniu ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 19. Jeżeli ocena jest niedostateczna, władza winna przesłać nauczycielowi orzeczenie pisemne z podaniem motywów oceny drogą służbową; w takim razie może nauczyciel w przeciągu dni 14 od dnia, następującego po doręczeniu mu orzeczenia, wnieść odwołanie przeciw niedostatecznej ocenie do władzy bezpośrednio wyższej od tej, która ocenę wydała, nie wyższej jednak od Kuratora Okręgu Szkolnego.

Odwołanie winno być rozstrzygnięte w ciągu trzech miesięcy, przyczem do czasokresu tego nie wlicza się feryj szkolnych.

Rozdział V.

Obowiązki.

Art. 20. Nauczyciel obowiązany jest wiernie służyć Rzeczypospolitej i w tym duchu wychowywać młodzież, przestrzegać ściśle ustaw i rozporządzeń, pełnić obowiązki swego zawodu gorliwie, sumiennie i bezstronnie oraz dbać według najlepszej woli i wiedzy o dobro sprawy publicznej, szczególnie w zakresie wychowania i nauczania powierzonej sobie młodzieży i spełniać, co temu dobru służy, a unikać wszystkiego, coby mu mogło szkodzić.

Art. 21. W wykonaniu praw obywatelskich nauczyciel winien kierować się zawsze względami na szczególne obowiązki, jakie nakłada nań piastowanie publicznego urzędu, a przedewszystkiem stanowisko wychowawcy.

W szczególności winien nauczyciel dążyć do utrzymania stałej łączności i zgodnego stosunku z rodzicami uczniów swej szkoły bez względu na ich wyznanie, narodowość, społeczne stanowisko i partyjnopolityczna przynależność.

Przy wykonywaniu przysługującego mu prawa publicznego omawiania spraw szkolnictwa, rozporzą-

dzeń i zarządzeń władz szkolnych nauczyciel obowiązany jest przestrzegać, by omawianie było ściśle rzeczowe, a forma jego nie uwłaczała powadze władz szkolnych.

Art. 22. Nauczyciel obowiązany jest wypełniać zlecenia służbowe swoich przełożonych, o ile one wyraźnie nie sprzeciwiają się obowiązującym przepisom.

Jeżeli zlecenie służbowe jest w przekonaniu nauczyciela przeciwne dobru służby, albo dobru publicznemu w ogólności, albo też zawiera znamiona pomyłki co do faktu lub co do prawa, nauczyciel powinien wyjawić swoje spostrzeżenie władzy, która wydała zlecenie, a gdyby mimo to otrzymał ponownie to samo zlecenie, wykonać je. Jeżeli zlecenie było ustne, może zażądać, aby mu zostało powtórzone na piśmie. Wprzypadkach, kiedy znoszenie się z władzą pociągnęłoby za sobą niewykonalność lub bezprzedmiotowość zlecenia, nauczyciel obowiązany jest wykonać je, o ile nie grozi stąd niepowetowana szkoda. Po wykonaniu takiego zarządzenia nauczyciel ma jednakże prawo zawiadomić o wykonaniu szkodliwego jego zdaniem zarządzenia, władzę bezpośrednio przełożoną nad tą, która wydała zlecenie.

Art. 23 Pisma w sprawach służbowych lub osobistych, tyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego.

Do art. 23.

33. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Pisma nauczycieli wnoszone z pominięciem przepisów art. 30 należy pozostawić bez odpowiedzi, a autorów ich pociągnąć do odpowiedzialności służbowej.

Art. 24. Nauczyciel jest obowiązany zachowawać w tajemnicy wszystkie sprawy, o których powziął wiadomość dzięki swemu stanowisku służbowemu, o ile sprawy te wyraźnie uznano za poufne, lub gdy utrzymania ich w tajemnicy wymaga dobro publiczne, inne względu służbowe, albo interes uczniów lub

ich rodziców. W szczególności zaś nauczyciel winien zachować w tajemnicy przebieg obrad rad pedagogicznych (pełnych lub klasowych).

Nauczyciel powinien zachować tajemnicę wobec każdego, komu nie jest obowiązany donosić o tych sprawach służbowo, o ile właściwa władza w poszczególnym wypadku nie uwolni go od tego obowiązku.
Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie czynnej służby, jak też po przejściu w stan nieczynny, pozasłużbowy i na emeryturę, oraz po rozwiązaniu stosunku służbowego z jakiegokolwiek powodu.

Art. 25. Nauczyciel obowiązany jest zarówno w wykonywaniu obowiązków zawodowych, jak i poza służbą nauczycielską strzec powagi stanu nauczycielskiego, zachowywać się zawsze zgodnie z wymaganiami karności służbowej i unikać wszystkiego, co mogłoby obniżyć godność i zaufanie, którego stanowisko nauczycielskie wymaga.
W szczególności:
1. Nie wolno nauczycielowi żądać, ani przyjmować darów, ani innych korzyści, ofiarowanych mu bezpośrednio lub pośrednio z powodu czynności służbowych, związanych z jego stanowiskiem.
2. Nie wolno nauczycielowi oddawać się takiemu zajęciu ubocznemu, które mogłoby przeszkadzać w spełnianiu powinności nauczycielskich, nie odpowiada powadze stanu nauczycielskiego, albo też mogłoby wywołać uzasadnione przypuszczenia stronniczości lub interesowności.
Nie wolno nauczycielowi przyjąć zajęcia ubocznego, przynoszącego mu jakąkolwiek korzyść materjalną, bez zezwolenia Ministra, lub władzy przez niego upoważnionej.
3) Nie wolno nauczycielowi wchodzić w związki lub zmowy, mogące zakłócić należyty bieg zarządu państwowego, lub normalne spełnianie obowiązków nauczycielskich.

4. Bez zezwolenia władzy nie wolno nauczycielowi należeć do żadnych związków zagranicznych.

Również po przeniesieniu w stan nieczynny lub pozasłużbowy, winien nauczyciel zachowywać się

w sposób, któryby powadze jego stanowiska nie ubliżał.

Art. 26. Nauczyciel obowiązany jest wybrać stałe miejsce zamieszkania tak, by mógł podołać punktualnie wszystkim obowiązkom służbowym.

Powinien podać do wiadomości bezpośredniego przełożonego adres swego zamieszkania i zgłosić każdą jego zmianę. To samo obowiązuje co do miejsca pobytu poza miejscem stałego zamieszkania, jeżeli nauczyciel przebywa w niem dłużej niż 2 tygodnie. Nauczyciel w stanie nieczynnym lub pozasłużbowym powinien podać adres swego zamieszkania do wiadomości władzy, której ostatnio podlegał.

Art. 27. Nauczyciel jest obowiązany najpóźniej do dni 14 po zawarciu małżeństwa donieść o tem władzy.

Art. 28. Nauczyciel obowiązany jest donieść możliwie rychło swemu bezpośredniemu przełożonemu o każdej przeszkodzie w wykonywaniu obowiązków służbowych z podaniem przypuszczalnego czasu trwania tej przeszkody.

Władza może zażądać odpowiednich dowodów, stwierdzających istnienie przeszkody, a jeżeli jest nią choroba, — przyjąć do wiadomości świadectwo o chorobie wystawione przez lekarza ordynującego, lub zarządzić urzędowe badanie bądź przez lekarza urzędowego, bądź przez komisję lekarską.

Na czas połogu należy się nauczycielce z reguły sześciotygodniowy urlop. Urlop dłuższy winien być udzielony na podstawie urzędowego świadectwa lekarskiego.

Urzędowe świadectwo lekarskie o chorobie nauczyciela winno być decydujące dla postanowienia władzy.

Nieobecność w służbie nauczycielki, spowodowana okresem połogu, nie pociąga żadnej zmiany w jej uprawnieniach służbowych.

Nauczyciel, którego nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż rok, może być zarządzeniem władzy zwolniony ze stanowiska przy ewentualnem zastosowaniu postanowień ustawy emerytalnej.

O ile stan zdrowia nauczyciela, wymagający poratowania, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, nauczyciel może wstrzymać się od pełnienia służby nieinaczej, jak po otrzymaniu urlopu. Prośba o taki urlop ma być do dni 30 rozpatrzona i rozstrzygnięta.

Za czas samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie nauczyciel traci uposażenie. Wypłacone uposażenie winno być potrącone przy najbliższej wypłacie uposażenia. Oprócz tego władza może wytoczyć nauczycielowi dochodzenie dyscyplinarne.

W wypadku, gdy nauczyciel zostanie przez komisję dyscyplinarną uwolniony od zarzutu samowolnej, nieusprawiedliwionej nieobecności, potrąconą część uposażenia należy mu zwrócić.

Do art. 28.

34. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przez urzędowe świadectwo lekarskie, o którem mowa w art. 28 należy rozumieć świadectwo wydane przez lekarza urzędowego lub przez komisję lekarską na żądanie władz szkolnych. Skierowując takie żądanie do lekarza urzędowego, władze szkolne powinny zaznaczyć w niem wyraźnie cel badania lekarskiego.

W wypadkach dla władzy wątpliwych o tem, czy zachodzi wypadek choroby, stanowiacej przeszkodę w wykonywaniu obowiązków służbowych, czy też stan zdrowia nauczyciela, wymagający poratowania, nie wyklucza możliwości pełnienia obowiązków służbowych, zasadniczo decyduje treść urzędowego świadectwa lekarskiego. W razie pewnych wątpliwości przy interpretowaniu świadectwa lekarskiego władze szkolne winny zasięgać opinji wizytatora higjeny szkolnej. Wydalanie się z miejsca zamieszkania bez zezwolenia władzy stwarza domniemanie, że stan zdrowia nauczyciela nie stanowi przeszkody w wykonywaniu obowiązków służbowych.

Jeżeli świadectwo lekarskie było wystawione przez lekarza urzędowego, na prośbę nauczyciela można go poddać badaniu komisji lekarskiej.

35. Jeżeli zachodzi konieczność urzędowego bada-

nia lekarskiego nauczyciela chorego, czasowo zamieszkałego na terenie niepodległym jego władzy przełożonej, wówczas na żądanie tej władzy zarządzi urzędowe badanie lekarskie nauczyciela ta władza, której na terenie, czasowo przez nauczyciela zamieszkałym, podlegają bezpośrednio szkoły tej samej kategorii, do jakiej należy szkoła, w której nauczyciel pełni służbę.

36. Sześciotygodniowego urlopu na czas połogu udziela nauczycielce z reguły ta władza, której bezpośrednio podlega szkoła, w jakiej nauczycielka pełni służbę.

37. Jeżeli nauczyciel, korzystający z urlopu dla poratowania zdrowia, pragnie uzyskać przedłużenie tego urlopu, winien w drodze przepisanej wnieść prośbę na taki czas przed końcem posiadanego już urlopu, by umożliwił władzy powzięcie decyzji przed upływem terminu, na jaki urlop miał udzielony. Nieotrzymanie rozstrzygnięcia władzy przed upływem tego terminu nie może być uważane przez nauczyciela za milczące przedłużenie urlopu.

Prośbę nauczyciela o przedłużenie urlopu, którego konieczność jest potwierdzone urzędowem świadectwem lekarskiem, winny władze załatwić z należnym pośpiechem.

Art. 29. Wymiar godzin nauczania, oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole, normują osobne przepisy.

W niedziele i święta nauczyciel jest zasadniczo wolny od zajęć służbowych. Minister wyda rozporządzenie określające, w jakich wypadkach i którzy nauczyciele będą obowiązani do uczęszczania na nabożeństwa szkolne, oraz do urządzania konferencyj z rodzicami, jeżeli nie będzie można ich urządzić w dni powszednie.

Do art. 29. ust. § 17.

§ 17, 18 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926. Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787. Tam, gdzie młodzież szkolna w ciągu roku szkolnego w niedziele i święta, wyliczone w osobnych rozporządzeniach Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego,

bierze udział zbiorowo w nabożeństwach, specjalnie dla niej urządzanych, nauczyciele obowiązani są zarówno w czasie zbierania się młodzieży, jak i w czasie nabożeństwa względnie kazania (egzorty), pełnić opiekę nad młodzieżą i wykonywać nadzór nad jej zachowaniem się. Jeżeli w szkole pełni służbę kilku nauczycieli, dyrektor lub kierownik może zarządzić kolejne dyżury, uwzględniając z jednej strony wyznanie nauczycieli, z drugiej zaś konieczność wyznaczenia na każdy dyżur takiej liczby nauczycieli, któraby czyniła zadość potrzebie roztoczenia istotnej opieki i nadzoru nad młodzieżą.

§ 18. W szkołach powszechnych miejskich urzędowe konferencje z rodzicami dzieci odbywać się mają w dnie powszednie w godzinach popołudniowych lub wieczornych. O wyborze dnia i godziny rozstrzyga kierownik szkoły.

W szkołach innych o wyborze dnia w tygodniu, przeznaczonego na urzędowe konferencje z rodzicami uczniów rozstrzyga rada pedagogiczna szkoły po uprzedniem zaznajomieniu się z opinją rodziców dzieci szkolnych. Czas konferencji ma być wybrany tak, by zajęci pracą zarobkową rodzice brali udział w konferencjach o ile możności bez uszczerbku dla swych zajęć zawodowych.

Jeżeli większość rodziców dzieci oświadczy się za wyznaczeniem niedzieli jako dnia konferencyj a rada pedagogiczna powźmie decyzję odmienną, sprawa ma być przekazana do rozstrzygnięcia władzy, której szkoła podlega bezpośrednio. Rozstrzygnięciu tejże władzy ma być poddany wypadek różnicy zdań w sprawie wyboru jako dnia konferencyj niedzieli lub dnia powszedniego między dyrektorem a większością rady pedagogicznej szkoły.

Art. 30. Ze względu na cel, lata służby lub szczególne warunki nauczania lub warunki osobiste, oznaczona przez Ministra władza może bądź z urzędu, bądź na prośbę, obniżyć nauczycielowi wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych w szkole (art. 29).

W tym przypadku nauczyciel nie może doznać

uszczerbku ani w uposażeniu, ani w innych prawach służbowych.

Do art. 30. ust.

§ 19 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787. Zmieniony rozp. Min W. R. i O. P. z dnia 25/8 1928. Nr. 0. Prez. 3412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168.

Obniżenia wymiaru godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycielom szkół podległych udzielać mogą:

a) inspektor szkolny, jeżeli obniżenie to nie przewiduje dodatkowego obciążenia Skarbu Państwa, bądź to w postaci zwiększenia liczby etatów nauczycielskich, bądź w postaci powiększenia liczby godzin nadliczbowych,

b) kurator Okręgu Szkolnego, jeżeli obniżenie mieści się w granicach kwot, przewidzianych w budżecie danego okręgu na etaty personalne i godziny nadliczbowe.

c) Minister nauczycielom szkół, podległych mu bezpośrednio, oraz nauczycielom innych szkół, jeżeli obniżenie wymiaru zajęć ma spowodować przekroczenie kwot, przewidzianych w budżecie danego okręgu szkolnego na etaty personelne i godziny nadliczbowe.

Obliżenia zajęć, wychodzącego poza ramy organizacyjne szkoły, t. j. powodującego zmniejszenie przewidzianej w programie zajęć szkolnych liczby godzin nauczania, w zasadzie udzielać mogą w granicach wyżej wskazanej kompetencji zarówno inspektor, jak i kurator z tem jednak, że obniżenia takiego ze zrozumiałych powodów, o ile możności unikać i udzielać go tylko w zupełnie wyjątkowych okolicznościach.

Art. 31. W razie potrzeby nauczycielowi, pozostającemu na etacie jednej szkoły, władza może polecić równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole, a to łącznie w obu szkołach w liczbie godzin, nie przekraczającej odpowiedniej normy, o której mowa w ustępie pierwszym artykułu 29, jeżeli obie szkoły są tej samej kategorji i znajdują się w tej samej miejscowości.

Jeżeli szkoły są różnych kategoryj i do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany niższy wymiar godzin, wymiar ten stosuje się i do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole, jeżeli zaś do szkoły, na której etacie znajduje się nauczyciel, jest przywiązany wyższy wymiar godzin, wówczas do obowiązków nauczyciela w drugiej szkole stosuje się wyższy wymiar, przywiązany do tej szkoły.

Art. 32. Stosunki służbowe nauczycieli podczas pełnienia służby wojskowej normuje osobna ustawa.

Rozdział VI.

Prawa.

Art. 33. Nauczyciel jest uprawniony do używania należnego mu stosownie do pisma nominacyjnego tytułu urzędowego i ma prawo, by zarówno w stosunkach służbowych, jak i w ogłoszeniach urzędowych określano go tym tytułem. Tytuły są następujące: dyrektor (przełożona), kierownik (czka), profesor (ka), nauczyciel (ka), nauczyciel (ka) religji, asystent (ka), instruktor (ka), wychowawczyni ochronki.

Art. 34. Uposażenie nauczyciela oraz normy wynagrodzenia za dodatkowe czynności ponad wymiar godzin obowiązkowych określa inna ustawa.

Przy określaniu wysokości uposażenia uwzględnia się czas służby nauczycielskiej, obliczony na podstawie art. 15 ustawy niniejszej.

Art. 35. Nauczycielowi i jego najbliższej rodzinie Skarb Państwa zapewnia należytą opiekę lekarską i środki lecznicze w zakresie, przewidzianym w osobnej ustawie.

Przepisy osobnej ustawy regulują również sprawę udzielania zaliczek z funduszów państwowych, sprawę djet, normalnych kosztów podróży służbowej, kosztów przeniesienia, wreszcie kosztów kształcenia dzieci.

Art. 36. Nauczycielowi służby prawo do zaopatrzenia emerytalnego, a wdowie i sierotom po nim do zaopatrzenia wdowiego i sierocego, zgodnie z ustawą emerytalną.

Art. 37. Jeżeli w razie wypadku choroby zakaźnej nauczyciel na życzenie władzy zgodzi się odosobnić

od chorych swej rodziny, to należy mu się zwrot powstałych stąd wydatków koniecznych.

Art. 38. Prawo do uposażenia i wynagrodzenia nie może być pod rygorem nieważności przeniesione na inne osoby.

Art. 39. Uposażenie i dodatkowe wynagrodzenie nauczyciela ulega zajęciu administracyjnemu, tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej niż do wysokości jednej piątej części sumy uposażenia i wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Art. 40. Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej (art. 39) uposażenie i wynagrodzenie dodatkowe nauczycieli ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości dwóch piątych sumy uposażenia i wynagrodzenia, przyczem pozostałe trzy piąte są wolne od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, jedna piąta część sumy uposażenia i dodatkowego wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak i inne należności lub długi, drugą zaś piątą część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ile by pierwsza jedna piąta część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 41. Wyłoncza się zupełnie z pod zapowiedzeń i zajęć, określonych w artykułach 39 i 40:

a) diety i koszty podróży w sprawach służbowych oraz koszty przeniesienia;
b) wszelkie wsparcia i zapomogi, przyznane nauczycielowi poza jego uposażeniem służbowem, jako to: na leczenie jego lub jego rodziny, na pogrzeb jego rodziców, żony lub dzieci, z powodu klęski elementarnej lub innego nieszczęśliwego wypadku, albo też w innych szczególnych, zasługujących na uwzględnienie wypadkach.

Art. 42 Nauczyciele, z wyjątkiem dyrektorów i kierowników, mają prawo podczas feryj szkolnych oddalić się z miejsca zamieszkania, o ile nie przeszkadzają temu szczególne obowiązki, jako to: zastępstwo dyrektora lub kierownika, odbywanie egzaminów i t. p.,

przyczem winni podać bezpośredniemu przełożonemu adres i jego zmianę zgodnie z podstanowieniami art. 26.

Dyrektorowie i kierownicy po należytem załatwieniu pilnych czynności urzędowych, jeżeli szczególne względy służbowe nie wymagają ich obecności w miejscu służby, mają prawo do urlopu w czasie feryj szkolnych, z tem ograniczeniem, że urlop ich w czasie feryj głównych kończy się na 5 dni przed początkiem następnego roku szkolnego.

Rozporządzenie Ministra ureguluje sprawę zastępstwa dyrektorów i kierowników podczas feryj.

Do art. 42. ust. § 20.

§ 20, 21 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926. Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787. Dyrektor lub kierownik szkoły na czas swego urlopu w okresie feryj głównych powierza zastępstwo jednemu z pozostających na miejscu nauczycielowi szkoły, o czem zawiadamia władzę, której podlega bezpośrednio.

Gdyby jednak żaden z nauczycieli szkoły nie wziął na siebie dobrowolnie obowiązku zastępowania dyrektora względnie kierownika, wówczas władza z urzędu wyznaczy do pełnienia tych obowiązków jednego z nauczycieli szkoły, stosując postanowienia art. 50 i 51 ustawy.

Zastępujący będącego na urlopie ferjalnych dyrektora lub kierownika nauczyciel jest obowiązany do opieki nad budynkiem i inwentarzem szkolnym i do załatwiania wszystkich drobnych spraw, wynikających z kierownictwa szkoły oraz tych z pośród spraw ważniejszych, które nie mogą czekać do powrotu dyrektora względnie kierownika.

Celem umożliwienia stronom porozumienia się na miejscu z zarządem szkoły winien zastępca dyrektora lub kierownik wyznaczyć, jako godziny przyjęć, co najmniej po 2 godziny w ciągu 2 dni w tygodniu, co przez umieszczenie stosownego ogłoszenia w dostępnem dla stron miejscu budynku szkolnego ma być podane im do wiadomości.

§ 21. Kierownicy szkół, oddalając się z miejsca zamieszkania na czas urlopu feryjnego, obowiązani są jedynie do powierzenia opieki nad budynkiem i in-

wentarzem szkolnym pozostającemu na miesjcu nauczycielowi a, o ile to jest niemożliwe, organowi samorządu szklonego lub, gdy takiego samorządu niema, miejscowemu organowi władzy administracyjnej (wójtowi, sołtysowi). O zamierzonym wyjeździe swym oraz o osobie lub organie któremu powierzył opiekę nad budynkiem i inwentarzem szkolnym, ma kierownik szkoły zawiadomić inspektora szkolnego.

Do art. 42.

39. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przez ferje szkolne, o których mowa w art. 42 należy rozumieć ferje letnie (t. zw. główne) oraz ferje Bożego Narodzenia i Wielkanocne.

Przerwy w nauczaniu, zarządzone na czas pilnych robót polnych, wiosennych lub jesiennych, nie są ferjami w rozumieniu art. 42 i dlatego nauczycielowi w okresie ich trwania nie przysługuje prawo wydalania się bez zezwolenia władzy z miejsca zamieszkania.

Art. 43. Władza może w każdej chwili wstrzymać rozpoczęcie albo zarządzić przerwanie urlopu lub wypoczynku ferjalnego na czas, w którym wymagają tego ważne i niecierpiące zwłoki względy służbowe. Podróż, spowodowaną odwołaniem, należy traktować jako podróż służbową.

Art. 44. Jeżeli skutkiem zarządzenia, o którem mowa w artykule poprzednim, nauczyciel nie miałby w czasie feryj wypoczynku nawet w wymiarze urlopu wypoczynkowego, przepisanego dla urzędników państwowych, służy mu prawo do uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego.

Art. 45. Poza ferjami nauczyciel może otrzymać płatny lub bezpłatny urlop:

a) dla poratowania zdrowia (ust. 7 art. 28);
b) dla załatwienia ważnych spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych;
c) dla dalszego kształcenia się zawodowego;
d) dla celów naukowych lub oświatowych.

Art. 46. Jeżeli urlop dla poratowania zdrowia trwa nieprzerwanie dłuzej niż rok, a urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych i majątkowych

nieprzerwanie dłużej niż dwa miesiące, to za dalszy czas urlopu wstrzymuje się uposażenie służbowe.

Czas trwania takiego urlopu bez uposażenia nie może przenosić lat dwóch; czasu tego nie wlicza się do czasu służby czynnej.

Minister może od przepisów, podanych wyżej w ustępie pierwszym, odstąpić z wyjątkowo ważnych powodów.

Przy obliczeniu rocznego, względnie dwumiesięcznego czasu trwania urlopu, liczy się jako przerwy w urlopie tylko te okresy odbywania czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu, spędzonego bezpośrednio przedtem na urlopie. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy w urlopie, a poszczególne okresy urlopu liczy się razem.

Art. 47. Nauczyciel stały w ciągu pierwszych 20 lat swej służby czynnej ma prawo otrzymać pięciomiesięczny lub wyjątkowo dłuższy urlop płatny dla celów dalszego kształcenia się zawodowego.

Art. 48. Przekroczenie urlopu bez należytego usprawiedliwienia uważa się za samowolne uchylenie się od służby, pociągające za sobą skutki, przewidziane w ustępie ósmym art. 28, względnie w ustępie czwartym art. 61.

Art. 49. Nauczyciel z chwilą wyboru dla ciała ustawodawczego otrzymuje na czas trwania mandatu urlop bezpłatny.

Czas sprawowania mandatu zalicza się czasu służby i do wysługi emerytalnej.

Nauczyciela nie można pociągnąć do odpowiedzialności służbowej za jego działalność w charakterze członka ciała ustawodawczego. Po wygaśnięciu mandatu nauczyciel powraca na poprzednie stanowisko.

Art. 50. Nauczycielom służy przy pełnieniu obowiązków służbowych prawo do ochrony, przyznanej ustawami karnemi urzędnikom państwowym.

Rozdział VII.

Zmiany w stosunku służbowym.

Art. 51. Nauczyciel może być każdej chwili na własną prośbę przeniesiony przez właściwą władzę do innej szkoły.

Jeżeli zdaniem władz szkolnych względy organizacyjne tego wymagają można przenieść nauczyciela na równorzędne stanowisko do innej szkoły.

Minister może przenieść nauczyciela do innej szkoły, o ile tego wymaga dobro szkoły.

Nauczyciel może być przeniesiony do służby, podlegającej innym przepisom w tym samym dziale zarządu państwowego tylko za jego zgodą bez obniżenia posiadanej grupy uposażenia, jeżeli stosunek służbowy, unormowany innemi przepisami, ma charakter publiczno-prawny. Przeniesienia nauczyciela dokonywa Minister lub też upoważniona przez niego władza szkolna.

Przeniesisenie duchownego nauczyciela religji katolickiej następuje w porozumieniu z biskupem diecęezjalnym lub — jeżeli odnośne szkoły znajdują się w dwóch diecezjach — z biskupami obu diecezyj.

Przy przeniesieniach z urzędu lub w drodze konkursu należy zwrócić nauczycielowi koszty przeniesienia w wysokości, określonej przepisami uposażeniowemi.

Przy przeniesieniach na własną prośbę może Minister przyznać koszty przeniesienia w całości lub w części.

Nauczycielce zamężnej, która w przypadku przeniesienia z urzędu lub dyscyplinarnego musiałaby opuścić miejsce stałego zamieszkania swego męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy.

Minister lub też upoważniona przez niego władza szkolna może nauczyciela — za jego zgodą — przydzielić czasowo do służby w innej szkole.

Do art. 51.

§ 22 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 131, poz. 787. Gdy przeniesienie z urzędu spowodowane jest zmianą organizacji szkoły a ma dotyczyć nie mającego stałej posady sta-

łego nauczyciela szkoły, podległej bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, władzą właściwą do zarządzenia przeniesienia jest kurator okręgu szkolnego; przeniesienie z urzędu z powodu zmiany organizacji szkoły innych nauczycieli stałych należy do Ministra.

Do art. 51.

40. punkt. inst. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przez zmianę organizacji szkoły należy rozumieć nietylko zmianę jej stopnia organizacyjnego, ale również wszelkie inne zmiany w organizacji szkoły, które mają bezpośrednio wpływ na zmniejszenie liczby stanowisk nauczycielskich w tej szkole lub na kwalifikacje zatrudnionych w niej nauczycieli

41. (Zmieniony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII. 1928. Nr. O. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168).

Przeniesienia nauczyciela tymczasowego dokonywuje w obrębie podległego sobie terytorjum ta władza, której szkoła danej kategorji bezpośrednio podlega.

(Zmieniony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII 1928. Nr. O. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168).

Przeniesienie na własną prośbę stałego nauczyciela zarządza kurator w odniesieniu do nauczyciela szkół, pośrednio lub bezpośrednio mu podległych, przyczem, jeżeli nauczyciel ma być przeniesiony na własną prośbę do innego okręgu szkolnego, przeniesienie następuje na mocy uprzedniego porozumienia się właściwych kuratorów. W razie niemożności dojścia do porozumienia, rozstrzyga Minister. Gdy szkoła, z której lub do której nauczyciel ma być przeniesiony, podlega bezpośrednio Ministrowi, przeniesienie zarządza Minister. Dekret przeniesienia wystawia władza właściwa dla tej szkoły, do której nauczyciel zostaje przeniesiony.

43. (Zmieniony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII. 1928. Nr. O. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168).

Nauczyciel tymczasowy przechodzi na własną prośbę do szkoły w innym okręgu szkolnym, w drodze mianowania na nowe miejsce służbowe po uprzedniem porozumieniu właściwych władz, którym dawne i nowe miejsce służbowe nauczyciela podlega. W wypadku takiego mianowania należy terminy zwolnienia w jednem miejscu i mianowania w drugiem uwzględnić tak,

by nauczyciel bez własnej winy nie miał przerwy w służbie.

44. Gdy szkoła, w której pełni służbę nauczyciel stały, nie mający stałej posady, podlega kuratorowi bezpośrednio lub pośrednio, przeniesienie z urzędu wywołane zmianą organizacji szkoły (punkt 58) zarządza kurator.

45. Jeżeli nauczyciel, posiadający stałą posadę, dyrektor lub kierownik szkoły ma uzyskać równorzędne stanowisko w tej samej kategorji szkół drogą konkursu (art. 11) właściwa władza wystawi mu dekret przeniesienia.

Przeniesienie w drodze konkursu dokonywują te same władze, do których w myśl p. 14 rozporządzenia niniejszego należy mianowanie w drodze konkursu.

46. Jeżeli nauczyciel został przeniesiony do innej szkoły, należy przesłać wykaz stanu służby jego, wszystkie akta osobowe oraz wykaz kwalifikacyjny tej osobie, względnie tej władzy, która po myśli art. 17 i 18 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. oraz §§ 2 i 3 rozporządzenia z dnia 22 grudnia 1926 r. jest uprawniona do ich prowadzenia.

Do art. 51.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 486.

§ 1. Niezależnie od wypadków, przewidzianych w art. 58 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 47 poz. 462), w wypadku, gdy wymaga tego likwidacj lub przekształcenie szkół, nie odpowiadających ustrojowi szkolnictwa, wprowadzonemu ustawą z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389), nauczyciel tymczasowy, zarówno jak i nauczyciel stały, może być z urzędu:

a) przydzielony czasowo do szkoły innego typu lub stopnia w tej samej miejscowości; przytem liczbę godzin, obowiązującą nauczyciela na nowem miejscu służbowem, normuje się według kategorji szkoły, do której zostaje przydzielony;

b) przeniesiony do szkoły innego typu lub stopnia

z zachowaniem wszelkich praw, wynikających z dotychczasowego stosunku służbowego.

Jeżeli na skutek takiego przeniesienia nauczyciel miałby pobierać uposażenie niższe, niż otrzymywane w szkole, z której został przeniesiony, pobierać będzie nadal uposażenie według norm określonych w punktach dla tej kategorji szkół, z której został przeniesiony. Udzielać jednak winien nauki w wymiarze godzin ustalonym dla tej kategorji szkół, do której został przeniesiony.

Przydzielenia i przenoszenia, wskazane w ustępie 1 niniejszego paragrafu, mogą być dokonywane najdalej do dnia 30 czerwca 1938 r.

Władzą właściwą do uznania, iż zachodzi wypadek konieczności przydzielenia z urzędu nauczyciela)punkt a) ustępu 1) oraz do zarządzenia tego przydzielenia jest kurator okręgu szkolnego.

Władzą właściwą do uznania, iż zachodzi wypadek konieczności przeniesienia, przewidzianego w punkcie b) ustępu pierwszego, oraz do zarządzenia tego przeniesienia jest Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go lipca 1932 r.

Art. 52. Do przesiedlenia się należy wyznaczyć nauczycielowi odpowiedni czas i uwolnić go w odpowiednim terminie od pełnienia służby, uwzględniając w miarę możności jego warunki osobiste, rodzinne i komunikacyjne. Dla objęcia nowego stanowiska nauczyciel ma się zgłosić do bezpośredniego przełożonego, który stwierdzi datę objęcia służby na dekrecie przeniesienia.

Do art. 52.

47. punkt instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Wyznacza nauczycielowi odpowiedni czas do przesiedlenia oraz uwalnia go od pełnienia służby celem umożliwienia przeniesienia:

a) inspektor szkolny, któremu podlega bezpośrednio szkoła, do której nauczyciel został przeniesiony;

b) we wszystkich innych wypadkach — dyrektor lub kierownik szkoły, do której nauczyciel został przeniesiony.

48. Osoby wymienione w p. 40 mogą uwolnić nauczyciela od pełnienia służby celem umożliwienia mu przesiedlenia się nie dłużej niż na dni 14.

Czas takiego uwolnienia od pełnienia obowiązków nie jest urlopem i nie stanowi przerwy w służbie.

Art. 53. Jeżeli wskutek zmiany organizacji szkoły niema możności zatrudnienia nadal nauczyciela stałego, lub też jeżeli zajdą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym nauczyciel pobiera przysługujące mu pełne uposażenie służbowe.

Czas, spędzony w stanie nieczynnym, wlicza się tylko do wymiaru emerytury.

Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany z powrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej.

Do art. 53.

49. Przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny oraz powołania będącego w stanie nieczynnym do służby czynnej dokonywuje minister drogą wystawienia dekretu.

50. Zwalnia ze służby nauczyciela w stanie nieczynnym na podstawie art. 53 minister.

Art. 54. Nauczycielce zamężnej, która wniosła podanie o przeniesienie do miejscowości, będącej miejscem stałego zamieszkania jej męża, służy prawo przejścia na własną prośbę w stan pozasłużbowy, jeżeli podanie o jej przeniesienie nie zostanie przez władze uwzględnione (art. 51).

Art. 55. Nauczycielka zamężna, pozostająca w stanie pozasłużbowym, nie pobiera uposażenia służbowe-

go, a czasu, spędzonego w tym stanie, nie wlicza się jej ani do czasu służby czynnej, ani do wymiaru emerytury.

Art. 56. Nauczycielka w stanie pozasłużbowym może być każdego czasu powołana do służby czynnej albo wtedy, gdy w miejscu stałego zamieszkania jej męża okaże się możność nadania jej stanowiska służbowego, albo też wtedy, gdy zgodzi się objąć stanowisko w innej, niż miejsce stałego zamieszkania męża, miejscowości.

O ile jednak w ciągu 5 lat od chwili przejścia w stan pozasłużbowy nauczycielka zamężna nie objęła ponownie stanowiska służbowego lub o ile w tym czasie nie przeszła w stan spoczynku z powodu niezdolności do pracy, należy rozwiązać z nią stosunek służbowy i przyznać jej odprawę w wysokości jednomiesięcznego, pełnego, ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok przesłużony w państwowej służbie nauczycielskiej.

Do art. 54, 55, 56.

51. punkt. instr. z 24/III. 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Nauczycielka zamężna może być przeniesiona w stan pozasłużbowy tylko w wypadkach, o których mowa w ustępie szóstym art. 51 i w art. 54 i tylko na własną prośbę.

Zarządza przeniesienie nauczycielki w stan pozasłużbowy kurator w odniesieniu do nauczycielek szkół pośrednio lub bezpośrednio sobie podległych, minister zaś gdy szkoła podlega bezpośrednii ministrowi.

52. Prośba nauczycielki o przeniesienie w stan pozasłużbowy winna być rozpatrzona i załatwiona do dni 30. Odmowa przeniesienia w stan pozasłużbowy może nastąpić tylko w tym wypadku, gdy przed upływem wymienionego wyżej okresu czasu znikną warunki, które wywołały prośbę nauczycielki.

Władza może odroczyć załatwienie prośby o przeniesienie w stan pozasłużbowy do czasu należytego oddania urzędowania, lub gdy nauczycielka zalega z zobowiązaniami pieniężnemi, wynikłemi ze stosunku służbowego.

53. Przywrócenie do służby czynnej nauczycielki, pozostającej w stanie pozasłużbowym, może być zarządzone

a) na prośbę nauczycielki, gdy przez wniesienie odpowiedniej deklaracji zrezygnuje z uzyskania stanowiska służbowego w miejscu zamieszkania swego męża;

b) z urzędu, gdy odpadną warunki, które spowodowały przeniesienie nauczycielki w stan pozasłużbowy.

Odmowa powrotu do służby czynnej w wypadku powołania do niej z urzędu winna być traktowana jako dobrowolne wystąpienie ze służby (ustęp pierwszy art. 59) wraz ze skutkami, przewidzianemi w ustępie pierwszym art. 63.

54. (Zmieniony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII. 1928. Nr. O. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168).

Zarządza przywrócenie do służby czynnej ta władza, która przeniosła nauczycielkę w stan pozasłużbowy. Jeżeli miejsce służbowe, które po powrocie do ssłużby czynnej ma zająć nauczycielka, leży poza terytorjum podległym władzy, która przeniesienie w stan pozasłużbowy zarządziła, przywrócenie do służby czynnej następuje na nowo porozumienie się zainteresowanych władz. W razie niemożności dojścia do porozumienia rozstrzyga Minister. Dekret powołania do służby czynnej ze stanu pozasłużbowego wystawia władza właściwa dla tego miejsca służbowego, na które nauczycielka zostaje powołana.

55. Zwolnienie ze służby nauczycielki zamężnej z upływem 5 lat przebywania jej w stanie pozasłużbowym zarządza się pismem.

56. Władza, uprawniona do przenoszenia nauczycielek w stan pozasłużbowy, obowiązana jest prowadzić ściste wykazy nauczycielek w stanie pozasłużbowym oraz czuwać, by we właściwym czasie zarządzić bądź powołanie nauczycielki ze stanu pozasłużbowego do służby czynnej, bądź rozwiązanie z nią stosunku służbowego.

Art. 57. Nauczycielowi można powierzyć czasowe czynności w urzędach administracji szkolnej tylko za

jego zgodą. Odnośnie do tej służby podlega on przepi som ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Do art. 57.

57. punkt instr. z 24/III 1929. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Uprawnioną do czasowego powierzenia nauczycielowi na okres nie dłuższy od 1 roku czynności w urzędach administracji szkolnej jest władza szkolna II instancji w tych wypadkach, gdy nauczyciel pełni służbę w szkole, bezpośrednio lub pośrednio podległej tej władzy, a urzędem, do którego nauczyciel ma być delegowany, jest urząd administracji szkolnej I nstancji. We wszystkich innych wypadkach powierzenie nauczycielowi czynności w administracji szkolnej należy do ministra.

Art. 58. Do przejścia nauczyciela do innego działu służby państwowej potrzeba zezwolenia właściwej władzy szkolnej.

Do art. 58.

58 punkt. instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Uprawnioną do udzielenia nauczycielowi zezwolenia na przejście do innego działu służby państwowej jest nie niższa, niż II instancji władza, która nauczyciela mianowała.

Rozdział VIII.

Rozwiązanie stosunku służbowego.

Art. 59. Nauczyciel stały może być zwolniony ze służby, o ile w bezpośrednio po sobie następujących co najmniej półtorarocznych odstępach otrzymał dwukrotnie niedostateczną ocenę kwalifikacyjną. Przy zwolnieniu przyznaje się nauczycielowi uposażenie emerytalne, względnie jeżeli nie nabył praw emerytalnych, odprawę w wysokości określonej w ust. 2 art. 62.

Z nauczycielem religji, który pozbawiony został przez władze duchowne upoważnienia do nauczania religji, rozwiązuje się tem samem stosunek służbowy z pozbawieniem wszelkich praw z niego wynikających: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia

Publicznego w porozumieniu z Ministerm Skarbu może jednak w wyjątkowych przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać nauczycielowi religji, który pozbawiony został przez władze duchowne uprawnienia do nauczania religji, zaopatrzenie emerytalne, o ile nauczyciel taki posiada w dniu pozbawienia go uprawnnienia co najmniej 25 lat, zaliczalnych do wysługi emerytalnej w myśl przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych.

Stosunek służbowy nauczyciela stałego może być rozwiązany przez dobrowolne wystąpienie jego ze służby państwowej.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonemi, albo przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Stosunek służbowy nauczyciela tymczasowego może być rozwiązany albo przez jednostronne zarządzenie władzy pod warunkami, ustawą niniejszą określonemi, albo też przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby.

Art. 60. Zamiar dobrowolnego wystąpienia ze służby nauczyciel powinien zgłosić właściwej władzy na piśmie.

Rozwiązanie stosunku następuje przez przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby przez tę władzę, która nauczyciela zamianowała.

Przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu ze służby można uzależnić od należytego oddania urzędowania, ostateczną zaś decyzję co do zgłoszenia o wystąpieniu ze służby odroczyć tylko wtedy, gdy nauczyciel pozostaje w śledztwie karnem albo dyscyplinarnem lub zalega z zobowiązaniami pieniężnemi, wynikłemi ze stosunku służbowego.

Art. 61. O ile nauczycielowi nie zakomunikowano żadnej decyzji w sprawie jego zgłoszenia o wystąpieniu ze służby w ciągu czterech tygodni, zgłoszenie to uważa się za przyjęte.

Przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia o wystąpieniu ze służby nauczyciel może wnieść w ciągu dni 14 od dnia doręczenia decyzji zażalenie do władzy bezpośrednio wyższej, która najdalej w ciągu sześć tygodni wyda ostateczną decyzję.

Zwolnienie w zasadzie następuje w końcu roku szkolnego.

Samowolne uchylenie się od służby w ciągu 4 tygodni, o ile nie zostanie przez władzę uznane za usprawiedliwione, uważa się za dobrowolne wystąpienie ze służby, co zostaje stwierdzone jednostronnem zarządzeniem władzy, powołanej do mianowania, nie niższej jednak niż II instancji.

Do art. 60, 61.

59. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Za dzień, od którego liczy się początek terminu zgłoszenia wystąpienia ze służby lub zażalenia przeciwko warunkowemu przyjęciu lub odroczeniu przyjęcia zgłoszenia, uważa się dzień pisemnego złożenia zgłoszenia lub zażalenia u bezpośredniego przełożonego, względnie datę stempla pocztowego w wypadku przesłania odnośnego pisma pocztą.

Art. 62. Stosunek służbowy nauczycieli tymczasowych może władza rozwiązać każdej chwili.

Jeżeli taki nauczyciel służył więcej niż rok nienagannie, a nie mają do niego zastosowania przepisy art. 152, należy mu się odprawa w wysokości jednomiesięcznego, pełnego, ostatnio pobieranego uposażenia służbowego za każdy pełny rok, przesłużony w państwowej służbie nauczycielskiej, nie przekraczająca jednak ogółem pięciomiesięcznego jego uposażenia.

Art. 63. Z nauczycielem tymczasowym, który otrzymał ocenę kwalifikacyjną niedostateczną, należy rozwiązać stosunek służbowy przy zastosowaniu postanowień ust. 2 art. 662.

Do art. 63.

60 punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. P. R. P. Nr. 47.

Zwolnienie ze służby nauczyciela tymczasowego na podstawie art. 62 należy całkowicie od uznania władzy. Zwolnienie to należy odróżniać od zwolnienia ze służby nauczyciela tymczasowego, które władza jest obowiązana zarządzić z mocy przepisów ustawy, jak np. w razie upływu 5-letniego okresu przebywania nauczycielki w stanie pozasłużbowym (art. 56), w razie ujawnienia, iż mianowanie zostało dokonane na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych (art. 66) w razie otrzymania ogólnej oceny pracy niezadowalającej (art. 63), w razie wyczerpania ustawowego okresu zezwolenia na nauczanie i t. d. Zarządzając zwolnienie ze służby nauczyciela tymczasowego, oparte na nakazie ustawowym, władza obowiązana jest w piśmie zwalniającem podać powód zwolnienia oraz powołać odpowiedni artykuł ustawy.

Zwolnienie ze służby na podstawie art. 62 zarządza się bez podania motywów.

Dodane rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25/VIII 1928, Nr. 0. Prez. 5412/28. Dz. Urz. Nr. 10/168 dwa następujące ustępy.

Uprawnioną do zwolnienia ze służby na podstawie art. 62 i 63 jest władza, która nauczyciela mianowała.

W odniesieniu do tymczasowych nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, mianowanych przez Ministerstwo przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, uprawnioną do zwolnienia jest władza, której dana szkoła podlega bezpośrednio.

61. O przyznaniu lub nieprzyznaniu, względnie o wysokości odprawy należnej nauczycielowi zwalnianemu, decyduje zasadniczo władza, uprawniona do zwalniania nauczycieli tymczasowych. Jednakże decyzja należy zawsze do władzy szkolnej II instancji w tych wypadkach, gdy odnosi się do nauczyciela szkoły, podległej bezpośrednio tej władzy.

62. Nauczycielowi tymczasowemu, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 62 lub 63 należy wypłacić odprawę w wysokości w ustępie drugim art. 62 przewidzianej za każdy rok nienagannej służby. Za naganną uważa się służbę wtedy, gdy istnieją pisemne dowody jej naganności, a mianowicie ujemne spostrzeżenia, wpisane do wykazu kwalifikacyjnego, upomnienie na piśmie, skazujące orzeczenie dyscyplinarne i t. p.

Art. 64. W przypadku przewidzianym w art. 62 i 63, należy nauczycielowi wypowiedzieć stosunek służbowy na trzy miesiące naprzód.

Art. 65. Nauczyciel i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego:

a) przez dobrowolne wystąpienie nauczyciela ze służby;
b) skutkiem rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 62, z wyjątkiem praw, zastrzeżonych w ustępie drugim art. 62 i w art. 94;
c) w razie wydalenia ze służby, o ile orzeczenie dyscyplinarne inaczej nie stanowi.

W przypadku ponownego wstąpienia do służby państwowej może Minister przywrócić prawa, nabyte poprzednią służbą.

Art. 66. Mianowanie nauczyciela będzie uznane za nieważne, a nauczyciel będzie wydalony ze służby, jeżeli mianowanie uzyskał na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, lub fałszywego zeznania o posiadanych kwalifikacjach zawodowych, albo wyjdą najaw okoliczności, w myśl obowiązujących przepisów nie dopuszczające mianowania.

Orzeczenie o unieważnieniu nominacji i wydaleniu ze służby wyda władza, która dokonała nominacji

Rozdział IX.

Odpowiedzialność służbowa. Postanowienia ogólne.

Art. 67. Bezpośrednio i pośrednio przełożona władza ma prawo wytykać i ganić podległym nauczycielom niewłaściwości w zachowaniu się oraz uchybienia i niedbalstwo w wykonaniu obowiązków służbowych.

Nauczyciel, który przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie uchybia obowiązkowi swego stanowiska

(Rozdział V) w służbie i poza służbą, podlega poza sądową odpowiedzialnością karną lub cywilną także odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej.

Art. 68. Minister wyda osobne rozporządzenie, normujące odpowiedzialność dyscyplinarną nauczycieli tymczasowych.*)

***) Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 13. XII. 1928 w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej tymczasowych nauczycieli podległych Ministrowi W. R. i O. P. Dz. Urzęd. Nr. 3 z 1929 r. poz. 27.**

Na podstawie art. 75 i 161 ustawy z dnia 3 lutego 1928 roku (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), zarządzam w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli tymczasowych z kategorji wymienionych w art. 1 punkt a) powołanej ustawy co następuje:

§ 1. Na nauczycieli tymczasowych mogą być nakładane następujące kary: 1. kara porządkowa upomnienia; 2. kary dyscyplinarne: a) nagana, b) kara pieniężna do wysokości 20% uposażenia jednomiesięcznego, c) zwolnienie ze służby z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych lub do odprawy, d) wydalenie ze służby państwowej bez prawa do emerytury lub odprawy i z pozbawieniem prawa zajmowania stanowiska nauczycielskiego w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem.

§ 2. Karę porządkową i kary dyscyplinarne wymienione w § 1 punkt 2 lit. a), b) i c) nakłada na nauczycieli publicznych szkół powszechnych inspektor szkolny: karę wymienioną w § 1 punkt 2d) w stosunku do nauczycieli publicznych szkół powszechnych oraz wszystkie kary, wymienione w § 1 w stosunku do nauczycieli innych szkół nakłada Kurator Okręgu Szkolnego.

Jeżeli inspektor szkolny przedstawi wniosek o wymierzenie kary wydalenia ze służby państwowej nauczyciela publicznej szkoły powszechnej, a Kurator Okręgu Szkolnego nie przychyli się do tego wniosku, zwraca sprawę inspektorowi szkolnemu celem nałożenia jednej z kar, do nałożenia której uprawniony jest inspektor szkolny.

§ 3. Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu stanu służby.

§ 4. Do postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielom tymczasowym mają zastosowanie postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

§ 5. Dochodzenie dyscyplinarne przeprowadza władza bezpośrednio przełożona nad szkołą, do której służbowo przynależy obwiniony nauczyciel. Jeżeli inspektor szkolny przedstawi wniosek o wymierzenie kary wydalenia ze służby nauczyciela publicznej szkoły powszechnej, Kurator Okręgu Szkolnego może zarządzić uzupełnienie dochodzenia.

§ 6. Pisemne orzeczenie o nałożeniu jednej z kar, wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia należy doręczyć obwinionemu.

§ 7. Władza, uprawniona do nakładania kar dyscyplinarnych (§ 2) może każdej chwili zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, jeżeli wdrożono przeciw niemu postępowanie sądowo-karne lub dyscyplinarne, albo gdy nauczyciel odmówi jawnie posłuszeństwa służbowego, albo też, gdy ze względu na jakość zarzuconego mu uchybienia obowiązkom służbowym lub godności stanu nauczycielskiego dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru szkoły.

Odwołanie od takiego zarządzenia dopuszczalne jest jedynie łącznie z odwołaniem od orzeczenia o nałożeniu kary.

§ 8. Jeżeli nauczyciel w ciągu 2 lat po nałożeniu kary dyscyplinarnej (§ 1 punkt 2 a) i b) zachowywał się pod każdym względem poprawnie, może władza, która karę nałożyła, na jego prośbę zarządzić wykreślenie tej kary z wykazu stanu służby.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Art. 69. Przeciw nauczycielowi, będącemu członkiem ciała ustawodawczego, nie wolno podczas trwa-

nia mandatu bez zgody tegoż ciała wdrażać postępowania porządkowego lub dyscyplinarnego, ani wdrożonego dalej prowadzić.

Art. 70. Nauczyciel, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, podlega wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego, jeżeli wyrok pozbawia go zdolności do piastowania urzędu publicznego.

Do art. 70.

66. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Orzeczenie o wydaleniu ze służby bez postępowania dyscyplinarnego wydaje ta władza, do której należy mianowanie. Władze niższych instancyj obowiązane są zawiadomić o tem równocześnie Ministerstwo W. R. i O. P.

Art. 71. Za występki służbowe ponosi nauczyciel odpowiedzialność dyscyplinarną, zaś za wykroczenia służbowe — odpowiedzialność porządkową.

Występkiem służbowym jest takie naruszenie obowiązków służbowych, które powoduje obrazę interesu publicznego, lub naraża dobro publiczne na szkodę.

Wykroczeniem służbowem jest każde naruszenie obowiązku służbowego, nie posiadające wyżej podanych znamion występku służbowego.

Zbieg kilku wykroczeń służbowych lub ich powtarzanie się, jak również wykroczenie wśród okoliczności, szczególnie obciążających, uważa się za występek służbowy.

Do postępowania porządkowego i dyscyplinarnego nie należy rozstrzyganie o pretensjach cywilnych.

Odpowiedzialność za występki i wykroczenia służbowe ulega przedawnieniu, jeżeli w przeciągu lat 5 od chwili ich popełnienia władza nie wymierzyła kary porządkowej lub nie skierowała sprawy do komisji dyscyplinarnej; jeżeli jednak występek zawiera znamiona przestępstwa karnego, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie karne.

Kary.

Art. 72. Karą porządkową jest upomnienie. Kary tej nie wpisuje się do wykazu służbowego.

Przed udzieleniem upomnienia należy dać nauczycielowi możność usprawiedliwienia się na piśmie.

Upomnienia udziela na piśmie z podaniem motywów władza, której szkoła bezpośrednio podlega lub przełożona władza wyższa.

Przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez Ministra, niema odwołania; przeciwko upomnieniu, udzielonemu przez inne władze szkolne, nauczyciel może wnieść w ciągu 8 dni odwołanie do władzy bezpośrednio wyższej.

Do art. 72.

67. punkt instrukcji z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Zarządzenie, nakładające karę porządkową upomnienia, winno zawierać prócz motywów pouczenie o przysługujących ukaranemu w drodze porządkowej nauczycielowi środkach prawnych.

Art. 73. Karami dyscyplinarnemi są:

1) nagana;

2) potrącenie jednorazowe, nie przekraczające 20% miesięcznego uposażenia;

3) potrącenie części uposażenia na określony przeciąg czasu, nie więcej wszakże niż 20% miesięcznie;

4) nagana z pozbawieniem awansu i wybieralności na czas od jednego roku do dwóch;

5) odliczenie lat służby od roku do trzech;

6) przeniesienie bez zwrotu kosztów przesiedlenia z pozbawieniem urzędu dyrektora lub kierownika przy równoczesnem powierzeniu obowiązków nauczyciela (w ściślejszem znaczeniu) w miejscu, oznaczonem przez Ministra lub władze, którym to prawo zostanie przez Ministra przekazane;

7) zwolnienie ze służby państwowej z zachowaniem praw do uposażenia emerytalnego w stosunku do lat rzeczywiście wysłużonych, lub do odprawy;

8) wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej;

9) wydalenie z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem.

Kary wymienione w punktach 5 i 6 pociągają za sobą na przeciąg lat dwóch utratę prawa mianowania na wyższe stanowisko oraz prawa wyboru i wybieralności do wszystkich władz i ciał, tworzonych lub zasilanych drogą wyboru z pośród nauczycielstwa w zakresie administracji szkolnej.

Do art. 73.

68. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Przedkładając wniosek o przeniesienie nauczyciela względnie kierownika lub dyrektora szkoły w drodze dyscyplinarnej kuratorjum winno dołączyć do wniosku:

a) odpis prawomocnego orzeczenia,
b) odpis wykazu stanu służby,
c) odpis wykazu kwalifikacyjnego skazanego nauczyciela oraz
d) wskazać co najmniej dwie szkoły, do których skazany nauczyciel mógłby być przeniesiony kierując się przy wyborze miejsca następującemi względami.

69. Przy przenoszeniach należy zwracać baczną uwagę na rodzaj przewinienia zasądzonego nauczyciela, jego kwalifikacje, dotychczasową pracę pedagogiczną oraz oświatową i stosownie do tego wskazać taką miejscowość, gdzie przeniesiony dyscyplinarnie nauczyciel mógłby w nowych warunkach swą wzorową pracą zasłużyć na rehabilitację.

Art. 74. Kary dyscyplinarne na nauczycieli stałych może nakładać jedynie komisja dyscyplinarna w drodze orzeczenia, wydanego na podstawie wyniku postępowania dyscyplinarnego, przeprowadzonego zgodnie z niniejszą ustawą.

Przy wymierzaniu kar dyscyplinarnych, wymienionych w art. 73 należy w każdym poszczególnym wypadku mieć na względzie doniosłość występku

łużbowego i powstałych z tego powodu szkód, stopień winy, jakoteż dotychczasowe zachowanie się nauczyciela.

Kary dyscyplinarne wpisuje się do wykazu służbowego.

Orzeczenia dyscyplinarnego nie można znieść, ani zmienić zarządzeniem administracyjnem.

Do art. 74.

71. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Orzeczenia wydane na podstawie ust. 3 art. 73 w których komisja dyscyplinarna stwierdza winę oskarżonego nauczyciela, lecz ze względów podanych w tym ustępie kary mu nie wymierza, winny być wpisywane do wykazów stanu służby.

Art. 75. Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej lub z zawodu nauczycielskiego (art. 70 i 73, p. 8 i 9) pociąga za sobą utratę wszystkich praw związanych z piastowaniem stanowiska, a również prawa do emerytury, lub do odprawy.

Do art. 75.

72. punkt instr. z 24/III 1928. Dz. U. R. P. Nr. 47.

Wydanie zarządzeń potrzebnych do wykonania dyscyplinarnego orzeczenia wydalenia z państwowej służby nauczycielskiej należy do tej władzy, do której należy mianowanie. Władze niższych instancyj obowiązane są zawiadomić o tem równocześnie Ministerstwo W. R. i O. P.

Art. 76. Członkom rodziny wydalonego może Minister w razie okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, przyznać odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnego ich zaopatrzenia wdowiego lub sierocego.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Zasiłek taki przyznać można albo już z chwilą wstrzymanie wypłaty uposażenia nauczyciela wydalonego, albo od chwili jego śmierci.

Do zasiłku powyższego mają zastosowanie postanowienia ustawy emerytalnej o zawieszeniu lub utracie prawa do zaopatrzenia wdowiego lub sierocego.

Zawieszenie w pełnieniu służby.

Art. 77. Każdy przełożony, powołany do wykonywania bezpośrednio lub pośrednio nadzoru służbowego, ma prawo zawiesić nauczyciela w pełnieniu służby, gdy nauczyciel odmówił jawnie posłuszeństwa służbowego wśród szczególnie ważnych okoliczności, albo, gdy ze względu na jakość zarzucanego mu uchybienia obowiązkom służbowym lub godności stanu nauczycielskiego, dalsze pozostawienie go w służbie naraziłoby powagę szkoły lub groziło dobru służby.

W analogicznych wypadkach służy prawo do zawieszenia w służbie również urzędnikowi, któremu powierzono przeprowadzenie wizytacji szkoły; zarządzone jednak w ten sposób zawieszenie może znieść władza przełożona nad urzędnikiem przeprowadzającym wizytację.

Art. 78. Gdy przeciw nauczycielowi wdrożono postępowanie karno-sądowe lub dyscyplinarne, władza służbowa ma prawo zawiesić go w pełnieniu służby, o ile ze względu na rodzaj i doniosłość zarzuconego mu przestępstwa, lub występku służbowego, wskazanem jest usunąć go od wykonywania obowiązków służbowych.

W przypadku zarządzenia względem nauczyciela aresztu śledczego władza zawiesza go w pełnieniu służby.

Przeciwko zarządzeniu zawieszenia w służbie w myśl ust. 1 art. 77 oraz ust. 1 art. 78 przysługuje zawieszonemu prawo wniesienia zażalenia w terminie dni 5 do władzy bezpośrednio wyższej, a przeciwko zawieszeniu, zarządzonemu na podstawie ust. 2 art. 77 — do władzy przełożonej nad urzędnikiem, który zawieszenie zarządził. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje skutków zawieszenia. O każdem zawieszeniu w służbie zawiadamia władza służbowa bezzwłocznie władzę bezpośrednio wyższą, która może z urzędu uchylić zawieszenie.

Władza, zarządzając zawieszenie w służbie, może ograniczyć na czas jego trwania uposażenie nauczy-

ciela najwyżej do połowy, poczynając od dnia pierwszego miesiąca następującego po zawieszeniu.

Takiego ograniczenia uposażenia może władza dokonać również w stosunku do nauczyciela zawieszonego na podstawie art. 77.

Przeciw zarządzeniu, zmniejszającemu uposażenie, może nauczyciel wnieść zażalenie do władzy wyższej w ciągu dni 5 od dnia doręczenia. Zażalenie nie wstrzymuje wykonania. Jeżeli na skutek zażalenia decyzja zostanie uchylona, wypłaca się nauczycielowi wstrzymaną część uposażenia.

Zawieszenie w służbie kończy się najpóźniej z chwilą ostatecznego zakończenia postępowania dyscyplinarnego.

O ile jednak przyczyny, które spowodowały zawieszenie odpadną wcześniej, właściwa władza uchyla zawieszenie, nie czekając końca postępowania dyscyplinarnego.

Art. 79. Gdy obwinionego skazano na karę dyscyplinarną, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby czynnej.

W tych przypadkach, oraz wówczas, gdy nauczyciela wydalono w drodze administracyjnej lub wskutek zasądzenia go wyrokiem sądu karnego, nie służy mu prawo otrzymania części uposażenia, której wypłatę wstrzymano na czas zawieszenia go w pełnieniu służby.

O ile natomiast postępowanie dyscyplinarne umorzono lub obwinionego uwolniono w postępowaniu dyscyplinarnem — czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić mu część uposażenia, którą wstrzymano na czas zawieszenia.

Organizacja komisyj dyscyplinarnych i postępowanie dyscyplinarne.

Art. 80. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli, powołuje się komisje dvscplinarne.

Komisje dyscyplinarne dla nauczycieli są następujące:

1) okręgowe komisje dyscyplinarne, przy władzach podległych bezpośrednio Ministrowi;
2) komisja dyscyplinarna przy Ministrze;
3) odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze.

Gdy utworzenie okręgowej komisji dyscyplinarnej nie jest możliwe z powodu małego składu personelu, może Minister orzekanie przekazać innej okręgowej komisji dyscyplinarnej lub komisji dyscyplinarnej przy Ministrze.

Art. 81. Skład komisyj dyscyplinarnych, ich właściwość, tryb postępowania dyscyplinarnego, oraz przepisy o kosztach postępowania dyscyplinarnego ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów w drodze rozporządzenia, przestrzegając zasady, że członkowie komisyj dyscyplinarnych są w wykonywaniu swoich funkcyj samodzielni i niezawiśli i że od orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wydanego w I instancji, może zarówno obwiniony, jak rzecznik dyscyplinarny odwołać się do odwoławczej komisji dyscyplinarnej z powodu orzeczenia o winie i karze.

Art. 82. W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym, władza, przy której istnieje komisja dyscyplinarna, wyznacza z grona podległych sobie urzędników lub nauczycieli rzecznika dyscyplinarnego z odpowiednią ilością zastępców.

Prawa i obowiązki rzeczników dyscyplinarnych ustala w drodze rozporządzenia Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów.

Art. 83. Nauczycielowi, pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej, wolno przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnem obrońcę z pośród funkcjonarjuszów państwowych, zamieszkałych na obszarze, na który rozciąga się zakres działania komisji dyscyplinarnej.

Prawa i obowiązki obrońcy, tudzież przepisy o przydawaniu obwinionemu obrońcy z urzędu usta-

la w drodze rozporządzenia Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Preezsem Rady Ministrów.

Art. 84. Pisma, dotyczące postępowania dyscyplinarnego wolne są od wszelkich opłat skarbowych.

Odpowiedzialność nauczycieli w stanie nieczynnym, pozasłużbowym i w stanie spoczynku.

Art. 85. Nauczyciele w stanie nieczynnym i pozasłużbowym podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu:

1. naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścił się w czasie służby czynnej;
2. rażącego naruszenia obowiązków, ciążących na nich w myśl ustawy niniejszej.

Nauczyciele, przeniesieni w stan spoczynku, podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej:

1. z powodu naruszenia obowiązków służbowych, którego dopuścił się w czasie służby czynnej;
2. z powodu naruszenia po przejściu w stan spoczynku przepisów art. 24 ustawy niniejszej.

Art. 86. Odnośnie do nauczycieli, będących w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku, mają analogiczne zastosowanie postanowienia, dotyczące dochodzenia i postępowania dyscyplinarnego względem nauczycieli czynnym.

Na nauczycieli tych nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

1. naganę;
2. stałe lub czasowe zmniejszenie uposażenia najwyżej o 25 proc.;
3. w razie okoliczności, szczególnie obciążających, utratę wszelkich praw, wypływających z ich stosunku do Państwa, w tej liczbie uposażenia i zaopatrzenia dla członków rodziny z możnością zastosowania analogicznego postanowienia artykułu 76 niniejszej ustawy.

Właściwą do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi w stanie nieczynnym, pozasłużbowym lub spoczynku jest komisja

dyscyplinarna, która była właściwą w chwili przejścia nauczyciela w stan nieczynny, pozasłużbowy lub stan spoczynku.

Rozdział X.

Postanowienia przejściowe.

Art. 87. Nauczycieli, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów posiadają charakter nauczycieli stałych, uważa się za stałych w rozumieniu art. 8 niniejszej ustawy, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy kwalifikacje zawodowe.

Za nauczycieli stałych w rozumieniu art. 8 ustawy niniejszej uważa się również tych w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej czynnych na obszarze okręgów: białostockiego, lubelskiego, łódzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego nauczycieli szkół powszechnych, którzy przed wejściem w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczycielskiej oraz posiadali świadectwo złożenia pierwszego egzaminu nauczycielskiego lub kwalifikacje zawodowe, uznane przez Ministra za równorzędne z kwalifikacjami nabytemi przez złożenie pierwszego egzaminu nauczycielskiego.

Art. 88. Nauczyciele, którzy nie podlegają przepisom art. 87, a do dnia wejścia w życie ustawy niniejszej ukończyli przepisany w punkcie 1 art. 8 trzyletni okres nieprzerwanej pracy nauczycielskiej oraz posiadali przepisane dla ustalenia w zawodzie nauczycielskim kwalifikacje zawodowe, — z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej stają się stałymi w rozumieniu art. 8, o ile z dotychczas prowadzonych wykazów kwalifikacyjnych (t. zw. arkuszy nauczycielskich, tabel kwalifikacyjnych i t. p.) nie wynika, iż praca ich w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie może być uznana za zadowalającą w rozumieniu ustawy niniejszej.

Nauczyciele zaś, których praca w ostatnich 2 latach przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie może być na podstawie dotychczasowych wykazów uznana za zadowalającą, winni być do dnia 31 grudnia 1927 r. zwizytowani i — o ile otrzymają ocenę pracy zadowalającą, — zaliczeni do nauczycieli stałych.

Nauczyciele, którzy na podstawie art. 87 lub artykułu niniejszego zostaną uznani za stałych w rozumieniu art. 8 ustawy, otrzymają dekrety ustalenia z ważnością od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej

Do czasu ustawowego uregulowania sprawy kwalifikacyj zawodowych dla nauczycieli sprawy kwalifikacyj zawodowych dla nauczycieli tych kategoryj, dla których niema ustawowych przepisów o zawodowych kwalifikacjach nauczycielskich. Ministrowi przysługuje prawo określania, jakie kwalifikacje zawodowe nauczycieli tych szkół są wystarczające dla ustalenia.

Art. 89. Dyrektor, względnie kierownik szkoły, który przed wejściem w życie ustawy niniejszej uzyskał to stanowisko drogą konkursu, z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej zostaje uznany za mianowanego na to stanowisko w rozumieniu art. 11 ustawy.

Nauczyciele, którzy pozostając w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, pełnią obowiązki dyrektorów, względnie kierowników szkół, nieprzerwanie co najmniej lat 3, licząc wstecz od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, zostają uznani za mianowanych z dniem 1 stycznia 1927 r. w rozumieniu art. 11 na stanowiska dyrektorów, względnie kierowników, o ile posiadają obowiązujące w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej kwalifikacje zawodowe.

Nauczyciele, objęci art. 92, którzy zostali przyjęci przez władze polskie od władz okupacyjnych i pracują w zawodzie nauczycielskim co najmniej lat 12, licząc wstecz od daty wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą zostać kierownikami szkół (art. 12) z chwilą, gdy złożą przepisane egzaminy uzupełniające lub zostaną od nich zwolnieni.

Art. 90. Postanowienia ustępów: czwartego,

piątego i szóstego art. 15 mają analogiczne zastosowanie w tych wypadkach, gdy przerwa w służbie względnie praca kontraktowa miała miejsce przed wejściem w życie ustawy niniejszej.

Art. 91. Jeżeli nauczyciel stały (art. 87 i 88) zajmuje w chwili wejścia w życie ustawy posadę, uzyskaną drogą konkursu, lub też zajmuje ją nieprzerwanie nie mniej niż dwa lata, zostaje uznany za mianowanego na stałe na posadzie nauczyciela (art. 11), o ile ta posada zostanie uznana za stałą.

Art. 92. Nauczyciele tymczasowi, którzy w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy korzystali z praw, przyznanych im postanowieniami § 7 artykułu 22 (dawniej 23) ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311) zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. (Dz. U. R. P. z roku 1920 Nr. 2, poz. 6) i ustawą z dnia 15 stycznia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88) zachowują te prawa nadal aż do dnia 31 sierpnia 1927 r.

Art. 93. Nauczycielom czynnym w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy może Minister zaliczyć do wymiaru uposażenia cały czas służby wojskowej — z wyjątkiem czasu pełnienia obowiązkowej służby wojskowej w szeregach.

Art. 94. Nauczyciel tymczasowy, czynny w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej, uzyskuje wszelkie prawa z ustawy emerytalnej narówni z nauczycielem stałym, jeżeli władza nie rozwiąże z nim stosunku służbowego przed upływem czasu, w którym funkcjonariusz państwowy, mianowany na stałe, nabywa prawo do emerytury.

Art. 95. Na czas trudności mieszkaniowych przepisy ustępu pierwszego art. 26 należy stosować przy uwzględnieniu miejscowych warunków mieszkaniowych i osobistych nauczyciela.

Art. 96. Na czas przejściowy aż do odwołania przez Ministra zawiesza się moc obowiązującą postanowienia art. 47, które będzie wykonywane w granicach faktycznej możliwości.

Rozdział XI.

Postanowienia końcowe.

Art. 97. W wypadkach, gdy w przepisach niniejszej ustawy użyto wyrazu: „Minister“ bez bliższego określenia, należy rozumieć: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 98. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 99. Ustawa niniejsza wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z pierwszym dniem czwartego miesiąca następującego po jej ogłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych tą ustawą.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r., zmieniające i uzupełniające postanowienia ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 592), wchodzi w życie po upływie siódmego dnia od dnia ogłoszenia.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773) wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z dniem 1 listopada 1932 roku.

UPOSAŻENIE NAUCZYCIELI.

Na podstawie ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. zmieniona ustawa z dnia 22. XII. 1925. (Dział F) nauczyciel przy pierwszem mianowaniu otrzymuje uposażenie zależne od kategorji szkoły, do której otrzymał nominację oraz posiadanych kwalifikacyj naukowych i posuwa się automatycznie w szczeblach względnie grupach co trzy lata w terminach 1 stycznia lub 1 lipca.

Na podstawie ustawy z dnia 14 października 1931 r. automatyczne posunięcia w szczeblach zostały wstrzymane z dniem 1 lipca 1931 r. Automatyczne posunięcia w grupach obowiązują nadal.

Cyfry w tabeli ozinaczają punkty, którym znowu oznacza się wartość walutową według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego (np. obecnie, wartość punktu wynosi 43 gr.). Kwotę uposażenia miesięcznego utrzymuje się przez pomnożenie jednakowej dla wszystkich grup uposażenia — wartości mnożnej przez liczbę punktów odpowiedniej grupy i szczebla (np. szczebel b) grupy X wskazuje 350 punktów, które mnożymy przez wartość 43 gr. i otrzymujemy wysokość zasadniczych poborów).

Nauczycielstwo posiada, w zakresie uposażenia, awans automatyczny, t. j. wtedy, gdy urzędnik przechodzi kolejno wszystkie szczeble w każdej grupie i awansować może tylko w drodze specjalnego przeniesienia go do wyższej grupy — nauczyciel (wykwalifikowany) otrzymuje przy objęciu obowiązków służbowych szczebel b) grupy X-ej, po 3-ch latach szczebel c) tejże grupy, poczem przechodzi automatycznie do grupy IX-ej szczebla a). Po dziewięciu latach pobytu w grupie IX-ej przechodzi do grupy VIII-ej, najwyższej dla nauczyciela grupy (lub VI, o ile posiada wyższe studja (art. 31 i 43).

Uposażenie nauczycieli poszczególnych kategoryj szkół ilustrują następujące tabele.

Uposażenie przewidziane w art. 40 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających przepisane kwalifikacje naukowe.

Za lat służby	Grupa i szczebel	Punktów z dodat regulacyjnym	Punkt 43 gr.		10% dodat.		Razem	
			zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.
1— 3	IXb	480	206	30	20	63	226	93
4— 6	IXc	510	219	30	21	93	241	23
7— 9	VIIIa	540	232	20	23	22	255	42
10—12	VIIIb	580	249	40	24	94	274	34
13—15	VIIIc	620	266	60	26	66	293	26
16—18	VIIa	660	283	80	28	38	312	18
19—21	VIIb	720	309	60	30	96	340	56
22—24	VIIc	780	335	40	33	54	368	94
25—27	VIa	860	369	80	36	98	406	78
28—30	VIb	935	402	05	40	20	442	25
31—33	VIc	1010	434	30	43	43	477	73
34—36	VId	1085	466	55	46	65	513	20
37—39	VIe	1160	498	80	49	88	548	68
40—42	VIf	1235	531	05	53	10	584	15

Uposażenie przewidziane w art 32 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających ukończony Państwowy Instytut Nauczycielski, inspektorów szkolnych i zastępców inspektorów szkolnych, nie posiadających studjów wyższych, oraz nauczycieli szkół ćwiczeń i preperand nauczycielskich oraz nauczycieli rysunku, pracy ręcznej, śpiewu, muzyki i gimnastyki w szkołach średnich ogólnokształcących i se-

minarjach nauczycielskich, nie mających prawa do uposażenia przewidzianego w art. 31.

Za lat służby	Grupa i szczebel	Punkt z dodat. regulacyjnym	Punkt 43 gr.		10% dodat.		Razem	
			zł.	gr	zł.	gr.	zł	gr.
1— 6	Xb	410	176	30	17	63	193	93
4— 9	Xc	430	184	90	18	49	203	39
7— 3	IXa	450	193	50	19	35	212	85
10—12	IXb	480	206	30	20	63	236	23
13—15	IXc	510	219	30	21	93	241	93
16—18	VIIIa	540	232	20	23	22	255	42
19—21	VIIIb	580	249	40	24	94	274	34
22—24	VIIIc	620	266	60	26	66	293	26
25—27	VIIa	660	2[illegible]3	80	28	38	312	18
28—30	VIIb	720	309	60	30	96	340	56
31—33	VIIc	780	335	40	33	54	368	94
34—36	VIId	840	361	20	36	12	397	32
37—39	VIIe	900	387	—	38	70	425	70
40—42	VIIf	960	412	80	41	28	454	08

Uposażenie przewidziane w art. 31. ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 **dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych oraz inspektorów szkolnych i zastępców inspektorów szkolnych posiadających studja wyższe, zakończone przepisanymi egzaminami oraz nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, posiadających przepisane kwalifikacje naukowe, ustawą z dnia 26 września 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828).**

Za lat służby	Grupa i szczebel	Punktów z dodat. regulacyjnym	Punkt. 43 gr.		10% dodat.		Razem	
			zł.	gr	zł.	gr	zł.	gr.
1—3	VIIIa	540	332	20	23	22	255	42
4—6	VIIIb	580	249	40	24	94	274	34
7—9	VIIa	660	283	80	28	38	312	18
10—12	VIIb	720	309	60	30	96	340	56
13—15	VIIc	780	335	40	33	54	368	94
16—18	VIa	860	369	80	36	98	406	78
19—21	VIb	935	402	05	40	20	442	25
22—24	VIc	1010	434	30	43	43	477	73
25—27	VId	1085	466	55	46	65	513	20
28—30	Va	1160	498	80	49	88	548	68
31—33	Vb	1260	541	80	54	18	595	98
34—36	Vc	1360	584	80	58	48	643	28
37—39	Vd	1460	627	80	62	78	690	58
40—42	Ve	1560	670	80	8[illegible]	08	737	88

II. DODATKI.

Dodatek ekonomiczny na 1 członka rodziny wynosi 44 punktów t. j. 18 zł. 92 gr. + 10% dodatek 1 zł. 89 gr. czyli razem 20 zł. 81 gr. miesięcznie.

Dodatek za egzamin zawodowy dla nauczyciela szkoły powszechnej 12 zł. 90 gr.

Dodatek **za kierownictwo** szkoły powszechnej wynosi:

w szkole 2-klas. 10 punkt. mies., t. j. 4 zł. 30 gr.
„ 3 i 4 „ 30 „ „ „ 12 „ 90 „
„ 5 i 6 „ 40 „ „ „ 12 „ 20 „
„ 7 „ 60 „ „ „ 25 „ 80 „

Dodatek **za administrację** szkoły powszechnej wynosi:

w szkołach 1 i 2 klas. 5 mnożnych mies. tj. 2 zł. 15 gr.
„ 3 i 4 „ 15 „ „ „ 6 „ 45 „
„ 5 i 6 „ 20 „ „ „ 8 „ 60 „
„ 7 „ 30 „ „ „ 12 „ 90 „

Dodatek za każdy oddział równoległy wynosi 5 mnożnych miesięcznie t. j. 2 zł. 15 gr.

Dodatek dyrektora szkoły średniej, seminarjum nauczycielskiego, szkoły zawodowej wynosi 225 punktów miesięcznie t. j. 96 zł. 75 gr.

Za każdy oddział równoległy otrzymuje dyrektor wymienionej wyżej szkoły dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 10 mnożnych miesięcznie t. j. 4 zł. 30 gr.

Dodatek inspektora szkolnego wynosi 225 punktów miesięcznie t. j. 96 zł. 75 gr.

Dodatek zastępcy inspektora szkolnego wynosi 100 punktów miesięcznie t. j. 43 zł.

10% dodatek przyznany do uposażenia niema zastosowania do wymienionych dodatków.

Pełna (100%) wysokość dodatku na mieszkanie

		Utrzymujący rodzinę V grupy	Samotni V grupy utrzymuj. rodzinę VI—VII grupy	Samotni VI—VII grupy utrzymuj. rodzinę VIII—X grupy	Samotni VIII—X grupy
Warszawa		168,58	96,68	60,00	26,00
Województwa w b. zaborze rosyjskim	kl. I	114,30	65,00	42,67	20,00
	kl. II	101,29	58,00	37,67	18,00
	kl. III	89,29	51,00	33,67	16,00
	kl. IV	76,29	44,00	28,67	15,00
Województwa w b. zaborze austrjackim	kl. I	128,86	72,98	45,19	20,74
	kl. II	103,64	59,68	41,03	18,74
	kl. III	91,17	52,26	34,51	16,74
	kl. IV	78,17	45,26	29,93	15,74
Województwa w b. dzielnicy pruskiej	kl. I	87,97	55,76	36,37	19,26
	kl. II	76,85	48,76	31,79	17,63
	kl. III	68,61	43,44	28,63	15,63
	kl. IV	59,37	38,12	24,89	14,63

Do I kl.	należą	miejsc.	mające	więcej	niż	80,000	mieszk.
„ II „	„	„	„	„	„	40,000	„
„ III „	„	„	„	„	„	10,000	„
„ IV „	„	„	„	mniej	niż	10,000	„

MIESZKANIA ORAZ DODATEK MIESZKANIOWY DLA NAUCZYCIELI PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH.

Na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 (Dz. U. R. P. Nr. 86 poz. 662) Minister W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu w następujący sposób unormował sprawę mieszkań względnie dodatku na mieszkania dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych:

§ 1. Gmina lub obszar dworski dostarczają nauczycielowi mieszkania na skutek wezwania, doręczonego im przez właściwego inspektora szkolnego. Wezwanie winno zawierać zawiadomienie o mianowaniu lub przeniesieniu nauczyciela do danej szkoły z podaniem jego imienia i nazwiska, charakteru służbowego, stanu rodzinnego, grupy, według której pobierać będzie uposażenie i kwoty przysługującego mu dodatku na mieszkanie oraz winno wskazywać wyraźnie datę, od której mieszkanie należy się nauczycielowi. Wezwanie to winno być podane również do wiadomości nauczyciela.

§ 2. O ile gmina lub obszar dworski nie mogą dostarczyć nauczycielowi mieszkania w oznaczonym terminie, lub jeżeli nauczyciel nie przyjmie zaofiarowanego mu mieszkania w budynku przeznaczonym na cele szkolne, o czem winien zawiadomić gminę lub obszar dworski tudzież inspektora szkolnego, gmina lub obszar dworski obowiązane są wypłacić nauczycielowi na ręce kierownika szkoły dodatek na mieszkanie według norm, ustalonych przepisami o dodatkach na mieszkanie dla funkcjonarjuszów państwowych za czas od terminu oznaczonego w wezwaniu wymienionem w § 1 niniejszego rozporządzenia, oraz wypłacać dodatek ten każdego pierwszego dnia w miesiącu za miesiąc zgóry. Obowiązek ten ustaje z chwilą przyjęcia przez nauczyciela mieszkania w naturze, dostar-

czonego mu przez gminę względnie z chwilą zwolnienia nauczyciela ze stanowiska w danej szkole.

§ 3. Inspektor szkolny obowiązany jest zawiadomić gminę lub obszar dworski o wszelkich zmianach, mających wpływ na wysokość dodatku na mieszkanie, jak również o zwolnieniu nauczyciela z danej szkoły.

§ 4. Nauczyciel, który przyjął dostarczone mu mieszkanie w budynku nieprzeznaczonym na cele szkolne, może zrzec się tego mieszkania i żądać od gminy względnie obszaru dworskiego wypłacenia mu dodatku na mieszkanie:

a) w wypadku zwiększenia się jego rodziny, jeżeli gmina względnie obszar dworski nie zaofiarują wzamian za dotychczasowe innego mieszkania, dostosowanego do nowych warunków rodzinnych nauczyciela;

b) w razie wykazania urzędowem świadectwem lekarskiem, że mieszkanie szkodliwe jest dla zdrowia jego lub rodziny.

§ 5. W razie niewypłacenia przez gminę lub obszar dworski w terminie wskazanym w § 2 nauczycielowi dodatku mieszkaniowego względnie wypłacenia mu całej sumy należnego dodatku mieszkaniowego, nauczyciel obowiązany jest zawiadomić o powyższem niezwłocznie inspektora szkolnego w drodze służbowej.

Inspektor szkolny na podstawie doniesień poszczególnych nauczycieli względnie kierowników szkół sporządza wykazy nauczycieli, którym nie wypłacono dodatku mieszkaniowego, z dokładnem podaniem miesiąca, za który nie dokonano wypłaty, nazwy gminy lub obszaru dworskiego, tudzież wysokości niewypłaconych sum.

Wykazy powinny być sporządzone w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach oddzielnie dla każdego związku komunalnego, który posiada rachunek sum komunalnych w kasie skarbowej, oraz oddzielnie dla sum, podlegających wypłacie na miejscu w kasie skarbowej i dla sum, podlegających wysłaniu za pośrednictwem poczty.

Do wykazów sum, podlegających wysłaniu za pośrednictwem poczty, powinny być dołączone wypełnione przekazy pocztowe.

Wykazy te inspektor szkolny przesyła do właściwej kasy skarbowej celem dokonania wypłaty względnie przekazania należnych sum bezpośrednio zainteresowanym nauczycielom lub za pośrednictwem płatników rejonowych po uprzedniem zajęciu i obciążeniu rachunku sum komunalnych właściwego związku komunalnego.

Kosztami przekazu obciąża kasa skarbowa odnośny rachunek sum komunalnych.

Drugie egzemplarze wykazów służą do zawiadomienia właściwego związku komunalnego o dokonaniu wypłaty z jego rachunku sum komunalnych.

Nadmienia się, iż Ministerstwo w pewnym konkretnym wypadku pismem z dnia 12 maja 1931 r. Nr. 11. 9319/31 wyjaśniło, że zamężna nauczycielka, mieszkająca z mężem nauczycielem szkoły powszechnej w dostarczonem przez gminę mieszkaniu ma prawo do dodatku mieszkaniowego w wysokości określonej dla nauczyciela samotnego.

WPŁYW NA ZMIANĘ WYSOKOŚCI UPOSARZENIA PRZEZ PRZYDZIELENIE NAUCZYCIELA DO INNEJ KATEGORJI SZKOŁY.

Nauczyciel szkoły powszechnej, który na własną prośbę został z dniem 1 grudnia 1922 r. przydzielony jako nauczyciel gimnastyki do gimnazjum państwowego a następnie z dniem 1 lutego 1925 r. zamianowany stałym nauczycielem gimnazjum, mimo że nie posiadał przepisanych kwalifikacyj naukowych (dwuletnich kursów zawodowych), zwrócił się do władz szkolnych o przyznanie mu uposażenia, przewidzianego w art. 106 lit. „b“ ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) na tej podstawie, że był czynnym nauczycielem w rozumieniu art. 106 w dniu wejścia w życie tej ustawy.

Władze szkolne nie uwzględniły podania tego nauczyciela z tego powodu, że będąc mianowanym od dnia 1 lutego 1925 r. na stanowisko nauczyciela gimnazjum, mógł otrzymać pobory tylko w myśl art. 32

ustawy z dnia 9 października 1923 r., jako mianowany po dniu wejścia w życie tejże ustawy, albowiem postanowienia art. 106 tej ustawy dotyczą tylko nauczycieli czynnych w chwili wejścia w życie tejże ustawy oraz, że nie ma prawa do uposażenia z art. 31, ponieważ nie posiada wymaganych ukończonych dwuletnich kursów zawodowych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując skargę w tej sprawie w wyroku z dnia 9 października 1930 r. L. rej. 5110/28 orzekł, co następuje:

Ustawa uposażeniowa z dnia 9 października 1923 r. Dz. U. poz. 924 w dziale F. rozdziały 1, 2, 3, 4, 5 i 6 wyraźnie rozróżnia kategorje personelu profesorskiego i nauczycielskiego wogóle i w odnośnych rozdziałach zupełnie odrębnie normuje uposażenie każdej kategorji. Na to zaś, aby zająć stanowisko w uczelniach państwowych i z tego tytułu nabyć prawo do uposażenia ze Skarbu Państwa w danej przewidzianej ustawą kategorji, oczywiście niezbędnym jest akt nominacji władzy jak również niezbędnym jest taki akt nominacji na to, aby w czasie pełnienia już służby awansować względnie zająć inne stanowisko z przywiązanem do tego stanowiska uposażeniem. Prawo bowiem do uposażenia jest skutkiem zawiązania stosunku służbowego, a zatem i ustawy uposażeniowe dostosowane są do zasadniczych ustaw pragmatycznych o prawach i obowiązkach służbowych i w żadnym razie przepisy tych ustaw nie mogą być w sprzeczności z podstawowemi zasadami, wynikającemi z aktu nominacji. To też powołane przez skarżącego art. 31 i 32 omawianej ustawy uposażeniowej, normując uposażenie między innymi nauczycielami państwowych szkół średnich, wyraźnie głoszą o uposażeniu „przy mianowaniu". O ile zatem chodzi o użyte w art. 106 ustęp 2 wyrażenie „nauczycieli czynnych w chwili wejścia w życie tej ustawy" to może tu być mowa li tylko o nauczycielach czynnych na danem stanowisku, w danym typie szkoły i to na skutek nominacji, lecz niema żadnej podstawy do tak dalekiego wniosku, jak to czyni skarżący. Przepisy bowiem art. 106 są w istocie swej tylko dalszym rozwinięciem odnośnych przepisów zasadniczych, w danym wypadku między innemi art. 31 i 32, to zna-

czy normuja zgodnie z ogólnemi zasadami uposażenia poszczególnych kategorvj nauczycieli uposażenie tych nauczycieli. którzy jeszcze przed wejściem w życie ustawy z dnia 9 października 1923 r. byli mianowani na nauczycieli danego typu szkoły, a nie stanowią wyjatku od ogólnych zasad. co winno było być przez ustawodawcę zupełnie pozytywnie wyrażone.

Wobec powyższego i zważywszy:

1) że skarżący do dnia wejścia ustawy z dnia 9 października 1923 r. t. j. do 1 października 1923 r. (art. 120) był nauczycielem szkoły powszechnej. tylko na własną prośbę przydzielonym aż do dalszego zarządzenia w charakterze nauczyciela gimnastyki gimnazjum państwowego,

2) że przydzielenie aż do dalszego zarzadzenia w żadnym razie nie jest równoznacznem z mianowaniem na rzeczywistego, stałego nauczyciela tegoż gimnazjum państwowego,

3) że zatem skarżacy, aczkolwiek w tym czasie był czynnym, jako nauczyciel wogóle, to jednak wbrew jego wywodom, nie był czynnym nauczycielem gimnazjum państwowego w rozumieniu art. 106 ustawy z dnia 9 października 1923 r., albowiem nominacja jego na rzeczywistego stałego nauczyciela tego gimnazjum nastąpiła dopiero decyzja Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 lutego 1925 r. z ważnością do dnia 1 lutego 1925 r.,

4) że w tym stanie rzeczy w niezastosowaniu do skarżącego pomienionego art. 106 Najwyższy Trybunał Administracyjny nie mógł się dopatrzeć naruszenia przez władze ustawy z dnia 9 października 1923 r.,

5) że ponadto w myśl wyjaśnienia Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie Axentiego L. Rej. 2059/25 decyzje w przedmiocie wymiaru uposażenia funkcjonarjuszów państwowych w interesie publicznym nie nabierają wobec władz materjalnej prawomocności i mogą być w razie błędnego zastosowania poddane rewizji. N. T. A. oddalił skargę, jako nieuzasadnioną.

ZALICZONE DO WYMIARU UPOSAŻENIA PRACA W SZKOLNICTWIE PRYWATNEM PO DNIU 1 STYCZNIA 1921 R. NAUCZYCIELOM, KTÓRZY NIE ZŁOŻYLI DEKLARACJI.

Ministerstwo odmówiło jednej z nauczycielem gimnazjalnych zaliczenia na podstawie art. 107 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924) do wymiaru uposażenia czasu pracy nauczycielskiej po dniu 1 lipca 1920 r. na tej podstawie, że nauczycielka ta do dnia 1 stycznia 1920 r. nie oddała się w pisemnej deklaracji do dyspozycji Ministerstwa W. R. i O. P. Orzeczenie to nauczycielka ta zaskarżyła do Najwyższego Ttrybunału Administracyjnego motywując skargę swą tem, że wzmiankowanej deklaracji nie złożyła, ponieważ nie wiedziała o okólniku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozesłanym szkołom w grudniu 1920 r., a domagającym się od nauczycieli złożenia deklaracji, nadto nie była wówczas nauczycielką i nie miała wogóle uprawnień nauczycielskich. Prócz tego nauczycielka ta sądziła, że obowiązkowi złożenia deklaracji uczyniła zadość, wnosząc w kwietniu 1928 r. podanie o mianowanie jej nauczycielką tymczasową w gimnazjach i że Ministerstwo powinno było przyjąć to podanie jako deklarację na podstawie art. 107 wymienionej ustawy.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując skargę w tej sprawie w wyroku z dnia 26 maja 1931 r. L. Rej. Nr. 5674/29 orzekł co następuje:

Art. 107 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszy państwowych i wojska postanawia, że przy mianowaniu nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących zalicza się w ilości nawyżej 21 lat, czas poświęcony w wymiarze najmniej 14 godzin tygodniowo pracy nauczycielskiej w prywatnej szkole polskiej, z tem jednak ograniczeniem, że nie będzie policzony okres czasu od dnia 1 lipca 1920 r. do dnia objęcia stanowiska w szkolnictwie państwowem w Państwie Polskiem tym nauczycielom, którzy do dnia 1 stycznia 1921 r. nie oddali się w piśmiennej deklaracji do dyspozycji Ministra Wyznań Religijnych

i Oświecenia Publicznego. O ile jednak ci nauczyciele wykażą, że ważne okoliczności uniemożliwiały im złożenie tej deklaracji w oznaczonym wyżej terminie, będzie mógł Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyjąć deklarację, złożoną w terminie późniejszym.

Z brzmienia powyższego postanowienia wynika niewątpliwie, że koniecznym warunkiem nabycia prawa do zaliczenia pracy nauczycielskiej po dniu 1 lipca 1920 r. w szkolnictwie prywatnem jest między innemi złożenie określonej wyżej deklaracji w terminie do dnia 1 stycznia 1921 r., oraz, że w razie złożenia deklaracji w terminie późniejszym przyjęcie jej zależy w zupełności od swobodnego uznania władzy.

Niespornem jest, że skarżąca do dnia 1 stycznia 1921 r. określonej wyżej deklaracji nie złożyła, nie może być zatem mowy, wobec wyraźnego brzmienia ustawy, o nabyciu przez skarżącą prawa do zaliczenia jej pracy nauczycielskiej w szkołach prywatnych po 1 lipca 1920 r., przyczem obojętnem jest, dlaczego skarżąca deklaracji w przepisanym ustawowo czasie nie złożyła.

Zarzutu skarżącej, że władza podanie jej z dnia 14 kwietnia 1928 r. o nadanie posady nauczycielskiej winna była potraktować jako deklarację z art. 107 cytowanej ustawy i na tej podstawie zaliczyć skarżącej sporny okres pracy, **Najwyższy Trybunał Administracyjny nie uwzględnił, jako niedopuszczalny, jak bowiem wskazano wyżej, decyzje co do przyjęcia deklaracji w terminie późniejszym zależą od swobodnego uznania władzy, są przeto w myśl art. 3 pkt. b) ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (poz. 400/26 Dz. Ust.) wyłączone z pod orzecznictwa Trybunału.**

ZWROT UPOSAŻENIA WSTRZYMANEGO NA CZAS ZAWIESZENIA W SŁUŻBIE W WYPADKACH GDY KOMISJA DYSCYPLINARNA UZNA WINĘ NAUCZYCIELA LECZ KARY NIE WYMIERZY.

Jeden z nauczycieli, którego Komisja Dyscyplinarna uznała winnym występku służbowego z art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych

nauczycieli, lecz po myśli ust. 3 i 4 art. 82 tejże ustawy kary mu nie wymierzyła, zwrócił się do władz szkolnych o wypłacenie mu wstrzymanej na czas zawieszenia w służbie jednej trzeciej poborów nauczycielskich oraz o zaliczenie mu czasu tegoż zawieszenia do służby czynnej. Władze szkolne nie uwzględniły jednak tej prośby, wychodząc z założenia, że niewymierzenie kary dyscyplinarnej nie jest równoznaczne z umorzeniem postępowania dyscyplinarnego, ani też z wymierzeniem kary porządkowej upomnienia, w których to wypadkach w myśl ust. 3 art. 135 wymienionej ustawy należy zwrócić część uposażenia wstrzymanego na czas zawieszenia w służbie i zaliczyć czas zawieszenia do służby czynnej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny, rozpatrując skargę w tej sprawie w wyroku z dnia 9 maja 1931 r. L. Rej. 3216/29 orzekł co następuje:

Wedle brzmienia ust. 3 omawianego art. 135 władza obowiązana jest wypłacić nauczycielowi część uposażenia, wstrzymanego na czas zawieszenia go w służbie, o ile: 1) umorzono postępowanie dyscyplinarne przeciw niemu wdrożone, 2) uwolniono go od zarzuconej mu winy, oraz 3) nałożono na niego jedynie karę porzadkową.

Z powyższego wynika, że sam fakt uznania nauczyciela w trybie orzeczenia dyscplinarnego winnym zarzuconego mu przestępstwa służbowego, aczkolwiek bez wymierzenia mu kary sprawia, iż nie przysługuje mu prawo do otrzymania tej części uposażenia, której wypłatę wstrzymano mu na czas zawieszenia go w pełnieniu służby.

Tego poglądu prawnego nie obalają bynajmniej zarzuty skarżącego z faktu niewymierzenia mu jednej z kar dyscyplinarnych, określonych w ust. 1 art. 82 omawianej ustawy, mimo uznania go winnym występku służbowego z art. 32 wywodzącego obowiązek pozwanej władzy do wypłacenia mu wstrzymanej części uposażenia ze względu na treść ust. 1 oraz 2 art. 135, czyniących to zawisłem jedynie od skazania na karę dyscyplinarną względnie wydalenie ze służby na mocy zasądzającego wyroku sądowego karnego. W szczególności bowiem niewymierzenie kary skarżącemu nastąpiło przy zastosowaniu ust. 3 i 4 art. 82, — co pociąga

za sobą ten skutek, iż w razie uznania go w przeciągu 3 lat od daty zapadnięcia na wstępie zacytowanego orzeczenia dyscyplinarnego winnym nowego uchybienia służbowego ulega on karze o stopień wyższej od wymierzonej w drodze dyscyplinarnej za powtórne uchybienie — i nie jest bynajmniej równoznaczne z umorzeniem przeciwko niemu wdrożonego postępowania dyscyplinarnego lub uwolnieniem go od zarzucanej mu winy, o których mówi ust. 3 art. 135.

NA JAKICH WARUNKACH NAUCZYCIELKA ZAMĘŻNA MA PRAWO DO OTRZYMANIA DODATKU EKONOMICZNEGO DLA DZIECI.

Art. 4 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) ustanowił na czas trwania wyjątkowych warunków ekonomicznych dodatek ekonomiczny dla utrzymujących rodzinę.

O ile chodzi o przyznanie na podstawie tego przepisu dodatku ekonomicznego utrzymującemu rodzinę funkcjonarjuszowi-mężczyźnie, to przyznanie nie nasuwa w praktyce większych trudności.

Natomiast kwestja przyznania dodatku ekonomicznego na dzieci dla funkcjonarjuszek zamężnych była różnie komentowana przez władze. Najczęściej władze odmawiały przyznania tego dodatku funkcjonarjuszkom kobietom, którym mężowie posiadali jakikolwiek dochód, niewystarczający jednak na utrzymanie rodziny.

Skutkiem różnej interpretacji przepisów art. 4. ustawy uposażeniowej sprawa oparła się o Najwyższy Trybunał Administracyjny, który w wyroku z dnia 18 czerwca 1931 r. L. Rej. 3505/29 orzekł co następuje:

Art. 4 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 924) przyznaje dodatki ekonomiczne, nie więcej jednak niż na 5 członków rodziny, dla tych funkcjonarjuszów, którzy **utrzymują** rodzinę, przyczem w punkcie b) ustępu trzeciego powyższego artykułu za członka rodziny uważa się również i męża funkcjonarjuszki państwowej pod warunkiem, jeżeli jest **zupełnie niezdolny** do zarobkowania. Z powyższego wynika, że zamężna funkcjonarjuszka państwowa ma prawo do dodatku na dzieci w tym

wypadku, jeżeli stwierdzonem zostanie, że ona jest utrzymującą rodzinę, a więc wtedy, kiedy wynikający z przepisów kodeksu cywilnego obowiązek utrzymywania przez męża rodziny przejdzie na żonę, w wypadku zaś kiedy mąż jej jest zupełnie niezdolny do zarobkowania i nie posiada minimalnych środków utrzymania, ma ona prawo do dodatku ekonomicznego nie tylko dla dzieci ale nawet i na męża.

Zgodnie zaś z § 143 obowiązującego w miejscu zamieszkania skarżącej i jej męża, austrjackiego kodeksu cywilnego i ustalonego w tym przedmiocie orzecznictwa, obowiązek utrzymywania dzieci przechodzi na matkę, o ile mąż jest pozbawiony środków utrzymania względnie jest ubogim, to znaczy nie posiada minimalnych środków utrzymania. Za posiadanie zaś minimalnych środków utrzymania należy uważać uzyskiwanie przez daną osobę dochodu przekraczającego minimum, wolne od płacenia podatku dochodowego, t. j. 1500 zł. rocznie, a to w myśl art. 2. ustawy o państwowym podatku dochodowym Dz. U. R. P. za 1925 r. poz. 411). Taka mianowicie zasada przyjęta została również i w art. 1 pkt. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych w brzmieniu ustawy z dnia 25 marca 1931 r. (Dz. U. R. P. za 1931 r. poz. 406). Skarżąca twierdzi, a władza pozwana temu nie przeczy, że mąż skarżącej jest 50% inwalidą wojennym i że dochody jego wraza z rentą inwalidzką wynoszą wszystkiego do 60 zł. miesięcznie, a więc w każdym razie są niewystarczające na utrzymanie jego i 5-go dzieci. Z powyższego faktycznego stanu rzeczy nie wynika zatem, ażeby skarżąca zgodnie z powołanym wyżej § 143 austrjackiego kodeksu cywilnego nie była obowiązana do utrzymywania jej dzieci.

Wobec powyższego w cofnięciu skarżącej dodatku ekonomicznego na dzieci Najwyższy Trybunał Administracyjny dopatrzył się naruszenia przepisów art. 4 ustawy uposażeniowej i § 143 kodeksu ciwilnego austrjackiego i wobec tego zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z ustawą uchylił.

Dodatek na żonę, która otrzymuje jedynie wynagrodzenie a nie stałe uposażenie ze Skarbu Państwa.

W pewnym konkretnym wypadku władze odmówiły przyznania dodatku ekonomicznego, unormowaniego art. 4 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924), profesorowi uniwersytetu, którego żona pobierała wynagrodzenie ze Skarbu Państwa za odbywanie zleconych jej wykładów.

N. T. A. rozpatrując skargę na powyższe orzeczenie w wyroku z dnia 8 lutego 1930 r. L. rej. 421/28 orzekł co następuje:

Przepis p. a) art. 4 ustawy z 9 października 1923 r., postanawiający, że do rodziny w rozumieniu tej ustawy należy żona, wyjąwszy wypadki, gdy pobiera uposażenie lub zaopatrzenie z instytucji państwowej, jest przepisem wyjątkowym, nie podlega wykładni rozszerzającej, winien być ściśle interpretowany. Chodzi więc w niniejszym wypadku o rozstrzygnięcie, czy pod pojęcie „uposażenia", z uwagi na odnośne przepisy, może być podciągnięte nie tylko stale pobierane uposażenie z tytułu zajmowania stanowiska, lecz również wszelkie pobierane z instytucji państwowej wynagrodzenie, należne nawet za dorywcze, ściśle określone czynności.

W tym względzie ustawa uposażeniowa z 9 października 1923 r., jak to słusznie skarżący zaznazna, **wyraźnie rozróżnia uposażenie od wynagrodzenia** w art 25 i 29; pozatem różnicę tę określa między innemi, art. 28 tejże ustawy. Z zestawienia zacytowanych przepisów oraz całokształtu ustawy wynika, **że o ile uposażenie jest przywiązane do stałego stanowiska, o tyle wynagrodzenie ma charakter przypadkowy i jest związane z wykonaniem względnie wykonywaniem pewnych ściśle określonych czynności.**

Taka interpretacja pojęcia „uposażenie" niewątpliwie odpowiada intencji ustawodawcy, wyrażonej w powołanym p. a) art. 4. Odmawiając mężowi prawa do dodatku ekonomicznego, gdy żona pobiera uposażenie lub zaopatrzenie (niewątpliwie równie stałe) z instytucji państwowej, ustawodawca nic nie wspomina o innych źródłach dochodu żony, które mogą być

niejednokrotnie bardzo znaczne, na prawo pobierania jednak przez męża dodatku ekonomicznego wpływu nie mają. Ustawodawca niewątpliwie kierował się w danym wypadku ogólną zasadą, by ze Skarbu Państwa nie były pobierane jednocześnie dwa uposażenia; **w żadnym zaś razie nie mogło być jego intencją pod groźbą cofnięcia prawa do nieznacznego dodatku pozbawiać żonę możności wykonywania dorywczych czynności, do którychby została przez władze powołana.**

Na okoliczność, że ustawodawca w tylekroć powołanym p. a) art. 4 miał na myśli jedynie uposażenie w ścisłem tego słowa znaczeniu, wskazuje też charakter ustanowionego przez art. 4 ustawy uposażeniowej na czas trwania wyjątkowych warunków dodatku ekonomicznego, będącego uzupełnieniem uposażenia funkcjonarjusza na koszta utrzymania żony, a nienależnego mu, gdy żona również uposażenie ze Skarbu Państwa na swe utrzymanie pobiera.

Z powyższych względów, gdy bezsporne jest, że żona skarżącego pobierała jedynie wynagrodzenie za odbywanie zleconych jej wykładów i nie piastowała stałego stanowiska, do któregoby było przywiązane uposażenie ze Skarbu Państwa, należy uznać, że pozbawienie skarżącego dodatku ekonomicznego na żonę nie znajduje uzasadnienia w odnośnych przepisach, wobec czego N. T. A. zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z ustawą, uchylił.

ODPRAWY.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 93 z dnia 13 czerwca 1932 r. (Nr. I. R. 5895/32) o wymiarze odpraw w związku z 10% obniżeniem uposażeń.

L. O. 995/32. Ministerstwo wyjaśnia, że za podstawę do wymiaru odpraw nauczycieli szkół państwowych i publicznych, z którymi rozwiązano stosunek służbowy na podstawie art. 59 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), służy pełne, ostatnio pobierane uposażenie służbowe. Okoliczność, że uposażenie to zostało

po rozwiązaniu stosunku służbowego obniżone, nie ma wpływu na wymiar odprawy. O ile zatem za podstawę do wymiaru odprawy służy uposażenie, pobierane według norm, obowiązujących przed dniem 1 czerwca 1932 r., nauczyciel winien otrzymać wszystkie raty odprawy wraz z 10% podwyższeniem uposażenia, przysługującem na mocy art. 8 ustawy z dnia 18-go grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725).

PRZYZNANIE NAUCZYCIELOM TYMCZASOWYM ODPRAWY.

Nr. B. P. 7718/32. Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dnia 6 maja 1932 r. Nr. BP. 5842/32 ustaliło w związku z pewną konkretną sprawą zasadę, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli określa w art. 10 jeden z wypadków, w którym władza winna zrobić użytek z prawa przyznanego jej artykułem 69 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, nie odbiera jednak przysługującego nauczycielowi tymczasowemu prawa do odprawy, jeżeli służył więcej niż rok nienagannie, a nie mają do niego zastosowania przepisy art. 152 powołanej ustawy.

Zechcą więc Rady Szkolne Powiatowe na przyszłość w wypadkach zwalniania nauczycieli tymczasowych w myśl art. 10 powołanego wyżej rozporządzenia wystawiać im dekrety zwolnienia z powołaniem się na ten artykuł oraz na ustęp 1 art. 69 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, zaś co do odprawy stosować postanowienia ustępu 2 artykułu 69 tej ustawy oraz punktu 62, wydanej do tej ustawy instrukcji.

TERMINY ZWALNIANIA NAUCZYCIELI TYMCZASOWYCH.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 czerwca 1932 r. (Nr. II. P. 3176/32). Wykładnia art. 10 rozporządzenia o kwalifikacjach nauczycieli.

Nr. I. K. N. 2402/32. Z art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz.

U. R. P. Nr. 28, poz. 259) wynika, że władza powinna rozwiązać stosunek służbowy z nauczycielem, który do upływu terminu, w tym artykule oznaczonego, nie zdał II go egzaminu. Ten obowiązek władzy nie wyklucza zupełnie stosowania przez władzę przepisów pragmatyki nauczycielskiej o rozwiązaniu stosunku służbowego.

Sposób rozwiązania stosunku służbowego i termin wypowiedzenia z art. 69 i 71 pragmatyki nauczycielskiej nietylko mogą, ale muszą być stosowane.

Co do terminu rozwiązania stosunku służbowego w myśl art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej ani to rozporządzenie, ani żaden inny przepis ustawy terminu takiego nie oznacza, a zatem:

1) nauczyciel może pełnić obowiązki służbowe bez złożenia II- ogegzaminu aż do upływu terminu5-letniego bez narażenia się na konsekwencje obowiązku władzy, w tym artykule wskazanego;

2) władza ma obowiązek rozwiązania stosunku służbowego z takim nauczycielem dopiero od chwili upływu powyższego terminu;

3) stosunek służbowy z takim nauczycielem ulegnie rozwiązaniu przy zachowaniu terminu z art. 71 pragmatyki.

Z tego nie wynika, żeby władza nie mogła przedtem rozwiązać stosunku służbowego na podstawie art. 69 i 71 pragmatyki, lecz stałoby się to w granicach jej uznania, podczas gdy po upływie okresu 5-letniego jest to jej obowiązkiem.

Zatrudnienie zwolnionego nauczyciela w charakterze nauczyciela kontraktowego nie jest sprzeczne z ustawą, o ile dany nauczyciel posiada kwalifikacje do nauczania.

WYNAGRODZENIE NAUCZYCIELI PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH ZA MIESIĄCE WAKACYJNE.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 98 z dnia 14 czerwca 1932 r. (Nr. BP. 8159/32).

Nr. B. P. 11550/32. Wobec niejednolitego załatwiania próśb kontraktowych nauczycieli publicznych

szkół powszechnych o wypłacenie wynagrodzenia za miesięce wakacyjne, powudującego wnoszenie odwołań, docierających aż do Ministerstwa, zarządzam co następuje:

We wszystkich wypadkach, w których zawarto z nauczycielami umowy terminowe, a więc i wtedy, gdy umowę zawarto do końca roku szkolnego, t. j do 30 czerwca, brak podstaw do wypłacania wynagrodzenia za okresy czasu umową nie objęte (miesiące wakacyjne). W tych wypadkach prośby nauczycieli o wypłacenie wynagrodzenia za wakacje winny być załatwione odmownie przez właściwych inspektorów szkolnych, przy równoczesnem pouczeniu petentów, że nie przysługuje im dowołanie w administracyjnym toku instancyj, lecz roszczeń swoich dochodzić mogą przed właściwym według umowy sądem.

Powoływanie się petentów w powyższych wypadkach na podstanowienia okólnika Ministerstwa z dnia 14 maja 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz 101) jest błędne, ponieważ odnoszą się one jedynie do umów bezterminowych.

WYROKI N. T. A.

w sprawie przeniesienia w stan nieczynny. Orzeczenie N. T. A. z dnia 23 lutego 1932 r. L. Rej. 2987/30.

Zarządzeniem z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. II. 2543/30 Minister W. R. i O. P. na podstawie art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 1928 r., przeniósł w stan nieczynny z dniem 15 lutego 1930 r. T. G., profesora gimnazjum państwowego w Nisku, z powodu okoliczności nie pozwalających ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie go na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie.

Na powyższe zarządzenie G. wniósł skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Rozpatrując skargę G., Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał co następuje:

W myśl art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (znowelizowany

tekst Dz. U. R. P. z 1928 r., poz. 462) Minister W. R. i O. P. ma prawo przenieść nauczyciela w stan nieczynny między innemi w wypadku, jeżeli zajdą okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego naodpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie. Zupełnie analogiczny przepisy zawiera art. 54 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. poz. 164). Skarżący zarzuca, że władza pozwana nie podała żadnego bliższego uzasadnienia tego zarządzenia. Twierdzenie to jednak jest nieuzasadnione, gdyż władza pozwana jako podstawę prawną swego zarządzenia podała wspomniany wyżej art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli oraz powołała się na okoliczności, nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie skarżącego. Jak to zaś wyjaśnił Najwyższy Trybunał Administracyjny w wielu analogicznych sprawach, a w szczególności w wyroku w sprawie Grabowskiego L. Rej. 226/24, oceną tak co do faktu zaistnienia okoliczności, powodujących przeniesienie w stan nieczynny, jak i co do tego, czy zaszłe okoliczności uprawiedliwiają to przeniesienie z punktu widzenia dobra służby, należy do zakresu swobodnego uznania władzy, przenoszącej w stan nieczynny. Gdy akta poza tem w zupełności stwierdzają, że zarządzenie pozwanej władzy nie było dowolne, lecz uprawiedliwione okolicznościami faktycznemi sprawy, Najwyższy Trybunał Administracyjny skargę, jako nieuzasadnioną, oddalił.

SKUTKI REHABILITUJĄCEGO ORZECZENIA KOMISJI DYSCYPLINARNEJ NA WYPŁATĘ WSTRZYMANYCH POBORÓW.

Jednemu z funkcjonarjuszów państwowych, który został wydalony ze służby państwowej na postawie orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej, skazującego go na wydalenie ze służby państwowej, a następnie w kilka lat później przywrócony ponownie do służby, gdy pierwsze orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej zostało w drodze rewizji postępowania dyscyplinarnego zmienione władze odmówiły wypłaty uposażenia za

czas, gdy funkcjonarjusz faktycznie nie pełnił służby.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując skargę na orzeczenie władzy z wyroku z dnia 24 października 1929 L. Rej. 2106/27 orzekł, że twierdzenie władzy iż „brak przepisu dopuszczającego wypłatę poborów za czas, przerwy w służbie w razie wydalenia ze służby a następnie dokonanej rehabilitacji świadczy jedynie, że pobory za ten czas się nie należą“ — nie może być uznane za słuszne.

W braku odnośnych przepisów należy kierować się ogólnemi normami prawa, a normy te nakazują zwrot tego, co było niesłusznie komukolwiek zabrane. A więc ponieważ w danym wypadku skarżący pierwotnie niesłusznie wydalony został ze służby i pozbawiony poborów, przeto nie ulega wątpliwości, że to, czego został pozbawiony, winno mu być zwrócone.

Stanowisko władzy pozwanej wtedy jedynie mogłoby być uznane za usadnione, gdyby przepisy ustawowe wyraźnie zakazywały wypłaty poborów za czas omawianej przerwy w służbie. Przepisów jednak takich niema, a wobec tego dedukowanie z braku odnośnych przepisów wniosków sprzecznych z ogólnemi zasadami prawa nie może być uznane za uzasadnione.

CZY URŁOP MOŻE BYĆ UWAŻANY ZA PRZERWĘ W PEŁNIENIU CZYNNOŚCI SŁUŻBOWYCH I STANOWIĆ PRZESZKODĘ DO AUTOMATYCZNEGO UZNANIA P. O. KIEROWNIKA SZKOŁY ZAMIANOWANEGO KIEROWNIKIEM NA PODSTAWIE ART. 147 USTAWY O STOSUNKACH SŁUŻBOWYCH NAUCZYCIELI.

W pewnym konkretnym wypadku władze szkolne odmówiły wydania na podstawie art. 147 nstawy z dnia 1 lipca 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli dekretu na stanowisko kierownika szkoły nauczycielowi mającemu 18 lat służby nauczycielskiej, w 7 lat pracy na stanowisku p. o. kierownika szkoły, z **tego względu, iż nauczyciel ten w czasie od dnia 10**

września do 31 listopada 1926 korzystał z urlopu, wobec czego nie pełnił nieprzerwanie obowiązków kierownika szkoły przez 3 lata, licząc wstecz od dnia 1 stycznia 1927, co jest jednym z warunków uznania za mianowanego na stanowisko kierownika.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując skargę na orzeczenie władz szkolnych w wyroku z dnia 18 grudnia 1930 L. Rej. 1311/29 orzekł, co następuje:

Z zestawienia art. 52—55 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli wynika, że w wypadkach uzyskania płatnego urlopu, czas trwania tegoż winien być uważany za czas, przebyty w czynnej służbie nauczycielskiej. W szczególności za czas służby czynnej winien być uważany urlop płatny, przewidziany w art. 55 powołanej ustawy, dla dalszego kształcenia się zawodowego, którego czas trwania, w myśl tego artykułu, z reguły nie ma przekraczać pięciu miesięcy.

Z powołanych przepisów wynika ponadto, że ustawodawca nie robi zasadniczej różnicy, co do skutków korzystania z urlopu, pomiędzy urlopami w zależności od powodów, dla których urlop był udzielony, a natomiast policzalność urlopu do czynnej służby uzależnia jedynie od okoliczności, czy udzielony urlop był płatny, czy też bezpłatny.

Wynika zatem z powyższego, że czas trwania urlopu płatnego, w należytym trybie udzielonego, w żadnym razie nie może być uważany za przerwę w pełnieniu czynności służbowych w szerokiem znaczeniu, a jedynie za czas, w którym nauczyciel względnie kierownik szkoły, pozostając na zajmowanem stanowisku, faktycznie od pełnienia swych obowiązków jest zwolniony.

Taka przerwa w pełnieniu obowiązków służbowych nie może być uważana za przeszkodę do zastosowania art. 147 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, w myśl którego automatyczne uznanie p. o. kierownika za mianowanego kierownikiem szkoły jest uzależnione od pełnienia obowiązków p. o. kierownika nieprzerwanie conajmniej lat 3.

Potwierdza to w drodze analogji art. 8 punkt 1)

ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, uzależniający uzyskanie charakteru nauczyciela stałego od posiadania trzech lat również nieprzerwanej pracy nauczycielskiej, gdy art. 9 tejże ustawy już wyraźnie postanawia, że za przerwę nie uważa się przerw z powodu choroby lub urlopu, przyczem dłużej trwające przerwy z tego powodu mogą jedynie przedłużyć okres trzechletni, w żadnym zaś razie nie mogą pozbawić odnośnych nabytych przez nauczyciela praw.

Gdy zatem skarżący korzystał z przewidzianego w art. 55 płatnego urlopu mniej aniżeli nawet dwa miesiące, a pozwana władza odmówiła mu uznania go za mianowanego na stanowisko kierownika na tej zasadzie, że obowiązki kierownika nie pełnił on nieprzerwanie, N. T. A. uznał, że zaskarżone orzeczenie jest prawnie nie uzasadnione i jako niezgodne z ustawą uchylił.

ZWOLNIENIE ZE SŁUŻBY NAUCZYCIELA POZOSTAJĄCEGO W STANIE NIECZYNNYM.

Jeden z nauczycieli został na podstawie art. 60 ustawy o stosunkach służbowych nauczyciel przeniesiony w stan nieczynny a następnie zwolniony ze służby państwowej i równocześnie przeniesiony w stan spoczynku na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. Nauczyciel ten zaskarżył odnośne orzeczenie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego twierdząc, że w orzeczeniu władzy powinien być podany powód rozwiązania stosunku służbowego, oraz że orzeczenie o zwolnieniu ze służbyć powinno być podpisane przez Ministra a nie przez Dyrektora Departamentu.

N. T. A. rozpatrując skargę w wyroku z dnia 7 października 1930 L. rej. 4814/28 orzekł, co następuje:

Ustawa z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu poz. 462 Dz. Ust. z roku 1928 w rat. 60 postanawia, że jeżeli wskutek zmiany organizacji szkoły niema możności zatrudnienia nadal nauczyciela stałego, lub też jeżeli zajdą

okoliczności nie pozwalające ze względu na dobro służby na dalsze zatrudnienie nauczyciela stałego na odpowiadającej jego stanowisku służbowemu posadzie, Minister może go przenieść w stan nieczynny.

Ostatni zaś ustęp tegoż artykułu brzmi: „Nauczyciel w stanie nieczynnym może być każdego czasu powołany z powrotem do służby czynnej. O ile jednak powołanie, to nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, należy nauczyciela zwolnić przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej".

W myśl zaś art. 29 ust. c) ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46 Dz. Ust. z roku 1924, jeżeli funkcjonarjusz państwowy w ciągu pół roku od chwili przeniesienia go w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej, władza powinna funkcjonarjusza takiego przenieść w stan spoczynku bez jego prośby.

Z przytoczonych przepisów wyraźnie wynika, że o ile przeniesienie w stan nieczynny nauczyciela, pozostawione swobodnemu uznaniu Ministra, jest jednak uzależnione czy to od zmiany organizacji szkoły, czy to od względów na dobro służby, a więc jest pozostawione tylko ograniczonemu uznaniu Ministra, o tyle następne przeniesienie w stan spoczynku względnie zwolnienie ze służby jest uzależnione jedynie od powołania czy też niepowołania nauczyciela do służby z powrotem, przyczem powołanie to lub niepowołanie zależy najzupełniej od swobodnego uznania odnośnej władzy. Gdy władza uzna za niewskazane powołać nauczyciela do służby, tak w myśl ostatniego ustępu art. 60 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku, jak też w myśl art. 29 ustawy emerytalnej grudniowej, na które powołuje się zaskarżone orzeczenie, przeniesiony w swoim czasie w stan nieczynny nauczyciel nie może już po upływie ustawowo przewidzianego terminu pozostawać w służbie państwowej i winien być z urzędu ze służby zwolniony względnie w stan spoczynku przeniesiony.

To też się myli skarżący, twierdząc, że zaskarżone orzeczenie uchybia postanowieniom powołanego

art 60, gdyż oparcie się na przepisach tego artykułu, a ponadto art. 29 ustawy emerytalnej najzupełniej zaskarżone orzeczenie usprawiedliwia i uzasadnia.

Z powyższych względów, gdy kwestja legalności przeniesienia skarżącego w stan nieczynny, jako w swoim czasie ostatecznem niezaskarżonem orzeczeniem czy też zarządzeniem załatwiona i nie będaca przedmiotem zaskarżonego zarządzenia, nie może być przez Trybunał rozpoznawana, a zarzut co do braku podpisu Ministra jest nietrafny, gdyż powołane wyżej przepisy, o ile chodzi o przeniesienie w stan spoczynku, nie zastrzegają dla tego rodzaju aktów osobistego wyłącznie podpisu Ministra nie dopatrując się w zaskarżonem orzeczeniu ani niezgodności z ustawą, ani wadliwości postępowania, Najwyższy Trybunał Administracyjny skargę, jako nieuzasadnioną, odalił.

CZY WŁADZA MOŻE ZWOLNIĆ ZE SŁUUŻBY NAUCZYCIELA, KTÓRY ORZECZENIEM DYSCYPLINARNEM NIE ZOSTAŁ SKAZANY NA ZWOLNIENIE ZE SŁUŻBY.

Władze szkolne przeniosły w stan nieczynny a następnie w stan spoczynku nauczyciela, który orzeczeniem dyscyplinarnem został skazany jedynie na wstrzymanie awansu z pozbawieniem prawa wyboru i wybieralności na rok jeden

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując skargę tego Nauczyciela w wyroku swym z dnia 10 maja 1931 r. L. rej. 4490/29 orzekł, że okoliczność iż skarżący nie został ze służby zwolniony orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej, a jedynie skazany na karę nagany z pewnemi ograniczeniami służbowemi, w żadnym razie nie może pozbawiać władzę przysługującego jej prawa przeniesienia nauczyciela ze względów na dobro służby w stan nieczynny. W tym przedmiocie ani przepisy ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, które jedynie mogły mieć zastosowanie w stosunku do skarżącego, ani też analogiczne przepisy ustawy o państwowej służbie cywilnej żadnych zastrzeżeń nie zawierają.

W JAKIM TERMINIE MOŻE BYĆ WYDANE ORZECZENIE O ZWOLNIENIU ZE SŁUŻBY I PRZENIESIENIU W STAN SPOCZYNKU W STOSUNKU DO NAUCZYCIELA, POZOSTAJĄCEGO W STANIE NIECZYNNYM.

W myśl art. 29 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 władza powinna przenieść w stan spoczynku nauczyciela, który w ciagu pół roku od chwili przeniesienia w stan nieczynny nie został powołany do służby czynnej. W pewnym wypadku władze nie czekając na wyczerpanie przez nauczyciela pełnego 6-miesięcznego okresu pozostawania w stanie nieczynnym doręczyły mu dekret zwolnienia ze służby i przeniesienia w stan spoczynku w 4 miesiącu pozostawania w stanie nieczynnym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrując **skargę w wyroku z dnia 19 maja 1931 r. L. rej. 4490/29 orzekł**, że przepisy normujące przeniesienie w stan spoczynku pozostającego w stanie nieczynnym nauczyciela, względnie funkcjonarjusza państwowego, nie zawierają ograniczenia co do terminu, w którym odnośne zarządzenie ma być wydane. Zawierają one jedynie nakaz, by nauczyciel, o ile powołanie do czynnej służby nie nastąpi w ciągu pół roku od chwili przejścia w stan nieczynny, był ze służby zwolniony przy zastosowaniu odnośnych przepisów ustawy emerytalnej. O ile więc władza nie ma zamiaru powołać nauczyciela do czynnej służby, **wcześniejsze zarzadzenie o przeniesieniu go w stan spoczynku po upływie ustawowo przewidzianego półrocznego terminu nie może być uznane za nielegalne a** tembardziej za krzywdzące go, gdy będąc zawczasu poinformowany o zamierzeniach władzy, ma możność, nie będąc niczem związany, odpowiednio swym czasem na przyszłość rozporządzać.

W innym znów wypadku władze wydały zarządzenie o przeniesieniu funkcjonarjusza w stan spoczynku po upływie 6-miesiecznego terminu pozostawania w stanie nieczynnym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 27 marca 1929 r. L. rej. 2035/27 orzekł, że pozostawienie funkcjonarjusza dłużej niż sześć mieł sięcy w stanie nieczynnym przez zaniedbanie czy inne powody ze strony władzy nie może wbrew ustawie stwarzać dla funkcjonarjusza jakichkolwiek praw z tego zaniedbania władzy wynikających i że wydanie w takim wypadku orzeczenia o przeniesieniu w stan spoczynku z datą wsteczną nie jest w tym wypadku naruszeniem przepisu prawa.

CZY UCHWAŁA KOMISJI WERYFIKACYJNEJ MOŻE BYĆ ZASKARŻONA DO NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO,

W pewnym konkretnym wypadku Najwyższy Trybunał Adminstracyjny pozostawił bez rozpatrzenia skargę jednego z nauczycieli na uchwałę Komisji Weryfikacyjnej w przedmiocie niezaliczenia czasu poprzedniej służby do wysługi lat.

W motywach swego wyroku z dnia 29 maja 1931 r. L. Rej. 5905/29 Najwyższy Trybunał administracyjny orzekł, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. poz. 368) o komisjach weryfikacyjnych nie zmienia w niczem zasadniczych przepisów, zawartych w ustawie z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. 65, poz. od 429 do 436), przedłużając jedynie do dnia 31 graudnia 1928 r. niektórym osobom tam wymienionym termin na zgłoszenie swych praw na zaliczenie do wysługi lat poprzedniej służby, lub pracy zawodowej w b. państwach zaborczych. Zaliczenie zatem do wysługi lat poprzedniej służby, lub pracy zawodowej na podstawie powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej odbywa się ściśle w trybie artykułu 19 powołanej ustawy z dnia 13 lipca 1920 r., a więc zależy od swobodnego uznania, są wyłączone z pod orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego, — należało skargę pozostawić bez rozpatrzenia.

ZALICZKI NA UPOSAŻENIE.

Prezes Rady Ministrów okólnikiem z dnia 4 maja 1931 r. Nr. 6702/IV. Og. unormował sprawę udzielania zaliczek na uposażenie w następujący sposób:

I. Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane zgodnie z wyżej powołanemi przepisami funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w art. 1 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. sędziom i prokuratorom, oficerom zawodowym i tym oficerom rezerwy, zatrzymanym w czynnej służbie, którzy zostali zakwalifikowani na oficerów zawodowych oraz szeregowym zawodowym.

Z pośród osób wyżej wymienionych wyłącza się od prawa do zaliczki te, które: a) pozostają w stanie nieczynnym, względnie w stanie rozporządzalności, b) są zawieszone w pełnieniu służby, c) pozostają na urlopie bezpłatnym, oraz d) którym wypowiedziano stosunek służbowy.

W drodze wyjątku od postanowień, zawartych w p. c) ustępu poprzedniego, mogą być udzielane bezprocentowe zaliczki na uposażenie osobom, pozostającym na bezpłatnym urlopie, udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącania rat udzielonej zaliczki z uposażenia rozpoczyna się od 1 dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu.

II. Zaliczki mogą być udzielane w zasadzie tylko na pokrycie wydatków, spowodowanych długotrwałą chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią tych członrodziny, do których utrzymania proszący jest prawnie obowiązany, na spłate długów, powstałych bez winy proszącego, w wypadku utraty niezbędnych ruchomości, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, jak również na koszty budowy własnego mieszkania. W zupełnie wyjątkowych wypadkach mogą być przyznawane zaliczki również na cele konsumpcyjne, jak np. na zakup ubrania, obuwia, opału na zimę i t. p.

Prawo do otrzymania zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania przysługuje osobom, wymienionym w p. I, jeżeli 1) nie mają odpowiedniego do swego

stanu rodzinnego mieszkania wynajętego bezpośrednio od właściciela domu, podlegającym ochronie lokatorów, i 2) jeżeli bądźto same, bądź do spółki z małżonkiem, rodzicami lub rodzeństwem, o ile z osobami temi prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, rozpoczęły już budowę mieszkania na własność, bądź też są członkami spółdzielni mieszkaniowej, która buduje dla nich mieszkania w domu spółdzielczym. Z pośród zaś wymienionych osób, należy uwzględniać w pierwszym rzędzie osoby, znajdujące się w wyjątkowo niekorzystnem położeniu mieszkaniowem (np. osoby, mieszkające poza granicami miejscowości, w której pełnią służbę i t. p.).

Na budowę jednego i tego samego mieszkania może być udzielona zaliczka tylko raz jeden.

W wypadkach innych, niż wymienione w poprzednich ustępach mogą być udzielane zaliczki tylko wyjątkowo za uprzednią zgodą Ministerstwa Skarbu, w razie istnienia okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

III. Uwzględnienie prośby o udzielenie zaliczki zależne jest od udowodnienia przez proszącego, że w danym wypadku zachodzi jedna z wymienionych w p. II okoliczności.

IV. Zaliczkę na uposażenie przyznaje się w złotych do wysokości nie przekraczającej 3-miesięcznego uposażenia.

Zaliczka na koszty budowy własnego mieszkania może być przyznana do wysokości, nie przekraczającej 6-miesięcznego uposażenia. Jeżeli zaliczka ta przekracza 3-miesięczne uposażenie, wymagana jest uprzednia zgoda Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

Zaliczka w wysokości przekraczającej 3-miesięczne uposażenie może być udzielona prowizorycznym funkcjonarjuszom państwowym tylko wtedy, jeżeli zostanie zabezpieczona i to albo hipotecznie, albo przez zobowiązanie dwu wypłacalnych ręczycieli.

Za podstawę obliczenia zaliczki przyjmuje się za płacę zasadniczą (art. 3), dodatek ekonomiczny (art. 4), dodatek wyrównawczy (art. 118), dodatki za kierownictwo szkoły (art. 37 ust. 1, art. 47 ust. 1, art. 54 ust. 1,

art. 62), dodatek inspektorski (art. 48), dodatek zastępczy inspektora szkolnego (art. 49 oraz 10 proc. podwyżkę, przyznaną art. 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125 poz. 725).

Ponadto uwzględnia się przy obliczaniu zaliczki dodatek mieszkaniowy.

Zaliczka udzielona na cele konsumpcyjne nie może przekraczać 1-miesięcznego uposażenia.

Wysokość zaliczki zależna jest od udowodnienia przez proszącego potrzeby uzyskania zaliczki w takiej właśnie wysokości.

V. Zwrot zaliczki udzielonej osobom pełniącym służbę w kraju do wysokości 1-miesięcznego uposażenia następuje w nie więcej niż 12, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 18, zaliczki udzielonej do wysokości 3-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 30, wreszcie zwrot zaliczki, udzielonej w wymiarze wyższym niż 3-miesięczne uposażenie w nie więcej niż 36 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Zwrot zaliczki, udzielonej osobom zajmującym stanowiska na obszarze W. M. Gdańska i zagranicą do wysokości 1-miesięcznego uposażenia, następuje w nie więcej niż 6, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 12, wreszcie zwrot zaliczki w wymiarze wyższym w nie więcej niż 24 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczki potrąca się z uposażenia, począwszy od 1 dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki.

W wyjątkowych wypadkach, szczegółowo uzasadnionych, zaliczka może być udzielona przed ostateczną spłatą poprzedniej zaliczki.

VI. Przyznawanie zaliczek osobom, pełniącym służbę we władzach naczelnych, służy tymże władzom z wyjątkiem kierowników tych władz, którym zaliczki przyznaje Prezes Rady Ministrów. Przyznawanie zaliczek osobom pełniącym służbę przy władzach i urzędach niższych instancyj, służy władzom podległym

bezpośrednio władzy naczelnej, z wyjątkiem kierowników tych władz, którym przyznaje zaliczki władza naczelna.

W wypadkach gdy chodzi o udzielenie zaliczki przed spłatą połowy zaliczki poprzedniej, przyznawanie zaliczek należy zawsze do władzy naczelnej.

VII. W wypadkach rozwiązania stosunku służbowego bez uposażenia emerytalnego należy zaległe raty zaliczki potracić w całości względnie zażądać zwrotu zaliczki w całości.

VIII. W razie śmierci przed spłatą zaliczki dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

IX. W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczek na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 4 lipca 1930 r. L. dz. III. 205/1/30, w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa (str. 258).

X. Kontrola regularnych spłat zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowe.

XI. Ilość rat pozostałych do spłacenia z już zaciągniętych zaliczek może być zwiększona w ten sposób, ażeby ogólna ilość rat danej zaliczki już spłaconej i pozostałych do spłacenia nie przekraczała wyżej ustalonej maksymalnej ilości rat.

W wypadkach, w których wyjątkowo za zgodą Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu rozłożono dotychczas spłatę zaliczki na 36 rat, ogólna ilość rat spłaconych i pozostałych do spłacenia może być zwiększona do 48.

DJETY I ZWROT KOSZTÓW PRZESIEDLENIA.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 10 kwietnia 1931 (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 291) zmieniła w następujący sposób rozporządzenie z dnia 17 września 1927 o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych:

Diety:

Diety wynoszą dziennie:

według grupy	II	30 zł.		
„ „	III i IV	25 „		
„ „	V	20 „		
„ „	VI	15 „		
„ „	VII	12 „		
„ „	VIII	10 „	50 gr.	
„ „	IX	9 „	50 „	
„ „	X—XII	8 „	50 „	
„ „	XIII—XVI . . .	6 „	— „	

KOSZTY PRZESIEDLENIA.

W razie przeniesienia z urzędu lub w drodze konkursu do innej miescowości przyznaje się prócz diet i kosztów przejazdu na pokrycie wszystkich wydatków, połączonych z przesiedleniem, ryczałt w wysokości:

samotnemu — 60% jednomiesięcznego, pobierającemu dodatek ekonomiczny — 60% dwumiesięcznego uposażenia. Za podstawę obliczenia ryczałtów przyjmuje się uposażenie w wymiarze dla samotnego (t. j. bez dodatku ekonomicznego), a w szczególności, uposażenie, określone w art. 3 i 118 ustawy z dnia 19 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) względnie w art. 4, 10, 12 i 25 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107).

Ponadto zwraca się koszty przewozu urządzenia domowego kolejowemi pociągami towarowymi, względnie statkami towarowymi, odowodnione orginalnemi listami przewozowemi. W razie użycia do przewozu pociągów towarowo-pośpiesznych lub przyśpieszonych względnie takichże statków, zwraca się udowodniony koszt przewozu tylko do wysokości kosztów, jakieby wynikły przy użyciu normalnych towarowych posiągów względnie statków.

POMOC LEKARSKA.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1926 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, ich rodzin oraz emerytów (Dz. U. Rz. P. Nr. 95, poz. 555).

oraz

Rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2-go czerwca 1932 roku. Nr. Z. O. 30/a/4/2 (Okólnik Nr. 75).

Na zasadzie art. 10 ustawy z dnia 9 października o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), art. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107), oraz art. 43 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z roku 1924 Nr. 6, poz. 46) zarządza się co następuje:

§ 1. Państwowa pomoc lekarska przysługuje:

1. funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w art. 1 ustawy z dnia 9 października 1923 r., z wyjątkiem funkcjonarjuszów państwowych kolei żelaznych, tak mianowanym na stałe, jak i do odwołania (prowizorycznym), jak również przeniesionym w stan nieczynny, względnie w stan rozporządzalności;

2. sędziom i prokuratorom;

3. praktykantom w służbie administracyjnej, oraz aplikantom sądowym;

4. członkom rodzin osób, wymienionych pod 1. do 3.

Przez członków rodziny rozumie się osoby, wyszczególnione w art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r., na które przysługuje prawo pobierania dodatku ekonomicznego. Wyłączeni są ci członkowie rodziny, którzy podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby, w myśl ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272);

5. emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym, którzy przeniesieni zostali w stan spoczynku po dniu 1 października 1923 r. z powodu niezdolności do służby, przekroczonego wieku lub uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego. Wyłączeni są od pomocy lekarskiej emeryci, którzy z tytułu swego zatrudnienia podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby w myśl ustawy z dnia 19 maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272).

Do § 1. Państwowa pomoc lekarska nie przysługuje rodzicom funkcjonarjusza państwowego i tym jego dzieciom i pasierbom powyżej lat 18, na które nie pobiera on dodatku ekonomicznego; nie przysługuje ona również funkcjonarjuszom państwowym kontraktowym.

Z chwilą przejścia funkcjonarjusza państwowego w stan spoczynku prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej tracą wszyscy uprawnieni dotąd członkowie jego rodziny, nadto prawo to traci i sam emerytowany funkcjonarjusz, jeśli nie odpowiada warunkom, ustanowionym w pkt. 5 § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254).

Aplikanci sądowi, jeśli nawet nie pobierają uposażenia ze Skarbu Państwa, są uprawnieni do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej łącznie z członkami swych rodzin.

Dowodem stwierdzającym uprawnienie funkcjonarjusza do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, jest jego legitymacja urzędnicza względnie odpowiednie zaświadczenie, wydane mu przez jego władzę służbową. Gdy chodzi o członka rodziny funkcjonarjusza, dowodem takim jest zaświadczenie tejże władzy o tem, że danemu członkowi rodziny przysługuje prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej.

Dowodem, stwierdzającym omawiane uprawnienie, gdy chodzi o emerytowanego funkcjonarjusza państwowego, jest jego dekret emerytalny, który winien być ostemplowany przez urząd wojewódzki (Komisarjat Rządu, Komisarjat Generalny R. P.), na którego terenie emeryt przebywa, iż danemu emerytowi przysługuje względnie nie przysługuje omawiane prawo na podstawie odnośnego postanowienia.

§ 2. Państwowa pomoc lekarska obejmuje:

1. poradę lekarską wraz z zapisywaniem recept;
2. pomoc lekarską, do której należą najniezbędniejsze zabiegi chirurgiczne, zabiegi w zakresie chorób gardła, nosa, uszu, oczu, zabiegi ginekologiczne, chirurgiczno-akuszeryjne, zabiegi w zakresie chorób skórnych i wenerycznych, oraz pomoc położnicza;
3. dostarczenie niezbędnych lekarstw;
4. leczenie w szpitalach;
5. odnośnie do osób, wymienionych w § 1 pod 1 — 3 i 5. kąpiele i zabiegi balneoterapeutyczne za pół ceny w państwowych zakładach zdrojowych.

Do § 2. Leczenie dentystyczne, ortopedyczne oraz protezowanie nie wchodzi w zakres państwowej pomocy lekarskiej, a z leczenia fizykalnego przysługuje jedynie naświetlanie lampą kwarcową i promieniami Roentgena w zakresie, określonym w § 6 rozporządzenia. W związku z tem Skarb Państwa nie pokrywa kosztów okularów i wszelkiego rodzaju protez, kosz-

tów analiz lekarskich wydzielin i wydalin, kosztów badania krwi oraz kosztów szczepień zapobiegawczych.

Państwowa pomoc lekarska nie przewiduje udzielania pomocy przez felczerów, a zakres korzystania z pomocy położnych jest ustalony w § 10 rozporządzenia.

Leczenie gruźlicy zapomocą odmy sztucznej na koszt Skarbu Państwa jest dozwolone jedynie w ramach leczenia szpitalnego, określonego w § 7 rozporządzenia, względnie w przychodniach towarzystw przeciwgruźliczych lub ośrodkach zdrowia. Koszt dokonania odmy sztucznej w przychodni towarzystwa przeciwgruźliczego w ośrodku zdrowia ustala się do 5 zł. za zabieg.

Członkowie rodziny funkcjonarjusza państwowego nie są uprawnieni do korzystania z kąpieli i zabiegów halneoterapeutycznych za pół ceny w państwowych zakładach zdrojowych.

§ 3. Pomocy lekarskiej udzielają lekarze (położne), umówieni w tym celu przez władzę, względnie lekarze urzędowi.

Do § 3. Angażowanie i zwalnianie lekarzy i położnych dla udzielania pomocy lekarskiej funkcjonarjuszom państwowym i członkom ich rodzin na koszt Skarbu Państwa oraz nadzór nad spełnianiem tych obowiązków należy do zakresu działania Panów Wojewodów (Pana Komisarza Rządu, Komisarza Generalnego R. P.). Funkcja ta spoczywa bezpośrednio na naczelnikach wojewódzkich wydziałów zdrowia.

Lekarze umówieni mogą, lecz nie muszą, wydawać świadectwa lekarskie na prośbę pacjenta, są natomiast obowiązani dokładnie wypełniać rubryki, znajdujące się na karcie porady, oraz wydawać zaświadczenia w przypadkach, kiedy funkcjonarjusz winien być zwol-

niony od zajęć służbowych z powodu choroby, lub gdy potrzebuje specjalnego leczenia (zaliczki).

O ile chory funkcjonarjusz nie wymaga umieszczenia go w szpitalu i leczy się w domu, lekarz umówiony jest uprawniony do postawienia wniosku o zwolnienie danego funkcjonarjusza od zajęć służbowych na okres czasu do dni 7-miu.

Lekarze organizacji państwowej pomocy lekarskiej funkcjonarjuszów państwowych są opłacani bądź na podstawie opłaty jednostkowej za porady i zabiego lekarskie, bądź na podstawie umownej opłaty miesięcznej ryczałtowej.

(Ustępy dotyczące wynagrodzenia lekarzy, opuszcza się — redakcja).

§ 4. Pomoc lekarska udzielana będzie na podstawie „karty porady", wydawanej przez władzę służbową funkcjonarjusza za opłatą manipulacyjną w wysokości 50 groszy. W wypadkach nagłych pomoc może być udzielona bez przedstawienia karty porady, która jednak musi być dostarczona lekarzowi najpóźniej dnia następnego.

Na żądanie lekarza chory winien przedstawić legitymację urzędniczą (służbową), względnie dowód osobisty.

Do § 4. Karta porady posiada jednolity wzór dla wszystkich urzędów państwowych.

Dostarczanie kart porad poszczególnym urzędom państwowym dokonywują wydziały ogólne urzędów wojewódzkich na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 24-go lutego 1927 r. (Monitor Polski Nr. 58 z 1927 r.).

Funkcjonarjuszowi państwowemu lub członkowi jego rodziny wydaje kartę porady w zwykłych warunkach urząd, w którym dany funkcjonarjusz pracuje. W przypadku, gdy funkcjonarjusz lub członek

jego rodziny, uprawniony do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, znajduje się poza siedzibą swego urzędu, kartę porady wydaje mu lekarz powiatowy starostwa, na którego terenie dana osoba przebywa, za okazaniem dowodu, wymienionego w § 1 niniejszego okólnika. Funkcjonarjuszowi przebywającemu w zdrojowisku państwowem, kartę porady wydaje dyrekcja zakładu zdrojowego.

Kartę porady emerytowanemu funkcjonarjuszowi państwowemu wydaje lekarz powiatowy tego starostwa, na którego terenie emeryt przebywa, na podstawie okazania dekretu emeryalnego, ostemplowanego przez urząd wojewódzki (Komisarjat Rządu, Komisarjat Generalny R. P.) na podstawie § 1 niniejszego okólnika.

Urzędnik, który wydaje kartę porady, winien każdorazowo sprawdzić, czy petentowi przysługuje prawo do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej, funkcjonarjusz zaś, jeśli bierze kartę porady dla członka swej rodziny, winien podpisać na odcinku karty porady, który pozostaje w urzędzie, że dana osoba nie jest ubezpieczona w kasie chorych.

Wystawiający kartę porady winien dokładnie ją wypełnić pod osobistą odpowiedzialnością za wszelkie konsekwencje, jakie mogą wyniknąć w związku z nieodpowiedniem jej wydaniem.

§ 5. Porady lekarskie udzielane bywają w miejscu wyznaczonem, w pewnych zgóry oznaczonych godzinach; jedynie obłożnie chorych odwiedza lekarz w ich mieszkaniu. Pomoc winna być udzielana zasadniczo w dniu wezwania, a w wypadkach ciężkich bezzwłocznie.

W wypadkach nagłych (np. krwotoki, złamania, otrucia i t. p.) o ile przybycie lekarza umówionego, względnie urzędowego, jest niemożliwe, można wezwać **lekarza prywatnego. Koszta w tym przypadku (jedy-**

nie za pierwszą wizytę) ponosi Skarb Państwa według taryfy, przyjętej dla miejscowych lekarzy, po sprawdzeniu rachunku przez lekarza urzędowego.

W razie koniecznej potrzeby mogą lekarze umówieni, względnie urzędowi, kierować chorych do lekarza-specjalisty (umówionego); do lekarza specjalisty zamiejscowego (umówionego) może kierować tylko lekarz urzędowy.

§ 6. Z zakresu przyrodolecznictwa (fizykoterapji) przysługują osobom, wyszczególnionym w § 1 niniejszego rozporządzenia, jedynie naświetlania lampą kwarcową, które mogą być stosowane tylko na podstawie polecenia lekarza urzędowego. Naświetlania lampą kwarcową nie mogą odbywać się w okresie czasu od dnia 15 maja do dnia 15 września każdego roku, z wyjątkiem przypadków gruźlicy chirurgicznej. Ponadto mogą się odbywać przez cały rok naświetlania lampą kwarcową w ambulatorjach organizacji pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych. Prześwietlania promieniami Roentgena mogą być stosowane jedynie w celach djagnostycznych dla dokonania zabiegów chirurgicznych.

Za naświetlania lampą kwarcową i prześwietlania promieniami Roentgena Skarb Państwa opłaca 75% taksy, ustanowionej dla tychże zabiegów w szpitalach państwowych i samorządowych, 25% tej taksy płaci funkcjonarjusz państwowy.

§ 7. Leczenie szpitalne może mieć miejsce jedynie w szpitalu państwowym, samorządowym, względnie w innym zakładzie (sanatorjum), uznanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Funkcjonarjuszom państwowym do X grupy uposażenia włącznie, sędziom i prokurentom, kandydatom na stanowiska sędziowskie, oraz członkom rodzin tych osób przysługuje leczenie w szpitalu według klasy II, wszystkim innym funkcjonarjuszom państwowym oraz członkom ich rodzin — według klasy III.

Praktykanci w służbie administracyjnej mają prawo do leczenia według tej klasy, która, w myśl powyższego postanowienia, przywiązana jest do grupy według której pobierają uposażenie. Emerytowani funkcjonarjusze państwowi otrzymują leczenie w szpitalu

według tej klasy, która przysługiwała im w chwili przeniesienia w stan spoczynku.

Za leczenie szpitalne Skarb Państwa opłaca tylko 75% taksy, ustanowionej dla szpitali państwowych i samorządowych. Za leczenie w zakładach (sanatorjach), uznanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Skarb Państwa opłaca 75% taksy, ustanowionej dla szpitali państwowych i samorządowych, w siedzibie urzędu wojewódzkiego, w którego okręgu leczenie się odbyło. 25% tej taksy pokrywa funkcjonarjusz państwowy. Poza opłatą 75% wyszczególnionej powyżej taksy szpitalnej żadne koszty za specjalne zabiegi lekarskie lub utrzymanie nie mogą być zwracane.

W wyjątkowych wypadkach może Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przyznać zwrot kosztów leczenia, przeprowadzonego w domu lub prywatnym zakładzie leczniczym w wysokości, równej kosztom, ponoszonym przez Skarb Państwa przy umieszczeniu chorego w szpitalu państwowym lub samorządowym.

Do § 7. Leczenie szpitalne na koszt Skarbu Państwa osób, wymienionych w § 1 rozporządzenia, może odbywać się jedynie na podstawie karty skierowania i jedynie w szpitalu publicznym lub zakładzie leczniczym, uznanym dla tego celu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Zakładami leczniczemi, uznanemi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, są następujące:

1) Szpital Ujazdowski w Warszawie, 2) Szpital im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie, 3) Szpital dla dzieci im. Bersonów i Baumanów w Warszawie, 4) Sanatorjum przeciwgruźlicze miejskie w Otwocku, 5) Policyjny Dom Zdrowia w Otwocku, 6) Sanatorjum przeciwgruźlicze w Rudce, 7) Sanatorjum dla dzieci św. Tadeusza w Ciechocinku, 8) Szpital OO. Bonifratrów w Katowicach - Bogucicach, 9) Szpital św. Jadwigi w Królewskiej Hucie, 10) Szpital OO. Bonifratrów w Cieszynie, 11) Szpital SS. Elżbietanek w Cie-

szynie, 12) Dom Zdrowia Kasy Chorych w Bystrej, 13) Dom Zdrowia Stowarzyszenia Urzędników Państwowych w Zakopanem, 14) „Sanato" w Zakopanem, 15) Policyjny Dom Zdrowia w Zakopanem, 16) Dziecięcy Zakład Leczniczy U. J. w Zakopanem, 17) Sanatorjum Polskiego Czerwonego Krzyża w Zakopanem, 18) Sanatorjum Związku Pol. Nauczycielstwa Szkół Powszech. w Zakopanem, 19) Dom Zdrowia „Modrzejów" w Zakopanem, 20) Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża w Brześciu n/B., 21) Szpital Polskiego Czerwonego Krzyża w Białymstoku, 22) Lecznica dla chorych płucnych w Smukale pod Bydgoszczą, 23) Lecznica dla chorych płucnych pod Obornikami, 24) Zakład leczniczy dla alkoholików w Gościejowie, 25) Sanatorjum „Staszicówka" w Ludwikowie, 26) Sanatorjum dla płucno-chorych w Chodzieży, 27) Zakład dla dzieci św. Józefa w Poznaniu, 28) Dom Zdrowia dla dzieci w Ustroniu, 29) Policyjny Dom Zdrowia w Tatarowie, 30) Szpital św. Mikołaja w Busku, 31) Kolonja lecznicza dla dzieci w Busku, 32) Policyjny Dom Zdrowia w Busku, 33) Sanatorjum dla gruźlików w Hołosku, 34) wszystkie kliniki uniwersyteckie w ramach pomocy lekarskiej, zakreślonych w § 2 rozporządzenia, oraz 35) Panowie Wojewodowie: w Katowicach, Toruniu, Łodzi i w Kielcach, oraz Pan Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku są upoważnieni aż do odwołania do traktowania narówni z zakładami leczniczemi uznanemi niektórych szpitali kongregacyjnych i kas chorych, które znajdują się na podległych im terenie.

Jeśli funkcjonarjusz państwowy lub członek jego rodziny przeprowadził leczenie poza organizacją państwową pomocy lekarskiej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na podstawie ustępu 6 § 7 rozporządzenia może przyznać w drodze wyjątku zwrot kosztów le-

czenia jedynie w tym przypadku, gdy leczenie to odbywało się (bez karty skierowania) w szpitalu publicznym lub w zakładzie leczniczym uznanym.

Przeciętna opłat dziennych szpitali publicznych, jaką ogłasza urząd wojewódzki w Dzienniku Wojewódzkim, winna uwzględniać różnicę w opłacie na oddziale wewnętrznym, chirurgicznym i t. p. na wzór taksy, stosowanej w szpitalach publicznych.

Właściwym organem, obowiązanym regulować należność zakładów leczniczych za leczenie osób, wymienionych w § 1 rozporządzenia, jest ten urząd wojewódzki, na którego terenie odbyło się leczenie. Do wypłacenia zaś przyznanego zwrotu kosztów leczenia funkcjonarjuszowi lub członkowi jego rodziny jest obowiązany ten urząd wojewódzki, na którego terenie pracuje funkcjonarjusz.

Udzielanie zapomóg na leczenie z kredytów państwowej pomocy lekarskiej jest niedopuszczalne.

§ 8. Umieszczenie chorego w szpitalu następuje na zlecenie lekarza umówionego, względnie urzędowego:

1. w wypadku choroby zakaźnej;
2. w razie potrzeby zabiegu lekarskiego, którego wykonanie w domu chorego powoduje wyższe koszty, aniżeli utrzymanie i leczenie w szpitalu;
3. o ile chory nie posiada w domu należytej opieki;
4. w wypadkach, kiedy opieka szpitalna jest niezbędnie potrzebna.

Do § 8. Umieszczenie funkcjonarjusza państwowego lub członka jego rodziny na koszt Skarbu Państwa w szpitalu publicznym lub w zakładzie leczniczym uznanym może odbyć się jedynie zapomocą karty skierowania, której wzór jest jednolity dla wszystkich urzędów państwowych.

Do wystawiania kart skierowań nie są uprawnieni lekarze umówieni, wydają oni jedynie zaświadczenia

o potrzebie umieszczenia danego chorego w zakładzie leczniczym, a na podstawie tego zaświadczenia kartę skierowania wydaje lekarz powiatowy.

W przypadku wątpliwym lekarz powiatowy winien sprawę wraz z wnioskiem lekarza umówionego przesłać bezzwłocznie do decyzji urzędu wojewódzkiego, który może ewentualnie zbadać daną osobę przez specjalnie delegowanego w tym celu lekarza urzędowego.

Lekarz powiatowy jest obowiązany wypełnić kartę skierowania dokładnie, zaznaczając na niej przypuszczalny okres leczenia w zakładzie. Przytem przy wręczaniu zainteresowanemu karty skierowania lekarz powiatowy winien pouczyć go, iż przed wyjazdem chorego do wskazanego na karcie zakładu należy porozumieć się z zarządem tego zakładu co do wolnego miejsca i warunków przyjęcia, gdyż w razie ewentualnego nieprzyjęcia chorego przez wymieniony zakład z powodu niezarezerwowania sobie w nim przez chorego miejsca Skarb Państwa nie ponosi konsekwencji.

Kierować chorych na leczenie klimatyczne lub kąpielowe na koszt Skarbu Państwa do zakładów, znajdujących się w miejscowościach klimatycznych, jak Zakopane, Otwock, Busk, Bystra, Rudka, Ustronie i t. p., można jedynie w razach istotnej potrzeby, stwierdzonej na podstawie wyniku odpowiednich analiz lekarskich. W razie konieczności wysłania do jednej z wyżej wymienionych miejscowości dwóch lub więcej członków rodziny funkcjonarjusza lub funkcjonarjusza i członka jego rodziny jednocześnie albo w odstępie czasu 2-ch miesięcy, skierowanie dalszych poza pierwszą z tych osób może nastąpić jedynie po otrzymaniu każdorazowo zgody departamentu służby zdrowia.

W Warszawie, wobec specjalnych warunków miejscowych, wskazane wyżej funkcje lekarza powiatowego spełnia Komisarjat Rządu m. st. Warszawy.

Z policyjnych domów zdrowia korzystać mogą tylko funkcjonarjusze Policji Państwowej i członkowie ich rodzin.

Leczenie szpitalne emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych chorych umysłowo odbywa się zasadniczo nie na koszt państwowej pomocy lekarskiej, unormowanej niniejszem rozporządzeniem, lecz z kredytów części 18 budżetu Skarbu Państwa § 1 względnie § 2 w myśl art. 42 ustawy z dnia 11. XII. 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 380 z r. 1931). Tryb postępowania przy umieszczeniu chorego umysłowo emerytowanego funkcjonarjusza państwowego w zakładzie leczniczym dla umysłowo chorych jest ustalony okólnikiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 126 z dnia 13 lipca 1928 r. Nr. OP. 4091/1-R-28. (Zbiór zarządzeń Min. Spraw Wewn. str. 668).

W związku z obowiązkiem wystawiania kart skierowania przez lekarzy powiatowych powiatowe władze administracji ogólnej winny prowadzić ewidencję wydawanych kart skierowań.

Od osób, posiadających karty skierowania, szpitalom publicznym i zakładom leczniczym uznanym nie wolno pobierać zgóry tej części opłaty za leczenie, którą pokrywa Skarb Państwa.

§ 9. Leczenie w szpitalach, wyszczególnionych w ust. 1 § 7, może trwać odnośnie do osób wymienionych w § 1 pod 1 — 3 i 5, najdłużej pół roku, odnośnie do członków rodzin najdłużej trzy miesiące w ciągu roku kalendarzowego.

Do § 9. Przedłużenie czasu leczenia szpitalnego

w ramach § 9 poza okres, wskazany na karcie skierowania, może być udzielone przez lekarza powiatowego tego starostwa, na którego terenie znajduje się dany zakład leczniczy, na wniosek zarządu tego zakładu o konieczności dalszego przebywania chorego w zakładzie oraz po sprawdzeniu przez lekarza powiatowego u władzy, która wydała kartę skierowania, czy danej osobie przysługuje prawo do dalszego leczenia szpitalnego na koszt Skarbu Państwa.

§ 10. Pomoc położnicza udzielana bywa w mieszkaniu położnicy, względnie w państwowym lub samorządowym szpitalu lub zakładzie położniczym.

W braku miejsca w szpitalu lub zakładzie, albo w razie groźnego stanu położnicy, uniemożliwiającego przewiezienie jej tam bez szkody dla zdrowia, pomoc położnicza może być udzielona w zakładzie prywatnym. Koszty porodu w zakładzie prywatnym będą zwracane w wysokości 75% taksy szpitalnej tej klasy, która danej osobie przysługuje w myśl § 7 niniejszego rozporządzenia. Za podstawę obliczenia przyjmuje się taksę szpitala państwowego lub samorządowego, obowiązującą w siedzibie urzędu wojewódzkiego, w którego okręgu pomoc położnicza została udzielona. Koszty porodu w mieszkaniu położnicy zwraca się w wysokości 75% taksy szpitalnej, wyszczególnionej w poprzednim ustępie, za przeciąg 10 dni.

Do § 10. Położne umówione otrzymują za przyjęcie porodu i opiekę w okresie połogu do 25 zł., w miastach wojewódzkich do 40 zł., a w m. st. Warszawie do 50 zł.

Przy obliczaniu 25% sumy, podlegającej zwrotowi w wypadkach korzystania z położnej umówionej (ustęp drugi art. 10), należy przestrzegać, aby wszystkie wydatki, związane z odbytym porodem, nie przekraczały sumy, obliczonej według zasad pkt. 3 art. 10.

Jeżeli zostanie stwierdzone, że położnica mogła skorzystać z państwowej pomocy lekarskiej, a mimo

to odbyła poród poza organizacją państwowej pomocy lekarskiej, koszty takiego porodu nie będą przez Skarb Państwa pokryte.

§ 11. Zezwolenia na korzystanie z kąpieli lub zabiegów balneoterapeutycznych za pół ceny w państwowych zakładach zdrojowych będą udzielane na podstawie zaświadczenia lekarza urzędowego, stwierdzającego konieczność kąpieli, względnie zabiegów oraz ich liczbę.

Do § 11. Lekarzem powiatowym w rozumieniu niniejszego paragrafu jest lekarz zdrojowy państwowego zakładu zdrojowego.

Rozporządzenie nie przewiduje ulg kąpielowych na koszt Skarbu Państwa w zakładach zdrojowych niepaństwowych.

§ 12. Za lekarstwa, przepisane przez lekarza umówionego lub urzędowego (§ 2 pkt. c) Skarb Państwa opłaca 50%, resztę płaci funkcjonarjusz, zaś za specyfiki zagraniczne Skarb Państwa pokrywa jedynie 25% należności, resztę funkcjonarjusz.

Koszty materjałów i środków opatrunkowych, zużytych przez lekarzy w przychodniach i gabinetach lekarskich, ponosi Skarb Państwa.

Do § 12. Rozporządzenie nie przewiduje pokrywania przez Skarb Państwa kosztów leków i środków opatrunkowych, przepisanych przez lekarzy umówionych na kartę porady.

Pod lekami środkami opatrunkowemi, których lekarz umówiony może użyć na koszt Skarbu Państwa w przychodni lub w gabinecie lekarskim, należy rozumieć tylko takie leki i środki, jak jodyna, eter i alkohol (przy zastrzykach i opatrunkach), maści zwykłe, lignina, gaza i t. p. natomiast nie należy rozumieć leków i środków, przepisanych choremu do jego użytku indywidualnego.

§ 13. Poza świadczeniami, wymienionemi w poprzednich paragrafach, funkcjonarjusze państwowi ko-

rzystać mogą, za zwrotem kosztów, z zakładów i urządzeń, które ewentualnie zostaną zorganizowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na zasadach samowystarczalności, względnie korzystać z taryf ulgowych w zakładach leczniczych specjalnych, subwencjonowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, z któremi zawarte zostaną specjalne umowy.

Do § 13. Na podstawie niniejszego paragrafu wojewódzkie władze administracji ogólnej są upoważnione do zorganizowania i utrzymywania w większych miastach we własnym zakresie działania gabinetów lekarskich opartych na zasadzie samowystarczalności, w których chorzy funkcjonarjusze państwowi i członkowie ich rodzin mogliby korzystać za minimalną opłatą z pomocy lekarskiej w jak najszerszym zakresie.

Za porady i zabiegi lekarskie, dokonane w tych gabinetach lekarskich, Skarb Państwa zwraca koszt w wysokości, ustalonej niniejszem zarządzeniem za porady i zabiegi lekarzy i położnych umówionych, o ile wchodzą one w zakres pomocy lekarskiej, określony w § 2 rozporządzenia.

§ 14. Koszty przejazdu lekarza do obłożnie chorego, oraz koszt przewiezienia obłożnie chorego do lekarza lub szpitala pokrywa Skarb Państwa.

Za przewiezienie chorego pozamiejscowego do lekarza koszty podwody będą opłacane, względnie zwracane, w wysokości ustalonych taks. O ile podróż odbywa się koleją, będą zwrócone koszty podróży chorego stosownie do klasy, przysługującej mu na mocy jego karty legotymacyjnej. Koszty podróży lekarza zwracane będą stosownie do umowy.

Postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do emerytów.

§ 15. Opłaty, przewidziane w § 4, 6, 7 i 12, oraz ograniczenie czasu leczenia w szpitalu, przewidziane w § 9 niniejszego rozporządzenia, nie mają zastosowania, gdy pomoc lekarska następuje wskutek nieszczę-

śliwego wypadku, doznanego w czasie i wskutek pełnienia służby.

Do § 15. Jeśli funkcjonarjusz państwowy dozna nieszczęśliwego wypadku w czasie i wskutek pełnienia służby państwowej, Skarb Państwa pokrywa 100% kosztów jego leczenia, jednak w zakresie świadczeń, określonych w § 2 rozporządzenia.

Stwierdzenie, iż nieszczęśliwy wypadek nastąpił istotnie w czasie i wskutek pełnienia służby, winne być dokonane przez właściwego lekarza powiatowego względnie przez komisję lekarską.

§ 16. Jeżeli zostanie stwierdzone, że wezwanie do chorego było nieuzasadnione, dany funkcjonarjusz obowiązany będzie zapłacić honorarjum lekarza w wysokości, przyjętej zasadniczo dla lekarzy miejscowych, jako też ine koszty, z wizytą lekarską związane.

§ 17. Zorganizowanie pomocy lekarskiej według zasad, ustalonych niniejszem rozporządzeniem, przeprowadzi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, biorac pod uwagę potrzeby i warunki pracy w poszczególnych działach służby państwowej.

Odnośne zarządzenia organizacyjne wydane będą w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu.

Do § 17. Za leczenie, które zostało przeprowadzone poza granicami Państwa Polskiego, Skarb Państwa nie zwraca żadnych kosztów.

§ 18. Pomoc lekarska, unormowana niniejszem rozporządzeniem, przysługuje osobom, wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia również w wypadku, gdy pełnią służbę, względnie mieszkają na obszarze Wolnego Miasta Gdańska.

§ 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1924 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, ich rodzin oraz emerytów (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 725).

Do § 19. Z dniem ogłoszenia niniejszego okólnika

tracą moc obowiązującą wszystkie okólniki i zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wydane na podstawie dotychczasowych rozporządzeń Rady Ministrów o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin, o ile stanowią one inaczej, niż okólnik obecny.

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY

(Cyfry oznaczają numery stronic.)

A

B

C

D

I

J

K

L

M

N

Z

Centralna Biblioteka Pedagogiczna
Kuratorium
Okręgu
Szkolnego
Wrocławskiego